

Dirshu
הרשו ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 402

פנינים לפרשת לך לך

ומה הסיבה ששונאים את עם ישראל? כי הגויים רואים את המעלה של עם ישראל, שאנחנו חשובים יותר מהם ויש לנו אופי אחר שאין להם, רחמנים, ביישנים, וגומלי חסדים, ולגויים אין את האופי הזה, ולכן הם מקנאים בנו ושונאים אותנו על זה

מרן הגרי"ג אדלשטיין זללה"ה בשיחה שניתנה כשלושה שבועות לפני הסתלקותו, על המצב הביטחוני המסוכן, ועצות למעשה

"כל האומות הקדומות העצומות אבד זכרם, בטל סברם סר צלם. ואנו הדבקים בהשם כולנו חיים היום לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותנו אפילו אות וניקוד אחד מתורה שבכתב, וכל דברי חכמים קיימים. לא שלט בהם יד הזמן ולא כולם. מה יענה בזה פילוסוף חריף. היד המקרה עשתה כל אלה?! חי נפשי כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה השם

כל הקיום של עם ישראל בכל הדורות הוא בנס. וידוע מאמר חז"ל (אסתר רבה י, יא) שעם ישראל בין האומות כמו "שה אחת בין שבעים זאבים" וכמו שבעים זאבים ושה אחת שטבע הזאבים לטרוף את השה, כך הטבע של אומות העולם, שהם שונאי ישראל, ושה אחת שעומת שבעים זאבים - זה נס.

וכבר עמדו בספרים על ענין זה, שרואים את גודל השגחת הקב"ה בזה שעם ישראל קיים בכל הגלות, לאחר החורבן, כבר אלפי שנים, בלי מדינה, עם ישראל קיים וחי חיים טובים, אפילו בין הגויים, בין השונאים, עם ישראל חי חיים טובים, וזה ממש נס!

וכך כתב בחובות הלבבות (שער הבחינה סוף פ"ה) כי אם יבקש אדם בזמן הזה לראות ניסים דומים לניסי יציאת מצרים יביט בעין האמת עמדתו בין האומות מעת הגלות וסידור ענייניו, ויראה, כי ענייניו אפשר שיהיה קרוב מענייניהן במזונות ובטרפים, ואפשר שיהיה טוב מענייניהן בעתי המלחמות והתגרות ותראה הבינוניים והכפריים שבהן טורחים יותר כך הבינוניים שבנו וחדלים אשר בקרבנו, ע"כ.

ורבי יעקב עמדין כתב בהקדמה לסידורו 'בית יעקב': "מי שיעיין בייחוד ענייניו ומעמדו בעולם, אנחנו האומה הגולה, שה פזורה, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפים מהשנים ואיך אומה בעולם נרדפת כמונו. מה רבים היו צרינו מה עצמו נשאו ראש הקמים עלינו מנעורינו להשמידנו לעקרנו לשרשנו מפני השנאה שסיבתה הקנאה, רבת צררוננו, גם לא יכלו לנו לאבדנו ולכלותינו".

להוסיף זכויות! זה מה שאנו חייבים כעת, להוסיף זכויות. וכאמור זכות התורה היא זכות גדולה מאד.

ומה הסיבה ששונאים את עם ישראל?

ואמרו חז"ל (שבת פט, א) 'למה נקרא הר סיני בשם סיני שממנו ירדה שנאה לאומות', שנאת האומות לישראל באה מהר סיני וקבלת התורה היא סיבה שהגויים שונאים אותנו ולכן נקרא 'סיני' - מלשון שנאה, כי קבלת התורה גורמת שעם ישראל שנוא אצל הגויים. ומה הסיבה ששונאים את עם ישראל? כי הגויים רואים את המעלה של עם ישראל, שאנחנו חשובים יותר מהם ויש לנו אופי אחר שאין להם, רחמנים, ביישנים, וגומלי חסדים, ולגויים אין את האופי הזה, ולכן הם מקנאים בנו למעלתנו, ושונאים אותנו על זה. וכיצד נהיה האופי הזה של עם ישראל, איך ומתי נהיה עם ישראל עם כזה מובחר? בקבלת התורה! כמו שכתוב בקבלת התורה (שמות יט, ה) והייתם לי סגולה מכל העמים, ואז נהיינו עם סגולה, עם כל המעלות המיוחדות של עם ישראל ולכן בסיני ירדה שנאה לאומות, והם מקנאים בנו על האופי והמעלות שקיבלנו בקבלת התורה. ויד עוד מאמר חז"ל (ספרי פרדת בהעלותך) הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב, הלכה? כך המציאות, שגויים שונאים את היהודים, ורק בנס אינם מוציאים את השנאה לפועל, אבל הם שונאים. וכפי שראינו בשואה, שרצחו והרגו שש מליון יהודים, ועל מה ולמה עשו גן? מה עשו להם היהודים ומה חטאו? רק מפני שהם יהודים! כי כך המציאות, שבסיני ירדה שנאה לישראל.

וכשהייתה השואה כל העולם שתק, וידעו שהגרמנים הורגים את היהודים, ולכל אומות העולם לא היה אכפת מכך! ואפילו היה אחד שהתבטא ואמר: חבל שהיטלר (ימ"ש) לא גמר את המלאכה, שהרג רק שש מליון ולא יותר, והיו עוד התבטאויות כאלה, ואחד מאלו שהתעסקו בשואה אמר כי הוא 'קפון משמחה אל הקבר שלו' אחרי שהרג את היהודים, כזו שמחה! מהשנאה לעם ישראל. ורק אחרי השואה, כשכבר נגמרה השואה, באו האמריקאים והתנקמו והענישו את הגרמנים, רק אחרי השואה, אבל למנוע את השואה? הם לא רצו למנוע. כך המציאות שעשיו שונא ליעקב.

וגם כאן בארץ ישראל, אנו מוקפים שונאים מכל הצדדים, מצד אחד הים, ומכל הצדדים מסביב, פה, ופה, ופה, כל האומות שונאים אותנו! יש מהם ששונאים פחות, ויש ששונאים יותר, אבל שונאים אותנו, והיאך אנו קיימים? בנס ובהשגחה! ממש חיים בנס!

זכות התורה

והנה לנס, כדי שיימשך הנס צריכים זכויות, ומה הן הזכויות? ראשית לעסוק בתורה, כמו שאמרו חז"ל (סוטה כא, א) תורה מגנא ומצלא, עסק התורה הוא לא רק מצד חיוב תלמוד תורה, אלא הוא גם חיוב הצלה של כלל ישראל! ואלו שעוסקים בתורה מצילים גם את אלו שלא עוסקים. חוץ מהחיוב שכל אחד חייב לעסוק בתורה, יש בזה דבר נוסף שזה הצלת כלל ישראל והצלת הציבור.

ועכשיו הרי יש איזמים גדולים מצד הערבים, שהם מאיימים איזמים איזמים, וצריכים רחמי שמים שלא יצליחו, ולכך צריכים זכויות,

בין אדם לחברו

וגם בין אדם לחברו, ואהבת לרעך כמוך, שלא יהיו חיכוכים, אלא לוותר! ויתור! ואהבת לרעך כמוך, כאילו שהוא בן וכאילו שהוא אח, וזו מצות עשה דאורייתא ואהבת לרעך כמוך, אהבת ישראל. ואמרו חז"ל (ירושלמי נדרים ט, ד) ואהבת לרעך כמוך אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, וכבר דיברנו על זה, מה הפירוש 'כלל גדול בתורה'? כמו שכתב רבי חיים ויטאל בספר שערי קדושה, שאם חסר לאדם משהו במידות טובות זה פוגם בכל המעשים הטובים שהוא עושה, מי שיש לו חסרון בשלימות המידות אזי כל המעשים הטובים שהוא עושה יש בהם פגם ואינם בשלמות. ובזה צריכים להתחזק, בשלימות המידות הטובות בין אדם לחברו. וגם במידת האמת, בגמרא (סנהדרין צו, א) מובא המעשה בעיר קושטא, שכל אנשי העיר היו זהירים בדיבורם לדבר רק אמת, ובזכות זה כולם האריכו ימים, כי אם מדברים אמת יש אריכות ימים! ופעם אחת ארע שם שאשה אחת לא הייתה יכולה לומר את האמת, ושינתה בדיבורה משהו שלא כפי האמת, ומיד הגיע לשם מלאך המוות, וגירשוה מן המקום, ואז חזרה האריכות ימים לשם. ובמסילת ישרים פרק י"א הביא את דברי הגמרא בזה, ועוד מדברי חז"ל במעלת מידת האמת, וכתב כי "אין צריך להאריך בדבר הזה שהכל מחייבו והדעת מכריחו".

תהלים

ויש עוד צורך להתפלל, תפילה, ולומר פרקי תהלים, וידוע שספר התהלים, אם אומרים פרקי תהלים בכל יום זה נותן זכויות עצומות, ויש אנשים גדולים, גדולי תורה ממש, שבכל יום אמרו תהלים, כמה פרקים בכל יום, וזו זכות עצומה מאד.

לימוד המוסר

ועל כולנה העסק בספרי המוסר, שתהיה לאדם קביעות יום יומית בספרי מוסר, אין זה משנה כמה זמן, ואפילו רק כמה דקות, וכבר דיברנו הרבה פעמים על זה, שלימוד המוסר משפיע על האדם שנהיה אדם אחר, ומרגיש טוב בזה, ויש אווירה נעימה גם במשפחה. כך המציאות, וכן ידוע לי ממעשים שהיו.

וכבר אמרו (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו, ומי שלומד מוסר הוא בא ליטהר, כי הוא רוצה שלמות, ולכן יש בזה סיעתא דשמיא להרגשה טובה ונעימה והצלחה בכל ענייני השלמות.

העצה למעשה היא לימוד המוסר, שזה נותן הרגשה מאד נעימה לאדם עצמו, וגם למשפחה זה עושה אווירה נעימה, וזוהי העצה היחידה, שאנו צריכים וכדאי לנו, לעשות קביעות יומית ללמוד מוסר קצת, בכל יום כמה דקות, ובעזרת השם זו זכות לכל אחד לעצמו, וגם זכות לכלל ישראל שצריכים זכויות.

(מתוך דרכי החיזוק בראשית תשפ"ד)

נכנס אליו יהודי בבקשה שיעביר סכום מעות מחשבון הבנק שלו ב'בנק הדואר' כאן בארה"ק לחשבון בנק של חותנו במקסיקו כי הוא נצרך שם בדחיפות ל'מזומנים' רבים, באותו רגע ה'מחשב' לא פעל ואי אפשר היה להעביר את המעות, הלה רגז על כך מאד, כי העברת הכספים הייתה דחופה לו במאד מאד

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על אמונה תמימה והשגחה פרטית

ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבוננו של עולם אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחון (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (יושבת כלואה בבית פרעה הרשע), אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שר', ע"ש. ולכאורה טענותיה של שרה תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי 'לא איש א-ל ויזב' (במדבר כג יט) מה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום כמובן.

ומבאר הדבר", ומכאן יש להוכיח, שכח אמונה הוא גדול יותר מן ההבטחה... ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה 'אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה' - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - 'אברהם מבחון ואני בתוך הסירה' (כיצד יתכן כדבר הזה), השיב לבה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל והכל אומרים על דבר שר' - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין. והתבונן בדבר, כי נורא הוא, הגע בעצמך אילו היה לך הקרוא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו - ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושלו בלבך, וכאן מצינו

בפרשתן (טו), 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', רבות דרשו רבותינו, שהאמונה בה' יש לה להיות אמונה פשוטה, מבלי התחכמויות וחשבונות, אלא להאמין בפשטות ובברור ה' הוא הבורא הוא המנהיג והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - לטובה ולברכה. כך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (אגרא דכלה' חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא ב'היכל הברכה' להרה"ק מקאמאנא) את הפסוק 'והאמין בה' - בלא יו"ד - והאמן, לרמז על ענין זה, כי האות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים עם ה' אלוקיו.

והנה, רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם, מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפילה לאורה, כל חד וחד, זה ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, זה ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלימה ברפואת הגוף והנפש, האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה... וכהנה רבות - יכלה הדיו וגוילי הננייר והם לא יכלו... ומכיון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים, אכן יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנספת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה, על כן יעזוב איש את בכיו ויאשו, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (בפרשתן ד"ה וינגע) דכתיב (יב יז) 'וינגע ה' את פרעה על דבר שר'. ואיתא במדרש (בר"ר מא

כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקט רוחו ותשלוו נפשו של המאמין ובוטח בה'.

סיפר לי הרב שכטר - מנהל סניף, ה'דואר' באלעד, כי באמצע חודש אלול תשע"ז נכנס אליו יהודי בבקשה שיעביר סכום מעות מחשבון הבנק שלו ב'בנק הדואר' כאן בארה"ק לחשבון בנק של חותנו במקסיקו כי הוא נצרך שם בדחיפות ל'מזומנים' רבים, באותו רגע נשברו המכונות, ה'מחשב' (קאמפיוטער) לא פעל ואי אפשר היה להעביר את המעות, הלה רגז על כך מאד, כי העברת הכספים הייתה דחופה לו במאד מאד, אבל מה יעשה המנהל כשהמכונה שבורה, הרגיע את רוחו והבטיח לו שלמחרת היום יעשה לו את אותה פעולה ללא צורך בהמתנה על התור.

ויהי ממחרת נכנס האיש בלב שמה

ויהי ממחרת נכנס האיש בלב שמה בגיל ורנן, כי באותו יום פרצו סופות נוראות במקומות רבים בארה"ב, גם במקסיקו הסמוכה לגבול הצפוני לא פסחה ה'סופה' ושם רעדה הארץ נוראות, ובעיקר, במחזור שבו נמצא הבנק שחותנו היה אמור לקבל שם מעותיו שהועברו בעדו באותם שעות, והוא ניצל רק ע"י שמע שלא עברו המעות ואין לו מה לחפש בבנק... הרי לך כי כל עכבה לטובה, מדוע הנך זועף וכועס על ה... ועל עצמך כשאירע לך איזה עיכוב והפרעה. אלא שלא כל מוחא סביל דא, שאין ביד בני עולם להשיג ולהבין אפס קצהו מהנעשה בעולם, אם מקוצר שכלו של בשר ודם להבין בעומק הנהגת הבורא, אם מ'קוצר ראייתם' - שאינם נמצאים בזה העולם אלא כ'אורחים' למאה ועשרים שנה מתוך ששת אלפי השנים ולא יותר, היאך יבינו את כל הנעשה כשאין לפנייהם 'תמונה ברורה' מ'עבר הווה ועתיד' (וכי יודע האדם מה היה 'עברו' של כל איש וכל חפץ, ולשם מה נשלחו הנה. גם מי יודע מה היא בעתיד ואיזה טובה וברכה מכינים עבורו מן השמים, וכיו"ב הרבה, מחשבונות שמים שאין לנו כל הבנה וידיעה בהם), אין לו אלא להלך בתום ובתמימות לקיים רצון הבורא ולהאמין בו בכל לב והשי"ת ישיפע עליו רוב טובה.

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו, והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי הגבאים בביהכ"ס דשם נוהגים במנהגים שונים ומשונים... לפתיחת הארון נתכבד יהודי מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית מזרחית שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום, 'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכ"ס... והיה נראה בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה 'סדר' בר הבנה כלל וכלל, לא לפי 'אלפא ביתא' לא לפי סדר ישיבת ביהכ"ס וגם לא לפי 'זקן זקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אזר יותר כח ופרץ בפני הגבאי בטענה יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכ"ס לפי שגעונותיו ובלבוליו... שחק הגבאי, ואמר, הנה אורח אתה אשר בין לילה באת הנה ובן לילה פונה

אתה לדרכך, וכי כך ברצונך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח קיבל לפני כשבוע עליה לרגל י"א"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך לו נתכבד ב'שישי' לפני כג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפטיר בעוד כחודש ומחצה לרגל י"א"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום, ומה ש'נער צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מכאן כל משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... 'סדר יש כאן שבמשך מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת - אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע... כיו"ב אמר החפץ חיים, אנו באים לזה העולם כ'אורחים' על 'מאה עשרים' שנה - לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה יקרה מחר בזה העולם, היאך נרצה להבין את הנעשה כשאין בידינו 'תמונה ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני (ב'גלגול')... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון 'בידיים טובות' - הקב"ה הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, אין לנו אלא לשמוח וסמוך עליו ב'עינייים' עצומות'.

עוד כיו"ב המשיל ה'חפץ חיים' למי שנכנס לביהכ"ס בעת שאמרו הקהל בפסוקי דזמרה, והנה הוא שומע אותם לאמר 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים', ותמה עד מאד על מה זכו אותם רשעים לשמירה מעליא. לאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים 'את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' (בראשית י"ח כ"ה). עד שבא פיקח אחד ואמר, הקב"ה דיין אמת הוא וכל 'קושיותיכם ותמיהותיכם' אינם אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישיה ועד סיפיה - 'שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד', שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה', ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. אי אפשר לאדם 'לדון' בכבשונו של עולם רק אם ידע את כל המאורעות בעבר הווה ועתיד, ולא רק על הנראה לעינייים בשעה אחת בלבד, אז יכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה על מה עשה ה' ככה, כי הצור תמים פעלו, קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא.

מעשה נורא שמעתי ממגיד מישרים

מעשה נורא שמעתי ממגיד מישרים פמ"מ ששמע מבעלי המעשה, ארבע אחים וגיסיים נועדו לצאת יחדיו לנופש בקיץ תשע"ח, בעיירה הסמוכה לצפת, כל משפחה ב'צימער' נפרד באותה חצר (כידוע מנהג רבים לערוך בימי הקיץ 'הכנה דרבה' לקראת ימי אלול ותשרי הקדושים והם 'מקבלים על עצמם' עול גלות' כמנהג קמאי לערוך גלות לתיקון נפשם - ומנהג צדיקים

בהגיע 'צום גדליה' בשנת תשע"ט, החל לתור ולחפש אחר מקום מתאים לבניית 'סוכה' (כי אין באותם המגדלים מרפסות ראויות לכך), בעודו מחפש שאל את אחד משכניו על כך, אמר לו השכן, לא ולא, כאן זה לא 'בני ברק', ולא תוכל לבנות סוכה בכל מקום אשר תאווה נפשך בחצר הבית, בחניה וכיו"ב, עצה אחת היא לך, לבנות סוכתך בגג הבנין, שם לא יראה הדבר חוצה ואיש לא ימנע בעדך, זולתי אחד השכנים הדר כאן עמנו והוא ידוע כ'שונא דת' מומר להכניס ובוודאי לא יתן לך לבנות הסוכה,

כאן בבנין לא תיבנה סוכה

וימהר האיש הגגה לבדוק את הנעשה שם... לא ארכו הרגעים ואותו שכן רשע בעקבותיו, נפתח ביניהם 'דין ודברים' קשה וזה הרשע שועל, אה, מה מעשיך כאן... וזה עונה, לבנות סוכה עלה ברצוני כציווי בוראנו, נענה הרשע, כאן בבנין לא תיבנה סוכה, וזה משיבו כן תהיה, וכו' וכו', עד שאמר אותו רשע, כאן לא תהיה, רק, אם האלוקים ישלח לך סוכה מן השמים אזי תיבנה כאן סוכה... מיודעינו לא חשב לוותר וכי עבור יצור נחות זה יפסיד את המצוה חביבה, והחליט לבנות על אפיו ועל חמתו, שהרי זה הרשע 'שומר חוק' הוא, ולא ישבור בקופו את הסוכה שאבנה, רק, יקרא לאנשי המשטרה והם יבקשו 'צו בית המשפט' להרוס, ובוודאי אדהכי והכי יעבור חג הסוכות או עכ"פ חלקו, וכל יום שתהיה לי סוכה 'כולו רווח', מה עשה, ירד לרחובה של עיר, שם הולך ונבנה עוד 'מגדל' (כמו שהוא דר בו), מצא שם עצים ב'מכולה' המיועדת לפינוי אשפה, פגש ב'ערבי' העובד בבניית אותו הבנין, נתן לו מספר הטלפון שלו, וקבע עמו שבשעה 5 - עת גמרו את העבודה, יקרא לו ויחדיו יעלו את העצים לגג ביתו, ה'קבלן' שראה יהודי מדבר עם ה'ערבי' שלו חשש שמא הזיקו הערבי ומיד ניגש לברר מה הדין ודברים שביניהם, סיפר לו ה'בעל תשובה' את כל אשר היה ביניהם, אמר לו ה'קבלן' שבלבו פועם רגש לדבר שבקדושה, מה, וכי לקיום מצות סוכה תיקח עצים מאשפות, מהזבל... לא ולא, שמע נא, זה עתה גמרת לי צוק רצפת בטון (צעמענט) באחד הקומות שבבנין הנבנה, את הבטון שפכתי על עצים גדולים חדשים ונאים, עתה, עלה לגג ביתך, וכשתראה לי סימן בידך, אצווה על הפועל היושב במנוף הגדול המיועד לבניית בניינים גבוהים וגדולים שיולך לגגך את העצים הללו ומהם תבנה סוכה נאה. עשה האיש כמצוותו, אלא שבדרכו לגג נקש על דלתי בית הרשע הנ"ל, אמר לו, ברצונך לראות דבר מעניין ביותר, ברי לי שמימך לא ראית כזאת, בוא עמי, ויבוא עמי, ולתדהמתו הוא רואה שהבעל תשובה מראה איזה סימן בידו, וה'מנוף' הגדול מסתובב לעומת בניינים, מוליך ומביא על גביו קורות ועצים נאים ומשובכים, ואז 'מלאך... בע"כ יענה אמן', אמר לו, אכן שמע אלוקים לקולך, והשליך לך מן השמים סוכה לתפארת, אכן, השנה תהיה סוכה בבנין זה, ללמדך כוחה של השתקקות, ומה אדיר 'רצון טוב' אשר מן השמים יענהו בכל אפשר יחפוץ וירצה.

(מתוך 'באר הפרשה' לך תשע"ט)

שלא היו לנים שני לילות באותה עיר... גם מרבים הם לטבול ב'מים' ובנהרות, במים שאובין ושאינן שאובין כטהרה לקראת ימים קדושים (כאלו...) וקבעו עם בעלי המקום שבכל ימי שהותם שם לא ישכירו את שאר החדרים לאנשים שאינם ממשפחתם - אף אם מחמת זה ישארו ריקנים. ויהי ביום הראשון, באו ארבע המשפחות הניחו חפציהם בדירותיהם שבקומה העליונה, לאחמ"כ ירדו הגברים לרחוץ עצמם בבריכת מים שבחצר התחתונה (באותה חצר בריכה גדולה עמוקה ורחבה, ועוד ברכה קטנה לתינוקות, ומחיצת עץ קלה מפסקת ביניהם), לקראת ערב עלו הכל לחדריהם, כשה'פלאן' (תכנית) הוא לצאת לתפילת ערבית ולאחמ"כ לטייל בהרי צפת.

האברכים עמדו לעומתם בושים ונכלמים

לפתע נשמעו קולות וברקים, מהומה וזעקות מתוככי החצר, ירד האברך (המספר הנ"ל לחצר, וראה שהגיעו חמישה אברכים יראים ושלימים 'לנפוש' בדירה אחת ויחידה שבקומת החצר, ועתה הם מתעתדים לרחוץ במימי הברכה ובני משפחתו זועקים חמס על בעה"ב שימהר לשלח את האורחים הללו לביתם שב'בני ברק' שהרי כך קבענו - אין איש זר נופש כאן, האברכים עמדו לעומתם בושים ונכלמים - כי נקלעו לעין הסערה שלא באשמתם, כי מנין להם לדעת שבעלי הצימער לא עמדו בהסכם עם ארבעת המשפחות... מה עשה האברך, ניגש וביירר אצל האורחים עד מתי הם נשארים ב'נופש' הלז, וענו עד למחר בשעה 10 בבוקר, מיד השקיט האברך את בני המשפחה, כי בשל מה הסער הגדול הזה, הרי אנחנו כבר שהינו באותה בריכה ומעתה נצא לטייל בהרים, ואברכים הללו הרי עוזבים את המקום מחר בבוקר, ומה יקראה אם נעביר על מידותינו ונשתוק להם ולבעלי הבית...

וכאן באנו לעיקר המעשה, בחזרם מתפילת ערבית ראו מרחוק כי שוב יש 'טוהט זיך' (בלגן) בחצר גינת הביתן, ומה עתה... בבואם לחצר הבינו הכל כי אחד האברכים - האורחים דלמטה בבואו להיכנס לרחוץ בבריכה שמע רעש (רשרושים) ממקום הבריכה הקטנה, ותמה האיש, הרי כל בני המשפחה למעלה בחדריהם, ומאין הרעש בא, אלו 'נשמות' רוחצות בנהר... נכנס ומצא תינוק כבן שנתיים שוכב שרוע בקרקעית הבריכה כשהמים מכסים אותו, האברך שמשמש כ'איש הצלה' קפץ במהירות למים הוציא את התינוק וביצע בו 'החיאה' וממש הצילו ממות לחיים. וכה נענה אל מי שאך לפני כשעה גער בבעה"ב ותבע שישלחו את ה'אורחים לביתם שבבני ברק - רציתם שנחזור לבני ברק, אם אנו היינו חוזרים לבני ברק, גם אתם הייתם חוזרים... עתה, שהשארתם אותנו כאן, גם אתם תוכלו להישאר כאן. ראה נא, כמה טובה וברכה, חיים וחסד מביא ה'גומל טובה' על עצמו יותר מעל מי שהיטיב עמו.

עוד סיפר לי מגיד המישרים - בענין אחר, ששמע ממכירי בעל המעשה, איש יהודי צדיק ותמים שהמכונה 'בעל תשובה' קנה בשנה האחרונה דירה באחד המגדלים החדשים שבעיר תל אביב,

רבי נתן צבי שמע את האזעקה דאגתו היתה נתונה לבני הישיבה. הוא בא לישיבה, הסתובב בכל החדרים האטומים לוודא שכולם בסדר. החדרים היו אטומים, לכן דפק בכל חדר, בכל מקום שאלו בחרדה, מי זה? כי חששו שמישהו לא הספיק להיכנס ואסור היה לפתוח את נייר דבק הסלוטייפ והסמרטוטים

הצצה זעירה לאורחות חיו של הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

לקרוא היטב.

לבש את הקיטל וברכו בכוונה והתרגשות, כאב המברך את בנו

אחד מתלמידי הישיבה, מבני חו"ל, נכנס לרבינו בערב יום הכיפורים, ובקשה בפיו, רחוק הוא מהוריו אלפי קילומטרים, והוא מעוניין לקבל מרבינו ברכה חמה, תחליף לברכת הבנים שנותן האב בערב היום הקדוש יום הכיפורים. רבינו לא פטרו בברכה חמה בלבד, הוא לבש את הקיטל וברכו בכוונה והתרגשות, כאב המברך את בנו. בימי מלחמת המפרץ, כאשר היה מתח גדול בארץ, כאשר ימים ארוכים קודם לכן איים הצורר מבגדד שוב ושוב, שישלח טילים עם ראשי נפץ כימיים וביולוגיים לארץ ישראל. כאשר החלה אזעקה החלה היסטריה, וכל אחד הזדרז לעשות את ההשתדלות שאמרו לעשות, להיכנס לחדר אטום וללבוש מסכות אב"כ ועוד. רבי נתן צבי שמע את האזעקה דאגתו היתה נתונה לבני הישיבה. היות ובאותם ימים לא היה גר קרוב לישיבה, התקשר מיד לגיסו הגאון רבי נחמן ליזאוויץ שליט"א שגר בסמיכות אליו וביקש לקחתו לישיבה. רבי נחמן הגיע ולקח אותו לישיבה. הוא בא לישיבה, הסתובב בכל החדרים האטומים לוודא שכולם

ונברכו בה כל משפחת האדמה (יבג)

אהבתו הרבה - של מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, לתלמידיו עד בכדי מסירות נפש ממש, ידוע לרבים, בכל עולם התורה בכלל ולרבות תלמידיו בפרט. במאמר שלפניכם ליקטנו זעיר פה זעיר שם עובדות וסיפורים על אהבת רבינו לתלמידיו. נפתח במה שמסופר, פעם הגיע הגאון הגדול רבי חיים קרייזוויטרה זצוק"ל לבקר את מרן רה"י רבי נתן צבי זצוק"ל במעונו. כשיצא שאלוהו מלוויו מה ראה להטריח עצמו לבקרו, הלא הגרנ"צ צעיר ממנו בעשרות שנים. השיב רבי חיים שהשיבה שבא, היות והוא הינו מרביץ תורה לאלפי תלמידים שיש לו במוסדותיו שלשת אלפים תלמידים (מספר התלמידים בישיבה באותם ימים) והוא מכיר את כל התלמידים, זוכר אותם וחושב איך לגדלם. אם כן למרביץ תורה כזה, ראוי שהוא יטריח עצמו. כשסיפרו את דברי רבי חיים לרבי נתן צבי הגיב בענוותנותו: "אינני יודע אם אני זוכר את כולם, אך נכון הדבר שאני אוהב כל אחד ואחד מהם".

גם אם אינך צריך משהו תכנס

מרן ראש הישיבה הגרנ"צ פינקל זצ"ל, חש באמת ובתמים שכל אחד מבני הישיבה הוא כבנו, וכך התנהג אתו. כשהיה מקבל בחור לישיבה היה רגיל לומר לו, כשהוא מחייך את חיוכו המפורסם: "אם תצטרך משהו תכנס, וגם אם אינך צריך משהו תכנס". לא היה זה פתגם בלבד, מפעם לפעם היה מגיע לאחדים מבני הישיבה, ושואלם מדוע אינם נכנסים לשוחח איתו. כשטענו שאין להם שאלות ובלימוד הם משוחחים עם רמ"ם אחרים, טען להם רבינו: "אין לכם ב"ה בעיות או שאלות, נחא. אולם מדוע אינכם נכנסים סתם כדי שאשמע משלומכם וכל הסובב איתכם לטובה". בחור צעיר, מבני חו"ל, שזה עתה נכנס לישיבה, שמע שיש לו לרבינו קביעות לימוד בחברותא עם בחורים רבים, ביקש גם הוא מרבינו לקבוע לו זמן ללימוד איתו, רבינו כדרכו הסכים. הוא קבע לו זמן לימוד שבועי בחומש עם רש"י בעיון. אגב לימודם, הבחין רבינו שלמרות שהיה בחור מצוין, בהיותו בן חו"ל הוא מתקשה לקרוא היטב רש"י. ישב איתו רבינו ולימדו בסבלנות איך לקרוא, עד שידע

תלמיד בשידוכים על כל התלבטויותיו והתחבטויותיו וברגישות ועדינות כיוון והראה את הדרך מה הדברים החשובים באמת ואין לבדוק אותם.

לא אחת, כשהחליט שכדי לברר כראוי, כדאי היה שייפגש עם פלוני שמכיר היטב את אחד הצדדים פנים אל פנים, עשה זאת. למרות שלפעמים היו אלו נסיעות רחוקות ומייגעות. למעלה מזאת, פעם היה משוכנע שהכל בסדר, אולם ברגישותו הבין שהבחור יהיה רגוע יותר, אם יסע בעצמו לברר והחליט שלמרות שיעוריו הרבים והיותו טרוד בעול הרבים שמחייבת מי שעומד בראש מרכז התורה הגדול בעולם, מחלתו וייסוריו, לקום ולנסוע ולברר, עד שהבחור ייגש לבניין ביתו ברוגע ובשמחה.

כשהתעוררו שאלות וספיקות שהיה צורך לשמוע הכרעה של דעת תורה שלח את הבחור לשאול, ולא אחת היה קם ונוסע בעצמו עם הבחור לבני ברק אל מרנן הגראמ"מ שך והגרא"ל שטיינמן לצוק"ל, לשמוע את דעת תורתם הצרופה כיצד לנהוג.

בחורים שהיו תקופה ארוכה בשידוכים מפליאים את העובדה שהיה זוכר פרטים ופרטי פרטים ממצבם, מצרכיהם, ומהשידוכים שהוצעו וכד'. פעם התעניין אצל בחור מבוגר על שידוכיו, אמר לו הבחור שאין לו לאחרונה הצעות ואין לו כסף להבטיח לשדכן, אמר לו שיפנה לשדכן ואת דמי השדכנות הוא לוקח עליו. כמה וכמה פעמים כשהיו שידוכים שעמדו לרדת מהפרק משום בעיות כספיות, כאשר ראה שאינו מצליח לפשר ביניהם שישתדרו ביניהם שילם את ההפרש מכיסו הפרטי.

בענין זה מסופר, שני אברכים מחשובי הישיבה נדברו ביניהם לעשות שידוך ביניהם. השידוך החל לקרום עור וגידים עד ששני הצדדים היו מוכנים לשבור צלחת. אז התברר לפתע שמסיבות שונות אחד מהצדדים אינו יכול בשום אופן להתחייב כספית. מטבע הדברים השידוך נתקע ולא יכל לצאת אל הפועל. רבי נתן צבי שהיה בסוד העניינים התעניין מה קורה עם השידוך. שמע על המצב, הוא ביקש לקרוא לשתי האברכים והודיע להם שהשידוך ייסגר הערב על שולחנו. לפליאת האברכים אמר: "בשידוך שכזה אני הצד השני" ושילם על חשבונו את הכסף שהיה חסר להשלמת השידוך.

מספר תלמידו הרב א. ד. שבתקופה בין ארוסיו לנישואיו התעניין אצלו היכן בדעתו לגור, כששמע שהעניין עדיין לא מסודר, קבע אתו לצאת אתו בין הסדרים בשעה שתיים בצהריים לחפש דירה מתאימה. בשעה היעודה הלך אתו ועם כלתו לבדוק האם יש מספיק שמש בדירה, איך השכנים וכד' ממש כאב שדואג לבניו. את דירות ילדיו שלו, לא היה הולך לראות בעצמו, אולם כשהרגיש שאין לו מי שיעזור לו למצוא דירה ראויה הצטרף אליו, להיות לו לאב ואם.

וכי לבן שלנו לא היינו נשארם לאירוסין

גם בהיותו בארה"ב כשהיו שמחות של תלמידים השתדל ללכת, גם אם הדבר היה כרוך במאמץ של נסיעה ממושכת וכדו', זאת למרות שהגיע במסירות נפש, על מנת לעזור בכלכלת הישיבה בכל זאת כפי שאב לא יוותר על השתתפות בשמחת בנו גם אם הדבר קשה,

המשך בעמוד 9

בסדר. החדרים היו אטומים, לכן דפק בכל חדר, בכל מקום שאלו בחדרה, מי זה? כי חששו שמישהו לא הספיק להיכנס ולפי מה שאמרו, אסור היה לפתוח את נייר דבק הסלוטייפ והסמרטוטים, אמר להם: "אמרו תהילים, אמרו תהילים". אין לתאר איזו אווירת רוגע השרתה עובדת הגעתו להיות בבניין הישיבה עם התלמידים, רבים מהם היו בני חוץ לארץ, שמצאו עצמם במצב מתח וחרדה הרחק מהוריהם וכל משפחתם. וכאן יִשְׁנֶנּוּ ראש ישיבה שבמקום לדאוג להימצא עם יקיריו ובני משפחתו, הם בניו יקיריו.

פעם התרחשה רעידת אדמה שהורגשה היטב בבניין הישיבה, הציבור שהיה בביהמ"ד המרכזי החל לרוץ החוצה בבהלה גדולה, וחשש להיכנס פנימה חזרה, שמא ייפול הבניין ח"ו, רבי נתן צבי הגיע מביתו, הוא לא אמר דבר, נכנס לבית המדרש נטל גמרא והחל ללמוד לבדו כדי להרגיע את הציבור ולתת את ההרגשה שהוא עם הציבור.

כשהחלו להגיע השמועות על נפילת מגדלי התאומים קיבל זאת הציבור בתדהמה רבת, וכל אחד ניתח את המאורע המרעיש מנקודת מבטו. היו שתהו איך זה ישפיע על כלכלת אמריקה ואיך תגיב, ומה יהיה עם התרומות לישיבות רבות שמבוססות על תרומות מארה"ב. מיד כששמע רבי נתן צבי החל דואג, מה יהיה, הרי ישנם כמה הורים לתלמידים שעובדים ונמצאים שם וברגע אחד עלולים להיות יתומים רבים בישיבה. רק זה היה הנושא שהעסיק אותו באותם שעות. יש לקחת בחשבון שהייתה זו תקופת הזוהר של התרומות לישיבה מיהודי ארה"ב, והיו נדיבים גדולים שמשרדיהם היו באותם מגדלים, והיה חשש סביר כל התרומות ירדו בעקבות מאורע זה, אולם כשעמד על סדר היום חשש של מצב חירום אצל בניו אהוביו בני הישיבה, לא העסיק אותו כלום מלבד זה.

כמה פעמים כשישב בשמחות ונפגש עם הורים רבים של תלמידי הישיבה וכן כשהיה נוסע לחוץ לארץ בארצות שונות ופגש הורים לתלמידים מהישיבה, היו כולם מתפעלים, איך מונחים כל התלמידים על לוח לבו, שהיה מספר לכל הורה על בנו, לאחד סיפר שבנו החליף עתה חברותא, לשני סיפר שבנו אמר חבורה מופלאה בעניין פלוני, כך זכר פרטים מדויקים אודות מאות ואלפי בני הישיבה.

"שכל בחור יהיה אצלך כבן יחיד"

שח הגה"צ רבי ראובן הכסטר משגיח ישיבת מיר ברכפלד, שכאשר שוחח אתו רבי נתן צבי לפני שנתמנה לתפקידו, שאלו: מה הציפיות של הישיבה ממנו כמשגיח? ענה לו ראש הישיבה: "שכל בחור יהיה אצלך כבן יחיד". המשיך ושאל: "עבור כמה בחורים נבנית הישיבה, ענה לו: כמה שיותר!"

היה כָּאֵב כשהבחורים הגיעו לסוגיית פרק האיש מקדש

אחת ההזדמנויות שראו בחוש את מסירותו לתלמידים הייתה כשראו את אבהותו בסיוע להקמת ביתם. אזנו הייתה כרויה לשמוע

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל עם סכום פעוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי מוכן ומזומן הוא לרשום כל סכום שידרש ממנו.. התריע בו רבינו, כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי

זהירותו הגדולה בממון של בעל 'שבט הלוי' מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל

ואם אָקח מִפֶּל אֲשֶׁר לָךְ (י"ד כ"ג)

מון המעטים שבין ענפי חסידותם עלתה גם מידה זו של שנאת בצע, היה רבינו, אשר הנהגותיו המופלאות וזהירותו המיוחדת בעניינים שבממון קבעו לעצמן פרק של תהילה, וכפי שבאו לידי ביטוי פעמים רבות בהתעסקותו עם כספי הישיבה.

אחת המידות הבולטות אצל רבינו היתה הקפדתו לבל יאחרו חלילה את תשלום שכרם של הפועלים או עובדי הישיבה. רבינו עמד על כך בכל תוקף והיה מעורר ומזרז את שומעיו על חובת הזהירות בקיום מצות "ביומו תיתן שכרו", רבינו היה מספר בנושא זה על זהירותו של האר"י הקדוש במצוה זו, ובאחרית ימיו ציין פעם לפני בני הישיבה כי כבר 63 שנים מעת הקמת הישיבה שלא איחרו בה את המשכורות לעובדים.

רגיל היה לחזור על המובא בספר אגרא דפרקא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע, כי מה שאנו רואים לפעמים ילדים "המתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה וכו' ומיישרים אורחותיהם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכו', הוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה..."

כן היה מרבה לצטט את שנאמר משמו של הגר"א, כי בית שבקורותיו נמצא מסמר אחד גזול, כבר אי אפשר להצליח בו בלימוד התורה.

קפידא מיוחדת היתה לו לרבינו, שבבואו להתרים כספים עבור הישיבה אצל נדיבי העם, מעולם לא נקב בסכום כלשהו, גם כאשר היה נשאל כמה ראוי לתת. ככל הנראה חשש שמא לבו של הנותן אינו שלם עם הסכום מכל סיבה שהיא, ונמצא שגורם הוא לכספי צדקה להיגבות שלא כדין.

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל בימים ההם, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל עם סכום פעוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי מוכן ומזומן הוא לרשום כל סכום שידרש ממנו. אמר רבינו כי אינו יכול לנקוב בסכום

מאחר ואיננו יודע את מצבו הכספי. ענה התלמיד: 'אף על פי כן'. הוסיף רבינו והתריע בו כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי, והוסיף וסיפר כי מעשה מעין זה ארע אצל הרה"ק מסאטמאר שהבטיח פעם לתלמיד כי באם יתן צדקה יתעשר. נהנה רבינו מתשובתו המחוכמת, אך עדיין סרב לנקוב בסכום. לבסוף רשם הלה סכום גדול מאוד והגישו לרבינו. כעבור תקופה שרתה לפתע הברכה בעסקיו ובאורח פלא הוא זכה לעשירות.

עוד היה מקפיד רבינו שלא ליהנות בשום אופן מכספי הישיבה ומכל דבר השייך לישיבה. ואם ארע שהיו זקוקים בביתו לדבר מסוים שהיה שייך לישיבה, משלם היה על אתר את מלוא הסכום, כשבדרך כלל נוהג היה להוסיף על התשלום.

ארע פעם שזרם החשמל בבית רבינו נותק, בשל תקלה שתיקונה ארך מספר ימים. בחורי הישיבה כשנודע להם על התקלה, משכו כבל חשמלי מבנין הישיבה וחיברוהו לביתו, על מנת לספק עבורו חשמל חילופי. משהבחין בכך רבינו, הורה על אתר להסיר את הכבל, ומיאן בתוקף להשתמש בממון השייך לישיבה.

שיועדו למשכורתו לאור מצבה הפיננסי העגום של הישיבה. כך כותב הוא בפתקה מצהיבה הנושאת את התאריך כ"ט אלול תשט"ז: "הריני מאשר בזה היות שהגרעון בישיבתנו יח"ל הוא גדול מאד הריני מותר על סכום אלף שמונה מאות ארבעים וחמשה לא"י המגיע לי עוד ממשכורת שלי משנת תשט"ז..."

בפתקה אחרת, מתאריך כ"ד חשוון תשי"ח, נכתב: "הריני מאשר בזה שהיות ישיבתנו במצב לא טוב בעניינים כספיים הריני מותר לעת עתה על אלפיים ומאתיים לא"י מהגיע לי עוד משנת תשי"ח..."

בכלים נדירים אלו בווייתור והפקרה עצמית למען הישיבה, יחד עם כובד ראש וזהירות עד הקצה האחרון, ניווט רבינו את ספינת הישיבה מיום הקמתה ועד יומו האחרון, מבלי שידבק בו ובממונו רב קל שבקלים ואפילו בשגגה.

כה אופייני הוא לרבינו המעשה הבא: באחד החגים, בעת שעלה רבינו לתורה, ערך הגבאי 'מי שברך' לכל הקהל והאורחים, והוסיף גם "ולכל העוסקים בצרכי ציבור". נענה רבינו ואמר בקול: "באמונה", כשהוא שונה ומשלש קריאתו זו, ברמזו, כי למרות שבכל המצוות וענייני עבודת ה', ייתכן לערב 'שלא לשמה' כאשר מתוך כך 'בא לשמה', אך בענייני צרכי ציבור, על הכל להיעשות באמונה ולשם שמים מתחילתם ועד סופם.

(מתוך הספר 'אבי הווראה')

כיוצא בזה, היה נזהר ושומר מכל משמר לבל ישכנו בביתו כספים של הישיבה, עד שכאשר היו מתקבלים אצלו לפעמים תרומות עבור הישיבה מאנשים שפקדו את מעונו, היה ממהר לשלוח את הכסף להנהלת הישיבה. משנשאל פעם על הנהגה זו, מדוע הוא כה חרד על כך וכי מה יקרה אם ימתין לשעה נוחה יותר, השיב רבינו: "אני מבקש לקיים את מצוות 'ביערת הקודש מן הבית' כמה שיותר מהר" - בהביעו את חרדתו הרבה מהמכשול העלול לצמוח כאשר כספי הקדש מתגלגלים בבית.

גם בשעה שעלה רבינו לתורה בימות החול והתחייב נדרים ונדבות, ראו הכל כיצד על אתר הוא שולף מכיסו את הסכום הנקוב ומזדרז להעבירו לגבאי, לבל ישכין באוהלו ולו חוב קטן של ממון גבוה.

"ולפעמים אנשים שמוחזקים לשומרי מצוות ויראי אלוקים בכל התורה, עושים כאילו כל התורה דבר בפני עצמו, ועוונות שבממון דבר בפני עצמו, לא ידעו ויבינו כי התשובה על עוול ממון וגזל מעכבת על כל העוונות" - כך דיבר פעם רבינו בקודש באחת מדרשותיו שבין כסה לעשור.

לעומת זאת, לא פעם כאשר עמדה הישיבה במצב של גירעון תקציבי ויותר רבינו על משכורתו שלו, אך בה בעת דאג שמשכורתיהם של יתר אנשי הצוות ישולמו במלואן, בעיתן ובזמנן.

במסמכים שנשתמרו מהימים ההם, מרטיט לקרוא לקרוא את מילותיו של רבינו, בהצהירו כי הוא מוותר ומוחל על סכומים נכבדים

המשך מעמוד 7 | רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

וחלש, הוא מבקש לברר אלו שמחות יש הערב בישיבה. מתברר שהערב מתקיימות חמש שמחות, במצב זה, לא שייך בשום אופן ללכת לכולם - פוסקים כולם, הוא שואל של מי השמחות! מתחילים למנות בפניו של פלוני, מיד הוא מגיב: אליו לא שייך לא ללכת! ושל פלוני שוב חוזרת על עצמה אותה תגובה. וכך כמעט לגבי כל אחד ואחד, כשהוא זוכר ומפרט למה הוא חייב ללכת. לבסוף נופלת ההכרעה, הולכים לכל השמחות! עד היכן הדברים מגיעים, באותו ערב בו נישא בנו בכורו ראש הישיבה שליט"א התקיימה חתונה של אחד מבני הישיבה, ברור היה לכולם שביום שמחת בנו בכורו לא שייך שימצא זמן להשתתף בשמחה אחרת. להפתעת התלמידים יצא משמחת נישואי בנו, עצר מונית, נסע לחתונה השנייה, רקד עם החתן והמחותנים רבע שעה וחזר לשמחתו.

(מתוך קובץ גליונות לך לך תשפ"ג - מקורות: בכל נפשך; שיחות רבי נתן צבי; ידידינו הרב אברהם ארנטריו על סיועו רב. ייש"כ למערכת העלון בית המדרש שע"י ישיבת מיר על מסירת הדברים)

כך הוא התאמץ להשתתף גם בהיותו שם. פעם כאשר עמד לצאת לנמל התעופה לטיסת חזרה לארץ ישראל, התקבלה לפתע שיחת טלפון שהערב תתקיים שמחת אירוסין של אחד מבני הישיבה בעיר מונסי, הגיב בפשטות, שיש להישאר ולנסוע למונסי, לאירוסין. הרבנית הזדעקה, הלא יש כרטיס מוכן לטיסה, הכל מתוכנן ומאורגן, אולם ראש הישיבה הגיב בפשטות: וכי לבן שלנו לא היינו נשארים לאירוסין!?, לבסוף באו חתן והכלה למעונו בהפתעה. רבי נתן צבי הרעיף עליהם ברכות לרוב, ואז יצאו לשדה התעופה.

אני הצד השני!

כך מתאר באוזנו אחד ממקורביו: פעמים רבות, הגיע הערב, רבי נתן צבי מותש לחלוטין, יום ארוך ומפרך של עמל התורה, שיעורים וחברות וכל עול הרבים הרוחני והגשמי העצום, שב לביתו חיוור

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 666-2222-077

פגש אותי יהודי שרעייתו היתה מנהלת חשבונות באחד מיישובים אלו, והם אומרים לה, שיש בקיבוץ סעד 5 משפחות שומרות שבת ואנו מכבדים אותם ולכן השער סגור בשבת... המשפחות האלו הצילו אותנו!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת תורה בתפארתה, עם שיעור מיוחד בלימוד כוחותיו של האדם, על רקע מאורעות הימים הללו

עצומה, אך למקום של - "ויהי רובה קשת!!!!" - הוא הפך לצלף המובחר ביותר! הוא נעשה הרוצח המדופלם ביותר - "בסייעתא דשמיא!!!"

מה ארע כאן? מדוע באמת ישמעאל לא לקח את זה למקום הנכון?

מה ארע כאן? מדוע באמת ישמעאל לא לקח את זה למקום הנכון? התשובה היא, שהמציאות הזאת שמן השמים נותנים לנו כלים להתרוממות ולהגיע לפסגות זה דברים שבכל יום, העניין הוא שאנחנו לא יודעים להוקיר ולהעריך את עצמינו ואת הכוחות האמתיים שלנו ביכולת לחולל דברים גדולים בעבודת ה', ואז רח"ל אותם כוחות יכולים לעמוד לנו לרועץ ולהפיל ולדרדר אותנו עד לתהום.

נשים לב, ישמעאל כששכב שם תחת אחד השיחים גוסס ונוטה למות, התנהלה מלחמה על חייו בשמים, חז"ל מספרים שהמלאכים עמדו וזעקו שלא יתכן לתת לו מים שהלא בניו עתידים להמית את בני ישראל בצמא, והקב"ה שואל אותם ומה הוא עכשיו, צדיק או רשע? התשובה היתה צדיק, וזה הכריע שעבור מצבו העכשווי הבורא יברא לו בריאה חדשה של באר מים ויציל את חיו.

בתקופה שטופת תקשורת זו, אנו מרבים לדאבוננו לקרוא את המתרחש בטורים של פרשנויות: ימין, שמאל, הידברות או כח, הרתעה או ויתורים... והכול "עורבא פרח", המחויבות של יהודי לחיות בצורה ובאופן שכל מה שארע סביבו בא ללמדו לקח ומוסר, ואם למדנו, יש הצדקה למה שארע, ואם חלילה לא למדנו ובעיקר כשנעשה בנו דין ודין קשה ביותר בורא העולם בוכה על כך וזועק "לְשׂוֹא הַפִּיטִי אֶת בְּנֵיכֶם מוֹסֵר לֹא לְקַחוּ אֶכְלָה תְּרַבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מְשֻׁחֵית" (ירמיה ב' ל)

סוגיית ישמעאל צריכה להילמד וזה קריטי עבורנו, לא ללמוד אותה זה החמצת ההזדמנות אולי האחרונה, גלות ישמעאל הינה הגלות האחרונה "ומשם בן דוד יצמח" (פרקי דרבי אליעזר פכ"ט), אנו חייבים ללמוד מה ארע כאן עם ישמעאל כדי שחלילה לא נעמוד במקומו.

ישאל השואל מדוע עלי ללמוד מה וכיצד נוצר ישמעאל, אני יהודי ב"ה ולא ערבי, וזו טעות, טעות חמורה, ישמעאל לא נולד בג'ונגל, ישמעאל הוא בנו של אבי האומה אברהם אבינו, ישמעאל קיבל את החינוך באותו בית של אברהם העברי, ישמעאל כשנזרק מהבית יחד עם אמו והושלך תחת אחד השיחים נאמר בתורה "וישמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם" מגלה לנו התורה שישמעאל יש לו כוח של תפילה, ולא סתם אלא תפילה נשמעת! לידתו וחיו מובאים בתורה ואמו זכתה לגילויים גדולים, חייבים אנו להבין איך יתכן שבן של עמוד החסד בעולם הופך למי שמהווה סמל של תאוות רצח?! השאלה הזאת איך זה יתכן היא שאלה שנוגעת אלי, כי גם אני כיהודי מקבל כלים והשאלה מה עלי לעשות כדי שחלילה לא אגיע לאן שישמעאל הגיע.

בואו, אחי החביבים, נלמד נקודה אחת חשובה ביותר: הנה לאחר שברא הקב"ה באר מים עבור ישמעאל כדי להצילו, כתוב: "ויהי אלקים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת" - האם התבוננו במילים המיוחדות אלו מה משמעון? "ויהי אלקים את הנער"? הרי המשמעות היא ליווי צמוד של הקב"ה! סייעתא דשמיא בכל צעד שעושה האדם!

וכאן היה זועק מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל: אנו מצפים שמכאן יגדל ישמעאל לגדול בתורה ולירא אלקים מרבים! הוא הרי בנו של אברהם וקיבל כעת כח שאלוקים קרוב אליו ביותר, אך התורה אומרת שאמנם - הוא לקח את אותה סייעתא דשמיא

התשובה היא שאם נוטלים מתוכנו ולו קמטון לדבר רוחני, זה מקדש את כל עצמינו ושווה הכל רק בשביל זה!!!
פלאי פלאים.

בסוף שנות השבעים (למנינים) בכביש גהה באחד המקומות הבולטים ביותר עמד שלט חוצות ענק ממדים ובו היה כתוב: "אורי זוהר: אחרי הכל, גלה לנו הכל, מדוע עזבת את הכל" הציבור החילוני שקראו לעצמם אז "החופשיים" לא האמינו שיתכן כדבר הזה שאדם עם מעמד חברתי כה גבוה, עם שכר חודשי גבוה ביותר, נערץ בכל הציבור, עוזב יום אחד "הכל" והולך להיות חרדי, מושג שלא היה בו שום כבוד ושום תקווה בימים ההם, גם החשיפה לציבור החרדי לא היתה קיימת, והם בקשו בשלטי חוצות הסברים למה עזבת הכל?!
הסוגיה הזאת כל כך נוגעת לכל אחד מאיתנו, כולנו במקום שלנו צרכים לעזוב הרגלים, גם אם אנחנו רחוקים ב"ה מאוד מההרגלים הנוראיים שהוא היה בהם, ועם כל זה כל כך קשה לנו לעזוב אותם, והרב זוהר ז"ל מחייב אותנו מאוד, כי הוא עזב הרגלים של ארבעים שנה, הרגלים שלפי אורח חייו שילמו לו במזומן ותשלום גבוה מאוד, ועם כל זה הוא עזב אותם, מה הכוח?

"החלטתי שאני מפסיק להיות פראיר"

ר' אורי ענה על כך בכמה סגנונות, במשפט אחד כלשונו הוא אמר:
"החלטתי שאני מפסיק להיות פראיר".

משפט זה שנאמר בפני ציבור חילוני גרם להרמת יתר מגבה, ע"פ ראייתם ההיפך הוא הנכון, עד היום הוא היה בכבודו של עולם וקיבל תגמול על כל פעולה ומעשיו מה בדיוק הוא מרוויח, והוא הסביר שבמשך שנים הוא עשה כסף וקריירה.

אבל הוא למעשה שירת כל הזמן את רצונותיו, הוא חיפש איפה המשמעות שלו בחיים ולא מצא כלום, הוא מנסה למלאות את הציבור ומגלה שהוא מרוקן אותם, אחרי שחקר את העיסוק שבו הוא עוסק הוא גילה ש"בידור" הוא מלשון "פיזור". אתה לוקח דבר בעל משמעות ומפזר אותו לכל רוח עד שלא נשאר ממנו אלא אבק, זה למעשה בידור.

יש כאן ביטוי נפלא, הרב אורי זוהר זעק הרי כולנו מקבלים מהבורא כלים חזקים ואיתנים שבהם אנו יכולים לייצר בני אדם גדולים ועולם נפלא, רק שאנחנו פשוט לוקחים את הכלים הענקיים ומבדרים אותם ברוח, במקרה הטוב יוצא מאתנו כלום, במקרה הגרוע יותר או שאנו חלילה מחטיאים את הרבים ומפזרים להם את החיים... או חלילה מאבדים חיים בנוסח ישמעאל.

ומה כן?, נשתמש בביאור נפלא שאמר רבי אורי זצ"ל, מתוך חייו, בחז"ל כתוב: "אמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות" (יומא פו ע"א) השאלה היא היאך יתכן הדבר, האדם חטא במזיד והחטאים יהפכו לזכויות?

שמעתי ביאור נפלא מהרה"ג רבי דב שיף שליט"א בשם רבי אורי שאמר פירוש אופייני לבעל תשובה כמוהו, וכך אמר: "אני הייתי

נתאר לעצמינו אילו ישמעאל היה שומע את הוויכוח הזה בין הבורא למלאכים, הוא הרי היום נזרק מבית אביו כי תפסו אותו מצחק שזה כולל ע"פ רש"י ג' עבירות חמורות, והוא שומע שבשמים מסתכלים עליו כצדיק, כי מרוב צערו עשה תשובה, הוא היה קולט מה הפירוש של הרהור תשובה, מה משמעותו של תזוזה קלה של אדם, ויחד עם ה"ויהי ה' עמו" היה נעשה גדול הדור הבא!

המציאות הזאת היא מציאות לא רק של ישמעאל, אלא גם של כל אחד ואחד מאיתנו. כל התקדמות קטנה שלנו הקב"ה מנשק ומחבק אותה, ונותן לנו מלאי של כוח להתרומם על ידה, הבעיה היא שאנחנו לא שומעים ורואים זאת ולכן אנו מאבדים אותה, ויתכן ואף מתרסקים אחריה.

מה ארע כאן? מדוע באמת ישמעאל לא לקח את זה למקום הנכון?

בתוך הציבור עולה בימים אלו חיזוק גדול כשרואים את האסון הנוראי שהמיטו הערבים ביישובי עוטף עזה, הם באו עם תוכניות מפורטות שלא לדלג על אף אחד מהישובים, עם כל זה שני ישובים לא ארע בהם מאומה 'סעד' ו'עלומים'. שני ישובים שומרי שבת, מה ארע כאן? מדוע באמת ישמעאל לא לקח את זה למקום הנכון? וכך הם ניצלו, למעט ארבעה יהודים צדיקים מתושבי היישוב ששמעו על הצרה שבאה על אחיהם ביישובים הסמוכים, ויצאו בחירוף נפש כדי להילחם במחבלים, ונפלו חללים על קידוש ה'.

פגש אותי יהודי שרעייתו היתה מנהלת חשבונות באחד מישובים אלו, ויש לה הכרות עם חלק ניכר מהמשפחות... כמובן שבימים אלו היא משוחחת איתם בטלפון ומתעניינת רבות במצבם, גם הם שמעו את מה שמדברים עליהם, והם אומרים לה, את יודעת שרוב הישוב לא היה שומר שבת, אבל יש בסעד 5 משפחות שומרות שבת ואנו מכבדים אותם ולכן השער סגור בשבת... המשפחות האלו הצילו אותנו!

הסיפור נשמע לגמרי אחרת, ישוב שלם בתוך התופת הנוראה ניצל לא בגלל שהם בסדר, אלא שיש את היחידים ששומרים שבת, והם מצילים את הישוב כולו!

בשבת קודש פרשת בראשית הזדמן לי לשמוע בבית כנסת דרשה מהרב שליט"א הוא הביא את דברי חז"ל כשהפריד הקב"ה בין המים העליונים למים התחתונים החלו לבכות שלא זוכים הם להיות קרובים אל ה' הקב"ה נתן להם פיצוי שיקריבו על כל קרבן מלח הנלקח מהמים, וינסכו אותם בסוכות על גבי המזבח.

כל אחד מאיתנו שטס פעם לארה"ב וראה כמה זמן מהטיסה טסים מעל גבי מים רואה שהים תופס שני שלישים מהעולם, מדובר על כמויות מים בלתי נתפסות, קחו את כל כמות המלח ששמו על הקרבנות בכל שנות המשכן והמקדש, וכל כמות המים של ניסוך המים לא נקבל אפילו פרומיל של אחוז.

מה אם כן הרגיע את המים?

וסיפר לי בנו, שהוא זוכר איך אביו הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל, היה עומד בפתח בהכנס איצקוביץ והיה אוסף כסף כדי שיוכל לבנות את המרכז הרפואי, אז הוא היה צריך מיליונים, ואעפ"כ הוא עמד ואסף פרוטה ועוד פרוטה, ולא התפעל מהמלעיגים עליו

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
על מסירות נפש והדרך להצליח ברוחניות

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (יב א)

בכל תחילת חורף ראש ישיבת גייטסעד הגאון רבי לייב גורביץ זצ"ל היה שואל, הרי הסדר צריך להיות הפוך, קודם אדם יוצא מביתו, אח"כ הוא מתרחק ממולדתו, עד שבסוף הוא יוצא מארצו, והיה צריך להיות כתוב "לך לך מבית אביך וממולדתך ומארצך".

ותירץ, שהכוונה כאן לא הייתה על הגוף, כי הגוף באמת יוצא קודם מהבית ואח"כ ממקום מולדתו ולבסוף מארצו, אבל הלב של האדם אינו כך, כשהאדם יוצא לארץ אחרת, בתחילה הוא מתנתק מהדברים שיותר רחוקים מהסביבה שלו, אבל מהדברים שקרובים אליו לוקח יותר זמן עד שהוא מתנתק מהם, והקב"ה אמר לאברהם שיעקור במחשבה את הדברים שהיו קשורים אליו בעבר, ובזה הסדר הוא קודם "מארצך" שזה פחות קרוב לליבו, ואח"כ "ממולדתך", ובסוף "מבית אביך" שזה הכי קרוב אליו. והיה מביא המדרש כאן שמביא על זה את הפסוק בתהילים "ושכחי עמך ובית אביך", שזה הולך על הנשמה על הרוחניות. והיה מוסיף, שזה התפקיד של בחור שמגיע בתחילת הזמן לישיבה, צריך לשכוח מכל מה שחוץ לכותלי בית המדרש, להיות שקוע רק בלימוד, וכך אברך שיוצא ללמוד בכולל צריך שיהיה מנותק מכל הסביבה, וכך מצליחים בלימוד.

לפני כמה שנים היה באיזה עיר קבוצה של אברכים שלמדו חלק מסוים בשו"ע ולאחר זמן היה מבחן רציני, הבטיחו מילגה בהתאם לגובה הציון, וסיפר לי ידידי הגאון רבי מאיר קסלר שליט"א אב"ד דקרית ספר, שראו דבר מענין מאד, האברכים היו צריכים לרשום את פרטיהם על המבחן, וראו שאלו שהציון שלהם היה מעל שבעים אחוז לא החזיקו פלאפון כלל. הרי ברור שהלימוד של אברכים כאלו הוא הרבה יותר איכותי, הריכוז שלהם הרבה יותר טוב, ויש להם שקיעות בלימוד ברמה אחרת, כי הם מנותקים מהסביבה בשעת הלימוד.

כעין זה, יהודי אמר לי שכשהוא הולך להתפלל, הוא משאיר את הפלאפון בבית כי הוא רוצה להיות מרוכז בתפילה ולכוון כמו שצריך, והסיבה שאינו לוקח את הפלאפון ומכבה אותו לפני כניסתו לבית הכנסת היא שאם זה יהיה בכיסו אפילו מכובה הוא עלול לחשוב מידי פעם שאולי ברגע זה יש מישהו שמנסה להשיג אותו באותו העת.

"ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי" (י"ד - י"ג).
פינץ רפ"י, שגאל מענר הנהר.

חז"ל דורשים עוד מה שכתוב אברהם העברי, שכל העולם צד אחד והוא מהעבר השני, שהוא לבדו האמין בה' נגד כל העולם.

האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסאטמר זצ"ל שאל, למה דווקא כאן התורה מביאה תואר זה של אברהם אבינו שהיה נגד כל העולם, הרי כ"כ הרבה פעמים אברהם אבינו מוזכר בתורה, ולמה דווקא כאן רימזו את זה.

וביאר, שהרי רש"י כאן מפרש שהסיבה שעוג סיפר לאברהם אבינו שלוט נשבה היה בשביל שיצא להילחם איתם ויהרג והוא יקח את שרה. ולכאורה לא מובן, מה חשב עוג, וכי למה שאברהם אבינו יצא להילחם עם ארבעת המלכים שהיו חזקים כ"כ שהצליחו לנצח את כל חמשת המלכים. והתשובה היא שעוג ידע שאברהם אבינו היה לו מידה זו שהוא לא מתפעל מכלום, כל העולם מעבר אחד וכו', וכל מה שחשב שצריך לעשות לא היה מה שעמד נגדו, ואפילו כשאין סיכוי. ולכן עוג ידע שאברהם אבינו יצא להילחם איתם. ולכן דוקא כאן התורה רימזה את המידה הזו של אברהם.

ומי שיש לו מידה זו של כח הרצון יכול להשיג דברים גבוהים נגד כל הסיכויים.

לבקש זאת במשרדים הרלוונטיים, כי זה חסר סיכוי ולא מעשי. ר' משה הלך למרן הסטייפלער זצ"ל שיבקש מאותו ח"כ שיעזור לו בענין, וכך הווה. וסיפר לי בנו ידידי הרב נתן רוטשילד שליט"א שהוא זוכר איך אביו היה עומד בפתח בהכנס"ס איצקוביץ והיה אוסף כסף כדי שיוכל לבנות את המרכז הרפואי, אז הוא היה צריך מיליונים, ואעפ"כ הוא עמד ואסף פרוטה ועוד פרוטה, ולא התפעל מהמלעיגים עליו.

היום רואים איך שהמרכז הרפואי מקפיד בכבוד החולים [כולל גיל הזהב]. עוד רואים איך שמקפידים על שמירת השבת במקום, צניעות, טהרת כהנים ועוד, וכל זה הגיע בזכות הרצון של הרב משה רוטשילד ז"ל שלא הסתכל על המלעיגים עליו [וב"ה כל החיזוקים הנ"ל מתחילים להשפיע על שאר בתי החולים בארץ, דברים שלא חלמו עליהם בעבר].

וצריך להתחזק בזה, שכל אחד במקומו עם כח הרצון שיש לו, לזכור שאין דבר העומד נגדו, ועל ידי זה כל אחד יוכל להשיג דברים גדולים מאוד.

(מתוך 'דברי השירה' גליון 308)

ידוע שהאדמו"ר מצאנו זצ"ל אמר שבשואה הגרמנים הכריחו אותם לסחוב משאות של טונות ומי שלא סחב היו הורגים אותו, וזה משאות שאדם לא מסוגל לסחוב, ומזה למד שאין מושג כזה 'לא יכול', אולי יש מושג 'לא רוצה', אבל כשרוצים יכולים.

וכך אצל מרן הרב מפוניבז' זצ"ל כשפתח את הישיבה באמצע ימי השואה האיזומה, אנשים אמרו לו 'מה אתה אוסף כסף? הרי אנשים נמצאים בין חיים למוות, ומי אמר שבכלל יהיה בחורים שאתה בונה בשבילם ישיבה?'.

וכך היה כשהרב מפוניבז' בנה את הבנין הגדול של מאות מקומות, באותה תקופה היה רק כמה עשרות בחורים בישיבה, אנשים חשבו שהוא השתגע, אבל הוא לא התחשב ואמר 'פה תהיה ישיבה גדולה'. היום רואים את הפירות בלעה"ר, מי שיש לו כח הרצון הוא מצליח מעל ומעבר לצפוי, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון'.

וכע"ז בבני ברק יש את מרכז רפואי מעייני הישועה שבנה הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל לפני שנים רבות, כשהתחיל לבנות, אנשים לא רצו לעזור לו, בזמנו הוא פנה לאחד מחברי הכנסת שיעזור לו לקבל רשיונות, הח"כ סירב והסביר לו בטוב טעם שהוא מתבייש

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

לגדול הדור! נשמע לך משונה, איך יתכן לעשות מהפך כזה הסוד הוא "חילך לאוריתא" - 'כמה כוחך יפה לסבול עול תורה' (רש"י) כלומר, אם תתישב ללמוד עם אותן עוצמות שגילת בעת פשיעתך תגדל ותתרומם עד אין קץ, ור"ל קיבל על עצמו עול תורה.

הרי ריש לקיש הוא בעל המימרא של זדונות נעשים לו זכויות, ר"ל אמר את זה מהוכחה מעצמו, הוא לקח את כל כח הזדונות שלו ונעשה אמורא! - הרי זדונותיו נהפכים לזכויות.

הקב"ה שולח לנו בדורות אפלים אלו אנשים גדולים לגלות לנו שהאפשרויות הם גדולים מאוד, הרב אורי זוהר הוא אחד הגילויים האלו, הוא גילה כיצד ניתן להתהפך מהקצה לקצה, להיות הריש לקיש של הדור, שבשנותיו האחרונות חי בדירה בת 30 מטר רבוע, בשמחה עצומה ובעונג עילאי, כי הפנימיות האדירה, ידיעת התורה העיסוק בה וההתקדשות במצוות ד' רוממה אותו, גם הוא כריש לקיש שאף לזרוק מעצמו את ה'קבא דמוריקא' כדי שלא יזקק "ועזבו לאחרים חילם".

הקב"ה שיקף לנו היום על בשרינו, מה ניתן לעשות עם כוחות שאינם מנוצלים נכון, ליבנו דווי על אחינו שנהרגו על קידוש ה', אבל תפקידנו זה לקחת מוסר ולהבין שאת כל המעשים הנוראיים האלו עשו פראי האדם עם כוח של "ויהי ה' עמו" - הם פשוט במקום לנצל אותם להתעלות הם לקחו את זה לגרוע שבגרועים.

במשך ארבעים שנה 'בקבר' שם גילתי כוחות חזקים מאוד, כל מה שחפצתי להשיג עבדתי קשה והשגתי, וזה היה לכאורה די פשוט, כי שם אין יצה"ר, להיפך היצר מסייע היטב בידי האדם להשיג את מבוקשו, מ"מ גילתי שכוחותיי הם הרבה מעבר למה שאני חושב, הייתי עובד היום חמש משרות ולא התעייפתי...

מרגע שהאדם חוזר בתשובה אם הוא עושה זאת מאהבת ה', כשאני אוהב דבר אני עושה עבורו עם כל הנשמה, רק שאז נכנסים אותם מחשבות "מה אני כבר מסוגל?! רציתי ללמוד אלף דף גמרא והתחלתי לחשוב אתה בקושי מבין את שפת הגמרא איך תרצה ללמוד אלף דף?! אבל אז נתתי תשובה אמיתית לעצמי: כשהיית שם עבדת חמש משרות, עבדת 17 שעות ביממה והיה לך כוח, א"כ יש לך כוחות ועוד איך יש לך, קח את אותם כוחות שגילית בעצמך והשתמש בהם לכוחות הקדושה, ואז מהזדונות, מכוח העוצמות בעת שעברתי על הזדונות, נעשים זכויות.

זה בדיוק מה שמספרת הגמרא על חזרתו של ריש לקיש בתשובה: "יומא חד הוה קא סחי רבי יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה אמר ליה חילך לאורייתא..." (בבא מציעא פד ע"א), רבי יוחנן רואה שר"ל גילה כוחות גוף ונפש אדירים שהצליח למען השגת מטרתו לקפוץ מצד אחד של הירדן לצדו השני, והוא מבהיר לאותו ראש ליסטים שיש בכוחו להחליף את מצבו ולהפוך

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

יום בהיר אחד, נפגע אצלי 'העצב השביעי'. כאשר העצב נפגע, הוא נעשה רפוי והפה מתעקם. סוג של שיתוק מקומי. כך קרה שבאותו בוקר אני קם, מנסה לסגור את הפה - ולא מצליח. חשכו עיני. הפה לא מאוזן, נוטה לצד אחד. וכשהפה עקום, קשה עד בלתי אפשרי לדבר

רבה של כרמיאל הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א על נסיונות ומבט יהודי

הַתְּהִלָּה לְפָנַי וְהִיא תָּמִים (י"א)

על הסבל הפיזי מהשהייה בבור הכלא ללא תנאי מחיה מינימליים, מיררה אותה חבורת רשע את חייו. סבלו היה איום ונורא.

בסתר לבו שאל, אמנם, נסתרים דרכי ה' ואין לנו השגה בהם, אבל בכל זאת חפץ אני להבין, הלא כל ימי עמלתי על פדיון שבויים, האם זה חלקי מכל עמלי? "דבר שאותו צדיק מצטער בו, יכשל בו" [בבא קמא נ א]? אני, שמסרתי נפשי להוציא יהודים מבור הכלא, אושך אליו בעצמי?! מחשבות אלו טרדו את מנוחתו יותר מהסבל הפיזי, ולא נתנו לו מנוח.

לאחר שתדלנות מרובה, הצליח רבה של העיר, רבי זאב, בעל 'אור המאיר', להשיג רשיון ביקור אצל הרבי. כשנכנס, שטח לפניו הרבי את תמיהתו. אמר לו הרב, מבין אני את המתרחש בלבך. אבל אנסה להסביר לך עד כמה שידי מגעת, את הנהגתו של הקב"ה. מדוע זימן לך את הסיטואציה הלא סימפטית הזו, וזה בלשון המעטה.

יודע אני אמר הרב, לאסוף כסף, להתרים אנשים לצרכי מצוה, זו המלאכה הקשה ביותר שישנה. פעמים רבות היא מבזה ומבוזה, לא נעימה בעליל. רוויית אכזבות וכשלונות.

אספר מקרה שקרה לי. לא מכבר נכנסתי ליהודי שרגיל לתרום למוסדות 'קרן אורה' בכרמיאל מידי שנה. כשנכנסתי והתכבדתי לשבת, שטחתי לפני היהודי את צרכי המוסדות, הגידול במספר התלמידים, ההוצאות המרובות וכו' וכו'.

כשסיימתי את דרשתי הנרגשת והנמלצת אמר היהודי, סליחה הרב

המילה 'צ'רנוביל' מוכרת לציבור הרחב בהקשר לאסון הנורא שארע כאשר הכור האטומי שבאותה עיר התבקע וגרם להרס רב, למותם של אלפי אנשים ולמחלות נוראות. אבל בציבור החרדים לדבר ה', כאשר מזכירים את המילה 'צ'רנוביל', או בהיגוי היהודי, 'טשערנוביל', הדבר מעלה אסוציאציות אחרות לחלוטין. בעיר זו חי ופעל צדיק קדוש וטהור, רבי נחום זיע"א. בעל 'מאור עיניים'. כל ימיו עסק בעבודת ה', בתורה, ביראה ובגמילות חסדים. אך בעיקר מסר נפשו על מצות פדיון שבועיים.

באותם ימים היתה מצוה זו, למרבה הצער, שכיחה מאד. הפריצים השליטים המקומיים, ראשי הערים והכפרים, היו עושים ככל העולה על רוחם. אין דין ואין דין. בפרט סבלו מנחת זרעם אחינו בית ישראל. המוכסן היהודי היה חייב לפריץ סכום כסף עבור השכירות השנתית. אבל, היבול היה דל, ההכנסות מועטות, ולא השיגה יד היהודי לשלם.

הפריץ לא חשב הרבה. נטל את היהודי המסכן ואת בני משפחתו, והשליכם אל בור הכלא. ולא היה זה כלא 'חרמון' או 'צלמון' סוג מלון בו אתה מקבל את כל צרכיך חינם אין כסף על חשבון המדינה. היה זה בור טחוב, ללא אור וללא אויר. כל יום או יומיים היו זורקים למשפחה האומללה כיכר לחם וחמת מים, וזהו.

כך גם על כל עלילה קטנה, בדרך כלל כתוצאה מהלשנה נקמנית ושקרית, היה השלטון המקומי אוסר את היהודי הנאשם ללא חקירה ודרישה, ומטיל אותו לאיזשהו מרתף מצחין למשך תקופה ארוכה. רבי נחום היה מכתת רגליו בגשם ובשלג מעיר לעיר, מעיירה לעיירה, ומכפר לכפר, אוסף כסף מיהודים טובים, רחמנים בני רחמנים, ופודה את השבויים הנמקים בבור כלאם. לפעמים היה כסף זה דמי 'לא יחרץ' לשלטונות. לעיתים 'כופר נפש', לפעמים פרעון חובות, ולפעמים סתם מתת שוחד לפקיד פלוני או אלמוני כדי להסדיר את העניינים.

כך נהג במשך שנים ארוכות. יום אחד, כאשר הגיע במסע התרמוותיו למען פדיון שבויים לעיר ז'יטומיר, עיר ואם בישראל, טפלו עליו עלילה שפלה, והוא הושלך אחר כבוד לבית הכלא. לא היתה זו חוויה נעימה במיוחד. הוא נאלץ לשבת באותו בור טחוב בצוותא חדא עם אינשי דלא מעלי, רוצחים, שודדים, נרקומנים ושיכורים. בנוסף

מרגלית, אבל בדיוק לפני זמן קצר נכנס אדם ושכנע אותי לתרום עבור מטרה חשובה. את כל הכסף שאני רגיל לתרום כבר נתתי לו. הכנס בבקשה עוד חצי שנה ונראה מה אפשר לעשות... כמה מביך, אילו בזיונות. זו עבודה מפרכת, גם פיזית, אבל בעיקר נפשית. המשיך ואמר רבה של ז'יטומיר לרבי נחום, אתה עוסק כבר שנים רבות במסירות רבה במצות פדיון שבועיים. אין זו מלאכה כלל ועיקר. ומלבד הקושי בהתרמת ישראל עם קדושים, צריך אתה אחר כך להתמודד מול אותם גויים רשעים, קהי רגש וחסרי חמלה. התחלת במלאכת הקודש כאשר היית צעיר לימים. מלא מרץ ורצון. היום הכוחות כבר לא כבעבר. ודאי כבר התעיפת והותשת. אולי עלו בך באיזשהו זמן אי אלו מחשבות, זה כבר לא בשבילי. אניח את העיסוק הזה לצעירים ונמרצים ממני.

הקב"ה רצה שתראה עד כמה חשובה, חיונית והכרחית המצוה בה אתה עוסק. אמנם, תמיד דמיינת את הסבל שעוברים אותם יהודים היושבים בבורות הכלא. אבל אין דומה דמיון לתחושה במציאות. עד שלא חווים את החוויה הנוראה בפועל, לא ניתן להבין עד כמה היא קשה ואיזומה. היות ועלו בך משחבות כאלו, בא הקב"ה לטובתך ולטובת נשמתך, והטעימך את טעם הישיבה בבית הסוהר. כך תחוש על בשרך עד כמה הדבר נורא, ותבין ביתר שאת עד כמה חשוב לפעול לפדיון היהודים המצויים בצרה זו.

האדם יכול לדבר רק כאשר הקב"ה פותח שפתי

אספר סיפור אישי. פעם נעזרתי במעשה זה בעקבות מקרה שארע לי. אודה ואתוודה, איני זוכה להתפלל את כל התפילה בכוונה ראויה. זו עבודה קשה על מאד. מה שכן, לקחתי על עצמי לכוון לפחות בפסוק שלפני תפילת שמונה עשרה, "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך" [תהילים נא יז]. למדתי היטב את כוונות הפסוק הזה ובאוריו. ישנו פרוש של רש"י ופרוש של רבנו יונה. ומדוע בחרתי דווקא בפסוק זה, משום שהוא הפתיחה. וכידוע, הכל הולך אחר ההתחלה. "טוב אחרית דבר - מראשיתו". הדבר יכול להיות מושלם רק כאשר הראשית טובה.

כאשר פוקחים את העיניים בבוקר, יש להתחיל מיד בדברי קדושה. לא לרוץ חלילה לשמוע מה קרה בעולם בשעות הבודדות בהן נעדרתי... אלא לפתוח באמירת "מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמת בי בחמלה רבה אמונתך". נטילת ידים, הכנות לתפילה. כך מתחילים את היום בקדושה ובטהרה, וזו פתיחה נפלאה ליום נפלא. גם אם בסופו של דבר לא עמדת בנסיון, לא יכולת להתאפק, והצצת בעיתון כדי להפיג את המתח שעבר עליך כל הלילה בגלל השאלה שניקרה במוחך ולא נתנה לך מנוח, מה אמר מזכיר המדינה לנשיא ונצואלה... אבל, לפחות פתחת את היום בדברים של קדושה.

ובכן, לקחתי על עצמי לכוון באמירת הפסוק "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך". והאמת אפילו לכוון בפסוק אחד באופן קבוע, אין זה מהדברים הקלים. על כל פנים, במשך שנים רבות השתדלתי. עשיתי כל מאמץ לשמור על הקבלה, לכוון בפסוק שלפני תפילת העמידה.

והנה, יום בהיר אחד, לפני כשבע-שמונים שנים נפגע אצלי 'העצב השביעי'. עצב זה מתחזק את הפה בצורתו הראויה. כאשר העצב נפגע, הוא נעשה רפוי והפה מתעקם. סוג של שיתוק מקומי רחמנא ליצלן. כך קרה שבאותו בוקר אני קם, מנסה לסגור את הפה - ולא מצליח. היבטתי בראי וחשכו עיני. הפה לא מאוזן, נוטה לצד אחד, ה' ישמנו. וכשהפה עקום, קשה עד בלתי אפשרי לדבר. ולא עוד, אלא שבאותו יום נועדה לי הרצאה במלון כינר...

הלכתי לרופא, הוא הביט בפני ואמר, כן כן, העצב השביעי הכולל הלזה מעורר עצב רב... בשבת באתי לבית הכנסת, וממש לא הצלחתי לדבר. נאלצתי לישר את השפה באופן ידני כדי שאוכל להוציא כמה מילים מפי.

שאלתי את עצמי, מה זאת עשה אלוקים לי. מה באים לרמוז לי משמים ואז נזכרתי בסיפור אודות רבי נחום. לקחת על עצמך דבר מבורך וראוי, לכוון ב"ה' שפתי תפתח". ה' רוצה לחזק אותך בקבלה זו.

כידוע לעיתים, מרוב כוונות עליונות, לא מתכוונים לפשוטו של מקרא כפי שכותב המשנה ברורה [סימן צ"ח סק"א] "ואל יכוון האדם בשמות ויחודים, רק יתפלל כפשוטו להבין הדברים בכוונת הלב, אם לא מי שהוא בא בסוד ה' וידע לכוון ביה בלבא ורעותא ודחילו, דאי לאו הכי חס ושלום מקלקל בזה הרבה וכו'.

אמרתי לעצמי, ה' נותן לך 'דוגמית' כדי שתכוון היטב. "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך". אנו מבקשים מהקב"ה, אנא פתח את שפתי כדי שאוכל להגיד תהילתך. והנה, תמיד היתה לך תחושה שזה 'פשיטא'. אין לך דבר פשוט מכך. השפתים נפתחות ונסגרות אוטומטית, ואפשר לומר מה שרוצים. ה' לוקח לך את פעולת העצב השביעי, ואז אתה מגלה שבאמת ה' הוא שפותח את שפתיך כדי שתוכל לומר משהו... עכשיו תוכל לומר את הפסוק בכוונה עצומה. כך זיכני ה' לקבל הבנה עמוקה ופנימית יותר.

ההסתכלות צריכה להיות תמיד חיובית. הרי אין מי שרוצה את טובתך יותר מה'. "כל מאי דעביד רחמנא - לטב עביד". הקב"ה רוצה לשדרג את עבודת ה' של ישראל. לכן לעיתים גורם להם סבל, כדי שיחוש את הענין על עצמם כך ישדרגו את מעשיהם הטובים, ויעשו אותם ביתר רצון וביתר הבנה.

כך גם לגבי הצדקה. מאז שהתחלתי לאסוף בעצמי כספים לצורך המוסדות, השתנה יחסי ל'שנוררים' המתדפקים על דלת. המחשבה העולה בי היא, הרי זה שעומד בפתח יכול להיות אני עצמי. ולא רק יכול להיות. אני אכן עומד בדיוק באותה סיטואציה מזמן לזמן. אם הייתי עומד בדלת, ובעל הבית היה מחמיץ לי פנים, מסנן מבין שיניו "אין לי זמן בשבילך עכשיו", איזו תחושה נוראה היתה זו. כאשר אתה עומד בעצמך באותו מצב, מבין אתה היטב לרוחו ונפשו של האחר העושה את אותה פעולה.

העולה מהדברים מה שעובר על האדם לא בא במקרה. הכל מכוון מלמעלה. אם קורים לאדם דברים לא נעימים, צריך 'לעשות חושבים' מדוע ולמה ארעו הדברים, ולנתב הכל לעבודתו יתברך.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

דרשו ד' וע
העמוד היומי

ש ותחי נ

הצטרפו אלינו לתו

שיעורים מרתקים
שבהרנו עב

הרב דוד בוק שליט"א - עברית

הרב אריה זילברשטיין שליט"א - עברית

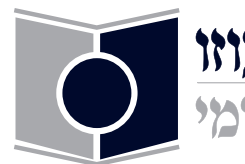

הרב מאיר ערערא שליט"א - צרפתית

הרב דוד הופשטר שליט"א - אנגלית

כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 66

מזעז פושכם

כנית 'העמוד היומי'

ממגידי השיעורים
בזרכם, ה"ה:

הרב עמרם בינעט שליט"א - אידיש

הרב מנחם דריימן שליט"א - עברית

הרב ירמיהו לעסין שליט"א - אנגלית

הרב שלמה סטרו שליט"א - ספרדית

Dirshu.co.il :או 077-2222-60

יש שהאדם מתעורר להתחזק באהבת ישראל, ואומר: אוהו, אני חייב לברר עכשיו מי זקוק לעזרה. הוא מעמיד צוות שלם שיתחיל לברר. "אבל היכן הצוות יישב? - אני חושב שצריך לשכור בשביל זה דירה. מי יודע היכן יש דירות להשכרה? לא, אני חושב שצריך לקנות, שיהיה גם לפעם הבאה"

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א על אהבת חסד ותריס מפני הפורענות

השכינה. בדיוק כמו כשיש גאווה, הגוף מתחזק והשכינה נדחקת, כי אינה יכולה לשרות על האדם כיון שנשמתו מוסתרת. כך לאידך גיסא, כשיש היפך הגאווה, הנשמה מתגלית ויש השראת השכינה. והנה כשהאדם נותן לאחרים, חושב על אחרים, דואג לאחרים ושוכח מעצמו, הוא מחזק בזה את הנשמה ומחליש את הגוף. אמנם יתכן שיהיה האדם באהבה לאחרים כי הוא אוהב את עצמו, אבל לא זוהי אהבת ישראל. אהבת ישראל פירושה שהאדם דוחק הצדה את צרכיו הגשמיים, ואף את צרכיו הרוחניים, ובמקומם הוא חושב על אחרים ועושה בשבילם. בעצם זה שהוא עוסק בנתינה אמיתית ולא בקבלה, מתגלית נשמתו, וכנשמתו מתגלית, יותר מהר ויותר בקלות הוא נפגש עם פלוני.

בדיוק כפי כששני אנשים כל אחד עטוף בלבוש מכף רגל ועד ראש, כולל הראש, אינם יכולים להכיר זה את זה ולעבוד יחדיו. וכיון שהם מורידים את הכיסוי העוטה את פניהם, מיד הם מושיטים יד זה לזה - "אה... שלום עליכם! לא ידעתי שזה אתה". כך כשהאדם פועל באופן גופני, והיינו כשהוא פועל למען עצמו - "עזוב אותי עם אנשים אחרים. אני צריך לדאוג לעצמי עכשיו". הוא עסוק בעצמו, ואע"פ שהוא עסוק בעניניו הרוחניים (כמו שאמרו הצדיקים), אבל הוא חושב על עצמו ולא על אחרים, אין הוא רואה אף אחד. וכאותרו לשון השגור בפיות בני האדם: "אין הוא רואה אף אחד ממטר". כיון שהוא עטוף בשריון, אין הוא יכול להתאחד עם אחרים. רק כשהוא מסיר

הרבי ר' זושא זיע"א אמר שכדי לקיים מצות תשובה כדבעי, אינו דבר קל, אבל לפי מדרגתו, יכולים אנו לקיימה על-ידי חמשת הדברים שהם ראשי תיבות תשוב"ה. תמים תהיה עם ה' אלוך, שויתי ה' לנגדי תמיד, ואהבת לרעך כמוך, בכל דרכיך דעהו, הצנע לכת עם ה' אלוך. אכן חמשת אלה כוללים את כל יסודות חיי היהודי. תמים תהיה כולל את יסודות הבטחון, שויתי ה' כולל את יסודות האמונה. וכן זה כולל את יסוד היראה, כי כשהאדם זוכר שהקב"ה עומד נכחו, הוא נמנע מן החטא. ואהבת לרעך כמוך זה אהבת ישראל. בכל דרכיך דעהו, זה ג"כ דוגמת שויתי, אלא שזה נכנס כבר גם לענינים הגשמיים. והצנע לכת בונה את הקשר העמוק עם השי"ת, לבל יהיה באופן חיצוני, אלא באופן פנימי. ובכן, כשהאדם מתעלה בחמשת הדברים האלה, הוא נעשה יהודי אמיתי.

ובזמנים כאלה שבני ישראל זקוקים לישועה גדולה, ראוי ביותר לעבוד על חמשת אלה. ואם אנו מדברים על האמונה והבטחון, הרי ברור לכל שאלה הם הדברים שמחזיקים את היהודי בכל המצבים, כגון האמונה הפשוטה שאין עוד מלבדו ושהקב"ה מלווה אותנו על כל צעד ושעל. ואף האמצעי, ואהבת לרעך כמוך, כבר קבעו צדיקי החסידות שהוא נחשב לאחד מהיסודות החזקים ביותר של היהדות ושומר על היהודי במצבים הקשים ובונה את יהדותו.

והצדיקים היו מדברים על זה הרבה שיש שרואים שיש דינים בעולם ומתעוררים לחזור בתשובה, והדבר הראשון שצריכים לתקן הוא האחדות בעם, כי האחדות היא התריס החזק ביותר מפני הפורענות. ואחת הסיבות שהיא התריס החזק ביותר היא שבסוף היא תביא גם לידי תשובה. את זאת צריך להסביר למי שמתפלל איך יתכן שהאחדות לבדה תועיל, סוף כל סוף הרי ישנם חטאים ועוולות. התשובה היא שהחיבור בין יהודים גורם לנשמות שתתגלית ואז הם מתעוררים לחזור בתשובה.

צריך אם כן להרחיב את הענין, בפרט בימים האלה שבהם כל אחד רוצה שתהיה לו תריס מפני הפורענות, לעצמו ולכל בני ישראל, שהרי אנו רוצים להציל את כלל ישראל ולהמשיך את הישועה לשכינה הקדושה.

כשהאדם נותן לאחרים, ושוכח מעצמו, הוא מחזק בזה את הנשמה

נשמת האדם רוצה להתגלות, כי כשהיא מתגלית, יש השראת

את השריון על-ידי שהוא עוסק בנתינה ועזרה לזולת וראשו שקוע בזה, רק אז נשמתו מתגלית, וכשנשמתו מתגלית, הוא פוגש את זולתו. הנשמה שלו מתגלית ונשמת חבריו מתגלית, וביחד רואים עולם חדש.

כל הרגש במקומו מונח

הצדיקים הדריכו הרבה על זה. אולם כשהאדם שרוי בעת צרה, פעמים הרבה אינו יודע איך לקיים הדבר למעשה. על כן נציג עכשיו כמה נקודות מעשיות. ראשית צריך לדעת כך: רגשות האדם יש להם מקום. הנה אם מביאים לאדם אל ביתו ארגזים רבים של אוכל וספרים וישאירים על רצפת ביתו כמו שהם, לא יוכל להזיז שם את ידיו ואת רגליו. והעצה היא לו לפתוח את הארגזים ולהניח כל דבר במקומו בארונות שבביתו. אף כאן, כשהאדם מוצא את עצמו מוצף בהרגשים, פחד, סקרנות לדעת את הקורה בכל רגע, רצון לחקור אחר העתידות, שנאה, כעס, דאגה, וכן הלאה, עליו לדעת שהקב"ה יצר באדם מספיק ארונות להניח בהם את כל ההרגשים. אבל הוא צריך להכניס כל דבר במקומו. אחרת, לא יהווה דירה. לא יוכל לא ללמוד ולא להתפלל, ויתהלך ביום כאילו הוא לילה ובלילה כאילו הוא יום.

הקב"ה נתן לו ארגזים של מזון וספרים והוא זרק הכל החוצה והתיישב ללמוד

והנה יש החושבים שהקב"ה רוצה שנהיה קרים. הוא מתנתק מכל הקורה ולא מעניין אותו כלום... אך זה אינו המהלך, כי אז לא הכניס את ההרגשים בארונות, אלא השליכם החוצה. הקב"ה נתן לו ארגזים של מזון וספרים והוא פתח את החלון, השליך הכל החוצה והתיישב ללמוד. לא כך האדם מתקרב אל ה'. על האדם להרגיש את כל ההרגשים אך להניח כל דבר במקומו. הקב"ה רוצה שהאדם יקח ספר תהלים ויקרא בכוונה ושם יניח את ההרגשים שלו. ואם הוא רואה שאין לו את המוחין לזה, כפי שהדבר מצוי כשהאדם בכאב גדול, עליו לדבר בשפתו. ידבר אל הקב"ה ויזכר כמה הקב"ה קרוב אליו וכמה הוא עוזר לכל אחד.

אם לא עכשיו אימת

וכן צריך האדם למצוא דרך לעזור ליהודי אחר. וצריך לדעת כך: לעזור ליהודי אחר, הוא דבר עליון. וזה לא רק כשאתה עוזר ליהודי שבקצה הארץ, אלא גם אם אתה עוזר ליהודי העומד לצדך, אתה עוסק באהבת ישראל הנעלית ביותר. בדרך כלל האדם נמנע מלעסוק בתורה ותפילה, במצוות ומעשים טובים, כי הוא עדיין מחפש את המתאים. כפי שהדבר מצוי בשידוכים. בנו כבר בן עשרים וחמש ועדיין לא נכנס לברית האירוסין. כבר הציעו לו עשר פעמים את המיועדת, אבל מה? הוא עדיין צריך לחשוב אם היא באמת מתאימה או שיש אחת מתאימה ממנה. אותו עיכוב יש להם לאנשים בענין התורה. יכולים לראות מי שמצהיר כל פעם בכל פה שהוא רוצה להתחיל ללמוד ברצינות, אבל הוא עדיין מחפש את הספר המוצא חן בעיניו, את

בית המדרש המוצא חן בעיניו, את המסכתא המתאימה. הוא מחפש ומחפש. אתה יכול לעשות לעצמך טובה ולהתיישב ללמוד? עוד מעט נראה מה. כרגע קח את הספר החדש והתיישב ללמוד. מצוה גוררת מצוה!!! הבא ליטהר מסייעין אותנו!!! מה אתה עסוק כל-כך?! פתח חומש ותתחיל לומר. חומש, רש"י, אור החיים הק'. זה כבר יעזור לך למצוא את מה שלבך חפץ.

כבר דיברנו בענין זה בשיעורי הבטחון, שזה שהאדם עושה את מה שלפניו, זה מה שפותח את הדלת אל ההמשך. אכן דיברנו אז בענין השידוכים שהאדם אינו רוצה לברר בענין הצעה מסוימת כי הוא אומר מראש: "הצעה זו אינה בשבילי". ולמען האמת, לא בשביל זה אתה מברר. אתה מברר כי זה עכשיו הפעולה שהקב"ה זימן לך עכשיו. תעשה את הפעולה הזו ותראה שהיא תביא לך את ההמשך. ולענינו, יש שהאדם מתעורר להתחזק באהבת ישראל, ואומר: אוהו, אני חייב לברר עכשיו מי זקוק לעזרה. הוא מעמיד צוות שלם שיתחיל לברר. "אבל היכן הצוות יישב? - אני חושב שצריך לשכור בשביל זה דירה. מי יודע היכן יש דירות להשכרה? לא, אני חושב שצריך לקנות, שיהיה גם לפעם הבאה". אתה יכול לעשות לי (ולעצמך) טובה?! חפש יהודי ותכין לו כוס קפה, בסדר? תתחיל לעשות טוב ליהודים. אל תענה למי שפגע בך. אהבת ישראל היא דבר עליון. היא שייכת לאני ה'. מלוא כל הארץ כבודו. לית אתר פנוי מיניה. והיא נחוצה באופן קריטי. כשהאדם מבין זאת, ימצא אפשרויות לרוב להטיב לאחרים.

דוגמא נוספת. חז"ל אמרו איזהו חכם הלומד מכל אדם. יסוד הזה הרי מביא ריבוי חכמה. הוא ראה דבר טוב אצל פלוני ודבר טוב אצל פלוני... אבל אם אין לו לאדם אהבת ישראל, אינו יכול לראות דברים טובים אצל אחרים, ואם כן הוא מושלל מקיום התורה. יש דברים אין סוף סביבו. יש גמילות חסדים סביבו, יש ריבונות של עולם סביבו, יש תורה סביבו, אבל אינו יכול לראות כלום. למה? - מפלוני אינו רוצה ללמוד, מפלוני ג"כ אינו רוצה ללמוד. ראית יראת שמים, ראית תורה, ראית מצוה, ראית זהירות, אבל עצמת את עיניך.

על האדם לזכור כי עת צרה היא ליעקב וממנה ייושע. האהבת ישראל היא תריס מפני הפורעניות. יהודים זקוקים לישועה בכל מקומות מושבותיהם. ה' ישמרנו ויצילנו. ובכן, האדם עושה זאת באופן יותר פנימי. הוא מבין שכאשר תלמידי הבעל שם דיברו על ואהבת לרעך כמוך אני ה', התכוונו למשהו יותר גבוה.

מעלת היהודי על פני המלאך

באמרות טהרות הביא שפעם היה הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זיע"א אצל רבו הרה"ק רבי משה המגיד מטשודנוב זיע"א (תלמידו של ה'תולדות') והכין את עצמו בבית הכנסת לתפילת שחרית. באמצע ההכנות, בעוד הטלית על כתיפו, ניגש אליו יהודי פשוט וביקש ממנו במפגיע שיעשה לו איזו טובה. הראה לו הרה"ק מקאמינקא בידו: "לא עכשיו! לאחר התפילה, נוכל לדבר..."

הבחין בכך רבו המגיד מטשודנוב, קרא לו ושאל לפשר הדברים. כשאמר לו שהלה ביקש ממנו טובה ודחהו לאחר התפילה, אמר לו רבו:

שמעתי מאבי מורי זצ"ל סיפור מופלא אודות המשגיח הגה"צ רבי אליעזר אליהו דסלר זצ"ל, בעל ה'מכתב מאליהו'. הנה כידוע הרב דסלר היה נוהג באופן תמידי להקדים ולהשמיע את השיחות שהוא מתעתד למסור בישיבה באוזני רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, שהיתה אשה גדולה בפני עצמה, בנוסף להיותה בת גדולים

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הנה המעיין בדברי חז"ל והראשונים, יראה כי ישנה סתירה לכאורה באיזה גיל הכיר אברהם את בוראו. הרמב"ם כתב: "בן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו". מנגד בתחילת דבריו הוא כותב: "איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן". וכן ידועים דברי הזוהר הקדוש (א, קכט) שכבר בהיותו בן ג' שנים הכיר את בוראו.

כן מצאנו בהדיא בתהילים (קי, ג): "עמך נדבות ביום חילך בהדרי קודש מרחם משחר לך טל ילדותיך", ומפרש שם רש"י שפסוק זה מוסב על אברהם אבינו שכבר משחר ילדותו מרחם, התעטף בהדרת קודש, בכך שהכיר את בוראו, ולכן זכה שיתנדבו לו אוהביו לעזור לו במלחמותיו עם חמשת המלכים.

ואמר בזה המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, כי בודאי תחילת הכרת אברהם אבינו בבוראו החלה כבר בהיותו כבן ג' שנים, אולם זו היתה רק ההתחלה. התחלה שרחוקה היתה עדיין מרחק רב ממה שהיה עליו להגיע. מכאן ואילך החל תהליך ארוך של עבודה עצמית, שבה שקד בעמל רב על תיקון מידותיו, על טוהר אמונתו ועל זיכרון נפשו, שלב אחר שלב, עד שהגיע בהיותו כבן ארבעים לפסגת ההכרה בבוראו, הכרה כזו שאין למעלה הימנה.

זה הוא שכתב הרמב"ם שמהיותו בן ארבעים שנה התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים, משום שקודם שהגיע לשלמות של כיוון שהכיר וידע' לא ניסה כלל להשפיע על אחרים, ורק מכאן

המתבונן יתפלא, הכיצד הצליח אברהם אבינו לזכות הגדולה להיות עמוד האמונה של העולם כולו, בעוד לכאורה קדמו לו רבים וטובים בדורות לפניו שהאמינו בה' בכל מאודם; כמו מתושלח, נח, שם ועבר ועוד, ולא זכו למה שזכה הוא שתהיה לו השפעה כה רחבה על אלפים ורבבות אנשים הנוהים אחריו?

יתירה מזאת יש להתבונן, הלוא חז"ל מתארים לנו (בראשית רבה מב, ח) שאברהם העברי היה יחידי ובודד הניצב בעבר אחד של העולם, מאמין בעוז ובגבורת נפש בצדקת דרכו ושיטתו, ודואג לפרסם שם אלוהיו בעולם. לעומתו ניצבו בעבר השני כל העולם כולו מאוחדים ומאוגדים באמונה טפילה באילים ובמזלות, והוא בא לממלכות גדולות ולערים גדולות עם המצאה חדשה בלתי מוכרת עד עתה, וערער על המוסכמות הברורות והקבועות בבריאה, שיבר צלמים וערך מערכות וויכוחים ברבים, ולמרות זאת היתה לו השפעה כה גדולה. מה היה סוד הקסם שלו? שבאמצעותו זכה לכל זה?

ונראה לבאר על פי המשל הידוע שהשיב הגאון מוילנא לרעו הגדול המגיד מדובנא, כאשר נשאל על ידו מה היא הדרך הטובה ביותר להשפיע על הכלל ברוחניות?

השיב הגאון, משל למה הדבר דומה? לבקבוק יין שיש סביבותיו כוסות ריקים, וכאשר ממלאים את הבקבוק עד גדותיו נשפך מתוכנו לצדדים ונמצאים הכוסות מלאים מאליהן.

כך גם כאשר רוצה האדם להשפיע על סביבתו יראת שמים ומידות טובות. הרי שהדרך הטובה ביותר לכך היא, שידאג בראש ובראשונה למלא בהן את עצמו, וכך בהיותו מלא וגדוש עד גדותיו בתורה ובמעשים טובים, ממילא תמשך השפעתו ממנו אל סובביו. אך אם לא יעשה כן, מובטח הוא שיפלו דבריו על אוזניים ערלות.

הראשון להנהגה זו היה הוא אברהם אבינו עליו השלום. קודם שהרחיק לכת להשפיע על אחרים עבד על עצמו עבודה אישית מופלגת, בשיפור אישיותו, ריסון מידותיו ותיקון מעשיו. התמיד במחשבות על תכלית האדם בעולמו, ושוטט בדעתו ביום ובלילה מי ברא הכל ומי המשגיח עליהם, וכשהגיע לחקר האמת החזיר זאת למעמקי הלב ללא הרף, ורק אחרי שנים ארוכות של עבודה עצמית זו, החל להשפיע על אחרים!

וזאת מניין?

ואילך התחיל להשיב תשובות.

מעשה, אין זה פלא כיצד הצליח להשפיע על רבבות אנשים עד שזכה להיות 'אב המון גוים', משום שאכן גם לפני אברהם היו גדולים וטובים שהכירו את בוראם בדרגה כזו או אחרת, אך לפי דרגתם לא הגיעו למלא את קנקנם כל כך, באופן שישפיעו גם על סביבתם.

אחד היה אברהם שכן הגיע למילוי עצמי בהכרה מוחלטת כזו שעלתה על גדותיו, עד שמאליה פעלה את פעולתה והצליחה לחדור אל לב ההמונים.

היסוד הוא, שככל שהאדם מלא יותר בתוכו, מעובד יותר בנפש, שוקד יותר על תיקון מידותיו, כך גם השפעתו על סביבתו הולכת וגדלה!

וכך גם נהגו כל חכמי המוסר, שעבדו על עצמם לא לדבר ברבים על עניינים שעדיין אינם שלימים בהם לפי דרגתם, בבחינת קשוט עצמיך תחילה ואחר כך קשוט אחרים, ורק לאחר הכנה רבה של חשבון הנפש ועיון היטב בפשפש מעשיהם ונמצאו הגונים בדבר, החלו להטיף לאחרים.

שמעתי **מאבי מורי זצ"ל** סיפור מופלא אודות המשגיח הגה"צ רבי **אליעזר אליהו דסלר זצ"ל**, בעל ה'מכתב מאליהו':

הנה כידוע הרב דסלר היה נוהג באופן תמידי להקדים ולהשמיע את השיחות שהוא מתעתד למסור בישיבה באוזני רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, שהיתה אשה גדולה בפני עצמה, בנוסף להיותה בת גדולים - בתו של הגה"צ רבי **נחום זאב מקלם זצ"ל**, נכדת אבי תנועת המוסר רבי **ישראל סלנטר זצ"ל**, ומיוצאי חלציו של **הגאון מוילנא זצ"ל**.

מספרים שבפקחותה העצומה ובידיעותיה הנרחבות בתחומים רבים פעמים שהיתה מוסיפה נופך על דברי בעלה ומאירה אותם באור יקרות.

והנה באחת השיחות שהשמיע באוזניה, היא שאלה אותו לבסוף:

"האם הינך בטוח בעצמך שאתה כבר אוחז בדרגות אלו..."

הרב דסלר נחרד עמוקות לשמע השאלה, וחקר בדעתו האם אכן ראוי הוא כבר לדבר על אותן הנקודות שהוא רצה להשמיע ברבים, ומשחש בעצמו שאין הוא עדיין ראוי, טרח והכין שיחה חדשה.

מפליא!

ואכן העיד תלמידו, הגאון רבי **יעקב אדלשטיין זצ"ל**, רבה של רמת-השרון, ששמע פעם מפיו של הרב דסלר כדברים האלה: "כשנצרך אני לומר שיחה בפני בני הישיבה זמן ההכנה לוקחת לי כשתים עשרה שעות כדי להכין אותה. אולם כשנצרך אני לומר שיחה בפני בעלי בתים באנגליה או באמריקה מספיק לי הזמן מאז שאני נכנס לבית המדרש, מנשק את המזוזה, עולה לבמה ומנשק את הפרוכת כדי למסור את השיחה".

רבי יעקב שאלו לסיבת הדבר, והוא השיב: "בשביל לומר שיחה בישיבה אני צריך שעות הכנה כי מי אני שאומר שיחה בפני בחורי ישיבה העוסקים כל היום בתורה. הרי הם הרבה יותר חשובים ממני, הם לומדים כל היום ואני לא לומד כל היום. כדי שאוכל לדבר בפניהם מוכרח אני לעלות דרגה, ולעמוד לחיות את הדברים שאני

אומר להם כדי שאהיה שייך לזה".

בזאת הסביר המשגיח הגה"צ רבי **מאיר חדש זצ"ל**, את הסיבה שבגינה כינו בהיכלי הישיבות את הועדים המוסריים בכינוי 'שמוע'ס' [שיחה], ולא 'שיעורי דעת' וכדומה. משום שבענוונותם לא הרגישו המשגיחים את עצמם כמי שגבוהים הם במעלה יותר מן השומעים, ומכיון שכך אין להם את הזכות והיכולת להטיף מוסר לאחרים. על כן הם בקשו להדגיש כי הועדים אינם אלא בבחינת 'אז נדברו יראי השם'. בשפת האידיש הוא כינה זאת: "מיר שמועס'ן דורך צו זאמען" (הננו משוחחים בינינו יחדיו), ומשום כך השתמשו בשם 'שמוע'ס' המבטא יותר תחושה זו!

כשהגישה היא כזאת, כשגם במדבר מקוננת תחושה זו של חשק ורצון להגיע לדרגות שהוא מעורר עליהם, יכול הוא לדבר אף על דברים גבוהים שאין הוא אוחז בהם עדיין, כי מבחינתו הוא רק משתף בתחושותיו ובשאיפותיו את השומעים עד להיכן ניתן להגיע ולעלות, ולמרות שאינו שלם בכך הגישה משפיעה, כי היא נובעת ממעמקי הלב.

סיפר מרן הגאון רבי **משה שטרנבוך שליט"א**, שכאשר נסע פעם בספינה מארץ ישראל לאיטליה, נסע עימו בצותא האדמו"ר הקדוש רבי **דוד משה מקרעטשניף זצ"ל**. במהלך הנסיעה הודיע לו הרבי כי ידוע לו שלקראת הלילה עומדת להתקיים בלובי הספינה הרצאה מיוחדת בחומרת העישון, מפי אחד הפרופסורים הגדולים וידועי השם בעולם שנוסע עימו, ומצד חובת 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' כדאי להיכנס לשמוע את דבריו בענין.

בהרצאתו, עמד הפרופסור על נזקי העישון והשלכותיו על חיי האדם ובריאותו, והתריע על כך שהעישון מקצר את ימיו של האדם באופן ודאי!

לאחר שעות ספורות, מספר רבי משה, לתדהמתי ולהשתוממתי המוחלטת לפתע אני רואה את הפרופסור בכבודו ובעצמו... מעשן סיגריות להנאתו!

העיז רבי משה פנים, ושאלו כיצד יתכן הדבר שכבודו מרצה בשפה כה ברורה וחדה במגרעות העישון, עד כמה הוא מהוה הרס ונזק לבריאות האדם, ובצביעות מאין כמותה אתה בעצמך מעשן?

השיב לו הפרופסור בפליאה: "אינני מבין את טענותיך, וכי מה כל זה קשור אלי? וכי אני אמרתי לא לעשן, הרי רק העמדת את הציבור על חומרת הדבר שהעישון מקצר ימים, וכי בגלל זה מחוייב אני להפסיק לעשן?... אני מעדיף להפסיד עשר שנים מחיי ובלבד שאוכל לעשן, בלא זה אין לי חיים..."

וכדי בזיון וקצף!

נקודה זו כאמור נגזרת מאורחותיו של אברהם אבינו, ונוגעת לכל יחיד ויחיד. כדי שאכן יזכה האדם להיות 'מקרין' באישיותו, ומשפיע השפעה חיובית של מידות טובות והנהגות ישרות, לא יועילו לו דיבורים הרבה ולא שיחות מוסריות ארוכות. העצה היא שיעבוד האדם על עצמו, ומתוך השתלמות מידותיו ודרכיו יזכה גם להקרין על סביבותיו, על בניו וקרוביו, תלמידיו ושומעי ליקחו.

(קטעים מלוקטים, מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

אמר המשגיח מקמניץ לתלמידו הנאמן: "אני רוצה לגלות לך סוד: אני יודע את 'הנוסחה הסודית' של בעלי האלכימיה! וכיון שאני רוצה שתזכור אותי, זו תהיה המתנה המיוחדת שאתן לך. בטוחני שבזכותה לא תשכח אותי כל ימי חיך!"

הגאון רבי יעקב שיש שליט"א על ניצול החיים לטובה

שְׂכָרָה הַרְבֵּה מְאֹד (טו א)

אתה סופר עד שישים - והנה עברה דקה, חלפה לבלי שוב. "מה יעשה האדם באותן שישים שניות? דבר זה נתון ביד האדם: אם הוא מתייחס אליהן בבטול ומבזבז אותן לריק - הוא הופך זהב למתכת פשוטה. הוא לוקח דבר שיכול להיות נצחי ומשליך אותו לפח האשפה, אבל אם הוא יודע לנצל את השישים השניות הללו לדקה של למוד, לעניית אמן יהא שמייה רבה או לאמירת פרק תהלים - על ידי כך הוא הופך את המתכת לזהב! שישים השניות הללו יצרו דקה של נצח!

כך צריך האדם להתייחס לדקה הנוכחית, ולדקה שלאחריה, ולדקה שתבוא לאחר מכן, וכן הלאה".

אמר המשגיח לתלמידו: "אם רק תדע לנצל את שלל הדקות המרכיבות את חיך, תזכה להיות כמו אותו בעל אלכימיה שיודע את הסוד כיצד להפך מתכת לזהב, וכך תהפוך לעשיר המפלג ביותר, בידך הדבר!" "ואחרי שגלית לך את סודו של האלכימאי", סיים המשגיח, אני בטוח שתדע להכיר לי טובה, וממילא בטוחני שלא תשכחני כל ימי חיך".

עד כאן סיפורו של המשגיח מקמניץ ו'נוסחת הפלא' של האלכימאי. לפני כמה חדשים דרשתי באחד מבתי הכנסת בבני ברק וסיפרתי על ה'עצה לחיים' שנתן המשגיח מקמניץ לתלמידו.

לאחר הדרשה נגש אלי אברך ואמר לי: "בבחרותי למדתי בשיבת סלבודקה בבני ברק. אחד המשגיחים בשיבה הוא הרב הלל שטרן,

סיפר לי אברך שמוצאו מבורו פארק שבברוקלין, שבבחרותו הוא גלה למקום תורה ובא ללמוד בשיבת קמניץ בירושלים.

מטבע הדברים, ההורים באמריקה דואגים לבנם כיצד יסתדר לבדו בהיותו הרחק מביתו, היכן יאכל בשבתות ובחגים. מיד בבואו לישיבה קרא לו המשגיח של קמניץ, רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, ואמר לו: "אתה יכול להרגיע את הורייך. תאמר להם שביתי יהיה לך לבית, אתה תהיה בן בית אצלנו, תהיה סמוך על שולחנו בימות החול, בשבתות ובחגים".

חלפו שנים, הבחור התעלה בשיבה, וכשהגיע לפרקו חזר לביתו שבניו יורק. לפני נסיעתו הוא בא להיפרד מהמשגיח שהיה לו כאב. אמר הבחור: "אני מבקש מהמשגיח שייתן לי מתנה מיחדת, שלא אשכח אותו לעולם".

אמר לו המשגיח: "גם אם אתן לך מתנה יפה, אין זה מביטיח שתזכור אותי. בהתחלה עוד תזכור אותי, אך עם הזמן הרגש מתקחה והשכחה משתלטת על האדם. על כן אתן לך מתנה מיוחדת במינה - עצה לחיים, ובטוחני שבזכותה לא תשכח אותי כל חיך".

רבנו בחיי כותב ב"חובות הלבבות" (שער הבטחון) שיש "בעלי אלכימיה". אלכימאים, היודעים להפוך כסף לזהב, ונחושת ובדיל - לכסף. הוא משווה בין "בעלי אלכימיה" לבעלי מדת הביטחון, ואומר שלבעל ביטחון יש עשרה יתרונות על פני "בעל אלכימיה".

בעל אלכימיה, שיודע את הסוד כיצד להפוך מתכת לזהב, יכול להתעשר עושר מופלג, יותר מכל אנשי העסקים הגדולים בעולם. האלכימאי אוסף ברזלים פשוטים, המצויים בטבע בכמות בלתי מוגבלת, והופך אותם לזהב, וכך הוא יכול להפוך בקלות רבה למיליארדר.

אמר המשגיח מקמניץ לתלמידו הנאמן: "אני רוצה לגלות לך סוד: אני יודע את 'הנוסחה הסודית' של בעלי האלכימיה! וכיון שאני רוצה שתזכור אותי, זו תהיה המתנה המיוחדת שאתן לך. בטוחני שבזכותה לא תשכח אותי כל ימי חיך!"

ובכן, איך הופכים מתכת לזהב? אמר המשגיח מקמניץ: "חיי האדם מורכבים משנים, והשנים מחודשים, והחודשים משבועות, והשבועות מימים, הימים מורכבים משעות והשעות מדקות. דקה אחת מורכבת משישים שניות. שישים שניות חולפות מהר מאד.

את החלון והשליך אותו החוצה מבעד לחלון... האברך הביט בו בתמיהה, אך לא היה נעים לשאול אותו לפרש הדבר. האוטובוס המשיך בנסיעה, וכעבור חמש דקות חזר המחזה על עצמו: הבחור שלף מארנקו מטבע נוסף של חמשה שקלים והשליך גם אותו מבעד לחלון. חלפו עוד חמש דקות, ושוב התרחש אותו מחזה מוזר. וכך במשך כל הנסיעה עד ירושלים, מדי חמש דקות היה הבחור שולף מטבע של חמשה שקלים ומשליך אותו מבעד לחלון...

סוף סוף הגיע האוטובוס אל היעד. בתחנה המרכזית בירושלים, רגע לפני שהשניים נפרדים איש איש לדרכו, פנה הבחור אל האברך ואמר לו: "אני צריך להגיע לכותל המערבי, הארנק שלי ריק, אין לי עלי אפילו שקל אחד, אולי אתה יכול לתת לי חמשה שקלים?"... במשך כל הנסיעה האברך היה עד להתנהגותו המוזרה של הבחור ונשך את שפתיו, אבל הבקשה הזו היתה יותר מדי עבורו והוא לא יכול היה עוד להתאפק. "אינך מתבייש?! הטיח האברך בבחור. "במשך כל הדרך מבני ברק לירושלים, מדי חמש דקות השלכת החוצה מטבע של חמשה שקלים, אין לך ערך לכסף! וכעת, אחרי שרוקנת את כל הארנק, אתה מעז לבקש ממני חמשה שקלים?!"... אמר לו הבחור: "תנוח דעתך. אל תתמה על מה שעשיתי. הכל נעשה במחשבה ובשיקול דעת. פשוט רציתי להציב בפניך מראה, להמחיש לך כיצד אתה נראה..."

האברך לא ירד לסוף דעתו: "מה רצית להמחיש?". הסביר לו הבחור: "כשהאוטובוס יצא לדרך, שמתי לב שאתה יושב בטל, בוהה באוויר, מביט החוצה, עוצם עיניים לרגע, ושוב פוקח אותן ומשוטט בהן ימינה ושמאלה. אמרתי לעצמי: אמחיש לך בדיוק כיצד אתה נראה... אתה לוקח חמש דקות של חיים, פותח את החלון - ומשליך אותן החוצה, אתה ממשיך לבהות ולהביט ימינה ושמאלה באפס מעש, ושוב חולפות חמש דקות. ושוב אתה לוקח חמש דקות של חיים, פותח את החלון - ומשליך אותן החוצה, וכך עשית במשך כל הדרך עד שהגענו לירושלים. השלכת את כל אותן דקות יקרות של הנסיעה מבני ברק לירושלים..."

"תגיד לי", אמר הבחור לאברך, "מדוע לא ניצלת את הדקות היקרות הללו? הרי יכולת לנצל אותן ללמוד, לאמירת תהלים. כשבקשתי ממך שתיתן לי חמשה שקלים, אמרת לי: אם אין לך ערך לכסף, למה שאתן לך כסף, ואני אשאל אותך: אם אין לך ערך לחיים, למה שהקב"ה ייתן לך כל כך הרבה שנים של חיים?"

(מתוך 'דורש טוב' ויקרא)

בנו של המשגיח מקמניץ, רבי משה אהרן שטרן. באחד הוועדים שמסר ר' הלל לתלמידים הוא דיבר איתנו על ניצול הזמן. לפתע, באמצע ה'וועד', הוא הדהים את כלום: הוא הוציא מכיסו שטר כסף, הצית גפרור ושרף את השטר. היינו המומים. ואז הוא אמר: "דעו לכם, לשרוף דקה מהחיים חמור יותר מאשר לשרוף שטר של מאתים שקל!"

סיפר האברך: "המעשה החריג שעשה ר' הלל לעיני הבחורים הפך לשיחת היום בישיבה, ואת זה בדיוק הוא רצה להשיג - לזעזע אותנו ולהמחיש לנו את יקרת הזמן ואת חשיבות ניצול הזמן".

הוסיף האברך: "אין ספק שזהו מעשה חריג ויוצא דופן, אבל אחרי ששמעתי ממך את הסיפור על רבי משה אהרן שטרן, אני מבין מנין ר' הלל קיבל את השיעור הנפלא הזה - מאביו, אפשר לקחת דקה ולהשליך אותה לפח, ואפשר לקחת דקה ולהפך אותה לנצח".

התכנית שלהם היתה מחוכמת

ילדי ירושלים ידועים בחכמתם ופקחותם. פעם באו כמה ילדי חמד בירושלים לצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצ"ל, ונסו 'לאתגר' אותו. אחד מהם לכד פרפר חי והחזיק אותו בכף ידו. הם פנו אל רבי אריה ואמרו לו: "בכף היד של הילד הזה יש פרפר. הרב ינחש, האם הפרפר חי או מת?"

התכנית שלהם היתה מחוכמת: אם רבי אריה יאמר שהפרפר מת - הילד יפתח את כף ידו וישחרר את הפרפר החי, ואם יאמר שהפרפר חי - הילד ימנע למוות את הפרפר שבתוך כף ידו, ואז יפתח את אצבעותיו לרווחה ויראה לו שהפרפר מת... כך יצליחו הילדים השובבים להערים על רבי אריה...

רבי אריה בפקחותו הבין מה מנסים הילדים להשיג בתעלולם המחוכם, וכששאלו אותו האם הפרפר חי או מת, אמר להם בחיוך: "בידכם הדבר!..." והוסיף: "מכאן תלמדו את הלקח לחייכם שלכם: החיים שלכם - בידים שלכם..."

למי שאין ערך לחיים, למה שיבקש שנות חיים?

רבי נח וינברג זצ"ל, ראש ישיבת "אש התורה", חיבר ספר נפלא על מ"ח קניני התורה. את הספר הוא פותח בסיפור הבא:

אברך עלה על אוטובוס קו 400 מבני ברק לירושלים ותפס את מקומו ליד החלון. לידו ישב בחור ישיבה. האוטובוס יצא לדרך. כשהגיע האוטובוס לצמת מסובים, התרחש לנגד עיניו של האברך מחזה מוזר הבחור שלף מארנקו מטבע של חמשה שקלים, פתח

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו

כעבור כמה דקות, אנחנו מבחינים שרבי אורי שם את ידו על פיו וממלמל משהו ושוב חוזר ללמוד... עברו עוד כמה דקות, רבי אורי נגש לטלפון, מחייג למספר האחרון, לאשה המדוברת וחוזר שוב בנחת: "גבירתי כפי שאמרתי לך תתקשר לאחד מארבעת הפעילים הללו..."

כך הרב אורי זוהר חינך את אורי זוהר

הרב ישראל ליוש

לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך... (יבא)

ה'נפרד מתרבויות' הגדול בדורנו ה"ה הרה"ג רבי אורי זוהר זצ"ל... והפרידה הזו היתה פרידה מוחלטת בגבורה עילאית, מתרבות עמוקה ולא פשוטה בכלל... מכל תרבות שרק היה דבוק בה הוא נפרד לחלוטין במאמצי על שלא פסקו, כפי עדותו, עד יומו האחרון, תרבות ארצו, תרבות מולדתו ותרבות בית אביו... עד שנסק אל על ונהיה 'בן תרבות' אמיתי שסוחף אחריו רבים וטובים שנפרדים בזכותו מתרבות הארץ ושבים לתרבות שמים...

לפנינו שני סיפורי גבורה ששמעתי ממי שזכה להיות החברותא של הגאון רבי אורי זוהר זצ"ל: בלילות שבת היינו לומדים מדרש רבה. באחד הפעמים רבי אורי היה מאוד עייף, אחר שבוע מאומץ מאוד של פעילות קדושה להשיב בנים אל אביהם שבשמיים, ועיניו לא הקשיבו לרצונו ללמוד תורה והן נעצמו מידי פעם. כשהבחנתי בכך, ניסיתי להציע לרבי אורי שנפסיק ללמוד והוא יפרוש לישון. רבי אורי סירב בתוקף, הרים את רגליו באוויר, החזיק את המדרש בשתי ידיו מול עיניו והמשיך ללמוד בהתאמצות מרובה. גם תכסיס זה לא הועיל זמן רב, ושוב עיניו חישבו להיעצם, אך לא יהודי כמו רבי אורי שכבר שבר מידה או שניים ממידותיו, יכנע לעייפות, הוא שוב סירב להצעתי לעצור את הלימוד המשותף, אף שאמרתי לו שגם אני כמותו עייף מאוד ומעדיף לעצור כאן... "ארבעים שנה ישנתי... הגיע הזמן ללמוד... בוא נמשיך..." הוא

רבות נכתב במפרשים מדוע פירט לו הקב"ה בציווי ההליכה שעליו לצאת מהארץ, מהמולדת ומבית אביו, די אם היה אומר לו לצאת מארצו וללכת אל הארץ אשר יראה לו, הרי יציאה מהארץ כוללת גם יציאה מהמולדת ומבית האב. גם סדר היציאות הפוך, כי ראשית אדם יוצא מבית אביו, לאחר מכן מהמולדת ורק לבסוף הוא יוצא מהארץ, מדוע אם כן כתבה התורה בסדר הזה?

הרמב"ן והכלי יקר מבארים, כ"א בדרכו, שכדי להקל לאברהם אבינו את הניסיון הזה, ציווה אותו הקב"ה מהקל אל הכבד. היציאה מהארץ היא הקלה ביותר, כי האדם פחות קשור לארץ הגדולה. אחריה באה היציאה מהמולדת, אליה האדם יותר מחובר, ולכן היציאה משם קשה יותר מהיציאה מהארץ, הרי הוא יותר קשור לאנשי המולדת שלו. והקשה ביותר היא היציאה מבית אביו, כי זו המסגרת האישית והמשפחתית של האדם.

מרב"ם הגרי"ז מבריסק ז"ע מפרש שהקב"ה רצה לזכות את אברהם אבינו בשלוש מצוות נפרדות, יציאה מהארץ, יציאה מהמולדת ויציאה מהבית. אילו הוא היה מצווה אותו בסדר הנכון, מבית אביו, מהמולדת ומהארץ, היתה כאן מצוה אחת - לצאת מהארץ, ורק פירט את סדר הדברים, כיצד עושים זאת, ראשית יוצאים מהבית, לאחר מכן מהמולדת ולבסוף מהארץ, אבל כדי שהוא יזכה בשלוש מצוות נפרדות, הוא אמר לו א"ז בסדר הפוך, צא מהארץ, ובכל זאת אפילו שזה כולל גם יציאות מהמולדת ומבית אביו, יש כאן עוד מצוות, יציאה מהמולדת ויציאה מהבית.

נראה להעמיק קצת בדברי מרב"ם הגרי"ז: שלושת המצוות הללו הן באמת שלוש מצוות נפרדות, כי ענין היציאה, אינו רק ענין טכני שלא יהיה במקום הזה, אלא הוא ענין תרבותי ורוחני, הקב"ה ציווה לאברהם אבינו לצאת מהתרבויות שהוא גדל עליהם, ובכל מקום יש תרבות נפרדת, ומכולם עליו להיפרד, מתרבות הארץ, מתרבות המולדת ומתרבות בית אביו, ועל כל יציאה הוא זוכה במצווה נפרדת, כי שלוש עבודות נפרדות הן.

הפעילים הללו, ואם הם לא יעזרו לך, תחזרי אלי ואני אשתדל לעזור לך" וכפי שאתם מבינים, היא שוב פתחה במונולוג המוכר: "אני רשמתי את הבן שלי לחינוך תורני והמצב שם..." רבי אורי שמע אותה בנינוחות עד שסיימה את דבריה, ורק אז ניתק את הטלפון בעדינות... ושבנו ללמוד.

כשסיימנו את הלימוד, פנה אליו החברותא: "תורה היא וללמוד אני צריך... ר' אורי מה קרה כאן? מה מלמלת שם? למה התקשרת שוב אחרי שהרגענו אותך ולכאורה נרגעת שעשית הכל בסדר...? אנחנו באמת רוצים להבין וללמוד...!"

"הביטו, אתם מכירים את הרב אורי זוהר מס' 1 שהוא מהעיתונים, המחזיר בתשובה... מראשי לב לאחים... איש חשוב... אני מכיר את אורי זוהר מס' 2 זה שארבעים שנה עשה מה שהוא רוצה, התנהג איך שבא לו, עכשיו אני כמו שומר בגן חיות, מנסה קצת לשמור על אורי זוהר 2 שלא יעשה מה שבא לו, שיתנהג כמו בנאדם, אני מנסה כבר הרבה זמן לאלף אותו, שלא יתנהג כמו חיה... לפעמים אני מצליח יותר ולפעמים אני מצליח פחות... כולם חושבים שהיצר הרע זה כמו עטלף שחור שבא מבחוץ ומתיישב על הלב, זה לא נכון! היצר הרע הוא אנחנו עצמנו בדמות אחרת... לאורי זוהר 1 יש אורי זוהר 2 ועליו אני שומר..."

בסיפור הזה עם האשה, פתאום קפץ לו האורי זוהר 2 וטרק את הטלפון בכעס, בעצבים, הוא השתחרר מהשמירה שלי, כשילתי באילוף... אני שואל אתכם: האם ה'חפץ חיים' וה'חזון איש' גם היו מתנהגים כך?!

אתם יודעים מה מלמלת...?! התפללתי לקב"ה שיאיר את עיני ואבין האם התנהגתי נכון? מה עלי לעשות? וכעבור כמה דקות ה' האיר את עיני והבנתי שבאמת לא התנהגתי נכון... הרי אם גם איתי היו הרבנים שלי מתנהגים בחוסר סבלנות כשחזרתי בתשובה, לא הייתי מגיע לאן שהגעתי, גם אני הרי שיגעתי אותם, והם היו סבלניים ואנושיים... לכן החלטתי לתפוס חזק את אורי זוהר 2 ולא לאלף אותו להתנהג כמו בנאדם, לא נתתי לו לברוח ממני, אני הרי שומר בגן חיות... תפסתי אותו, והוא התקשר כמו בנאדם ודיבר עם האשה כמו שצריך, ורק אחר כך הניח את השפופרת בעדינות... הפעם הצלחתי עליו, חיינתי אותו..."

הרים את רגליו יותר גבוה, הגביה את הספר גבוה יותר בשתי ידיו והתאמץ להמשיך לקרוא, עד שכבר כלו כל כוחותיו מעייפות ואז הפטיר בעליצות ובחביבות, כפי אפיו המתוק: "הוא חזק... אי אפשר עליו..." ונפרדנו בברכת שבת שלום...

בהזדמנות אחרת, כשבאתי לביתו של רבי אורי, הוא שוחח בטלפון, כשלידו החברותא והספרים פתוחים. מתוכן השיחה הבנתי שהוא כבר ניהל את השיחה הזו אתמול, וכעת הדברים חוזרים על עצמם... "כבר אמרתי לך אתמול, גבירתי" - אמר רבי אורי לאשה מעבר לקו - "הנה לך מספרי טלפון של ארבעה פעילים מלב לאחים, אם אף אחד מהם לא עזר לך, תחזרי אלי ואני אכנס לענין באופן אישי"

האשה לא נרגעה ושוב טענה לרבי אורי: "אני הכנסתי את ילדי לחינוך תורני ואני לא מרוצה..." והרב אורי חוזר בסבלנות מרובה על מספרי הטלפון ושמות הפעילים ועל הבטחתו להיכנס לענין באופן אישי אם הדברים לא יסתדרו, והאשה בשלה מתלוננת שוב ושוב, כאילו אינה שומעת כלל את הצעתו של רבי אורי, וכך הדבר חוזר על עצמו פעמים רבות, היא מתלוננת ורבי אורי מנסה להרגיע. סבלנותו פוקעת מעט ולאט, אך הוא מתגבר ומרגיע בפעם המי יודע כמה... בסוף, אחר פעמים רבות, רבי אורי אמר את דבריו בפעם האחרונה: "הנה מספרי הטלפון של ארבעה פעילים... ואם לא, אני אכנס לענין..." וטרק את הטלפון...

"עשיתי טוב?" - שאל אותנו רבי אורי - "מה אתם אומרים? הייתי צריך לעשות משהו אחר?"

שנינו הרגענו אותו פה אחד: "מה היה לך לעשות, הרי אמרת לה עשרות פעמים שאתה מוכן להיכנס לענין, אם מישהו אחר לא יעזור לה, והיא לא הקשיבה... אם לא היית מנתק זה לא היה נגמר לעולם..." נראה שרבי אורי נרגע, הוא חזר ללמוד עם החברותא והציעו לי להצטרף... כעבור כמה דקות, אנחנו מבחינים שרבי אורי שם את ידו על פיו וממלמל משהו ושוב חוזר ללמוד... עברו עוד כמה דקות, רבי אורי נגש לטלפון, מחייג למספר האחרון, לאשה המדוברת וחוזר שוב בנחת: "גבירתי כפי שאמרתי לך תתקשרי לאחד מארבעת

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

גם בישיבת פוניבז', שכבר אז איכלסה בין שורותיה את המיטב של צעירי הצאן מציבור לומדי התורה, שרר בהלה וחוסר וודאות. רה"י הנערץ הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל נשא אז שיחה יסודית, ועיקרי הדברים סבבו ענין ה'נושא בעול'. הוא סיפר מעשה נורא ממרנא הסבא מסלבודקא.

על בני התורה הנושאים על כתפיהם את האחריות לשמירת הארץ על ידי קיום התורה וההתחזקות בשקידתה ובשמירתה

מאת: הרב ישראל היימן

בימים אלו כלל ישראל נמצא באחת מהתקופות המכוננות בעם. מלחמה ניטשת עם אויב אכזרי שלא מבחין בין דם לדם ובין איש לרעהו. משמים הוכיחו לנו את אפסות ההישענות על בשר ודם ועל כוחי ועוצם ידי, נתנו לנו איתות ברור משמים לכך שאין לנו מגן וציונה אלא אדון כל הברואים המשגיח בכל עת על כל פרט ופרט, ואין לנו שיוך רק התורה הזאת.

בני התורה הנושאים על כתפיהם את האחריות לשמירת הארץ על ידי קיום התורה וההתחזקות בשקידתה ובשמירתה, עמלים בימים אלו ביתר שאת וביתר עוז יחד עם כל שלומי אמוני ישראל בתפילה ובתחנונים לאבינו אב הרחמן שיעמוד לעזרת ישראל לבל תיפול שוב שערה משערות כל יהודי באשר הוא ושלווה ישכנו בתוכנו.

מצב זה אינו חדש לנו, עם ישראל ידע צרות מלחמות וייסורים מיום שירדה שנאה לעולם בשעת מתן תורה ועד ימינו.

מעניין להפנות מבט אל רבותינו מצוקי ארץ בהתייחסותם בתקופות דומות למצב ולתפקיד שלנו בו.

לפני חמישים שנה בדיוק בשעת מלחמת יום הכיפורים, כאשר אז כהיום שררו בלבול וחוסר וודאות בציבור הקטן שהיה אז כאן בארץ, שכן גם אז המלחמה פרצה בעיצומו של היום הקדוש מתוך הפתעה לעם היושב בציון וללא כל הכנה מוקדמת. התבצע גיוס שכלל המונים שלא העלו על דעתם עשר דקות קודם מה הולך לקרות וכבר היו בדרך אל החזית. אלפי הרוגים ומדינה צעירה שנמצאה לא מוכנה בעליל למצב המורכב.

גם בישיבת פוניבז' המעטירה, שכבר אז איכלסה בין שורותיה את המיטב של צעירי הצאן מציבור לומדי התורה, שררו בהלה וחוסר וודאות. ראש הישיבה הנערץ הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל נשא אז שיחה יסודית מתוך מבט של תורה על תפקידם של בני התורה ועל ההרגשות אותם הם אמורים לשאת בקרבם בימים מורכבים אלו.

עיקרי הדברים סבבו ענין ה'נושא בעול'. הוא סיפר מעשה נורא ממרנא הסבא מסלבודקא.

בזמן מסוים הלך הסבא לבקר תלמיד שחלה במחלה קשה. הוא צעד בליווי אחד מגדולי תלמידיו ופנה לבקר את אותו חולה. כשנכנסו אל הבית גילו הסבא ותלמידו שמצבו של החולה קשה ביותר. הוא שכב

ללא ניע ובפקודת הרופאים היה אסור לו באיסור חמור להזיז אף אחד מאיבריו. כל תזוזה הייתה יכולה לסכן את חייו, פשוטו כמשמעו. החולה התאונן ארוכות על מצבו הנואש. הוא שוכב ימים ולילות בלי אפשרות לעשות כלום, רק להרהר בלימוד או בשאר דברים. מחמת הוראת הרופאים הוא לא יכול אפילו לסוב על צידו לקריאה או לעיסוק כלשהו והדבר גורם לו לייסורי גוף ונפש נוראיים. הסבא חיזק את תלמידו בדברים נרגשים ויצא משם בכאב על תלמידו המתייסר.

ביציאתם שאל הסבא את מלווהו אם הוא יודע כמה פעמים הוא מתהפך על מיטתו במהלך הלילה, האם הוא שם ליבו פעם לנושא הזה? התלמיד הראה כלפי חוץ את השתוממותו מהשאלה הבלתי צפויה שהציג לו רבו. הסבא שתק מספר רגעים ואז הרעים בקולו בתוכחה נוראה וחרפה מאין כמותה. הוא אמר לתלמידו המלווה רק משפט קצר: "עס שמעקט מיט רציחה" - זה מריח רציחה...

כאן הרעים ראש הישיבה הגר"ד זצ"ל בקולו. הסבא לימד אותנו שחיסרון בנושא בעול עם חברו, מצב שבנאדם לא יכול לשים את עצמו ממש בהרגשה דומה לזו של חברו הסובל, הרי היא דומה ומעין רציחה ממש!

מבהיל על כל רעיון!!

ראש הישיבה האריך לדבר על אותם אלו הנמצאים סמוך לחזית ועל

אותם אלו הנלחמים תוך חירוף נפש, על הצורך ללמוד ולהתפלל מתוך הרגשה של שותפות וצרה כאילו אנו נמצאים שם ממש. לבל נהיה חלילה חשודים על רציחה.

אף בפרשתנו אנו מוצאים שהנושא בעול כמעשי אבות שסימן לבנים. אברהם אבינו שנפרד מעל לוט כאשר הוא מעמיד חיץ מוחלט בין דרכו - דרך ה' ויראתו, לבין לוט ודרך סדום אותה הוא בחר. מכל מקום כאשר לוט נשבה בין המלכים הוא יוצא למלחמה כמעט אבודה מראש מול ארבעת המלכים הבלתי מנוצחים כדי לשחרר את לוט. הוא מרגיש את צרת בן אחיו ומידת החסד של אברהם אבינו מניעה אותו לעשות ככל אשר בידו להוציא אותו משביו, לא משנה מה המצב הרוחני שלו.

אנו, נושאי דגל האמונה, התורה והמצוות, מחויבים לחוש את כל אותם אלו שסובלים, נעים ונדים מבתיהם, מתאבלים על יקיריהם, דואגים לאהוביהם, מסכנים את חייהם. אנו מחויבים בימים אלו להמשיך ולהחזיק במידתו של אברהם אבינו, ללמוד ולהתפלל, להתחזק ולייחל, להיות איתם בצרתם ולהכריע בכח האמונה התורה והתפילה את המערכה הקשה.

ובביאור הענין, להעמיק את ההבנה במהות התפקיד של נושאי התורה יש להעתיק את דבריו הנוראים והמופלאים של הנצי"ב בהעמק דבר בפרשתנו על הפסוק 'וירק את חניכיו' וכה דבריו הנפלאים: "בנדרים ל"ב שהוריקן בדברי תורה, והוא פלא מה זה שעה לדברי תורה? אבל הענין הוא דזכות התורה היא חרב של ישראל וכו' ועל כן כל שהמלחמה כבדה יש להעמיק יותר בהלכה ולשנן את החרב" עכ"ל.

ובפרשת בהר על הפסוק 'וישבתי על הארץ לבטח' לשונו הטהור: "הוא הטעם והסיבה מה שנדרש בשני יובל להגדיל תורה דשמירת הארץ מאומות העולם הוא על ידי אנשי חיל היושבים על הספר וביובל אין אנשי חיל המושים למלחמה שהרי כל אחד שב לאחוזתו ואם כן יש סכנה בשיבת הארץ וכו' משום הכי הזהיר הכתוב ועשיתם את חוקותי וגו' ופלפולה של תורה היא חרבם של ישראל והיא המוספת שמירת המדינה וכל מה שהמלחמה יותר מסוכנת יש לחדד יותר החרב" עכ"ל.

הרי לנו שאת הנושא בעול האמיתי אנו יכולים לבצע בפלפולה של תורה ובשינון החרב למלחמתה של תורה והיא שמירת הארץ האמיתית והניצחון המובטח!

המשך מעמוד 19 | הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א

יש לי בקבלה מרבתיי שבשמים יש מלאך בעל אלף ראשים, ובכל ראש יש לו אלף פיפיות, ובכל פה אלף לשונות, ובכל לשון הוא משבח ואומר שירה לפני הקב"ה. כך ששירתו של אותו מלאך עולה בכמותה על כל השירות והתשבחות שבני האדם אומרים לפני הקב"ה. ומעתה אשאלך: אם יש בשמים מלאכים כאלה, מה ערך יש לשירות ותשבחות שהאיש הישראלי אומר בזה העולם? התשובה היא, שמעלתו של היהודי על פני המלאך היא, במה שהוא יכול להטיב ליהודי אחר, מה שאין המלאך יכול לעשות כן. אמור מעתה: מי שמטיב ליהודי אחר ואחר-כך אומר שירה, שירתו עולה על שירת המלאכים.

הפטיר רבו מתוך תוכחת מגולה מאהבה מסותרת: "אבל אם בא אליך יהודי לבקש ממך טובה ואתה דוחה אותו לאחר התפילה, אם כן אין לך שום מעלה על המלאכים, ואם כן איזה צורך יש בשירתך?". הוסיף ואמר: "אפילו כשעומדים בין גאולה לתפילה, אם שומעים מיהודי שזקוק לאיזו טובה, צריך להפסיק ולעשות לו את הטובה".

האדמו"ר מרחמיסטריווקא זיע"א אמר בספרו את המעשה: איני אומר זאת להלכה למעשה, אך אני אומר מה שקיבלתי.

גדולה צדקה יותר מאמירת תהלים

ובספר "בית פנחס" מביא עוד על רבי שמואל מקאמינקא, שראה בספרים בענין הגדלות של אמירת כל ספר התהלים בלי הפסק. ביקש לומר את כל ספר התהלים בכוונה גדולה ובלי שום הפסק. החליט להקדיש יום אחד שבו יעזוב את כל הסדרים שלו, ורק יאמר אז תהלים מתחילת הספר ועד סופו ויזכה למדרגות הרמות שהאדם זוכה להן על-ידי אמירת תהלים כזו. אמר ועשה. בחר לו יום אחד ובו השכים קום בעלות השחר והתפלל במנין הראשון, ולאחר התפילה, התיישב מיד באמירת תהלים, וארכה לו אמירת התהלים כל היום.

ויהי לפנות ערב, ראה שנשארו לו עוד עשרה מזמורים בלבד, ונכנסה השמחה בלבו שהוא הולך לסיים את הספר.

פתאום נכנס אליו גבאול של רבו המגיד מטשודנוב ואמר לו שהרבי קורא לו. הראה לו באצבעו שהוא כבר מסיים ואז הוא מגיע. יצא הגבאי וכעבור דקות ספורות הופיע שוב. "הרבי אמר בקפידה שתבוא תיכף ומיד ולא תמתין אף לא רגע אחד. התנער ממקומו והלך לרבו, וכאב לו מאוד שהוא הולך להפסיד את כל יגיעתו. כשנכנס אצל רבו, התחיל רבו להתרעם עליו מדוע לא הגיע מיד. התפלא מה הקפידה הגדולה שיש לו עליו. אמר לו רבו: "היה כאן עני שביקש נדבה ולא היה לי מה לתת לו ורציתי שתאסוף לו כמה פרוטות". התחיל הרה"ק מקאמינקא להתנצל: "השקעתי כל-כך הרבה יגיעה באמירת ספר התהלים וכבר הייתי לקראת הסוף. עוד כמה מזמורים תהלים והייתי מסיים". אמר לו רבו: "מה לדעתך יותר חשוב למעלה בשמים, אמירת התהלים שלך או נתינת כמה פרוטות לעני? - דע לך שנתית כמה פרוטות לעני יותר חשובה שם, וקפידתי היתה על כך שלא הבנת זאת".

אמנם במבחן המעשה, יש שזה תופס קשה את האדם. לא תמיד קל לו לעשות את ההחלטה הנכונה. אבל ברוב הפעמים אין האדם עומד במצב כזה. הוי אומר: אין לו את השאלה שהוא עומד עכשיו בין גאולה לתפילה ואינו יודע כדת מה לעשות, אין לו את השאלה שכבר אמר תהלים במשך שמונה שעות ועומד במזמורים האחרונים. לא זה הקושי שלנו בדרך כלל. הקושי שלנו הוא יותר מה שאין האדם חושב בכלל על הכיוון לעזור לאחרים. לו היה האדם מבינים שכלי הזיין של היהודי האמיתיים הם תורה לשמה וגמילות חסד לאחרים, היה מסתכל אחרת לגמרי על הענין והיה יכול לפעול הרבה מאוד.

(קטעים נבחרים מן שיעור יום ראשון פרשת נח תשפ"ד בהוצאת מכון 'הביני')

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

ועל דרך צחות אספר מעשה מעניין שאירע כשאבי מורי, בעל ה'מחיר כסף' זצ"ל, בנה תוספת לביתו, וביקש מהפועל היהודי שלא היה תלמיד חכם גדול, בלשון המעטה, שכשהוא מגיע לבניית המעקה שייקרא לו, לאבי, כדי שיוכל לקיים את המצווה בגופו וגם לברך את הברכה שמברכים כשעושים מעקה.

ואכן, הקבלן זכר את אשר ציווהו אבי מורי, וכשהגיע לבנות את המעקה אמר לו: "הרב יוטקובסקי, בוא ותברך "ברוך עושה גדרות"...".

ולגופו של עניין, הרי צריכים אנו לבדוק בשל מה באה אלינו הרעה הזאת, למה גזר עלינו הקב"ה מלחמה עם אויב מר ונורא שכזה.

הצדיק המקובל רבי ישראל אליה ויינטרוב היה מסביר שבעבר הקב"ה דיבר איתנו על ידי עבדיו הנביאים הקדושים, אבל בימינו הוא מדבר איתו באמצעות המאורעות שקורות בעולם, ואם כן זאת קריאת השכמה עבור כל אחד ואחד שיפשפש בחדרי לבו ויראה כמה הוא צריך להשתנות ולשפר את מעשיו.

היה רבי ישראל אליה אומר שמדובר במאבק כוחות גדול בשמי מרום, שם רבים שרי האומות זה עם זה, ויש שמתאגדים כדי לפגוע בעם ישראל והקב"ה כביכול נלחם בהם למען עם ישראל ולהצלתו מידם.

והיה הגרי"א ויינטרוב מדמה זאת לתחרות שחמט המתנהלת באולם ענק, ומאחר והאנשים היושבים בריחוק מקום לא יכולים לראות את הלוח ואת החיילים שמזיזים עליו השחקנים, עושים להם מסך ענק שאליו מועברת התחרות בשידור חי.

הציבור מסתכל על המסך, זה מה שאנשים רואים, אבל איפה מתנהלת התחרות האמיתית? על לוח השחמט.

כך גם אנו, הסביר, אנחנו מסתכלים בעולם הזה, אנחנו רואים מה קורה על המסך, אבל ההתרחשות האמיתית היא בכלל לא פה, היא שם, למעלה! בשמי מרום! שם מנהלים שרי מעלה מאבקים גדולים, ושם מוכרעת המערכה. ולכן, עיקר ההשקעה שלנו צריכה להיות בדברים שמשפיעים שם למעלה, פרק תהילים, דף גמרא, מעשה של חסד, התחזקות באמונה וביטחון - זה מה שיכריע את המלחמה, מבלי לזלזל כלל וכלל בהשתדלות שצריכים לעשות כאן בעולם הזה, כי כך ציוותה אותנו התורה הקדושה.

שמעתי אומרים ווארט נפלא, על מה שאמרו חז"ל ש'חותמו של הקב"ה אמת'. ולכאורה צריכים להבין למה דווקא חותמו של הקב"ה? למה לא 'כסאו של הקב"ה', או 'דרכו של הקב"ה' או 'דברו

1 מזדוע אין אנו מברכים על הכניסה למרחב המוגן ברכה בשם ומלכות: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על שמירת הנפש".

וְהָיָה בְרָכָה (י"ב ב')

שאלה: מצוה גדולה מוטלת על כל יהודי ששומע את קולה של האזעקה, לקיים בעצמו 'ונשמרתם לנפשותיכם', ולהשתדל להגיע בהקדם למרחב מוגן.

נשאלת אם כן השאלה, מדוע אין אנו מברכים על כך ברכה בשם ומלכות: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על שמירת הנפש".

תשובה: רבינו הנצי"ב כותב במצוות מעקה שמאחר והציווי של שמירת הנפש הוא ציווי כללי שמכוון גם לשמירה של הנפש ברוחניות שלא לחטוא ולטמא אותה, וגם שמירה על הגוף, לכן אין מברכים על המצווה הזאת שאותה אנחנו מקיימים באופן תמידי. כעין זה כותב גם רבינו ה'חיי אדם' בכלל טו.

בספר 'הואיל משה', מובא שהוא שמע אודות גברא רבא הגה"צ מצאנו (ה'דברי חיים' זיע"א), שמאוד היה מחמיר במצוות מרור לאכול דווקא 'חריין' - חזרת, וכידוע לאנשים מבוגרים זה יכול להגיע למצב של סכנת נפשות של ממש כי החריפות העזה מגבירה את לחץ הדם וכו'.

לעת זקנתו, שהיה ה'דברי חיים' תשוש מאוד, הורה לו הרופא שלא לאכול 'חריין', ובמקום זאת עליו להסתפק באכילת חסה כדי לקיים מצוות אכילת מרור.

עם זאת, כשהגיע ליל הסדר, סידר הדברי חיים לפניו את הקערה והסימנים והניח גם חתיכה של 'חריין'.

כשהגיע זמן אכילת מרור נטל ה'חריין' בידו ובירך "ברוך אתה אשר קידשנו במצוותיו וציוונו לשמור את נפשותינו", הניח את ה'חריין' מבלי לאוכלו, ולקח את החסה ובירך 'על אכילת מרור'.

אומנם ב'פתחא זוטא' בהלכות פסח כותב שהמגיד שהגיד למחבר את הסיפור הנ"ל הטעה אותו, ולא היה כדבר הזה שהרבי מצאנו בירך ברכה כזאת שלא תיקנו חז"ל.

גם כ"ק האדמו"ר מצאנו שליט"א אמר שלא ייתכן שהדברים אמת, כי ברור הדבר שזקנו הקדוש לא בירך מעולם ברכה לבטלה ח"ו.

של הקב"ה'. למה דווקא החותמת?

אלא אומרים שכשאדם רואה את התבליט שיש על גבי החותמת, הוא לא מצליח להבין מה קורה פה: אותיות הפוכות, עיטורים לא ברורים, צריך להתאמץ כדי להבין מה כתוב שם. אבל אחרי שמטביעים את החותמת על הנייר, פתאום הכל ברור ונהיר. מתברר שמה שנראה היה מקודם הפוך, זה בכלל לא הפוך. זה ישר ומדויק, אם זה לא היה 'הפוך', עכשיו לא היית מצליח לקרוא את החותמת שהוטבע על גבי הנייר.

כך גם הנהגת העולם על ידי הקב"ה. לפעמים דברים נראים לנו 'הפוכים'. זה נראה לא ישר ולא הגיוני, קשה להבין מה קורה פה ואיך זה משרת את רצון הקב"ה. אבל לאחר זמן, כשמסתכלים אחורה מבינים היטב איך כל הדברים שנראו לא ישרים, הובילו לתוצאה ישרה, ואם אנחנו עדיין לא מצליחים לראות את הישרות שבחלק מהאירועים הללו, סימן שלא עבר מספיק זמן, כי בעתיד בוודאי שנוכל לראות עין בעין בשוב ה' ציון, ולהבין את כל התהפוכות שעברו עלינו בשנות הגלות.

2 שבה הרבנית טורק לביתה וסיפרה לבעלה בתדהמה לא מוסתרת, את אשר ראו עיניה

פֶּאֶשֶׁר דְּבַר אֱלֹהֵי ה' (י"ב ד')

שאלה: ר' שלמה צועד ברחובה של עיר, ועיניו צדות מראה של יהודי שצועד לאיטו, משרך רגליים, פניו נפולות והוא נראה עצוב מאוד. האמת, אין זה פלא, בתקופת מלחמה, אחרי ששונאי ישראל ואויביו פגעו פגיעה קשה ביהודים רבים בדרום הארץ ולא רק שם, יש אנשים שפשוט מתקשים להמשיך בסדר היום הרגיל ושוקעים בעצבות גדולה.

מצד אחד חושב ר' שלמה אולי הוא צריך לשמח את היהודי השבור והרצוצן, אולי לשיר לו איזה שיר, אולי לנסות לספר לו כמה בדיחות, אולי סתם לשוחח אתו ולאפשר לו להסיח את אשר על לבו.

מצד שני, ר' שלמה הוא ראש ישיבה חשוב, אין לו זמן לבזבז, וגם לא בטוח בכלל שזה נכון לעשות זאת, אולי יהיה הדבר בבחינת פגיעה בכבוד התורה.

מי אומר שמוטל עלינו לשמח אנשים אקראיים ברחוב?

תשובה:

מספר רבי דב טורק שליט"א בשם אביו הגאון הישיש רבי משה טורק זצ"ל, שסיפר שרעייתו ע"ה, שפעם היא צעדה לתומה ברחובה של בני ברק, ולהפתעתה ראתה מחזה נדיר...

מרן החזון איש עבר שם ברחוב בעודו נתמך במקלו, וראה אדם שבור וגלמוד, הוא ניגש אליו וניסה לעודד את רוחו: "אמור לי ידידי", אמר לו החזון איש, "האם אתה יודע ללמוד? רצונך שנפלכל באיזו סוגיה והדבר ישמח את לבך?".

השיב לו האיש בעצב שהוא לא זכה לכך. אי אפשר לשמח אותו עם

דברי תורה.

שאל אותו החזון איש, "לשיר אתה כן יודע?", זיק של חיים ניצת בעיניו: "כן, אני יודע!".

ביקש ממנו מרן החזון איש: "אם כן, שיר לי בבקשה איזה שיר יפה ונשמח יחד".

החל היהודי הגלמוד לשיר, ומרן החזון איש החל לרקוד סביבו, עם המקל בידו, כדי לשמח את היהודי השבור.

שבה הרבנית טורק לביתה וסיפרה לבעלה בתדהמה לא מוסתרת, את אשר ראו עיניה: גדול הדור, האיש שכל העולם כולו חל מפניו, שמשיב לאגרות שאלה מכל רחבי תבל ושעל פיו יישק דבר בכל הציבור החרדי ומחוצה לו, האדם השלם שמנצל את זמנו עד לחצאי שניות כדי שלא להתבטל מלימודו אפילו לא לחצי רגע - לא חס על כבודו ועל זמנו ומתחיל לרקוד באמצע הרחוב מסביב ליהודי שבור וגלמוד, רק כדי לשמח אותו לזמן קצר!

כשסיפרו את המעשה הזה למרן הגראי"ל שטיינמן, אמר מרן שפעולות מעין אלו מעידות על טוהר הנשמה. כשאדם עושה מעשים שאין בגדר המקובל באופן שמבייש אותו ופוגע בכבודו, ובכל זאת אינו רואה לנגד עיניו שום דבר חיצוני אלא רק לעשות את רצון ה' - הרי זה מעיד על כך שנשמתו טהורה מכל רבב.

וממילא נמצינו למדים שגם אם אין חיוב על כל אחד לגשת לאנשים עצובים ברחוב ולשמח אותם, בוודאי יש בזה מצווה רבה, וכבר העידו חז"ל שמי שמשמח את הבריות הרי הוא בן עולם הבא.

מעשה באחד ממקורביו של הרבי הקדוש רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצ"ל, שפעם ביקשו הרבי בערב פסח שירים טלפון לאיש פלוני, ויציע שידוך מסוים לבתו הבוגרת.

השיב מקורבו של הרבי שהוא יעשה זאת בשמחה, אבל אחרי יום טוב, בחול המועד יש מספיק זמן ואפשר להציע שידוכים לרוב.

נענה הרבי ואמר לו, לא ולא, קודם תציע את השידוך!

התפלא המקורב מאוד, הרי ממילא גם הם לא יספיקו לברר כלום בערב החג, אי אפשר להתקשר לאנשים שעתיים לפני ליל הסדר כדי לברר על בחור פלוני. למי יש זמן לשאול ביום כזה ולמי יש זמן להשיב על השאלות?

אבל חזקו עליו דברי הרבי, ובו במקום הרים טלפון ליהודי פלוני והציע את השידוך שביקש ממנו הרבי להציע.

לאחר מכן הסביר לו הרבי את מעשיו: "ליהודי הזה יש בת מבוגרת שכבר שנים רבות מנסים למצוא לה שידוך, ללא הצלחה. כמוכן שזה גורם צער גדול מאוד לנערה עצמה וגם להוריה, אי אפשר לתאר איזה צער נורא זה.

"לגבי השידוך שביקשתי שתציע", אמר לו הרבי, "איני יודע אם הוא אכן יבשיל לכדי שידוך שייצא אל הפועל. אולי כן ואולי לא. אבל

דבר אחד אני כן יודע, המשפחה הזאת שכבר חודשים ארוכים לא זכתה לשמוע אף הצעת שידוך לבתם, לא יכולה לגשת לחג בצורה כזאת. העצב ממלא את לבם, איך אפשר לשמוח כשליד השולחן יושבת הנערה המתבגרת שכבר זמן רב כל כך אף אחד לא התעניין

בה ולא ניסה להציע לה שידוך כלשהו?

"עכשיו, כשיש הצעת שידוך חדשה שמרחפת בחלל הבית, הם ישובו ליד שולחן הסדר כשהם מחויכים ומלאי תקווה! לכן היה חשוב לי שתציע את ההצעה דווקא לפני החג, ולא לאחריו".

3 התפרסם ברבים המעשה עם הגב' רחל אדרי מאופקים, שהיתה שבויה יחד עם בעלה בידיהם של חמישה מחבלים רצחניים, ובחסדי שמים הצליחו להינצל מהם

הגם הלא ראינו אתרי ראי (ט"ז י"ג)

התפרסם ברבים המעשה עם הגב' רחל אדרי מאופקים, שהיתה שבויה יחד עם בעלה בידיהם של חמישה מחבלים רצחניים, ובחסדי שמים הצליחו להינצל מהם נגד כל הסיכויים, לאחר שכוחות הביטחון פרצו לדירה והצליחו לפגוע בכל המחבלים במהירות עצומה, לפני שיספיקו לפגוע בבני הזוג אדרי. לאחר שזכתה להינצל, פנתה הגב' אדרי בבקשה לנשות ישראל היקרות, וביקשה מהן להתחיל ולהקפיד על הדלקת נרות שבת מדי ערב שבת, כדי להודות לה' על הנס שנעשה לה, וכדי להוסיף זכויות לעם ישראל.

שאלה: בעקבות הקריאה הנחרצת, החלה אשה מסוימת להדליק נרות שבת, וכששאלה כמה נרות מדליקים, נאמר לה שצריכים להדליק שני נרות. אומנם, אשה שהחסירה שבת אחת את הדלקת הנרות, צריכה להדליק נר נוסף כל ערב שבת, בתורת קנס. ואם החסירה שתי שבתות, עליה להוסיף שתי נרות.

עמדה אותה אשה וחישבה כמה שבתות לא הדליקה נרות, ומצאה שיש לה 1,342 שבתות שחלפו מאז הבת מצוה שלה ועד כה, ובאף

אחת מהן לא הדליקה נרות רח"ל. **נשאלת השאלה**, האם עליה להדליק עכשיו 1,344 נרות מדי שבת, או שהיא יכולה להסתפק רק בשני נרות, או שמא צריכה להדליק שלושה נרות, שניים מעיקר הדין ועוד אחד בתורת קנס על כל השבתות שלא הדליקה?

תשובה: על פניו אפשר לדמות זאת למה שכתוב במשנה במסכת שבת פרק 'כלל גדול', שמי שאינו יודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת, ואם כן גם כאן, אם האשה לא ידעה עיקר שבת מדין 'תינוק שנשבה', בוודאי יכולה להסתפק בהוספת נר אחד לכל השבתות יחד, ותדליק כל יום שיש שלושה נרות בלבד.

אומנם, עדיין יש לנו מקום להסתפק מה יהיה במקום שבו יש מצב של 'היודע עיקר שבת', אשה שכבר היתה מדליקה אבל ל"ע התרחקה והפסיקה, האם היא כן תחויב להדליק כל שבת מספר נרות כמספר השבתות שהחסירה?

פסק על כך הגאון רבי מרדכי שוורץ שליט"א מרבני בית הכנסת קאלשיץ, שאף שמעיקר הדין אולי היה מקום לחייב בהדלקת מספר נרות גדול כל כך, בוודאי אין לנהוג כך, מפני תקנת השבים, ו'כתקנת מריש', שאמרו חז"ל שמי שגזל קורה מחברו, והשתמש בה כדי לבנות בית, אינו צריך להרוס את הבית כדי להחזיר לחברו את הקורה שגזל, ויכול להשיב לו ממון תמורתה, אף שהחבר מתעקש לקבל דווקא את הקורה, וזאת, כדי שלא תינעל דלת בפני הגזלנים לשוב בתשובה.

אף אנו נאמר, שבוודאי אם נחייב נשים שחוזרות בתשובה להדליק מאות ואפילו אלפי נרות בכל יום שיש, יהיה הדבר בבחינת נעילת דלת חלילה, ולכן צריכים לפסוק להן להדליק שלושה נרות, שניים כמנהג ישראל מקדמת דנא, ועוד אחד בתורת קנס, וממילא רוב הנשים מדליקות יותר משניים, ונהרא נהרא ופשטיה.

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב צבי לוצקין • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבזון leib1964@gmail.com • הרב ישראל לויש israel.layosh@gmail.com
הרב אליעזר יוטקובסקי a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס sefer012@gmail.com
הרב ישראל הימן 10548467550@gmail.com

כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסר ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

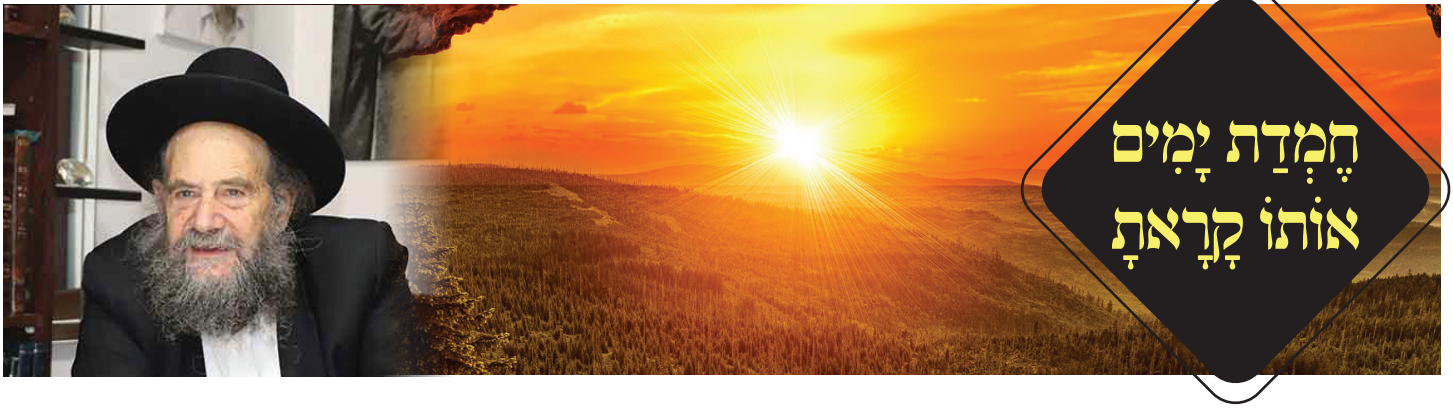
סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ המארח מבקש ממוך לאכול - האם חובתך לאכול בכל מצב?
- ◆ תלמיד חכם המשתתף בחתונה - באיזה שולחן הוא רשאי לשבת?
- ◆ האם מותר למכור מזון לאדם שאינו מברך לפני אכילתו?

הלכות והליכות בסעודה

- המדבר ואוכל בבת אחת, עשוי להסתכן חלילה בכניסת חלק מהמאכל לדרכי הנשימה, ולפיכך אמרו חכמינו ז"ל שאסור לדבר באמצע האכילה אפילו מילה אחת, ואף בדברי תורה.
- מצווה על כל אדם ללמוד תורה בסעודתו, והפליגו חכמים בחומרת הדבר ואמרו, שכל סעודה שאין אומרים בה דברי תורה נחשבת כתקרובת עבודה זרה, רחמנא ליצילן.
- אמרו חכמים: "כל מה שאומר לך בעל הבית עשה"; אך יתכן כי בענייני אכילה ושתייה, כאשר קיים חשש שיזיקוהו, אין חובה לציית לבעל הבית.
- אין לאכול ישרות מפרוסת לחם שיש בה 'כביצה', כיון שהדבר נראה כרעבתנות, אלא אם כן מדובר בפת הדרך לאוכלה כך, כגון פיתה או כריך.
- השוטה מלוא הכוס יין, בכוס שיש בה 'רביעית' - ישתה בשתי לגימות, כיון ששתייה בלגימה אחת היא דרך זלילה, ושתייה בשלוש לגימות ויותר היא דרך גאוה.
- כאשר שני אנשים ויותר אוכלים יחד, הגדול שבהם בחכמה - או בשנים, אם הם שווים בחכמתם - פותח באכילה; ואף כשיש קערה או צלחת לפני כל אחד.
- לא ישתה אדם מכוס ששתה ממנה אחר, אם לא ידוע לו בוודאות כי זה ששתה מהכוס לפניו הוא אדם בריא, מחשש שיש לו מחלה כלשהי העשויה לעבור באמצעות רוק וכדומה.
- חכמינו ז"ל אמרו, שאדם השותה במהלך סעודתו, וסיים את המשקה שבכוסו, לא יניח את הכוס הריקה על השולחן. ולפי

- המנהג בזמננו, אין כל פגם בהנחת הכוס הריקה על השולחן.
- אורח אינו רשאי לתת מנה חשובה המוגשת לפניו לבני ביתו של המארח, מחשש שלא יהיה מספיק אוכל עבורו, ובעל הבית יתבייש בכך.
- תלמיד חכם לא ישב בסעודה יחד עם 'עם הארץ', ואף בסעודת מצוה. ואם יש בכך תועלת לחיזוק איזו מצוה, כגון בסעודה למען קרן צדקה מסוימת - מותר.
- מי שיצא באמצע סעודת פת ממקום האכילה, למושך שעה ושעתים, בודאי הסיח את דעתו משמירת טהרת ידיו, וכששב לסעודתו חייב ליטול את ידיו שנית בברכה.
- ההנהגה הישרה בענייני אכילה ושתייה
- ההנהגה הישרה בענייני אכילה ושתייה היא - לאכול ולשתות מתוך שמחה וטוב לבב, מאכלים ומשקאות המועילים לגוף, ולא כאלו הערבים לפי שעה אך מזיקים לגוף.
- יש להימנע מריבוי אכילה ושתייה; ולדעת הרמב"ן, באכילה יתרה עלולים לעבור על מצות עשה: "דַּבֵּר אֶל כָּל עֵדוּת בְּיָיִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתְ אֱלֹהִים קְדָשִׁים תִּהְיֶינָה".
- אין להניח מאכל במקום בלתי נקי, או לזורקו באופן שפגע ויפאס מאכילה. ויתרה חשיבותה של הפת על כל המאכלים, שאין לזרוקה אף באופן שלא תפאס מאכילה.
- יש אומרים שבאיסור דרבנן אין איסור לסייע לעוברי עברה; ויש מהפוסקים שהתירו על סמך דעה זו למכור מאכל לאדם שאינו מברך, כאשר יש באפשרותו לקנות את המאכל במקום אחר.

פעם הייתי אצל מרן רה"י בבית ובא אליו יהודי עם סיפור נורא... הוא משקיע המון כספים שהוא קיבל מיהודים דתיים בשדות כותנה באפריקה, היו לו שדות כותנה ששוות מיליונים!!! והוא היה אמור להרוויח ע"ז בלי סוף, אבל בבת אחת הגיע ארבה ותוך דקות ספורות כילה הכל ולא נשאר כלום!

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על הזהירות בכבוד השבת

ספורות כילה הכל ולא נשאר כלום! הוא הפסיד, כל המשקיעים אצלו הפסידו, ואותו יהודי לא מצא את נפשו מרוב צער. שאל אותו הראש ישיבה דבר אחד, מה עם שבת?... אמר לו היהודי, אנחנו בוודאי שומרים שבת, ואף התריתי בכל העובדים שישמרו שבת ולא יעשו שום דבר בשבת. היה רק מנהל עבודה אחד שצפצף עלי והזמין את הקונים הפוטנציאלים בשבת, זה היה הזמן הכי נח בשבילם, ומיד אחרי זה הגיע הארבה. אמר הרה"י - זה התשובה, "כי היא מקור הברכה", צריך לפייס את השבת. בואו, זו עבודה פשוטה וקלה, עלינו לפייס את השבת. סיפר לי גיסי הרה"ג ר' אברהם צבי טובי שליט"א, מי שזוכר כאשר סאדם חוסיין שלח טילים היה פעם בליל שבת שנפל טיל ברחוב יונה ברמת גן על גבול בני ברק. וכולם דברו שהתקיים פה "והפליתי בין עמי ובין מצרים"... גיסי אמר את זה למרן הרב שך בשמחה רבה, עוד אפילו לפני התפילה בבוקר... מוירדיג... איזה מופת קרה פה... ומרן הרב שך כאב לשמוע, וא"ל גם אתה מדבר ככה?!... ככה מדבר בן תורה?!... למה הקב"ה שלח לדינו את הטיל הזה בשבת?... למה הוא הפריע לנו את מנוחת השבת?... כי השבת מזולזלת אצלנו! כי לא לומדים טוב בשבת! והקב"ה רוצה שנתחזק בשבת

(מתוך שיחה נרחבת - עלון ארחות חיים בראשית תשפ"ד)

פעם מרן רה"י (הגרא"ל שטיינמן) זיע"א אמר לי איך תיתכן מציאות של חילול שבת בלי לעבור שום סעיף שכתוב בשולחן ערוך ובמשנה ברורה בהלכות שבת. אמר הרה"י, אחד כזה ששבת אצלו זה רק לישון ולאכול גרעינים ולקרוא עיתונים - אין לך חילול שבת גדול מזה! זה קדושת השבת!... שבת באה, הבת זוג באה אלינו, תתייחס אליה! אתה קורה לה 'בואי כלה, בואי כלה', והיא באה אליך - ואין לך זמן אליה!... שבת - קודם כל מכינים אותה, מרן רה"י זיע"א כבר אמר שחצי שעה קודם כבר פורשים ממלאכה, אח"כ שרים בשולחן שבת... אומרים דברי תורה... לומדים... שבת היא קודש קודשים! ויש תביעה עלינו. הערוך לנר אומר לנו שהשבת תובעת, כל אחד יעשה חשבון נפש עם עצמו ואת הבדק בית שלו... דבר כ"כ פשוט. כשהיו מדברים עם מרן רה"י זיע"א על גזירות, הוא תמיד היה מעורר על השבת, כי שבת היא מקור הברכה... ועורר על חשיבות הלימוד בימי שישי ושבת. פעם הייתי אצל מרן רה"י בבית ובא אליו יהודי עם סיפור נורא... הוא משקיע המון כספים שהוא קיבל מיהודים דתיים בשדות כותנה באפריקה, היו לו שדות כותנה ששוות מיליונים!!! והוא היה אמור להרוויח ע"ז בלי סוף, אבל בבת אחת הגיע ארבה ותוך דקות

גליון 598
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה
(מאד ט"ו - א')

אחר הדברים האלה, משנתאספו כל מלכי הארץ ושרי המדינות וסידרו מלחמה כנגד אברם הצדיק, ונפלו לפניו, והרג מהם ארבעה מלכים והחזיר תשע מחנות, חשב אברם בלבו ואמר, וי כעת עלי, אולי קיבלתי שכר מצוות בעולם הזה, ואין לי חלק בעולם הבא, או שמא ילכו אחיהם וקרוביהם של ההרוגים האלה שנפלו לפני, ויתיישבו בעריהם ובמדינותיהם, ויצרפו עמהם לגיונות הרבה, ויבואו עלי, או שמא היו בידי מצוות קלות בזמן הראשון שנפלו לפני, והתקיימו עלי, או אולי נמצא לי זכות בזמן הראשון שנפלו לפני, או אולי לא ימצא לי בזמן השני, ויתחלל בי שם שמים. בגלל זה היה דבר נבואה מלפני ה' אל אברם הצדיק לאמר, "אל תירא אברם" אף על פי שהם מתאספים ובאין אליך לגיונות הרבה, מאמרי מגן לך בעולם הזה, ומגן עליך כל היום לעולם הבא, ואף על פי שנופלים לפניך שונאיך בעולם הזה, שכר מעשיך בטוחים ומתוקנים לפני לעולם הבא.
(תרגום ירושלמי ט"ו א')

פרשת השבוע

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה
(ט"ו-ר')

סיפר הרה"ק בעל ה'מקור ברוך' מסערט וזינוץ זיע"א: כי חותנו בזיוו"ר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א שאל פעם את אחד מנכדיו, לאחר שהלך לפתוח את הדלת בעת אמירת שפוך חמתך, על אודות ראיית אליהו הנביא זכור לטוב, האם ראה אותו? אח"כ שאל אותו חתנו הרה"ק ר' יוחנן הי"ד: אפשר באמת לראות? והשיב מהרי"ד מבעלזא: אכן כן, אפשר לראותו, אבל מי שאינו רואה אלא מאמין גרידא, הוא במדרגה גבוהה יותר. והרה"ק מסערט הפליא מאד את תשובת חותנו הק', וחזר על כך רבות על ענין זה של האמונה, וציין שוב בהדגישו על המענה "אזא חכמה! אזא חכמה!". ושינן אז בדבריו בשער בת רבים על מה שפי' אח"כ בזה חותנו הרה"ק מהרי"ד את הפסוק 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', כי למרות שהגביה הקדוש ברוך הוא את אברהם אבינו ע"ה למעלה, וראה הכל, אעפ"כ ויחשבנו לו צדקה, ע"י האמונה שגדולה היא.

וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו' וירדף עד דן וגו' (י"ד - י"ד - ט"ז)
הרה"ק רבי אליהו הכהן בעל "שבט מוסר" זיע"א סיפר על אביו הרה"ק רבי אברהם שלמה האיתמרי מאיזמיר זיע"א, שהיה זהיר ומשתדל במצות פדיון שבויים, מנהג מיוחד במינו היה נוהג בערבי שבתות, היה מפקיד סכומים גדולים בידי הנהלת בית האסורים בתור ערבון, על מנת שזו תשחרר את האסירים היהודים למשך יום השבת, כדי שיוכלו לשבות שבתם בחיק המשפחה. כמה פעמים אירע שהאסירים ברחו ולא חזרו לאחר השבת, והיה רבי אברהם שלמה מפסיד את דמי העירבון שהפקיד עבורם. קרה גם כשלא היה בידו הסכום הנדרש לשחרר את האסיר, נכנס רבי אברהם שלמה במקומו וישב בבית האסורים, ואילו את האסיר שלח לשבות בביתו בשמחה ובטוב לבב. אולם כשנודע בעיר דבר מאסרו של הרב, רעשה וגעשה העיר, ובני הקהילה מיהרו לאסוף כסף לשחרר את רבם הגדול.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:31 ת"א: 6:33 ר"ת: 7:08

פרשת לך

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:19 ת"א: 5:34

צַעֲשֵׂה שְׂהִיָּה

למחרת השכים ונטל ידיים, לבש והתפלל, נפרד מאת בעל הבית, ובשעת הפרידה חזק את רוחו וחזר על דבריו של אמש שישים בה' בטחונו והוא יתברך שמו לא יעזבנו ויעמוד לוי בשעת צרה, אחר כך פנה אל הפתח, פתח את הדלת נשק את המזוזה, והלך לדרכו, ובלכתו שקוע במחשבות שמע מאחוריו קול דהרת סוסים, נשא את עיניו וראה מרכבה כבודה הולכת במרוצה ומתקרבת אליו, סר הצידה ועמד והמרכבה עברה ובה איש יהודי עשיר, כאשר התרחקה המרכבה מהלך של מאה פסיעות בערך, עצרה ונעמדה על אם הדרך, ומשהתקרב ר' מנחם מענדל אליה, הזמין אותו בעל המרכבה שיעלה ויסע אתו, ואמר: אני נוסע אל הרב הצדיק משטארנא אוסטראה, יעלה וישב אתו, יסע עד העיר ההיא, ומשם ואילך יעשה כל אחד מהם את דרכו, וילך למקום שלבו חפץ.

מיאן ר' מנחם מענדל לעלות, הפציר בו העשיר מאד, הרבה עליו דברים ולא זו מן המקום, תמה בעל המרכבה ושאל אותו מדוע אינו רוצה ליהנות מטובתי, הרי זה כאלו מכבד אדם את חברו בכוס יין טוב והוא שופכו על פניו, השיבו ואמר, נראה שאתה עושה זאת מתוך רחמנות ואהבת הבריות, ורציני לדעת עד היכן אהבתך זו מגיעה, לא במעשה קל כזה מדת הרחמנות שבך תהא ניכרת, כי אם בכישרון, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה: בשלשה דברים האדם ניכר בכוסו, ובכיסו ובכעסו (שבת מ"ג ע"ב). אמר העשיר: תעלה ותשב על ידי ובשעת הנסיעה תציע לפני את בקשתך, ואחרי שאשמע את דבריך אדע להשיב לך תשובה ברורה, השיב לו רמ"מ: גם אני הולך אל הרב הצדיק השוכן כבוד בטשארנא אוסטראה, ורגיל אני לעלות אליו ברגל, ולא אקבל את טובתך טרם אדע את תשובתך.

ראה העשיר שהוא מתעקש, כחסיד העומד על דעתו, אמר לו אם כן פתח את פיך ויאירו דבריך מה בקשתך? אמר: הנה לא רחוק מכאן יושב יהודי אחד שהיה גביר כמוך, ונסע פעם גם כן במרכבה כבודה ובסוסים אבירים, אך גלגל הוא החוזר בעולם, זה עולה וזה יורד, והגיעה שעתו להיות מן היורדים רח"ל, בשנים מעטות ירד מכל נכסיו, והיום עליו לשלם דמי חכירה לפריץ ששים אדומים זהב, ואין לו אף פרוטה אחת, ואם יבואו אליו שליחי הפריץ ולא ישלם את החוב, עתיד הוא ובני משפחתו לירד לבית האסורים, ולהיות עבדי עולם, ועתה אני מבקש ממך, לעמוד לימין חברך בשעת דחקו, לתת לו את הסכום הנקוב, גם אם רב הוא, ואם תשמע בקולי אברכך בברכה וישועה, ואעלה על המרכבה ונסע יחד אל ביתו של היהודי, ואחרי שתיתן לנצרך ששים אדומים זהב, ניסע ונלך אל רבינו הקדוש באוסטראה, ותשמע מפיו שגם הוא עמדי בעצה אחת. כששמע העשיר את בקשתו, השתומם ונבהל על הלך עני זה, שאין לו דאגה אחרת, רק לעזור לחוכר שאבד את עשרו בעסקים רעים, והתפלא על הסכום הגדול שהוא דורש ממנו, וכי דבר קטן הוא זה ששים אדומים זהב? כלום יודע אביון זה מה הוא שואל? לא השיב לו מאומה ואמר לעגלון להסיע את המרכבה, והשאיר את ההלך מאחוריו.

אולם לב העשיר לא ידע מרגוע וככל שהתרחק יותר מן ההלך, לבו הכה אותו יותר, וכשראה שלבו נפעם ואין מנוחה בנפשו, אמר לבעל עגלה לעצור את הסוסים ולעמוד, עשה העבד בפקודת אדוניו, עצר את הסוסים ועמד, וכשהגיע ר' מנחם מענדל אל המרכבה, אמר לו העשיר למה אתה עושה לי ככה? קשה לי ליתן לך סכום גדול כזה, אתן לך את החצי.

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוסוב (י"ז מרחשון)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוסוב (יומא דהילולא י"ז מרחשון) אהב ישראל ורודף שלום היה מימי נעוריו, תמיד כלתה נפשו לעשות טובה לכל אדם מישראל ולהרבות שלום בעולם, לבו היה מלא רחמים ואהבה, והיה מאסף נדבות ומחלקן בחשאי בין משפחות הגונות שבאו עד ככר לחם, כך נהג כל הימים בהיותו רך בשנים ובהיותו בא בימים, בשבתו בביתו ובלכתו בדרך. פעם אחת בהיותו צעיר לימים, הלך לבקר בהיכלו של רבו הקדוש רבי זאב וואלף מטשארנא אוסטראה זיע"א אשר ברוסיה המדינה, ומכיוון שהיה אברך עני ולא היה בידו כסף לשכור לו עגלה, הלך ברגליו לאטו, החבילה על כתפיו, המקל בידו ודרך המלך לפניו, ביום עשה דרכו ובלילה לן בעיר או בכפר, בכל מקום ישוב שהגיע אליו לפני שקיעת החמה או אחריה.

ויהי היום ויבוא לכפר אחד לפנות ערב והוא עייף ויגע, חפש ומצא בית יהודי, נכנס ושאל את בעל הבית אם אפשר יהיה ללון אצלו? קבל אותו היהודי בסבר פנים יפות, נתן לו שלום והראה לו מקום לישב. הסיר את חבילתו מעל כתפיו, העמיד את מקלו בפניו, נטל את ידיו והתפלל, אחרי התפילה ישב על יד השולחן והנה שמע אנחה אחרי אנחה יוצאת מלב בעל הבית, הרגיש הצדיק בצערו של האיש, לא יכול להתאפק, ושאל אותו על מה הוא נאנח כל כך? סיפר לו האיש את צערו כאדם שלבו מלא צער ודאגה ורוצה הוא להשיחם לאחריים:

עשיר גדול היה ובעל עסקים הרבה וכל אשר פנה הצליח, והנה פתאום התחיל גלגל מזלו לירד, השעה פסקה מלשחק לו, עסקיו נתמעטו וירד מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, מה יאמר ומה ידבר? דאגותיו הלכו והתרבו ואין הפה יודע לספר מה שהלב מרגיש, דבר אחד מני אלה, חייב הוא לפריץ דמי חכירה ששים אדומים זהב, בית המזיגה הוא המשען האחרון לפרנסתו הדלה, ואין לו אף פרוטה אחת, מחר עליו לשלם וברור לו שאדוניו יוציאוהו מדירתו, ואולי ישליכוהו אל הבור, ומה יעשו אשתו וילדיו הקטנים? כיסו ריק ואין הוא יודע מאין יבוא עזרו, אין לו לא קרוב ולא גואל שירחם עליו ויוציאהו מן המיצר, טובע הוא בים של צרות ואיך לבו ישקוט בקרבו ולא יאנח? ישב ר' מנחם מענדל ושמע את דברי היהודי, ולבו נשבר בקרבו, וכאשר כלה לדבר ניחם אותו ואמר, אל תתייאש, קווה אל ה' הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ואם אין לך גואל הוא יהיה גואלך, ועל ידו תיוושע ישועה שלמה, סאתך נתמלאה, תקרא אל ה' מן המצר והוא יענך במרחב, וכשם שנפלת משמי רום לתוך התהום, כן תתרומם שוב ותעלה מעלה מעלה.

אך בעל הבית צרותיו כבדו מאד לא שם לב לדברי נחמה של האורח ואדרבה אנהותיו רבו עוד יותר ועיניו ולגו דמעות, הסתכל בו ר' מנחם מענדל, ראה את צערו כאב את כאבו ולא ידע מה לעשות, במה יוכל להושיע לו, הוא בעצמו אין לו רק דברי נחמה, ובאלה לא ישלם היהודי את חובו לפריץ, במחשבות כאלה עלה על מטתו, אמר קריאת שמע שעל המטה והחליט בלבו לבוא מחר לטשארנא אוסטראה, ולעשות כל מה שבידו לחלץ את היהודי הזה מן המצר הרי זה כעין פדיון שבויים.

משל ונמשל

כל טובות העולם הזה מותנות בקיום התורה והמצוות, אולם אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו הדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך למזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשרך אותו בממון, ולחש על אוננו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו, ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך?

והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא יינה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

ענה ואמר הצדיק: כלום בשבילי אני דורש שאתה בא אלי בטענה, אין אני כופה עליך, רק סיפרתי לך מה שקרה לאיש שהיה עשיר כמותך, ובמה תוכל לעזור לו, ועתה אם יש בידך לעשות זאת הרי טוב, ניסע שנינו אל הנצרך ויתן לו את נדבת לבך, ומשם נלך ונסע אל רבינו הקדוש, ואם אינך רוצה או אינך יכול למלאות את משאלתי זו, תסע בשלום לדרכך ואני אלך לי לאט ברגלי כמנהגי.

התיישב העשיר בדעתו והסכים, ואמר לו לעלות כדי לנסוע אל החוכר, אז עלה ר' מנחם מענדל על המרכבה, וחזרו אל הכפר ובאו אל בית היהודי, שם הוציא העשיר ששים אדומים זהב, נתן אותם לר' מנחם מענדל והוא מסרם לידי היהודי, וברכו בברכת הצלחה, ובצאתם מאת פני האיש, נתמלא לבם שמחה ונקשרו באהבה ורעות, ונסעו יחדיו לטשארנא אוסטראה.

כאשר הגיעו נכנסו אל הרב הקדוש ר' זאב וואלף, ראה אור גדול מקיף אותם ופניהם מאירים כשמש, נתנו לו שלום והוא החזיר להם שלום, ואמר הכרת פניכם תעיד בכם שעשיתם מעשה גדול, כן תזכו לעשות אך טוב כל הימים, עמד ר' מנחם מענדל מן הצד ושתק, והגביר סיפר לצדיק את כל הקורות אותם מן הרגע שפגש את ר' מנחם מענדל בדרך עד בואם אליו, וכשכילה את דבריו, אמר הרבי: מעשה רב עשיתם, הצלתם משפחה שלמה מישראל משעבוד ומעניות מנוולת, ונאמן הוא בעל הגמול שישלם לכם את שכרכם, ואם יגדל שכר העושה, הנה אמרו חז"ל "גדול המעשה יותר מן העושה" (בבא בתרא ט' ע"א) שאלמלא הוא לא היה מעשה המצוה כלל, ואז פנה אל ר' מנחם מענדל ואמר: אתה באת אלי שאהיה לך לרבי, אינך צריך לי כי ראוי אתה בעצמך להיות מנהיג בישראל, הנה המצוה הגדולה שעשית היום הולכת לפניך והיא מאירה את דרכך – דרך התורה והיראה, אהבת ה' ואהבת ישראל, אחר כך קירב הרבי את ר' מנחם מענדל ואת העשיר, והראה להם חיבה יתרה, וברך את העשיר שה' ישלם לו את הברכה ויצליח בכל דרכיו, ויעשה צדקה וחסד כל הימים.

בשבת קודש קירב רבי זאב וואלף את ר' מנחם מענדל וכיבד אותו כבוד רב לעיני כל העדה, ובמוצאי שבת כאשר בא אליו להיפרד ממנו, סמך את ידיו עליו ברך אותו ואמר: רב אתה ורבי תקרא, תלך ותסע לעירך ולביתך, תשב על הכסא ותברך את בני ישראל, כי איש חסד אתה, לבך מלא אהבת ה' ואהבת ישראל, ובידך להושיע לקטנים ולגדולים, רבים מצפים לישועה ולנחמה, הברכה בפניך ואסור לך למנעה מהם, כל שיש בידו לברך את חברו ואינו מברכו כאילו גוזלו, עשה מה שבידך, יהיו לרצון אמרי פיך וכל אשר תברך יבורך.

נפרד רבי מנחם מענדל מלפני רבו, יצא מן העיר והלך לביתו, ישב ועסק בתורה ובעבודה, ולא ארכו הימים והתחילו בני אדם להתקרב אליו, ורבים מהם נושעו על ידו וראו כי ברכתו עושה פרי, ותפלתו אינה חוזרת ריקם, נהרו אליו רבים ושמו נתפרסם בעולם, והוא קרב את הבריות ונטע בקרבן אהבת התורה ויראת שמים ואהבת ישראל.

צִין אדם לחברו

פדיון שבויים

מסופר על הרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א, שלבו הרחום התגלה במיוחד כשהדבר היה נוגע לפדיון שבויים. הוא היה מוכן להפקיר את עצמו כדי להציל נפש אחת מישראל. בימי האנדרלמוסיה ברוסיה נתפס בבריסק בחור יהודי, באה אמו לפני ר' חיים ובכתה לפניו שילך אל הרשות להשתדל ולבקש על בנה. ור' חיים הסכים מיד. מקורביו שהיו באותו מעמד ניסו למנוע אותו ללכת, בטענה שהשעה היא שעת חירום ומי יודע אם רבינו לא יגרום בזאת רעה לעצמו. השיב ר' חיים, בואו ונחשוב חשבונו של דבר, מצות פדיון שבויים שלפנינו זה ודאי, ואין חולק על כך. אמא זו ששרויה בצער אין קץ, אף זה ודאי. ואילו גרימת רעה לעצמי אינו אלא ספק, והרי קיימא לן אין ספק מוציא מידי ודאי.

השבת אבידה לפני

משורת הדין

מעשה שאירע לפני שנים לא רבות, כשרחובות ירושלים היו מכוסים באותו יום במעטה לבן וצח של שלג. אברך הלך לתומו על השלג ומצא לתדהמתו סכום כסף גדול בסך של ארבעים אלף דולר. הרחרר בלב, האם הרי אלו שלו או שחייב להכריז? החל במשא ומתן עם עצמו, ובמבוכתו החליט לעלות להרה"ק הרב אלישיב זיע"א ולשאל את פיו. שמע הרב אלישיב את צדדי השאלה ופסקו היה ברור, מדינת הכסף שלך אינך חייב להכריז, ובטרם הספיק השואל לעכל את גודל הבשורה, המשיך הרב אלישיב ואמר: השאלה כאן היא אמנם

אחרת, הכיצד תהיה מסוגל לישון בלילה בשקט ובשלוה? כשהנך יודע כי ישנו יהודי אשר מתהפך על משכבו מתוך צער נורא על אובדן כספו. דקרו דברים הנוקבים של הרב אלישיב בנפשו של המוצא, והלך ושכר רכב עם רמקול רב עוצמה, והכריז ברחובות ירושלים על המציאה. והכרזתו נשאה ב"ה פרי, והאובד שבחסידי ה' נהפכו לו התוגה לשמחה, הופיע עד מהרה וקיבל את כספו. כשהוא מלא הודיה להשי"ת ושלוחו.

ליישוב יהודי מוקשה

עבודה שלימה היתה אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א ללמד זכות על כל יהודי, יהיה מי שיהיה. הוא היה אומר, כשם שיש צורך להתייגע ולעמול בכדי ליישב רמב"ם מוקשה, הוא הדין ביהודי מוקשה' שצריכים לעמול וחפש עליו זכות וליישובו.

שלוש פעמים מידות

מסופר על הרה"ק מטשעביץ רבי דב בעריש ויינפלד זיע"א, שפעם אחת שוחח עם תלמידיו בענייני שידוכין. שאלוהו התלמידים: מהו הדבר העיקרי שיש לבדוק כאשר מציעים שידוך, והרי הפרטים הם רבים כל כך, ואיך נדע מה עיקר ומה תפל? ובכלל מה קודם למה? השיב הגאון: בשידוך יש להקפיד לבדוק שלושה דברים עקרונים, ומה הם אותם שלושה דברים? שאלו התלמידים. ענה להם רבם: שלושת הדברים האלה הם מידות, מידות ועוד פעם מידות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ג מרחשון

הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ט)

הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד האמונה ועמוד העבודה - תקמ"ג)

יום ראשון י"ד מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג)

יום שני ט"ו מרחשון

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול

הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תקי"ד)

הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז)

הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)

הרה"ק רבי שמואל מדאגא (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב)

יום שלישי ט"ז מרחשון

רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום - תקצ"ז

הגה"צ רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב)

הרה"ק רבי ישראל ניסן ב"ר דוד משה

מקרעטשניף תש"ס

יום רביעי י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)

יום חמישי י"ח מרחשון

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן מראדומסק ב"ר

אברהם ישכר דוב (כנסת יחזקאל-תרע"א)

יום שישי י"ט מרחשון

הרה"ק רבי שמשון העלר מאוויראן ב"ר משולם

פייבוש מוזאריז (תרי"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מולים "גם אני אודד" רפרום יוסף הורו"ם על המעשים.

תלמוד תורה (ג)

א) כל אדם צריך לזוהר להוציא בשפתיו ולהשמיע לאוזניו כל מה שלומד, בין במקרא, משנה ותלמוד, אלא אם כן בשעת עיון להבין דבר מתוך דבר, וכל מה שלומד בהרהור לבד, ואפשר לו להוציא בשפתיו, ואינו מוציא, אינו יוצא בלימוד זה ידי חובת מצות ולמדתם אותם (דברים ה', א'), וכמו שנאמר (יהושע א', ח') לא ימוש ספר התורה הזוה מפיו והגית בו וגו', וכמו בכל המצוות התלויות בדיבור שאינו יוצא בהן ידי חובתו בהרהור, אלא אם כן שומע מפי המדבר, שהשומע כעונה בפיו. (שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ב' סעיף י"ב).

ב) כל תלמיד חכם שמרבה בעסק התורה, ואינו מתפרנס הרבה, סימן יפה לו, ואם תאמר אם הקב"ה אוהב תורתו, למה אינו מעשירו, הוי אומר שאם יעשיר, יפגע מדברי תורה. (תנא דבי אליהו - רבא, פרק ג', ס"ק ב').

לע"נ

הר"ר מאיר הלוי ויזל ז"ל
ב"ר אברהם אבא ז"ל
נלב"ע י"ח מרחשון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת לֶךְ לֶךְ – הַכְּנָה בַּתְּפִלָּה

"וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבְּהָ אַחִיו וַיִּרְק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׂמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת" (בראשית י"ד, י"ד)

אליעזר זיכר את רצונות הגוף עד כדי שהגוף שוב לא היה חוצץ אם יכנס לגן עדן. מאידך הגר, אפילו שזכתה להיות אשתו של אברהם אבינו, מכל מקום חלק הרע נשאר דבוק בה.

הביטול המוחלט של אליעזר לאברהם אבינו התבטא גם במלחמת אברהם כנגד ארבעת המלכים שאחד מהם היה אמרפל שהוא נמרוד כמו שמובא בבראשית רבה, אמרפל- הוא נמרוד שאמר לאברהם פול לתוך כבשן האש. אברהם נלחם במלחמה זו עם אליעזר. אם אמרפל הוא נמרוד, הרי שאליעזר יצא ללחום עם אברהם נגד אביו.

זו התבטלות מוחלטת. להתבטל ולהתעלם מעברו ומולדתו זה דבר קשה מאוד. רב אמר: "היינו דאמרי אינשי, גיורא עד עשרה דרי לא בזה ארמאי קמיה" (סנהדרין דף צ"ד ע"א). כלומר גר אפילו עד עשרה דורות אל תבזה ארמי בפניו. "זרוק חוטרא לאוירא אעיקריה קאי"- זרוק מקל לאוויר, לשורשו בא. במשמעות: אדם חוזר תמיד לשורשיו. אליעזר הקריב את כל הקשר לעברו ולמשפחתו בשביל אברהם אבינו ולכן זכה לכך.

ברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

שנת אמת

יום	כניסת אמת	צאת אמת	ויכוח
י"ג	17: 18	18: 28	19: 07
י"ד	17: 37	18: 28	19: 03
ט"ו	17: 37	18: 28	19: 03
ט"ז	17: 39	18: 30	19: 06

צריך להבין מדוע התורה הקדושה היתה צריכה לפרט את מספר החניכים שהלכו עם אברהם אבינו?

עוד צריכים להבין שהרי מצאנו ביעקב שכאשר הוא התכוון למלחמה עם עֶשָׂו הוא הכין עצמו גם למלחמה וגם לתפילה. כמו שרש"י הקדוש כתב בפרשת וישלח על הפסוק: "וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנֶּשֶׂאֶר לְפָלִיטָה" (בראשית לב, ט). יעקב התקין את עצמו לשלושה דברים: דורון, תפילה ומלחמה.

אומנם דורון לא שייך במקרה של אברהם אבינו אבל תפילה שייכת. היכן רמוז שאברהם הכין את עצמו גם לתפילה?

אפשר שהמספר שהתורה הקדושה הזכירה הוא הרמז שאברהם הכין עצמו לתפילה, שכן הגימטריה של שלוש מאות ושמונה עשר הוא שיח. כלומר שבהתחלה אברהם שפך שיח לפני בורא עולם שיצליח במלחמה.

איתא בפירוש יונתן בן עוזיאל כאן שאליעזר היה בנו של נמרוד. אליעזר הוא אחד מהעשרה אנשים שזכו להיכנס לגן עדן בעודם בחיים כמו שכתוב במסכת דרך ארץ זוטא. הסיבה לכך מאחר שהיה בנו של נמרוד והפך להיות בר פלוגתיה של אביו, הרי שאליעזר הלך והתבטל התבטלות מוחלטת להיות לאברהם לעבד נאמן ביתו וכו'. הוא התעלה עד כדי ביטול כל רצונות הגוף ושבירת המידות בדרך מהקצה לקצה.

אם כן היה ראוי לו להיכנס חי לגן עדן. לגן עדן אי אפשר להיכנס עם גוף כי הוא חוצץ, אבל

הצלחה בגו"ר
יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה
און חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת און בן נעמי

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים ארון בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שילוש נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים און בן פרידה

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פננסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – פת גויים - חלק ג'

שאלה: ?

האם מותר לקנות פת גוי במאפיה שלו? מה הדין לגבי פת בדואים?

תשובה: !

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

פת שאופים הגויים במאפיה על מנת למכור לאחרים, לדעת מרן השו"ע אין לקנות מהם אלא אם כן אין פת ישראל מצויה באותו מקום. אם פת ישראל מצויה במרחק של עד ארבע מיל [72 דקות] לפניו בהמשך דרכו, עליו להמתין מלקנות פת גויים. **הערה:** כאשר נוסע ברכב צריך להמתין שיעור נסיעה של כשעה וחומש [72 דקות]. כמ"ש לענין נטילת ידיים בכף החיים (או"ח סימן קס"ד) ובביאור הלכה (שם ד"ה ברחוק).

אם הוא חונה במקום באותו היום או שהמקום בו ניתן לקנות מאפה ישראל נמצא בכיוון ההפוך מיעד נסיעתו, עד מרחק של מיל [18 דקות] צריך לחזור. **מקורות:** בשו"ע (שם ס"ז) כתב עד ד' מלין. האחרונים ביארו היינו דווקא כשהולך לדרוכו. אבל כשחונה או צריך לחזור לאחוריו, שיעורו עד מיל. כמו כן החכמת אדם (כלל סה אות ד) למד זאת מתפילה שחוזר מיל לאחוריו. הובא בפתחי תשובה (שם אות ו).

לדעת הרמ"א מותר לאכול גם כשפת ישראל מצויה. **מקורות:** הרמ"א (שם ס"ב). החת"ם סופר ביאר (ע"ז לה ע"ב ד"ה אך) שדעת הרמ"א כהרא"ש שאנחנו ממקומות שלא התפשטה גזירת הפת. לכן מותר אפילו כשפת ישראל מצויה. אולם, פת בעל הבית - איסורו התפשט בכל מקום. עיין בש"ך (שם ס"ח) שהסתפק בזה לדעת הרמ"א. עיין שו"ת יחוה דעת ח"ה (סימן ג) שכתב המנהג כדעת הרמ"א להקל אפילו כשפת ישראל מצויה. אולם בעשרת ימי תשובה השו"ע (או"ח סימן תרג) כתב גם מי שאינו נזהר מפת של גויים, צריך להיזהר. נסמך בזה על מ"ש בספר זבחי צדק (שם אות יד) שנהגו לקנות מהגויים גם כשפת ישראל מצויה 'בכל זמן'. עכ"ד. האמת שהמעין בדברי הרב זבחי צדק יראה שלא הקל אלא במקום שאם לא יקנו מן הגוי, הישראל ימכור ביוקר. אם כן לא הקל בסתמא.

ההולכים לטייל במקומות שנמצאים גויים שוכני אהלים [בדואים - סגנון האירוח שלהם הוא שנותנים לאורחים פת שאופים בו במקום], יש מי שאומר שדין הפת כפת פלטר. **מקורות:** זבחי צדק (יו"ד סימן קיב ס"ק כה). לדעת מרן השו"ע הנז"ל, ימתין לכתילה ולא יקנה מהם. בכל אופן יש להסתכל שלא מכניסים לתוך הקמח דברים אחרים מלבד מים.

יש מי שמחמיר לדון כפת בעל הבית וכן עיקר. לכתחילה, כאשר ישראל מתארח שם, ישליך קיסם וכדומה - ויהיה מותר לכל הדעות. **מקורות:** בן איש חי (חוקת ש"ב ס"ה). בכף החיים (ס"ק מו) כתב: "נראה טעמו, משום דאין כל הפת נותנים לפני האורחים אלא קצת והשאר נשאר עבורם, והוי כפת בעל הבית. אם ידוע שאופים הכל רק בשביל האורחים - הדבר מותר, ויש להחמיר גם בזה ולהשליך קיסם". כ"כ בשו"ת יביע אומר ח"י (עמוד שסט) דהעיקר בזה כדעת הגרי"ח בבן איש חי. כ"כ בשו"ת רב פעלים ח"ד (חיו"ד סימן ז).

גוי שאפה פת ללא סיוע ישראל כלל שדינו פת גויים, אין הכלי נאסר ולא צריך הכשרה. לכן אם יהודי אפה לחם או עוגות באותם כלים לאחר שניקה אותם היטב, המאכל מותר באכילה. **מקורות:** פרי מגדים (הנהגת או"ח סדר שלישי אות לו) היות ופת גויים בטל ברוב, אין לך כלי שלא יהא במאפה שבו רוב כנגד כולו. ראה בשו"ע (יו"ד סימן צט ס"ז). כן העלה בספר בין ישראל לעמים (פ"א אות לג). כן בשו"ת דברי דוד ח"ד (יו"ד סימן י).

באופן שהכלים נמרחו בדבר אסור, צריכים הכשרה לאחר השבתת הכלים במשך 24 שעות.

השבת אבדה ושכרה

הרב חיים זאיד הי"ו סיפר: הסיפור התרחש כאשר הייתי במלון בצפון הארץ. ביום שישי ירדתי לברית השחיה כדי להתרענן. ליד אחד הכיסאות מצאתי אלף ושמונה מאות ש"ח! התלבשתי מיד והלכתי ללובי המלון כדי להודיע בקבלה שמי שאבד לו כסף, שיתקשר אלי. אבל אף אחד לא התקשר.

כשראיתי כך החלטתי להתאמץ כדי לגלות למי אבד כסף. עברתי חדר-חדר. נקשתי בדלת ושאלתי: "למי אבד סכום גדול?". כמעט במשך ארבע שעות חיפשתי – לא בריכה ולא מנוחה, רק מצוות השבת אבידה בשמחה עמדה מול עיני. ויתרתי על הנופש בבית מלון, על הברכה ועל המנוחה...

לאחר מספר דקות יהודי רואה אותי ושואל: "כבוד הרב, איזו סגולה עושים כדי למצוא אבידה?". אמרתי לו: "אני הסגולה. תספר לי מה אבד לך". האיש עונה לי: "סכום גדול של אלף ושמונה מאות ש"ח". אני מגיש לו את הכסף ואומר לו: "קח בשמחה. הנה הכסף. אני מצאתי אותך".

מספר ימים לאחר מכן הלכתי לעשות משקפיים מולטיפוקל. מדובר במשקפיים יקרים מאוד. המוכר, שמכיר אותי אמר לי: "הרב, אני אעשה לך הנחה גדולה". שאלתי אותו: "כמה הנחה?". הוא עונה לי: "אני אוריד מהמחיר 1,800 ש"ח". לא פחות ולא יותר. הבנתי שכאשר אדם מחזיר אבידה ומקיים את מצוות ה', בורא עולם מחזיר לו את זה ממקום אחר.

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב מנחם מנדל האגר מקוסוב זצ"ל

האדמו"ר הרב מנחם מנדל האגר מקוסוב זצ"ל: נולד בקולומיאה בשנת ה'תקכ"ט (1769). למדן עצום. שקד על התורה. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. בעל רוח-הקודש. בהתחלה עסק במסחר כדי להתפרנס. לאחר מכן בשנת ה'תקס"ב (1802) בהמלצת גדולי הדור קיבל את משרת הרבנות בקוסוב. אלפים נהרו אליו כדי להתברך מפיו ולשמע עצה ותושיה. אבי שושלת חסידות אדמו"רי בית ויז'ניץ. פעל רבות למען עניי ארץ ישראל והשיג עבורם תרומות רבות.

כיהן כנשיא קופת רבי מאיר בעל הנס בעיירות בוקובינא ומארמורש שבמזרח-גליציה. על אף כל טרדות עול הפרנסה, רבינו יגע הרבה בלימודיו בהתמדה רבה. גם לאחר שנותר ללא פרנסה ועניות משוועת שררה בביתו עד כדי כך שנאלץ לחתוך בצל לארבעה חלקים וחילק לכל אחד מבני המשפחה והם הסתפקו בזה כדי להשביע רעבונם ברבע בצל, עדיין התמיד בלימודו. נפטר ב-י"ז חשוון ה'תקפ"ו (1825). ציונו בקוסוב. חי כ-56 שנים.

אביו: ר' יעקב קאפיל חסיד (מתלמידי הבעל שם-טוב). **אמו:** מרת חיה. **מרבתינו:** ר' משה לייב מסאסוב, ר' זאב וולף (מצ'רני אוסטראה), ר' משולם פייבוש הלר (מז'באריז - בעל 'יושר דברי אמת') ורבי צבי הירש (מנדבורנה- בעל 'צמח ה' לצבי'). **אשתנו:** מרת שיינה רחל (בת דודו הרבני החסיד רבי שמואל שמחה זימל מקוסוב). **ילדיו:** האדמו"ר ר' חיים (בעל 'תורת חיים'- מילא את מקום אביו בקוסוב, ר' דוד (רב זאבולטוב). **מתלמידינו:** ר' משולם נתן מרגליות (אב"ד בארדיטשוב).

ר' צבי אלימלך מדינוב (ה'בני יששכר'), ר' אליעזר מדזיקוב, ר' נפתלי מליזנסק, ר' שרגא פייביש מבראדשין, ר' משולם נתן מבראדיטשוב, ר' מנחם מנדל (בעל 'דרך אמונה'), ר' שמואל משינאווא (מח"ס 'רמתים צופים'). **מספריו:** **יאהבת שלום.**

אנשי העיר ז'באריז למדו להכיר את גדלותו של רבינו את העובדה כי היה מלומד בניסים. אחד התושבים הקצה עבורו חדר מיוחד כדי ששם יתאכסן בכל פעם שיבוא להתאבק בעפר רגלי רבו. שם הכין עבורו מיטה, שולחן, כיסא וכלים, וארוחתו - ארוחת מלכים. לבעל האכסניה היתה בת יחידה אשר בעת ההיא הייתה עדיין נערה צעירה. היא דאגה לכבד את החדר של רבינו, להביא לו אוכל ולספק לו די מחסורו.

חלפו מאז מספר שנים. הבת נישאה לאיש. **יום אחד לפתע הוכתה בסנוורים בשתי עיניה ל"ע.** מיד הם פנו איתה אל רופאים מומחים לבקש למענה ארוכה ומרפא, אבל הם נלאו למצוא תרופה ומזור. כאשר אביה התייעץ עם ידידים מה לעשות, יעצו לו שיסע לקוסוב אל רבינו אשר בינתיים במרוצת השנים התפרסם שמו לתהילה. הוא רצה להגיע לרבי ולהזכיר לו את כל החסד שבתו עשתה עבורו בנפשה ובגופה, מלבד מה שהוא הוציא הוצאה מרובה לכבודו.

הדרך מז'באריז לקוסוב היא מאוד ארוכה. באישון לילה ואפילה האיש ובתו הגיעו לשם. הם לא ידעו היכן יש אכסניה, רק במקום אחד הבחינו מרחוק בנר דולק. כאשר הם נגשו לשם הם ראו כי זה בית המדרש של רבינו. מכיוון שהיה אז קר מאוד ובביהמ"ד דלקה אש בתנור, שמחתם גדלה שיוכלו לכל הפחות להתחמם ולהינפש מעמל הדרך.

לאחר מנוחה של מספר שעות, משמשו של רבינו הגיע ואמר ליהודי **כי הרבי שלח אותו וביקש ממנו להביאם לביתו.** לשאלת החסידים היושבים בבית-המדרש מהמשמש, מדוע נחפז היום לבוא לביהמ"ד בשעת לילה מאוחרת, השיב **כי הרבי הקיצו משנתו וזירזו לבוא לביהמ"ד, שיביא אליו את האורחים שבאו ממרחקים.**

היהודי הכין לו מראש קוויטל שבו כתב את מצב בתו וסכום עבור פדיון נפש - ויחד עמה נכנסו אל הקודש פנימה. בבכיות שפכו את ליבם בפני רבינו על מצבה הנורא. האישה העירה כי מן הראוי שהצדיק יעשה טובה למענה ויעלה ארוכה למקתה, מכיוון שהיא טרחה למענו רבות כשהיה מתאכסן בביתם בעבר.

"אל תדאגו כלל", רבינו אמר ליהודי ולבתו, "כבר ב"ה הכינתי עבורכם רפואה מגן עדן!". הרב הושיט את מטפחתו וביקש שתשים אותה על עיניה. **כאשר האישה עשתה כן, היא התחילה לראות כשאר בני אדם.** אביה הופתע לאין שיעור, עד כי היה קשה לו להאמין שראיית בתו חזרה כבראשונה!

כששמעה שהרבי ביקש ממשמשו שיביא לו קפה, היא הלכה בעצמה בזריזות למטבח והביאה את המשקה לרבינו. היא אמרה כי מאחר שהיתה משרתת אותו בילדותה, מן הראוי שתשרת אותו גם כעת. כשהביאה את הקפה, רבינו אמר לה: "יישר כח" - וברכה שוב בבריאות. היהודי עם בתו הבריאה חזרו לביתם שמחים לאין שיעור.

הגה"ק מנאסויד זיע"א סיפר שרבו הגה"ק רבינו יחזקאל שרגא הלברשטאם (בעל 'דברי יחזקאל' משינאווא) זיע"א כאשר היה פעם על ציון הרה"ק רבינו מנחם מנדל מקוסוב בעל 'אהבת שלום', השתתה שם הרבה זמן. כאשר בא לבית בנו הרה"צ ר' פינחס יוסף זצ"ל חתן הרה"ק בעל תורת חיים זיע"א שאל אותו: "למה איחר כל-כך לבוא?".

השיב לו שהרגיש שם קדושת ארץ ישראל, ולא היה יכול לפרוש משם. כאשר חותנו הרה"ק האדמו"ר ר' חיים האגר מקוסוב זיע"א בעל 'תורת חיים' שמע את דבריו, הוא העיד על זה כי אמת ונכון הדבר, כי כן אמר אביו הקדוש זיע"א, **שהוא קידש את עצמו שיהיו ד' אמות שלו בקדושת ארץ ישראל.**

אָמוּנָה בְּבוֹרָא עוֹלָם

מכיוון שלא הצלחנו לסדר את הניתוח במייד, החלטנו לפנות לכל העסקנים הרפואיים הנודעים. התקשרנו לכל העסקנים שיכולים לסייע.

פנינו לאנשים המפורסמים ביותר, כמו הרב פירר ואנשים אחרים שיכולים לסייע ולהקדים את הניתוח. לכל מי שהתקשרנו סיפרנו על כאביו וייסוריו של הילד. ביקשנו שינסו לפעול להסדרת הניתוח כבר ביום חמישי.

כולם הבטיחו שינסו לפעול בנידון. לצערי הרב אף אחד מהם לא חזר עם תשובה חיובית. בינתיים ללא קשר לניתוח הצפוי, היו צריכים לבצע בבן החולה בדיקות דם.

מכיוון שלא איתרו וריד וכלי דם מתאימים, נאלצו לדקור אותו יותר מעשר פעמים! הילד צרח מכאבים. למותר לציין את המתח והחרדה שעברו עלינו כהורים.

כשהבנו שהניתוח ידחה ליום ראשון במקרה הטוב או אפילו מאוחר יותר, היינו כבר על סף יאוש. אז פרצה מפינו תפילה חמה ולוהטת לאבינו שבשמיים.

ביקשנו מבורא עולם בכל לשון של בקשה שיעזור לנו להקל על הייסורים של הילד. אני זוכר את הדמעות שעמדו בעיניים שלנו ואת ההפצרות והתחינות ששטחנו בפני ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים.

לפתע הבחינו שהמיטה של הילד מליאה וספוגה בדם. אף אחד לא הבין מהיכן הדם הגיע מכיוון שאפילו בבדיקות הדם שהיו צריכים לעשות לו, לא הצליחו למצוא את הוריד המתאים. אבל בפועל המיטה מלאה בדם...

לפתע מפיו של אחד הרופאים הבכירים נשמעה זעקה. הוא צעק בקול רם: **"בואו תראו איזה נס נעשה לכם. הבלוטה הגיעה לממדי שיא והיא התפוצצה כולה. עכשיו כבר אין צורך בניתוח"**.

אי אפשר לתאר את ההלם שאחז בכולנו. לפתע קלטנו את עוצמת הנס שנעשה איתנו. אבל מה שבעיקר תפס אותנו היתה העובדה שהנס התרחש בדיוק באותו רגע שבו התייאשו מעזרתם של העסקנים והיועצים למיניהם ופנינו אל הכתובת האמיתית.

בדיוק אז, לא דקה לפני ולא דקה אחרי. בורא עולם הוכיח לנו שהוא אדון הכל ובעל הכוחות כולם, ואין מי שיאמר לו מה תעשה ומה תפעל. הילד ב"ה לא היה צריך לעבור שום ניתוח.

לא חלף זמן רב והילד יצא לגמרי מהמחלה. קיבלנו בחסדי שמיים ילד בריא לחלוטין! כיום הוא הולך על שתי רגליו ככל ילד בריא.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'קול ברמה'. הסיפור הובא לפני מרן רבינו המרא דאתרא, הגאון רבי יצחק זילברשטיין, והרב הורה לפרסם אותו ברבים.

יש בסיפור כדי ללמד אותנו עד כמה עלינו לסמוך ולהאמין רק על בורא עולם. אנחנו צריכים לזכור כי גם אם חלילה נחשוב שאין מה לעשות - הרי שבורא עולם יכול להושיע אותנו מכל הצרות - ואין שום הגבלה מצידו.

הרה"ג ר' יצחק דינין, חתנו של הרה"ג רבי אליהו שפיגל, סיפר: במשך תקופה ארוכה סבלנו ל"ע צער רב כתוצאה ממחלה שבה לקה הבן.

אי אפשר לתאר את גודל הסבל שעבר עלינו. היו זמנים שבהם הגענו למצבים נוראיים. במצבים אלו כל המשפחה עמדה בניסיון קשה מאוד.

בשלב מסוים הזעיקו אותנו לבית הרפואה כדי להיפרד מהילד ולהיות איתו בשעותיו האחרונות. הייתי יכול לכתוב ספר שלם על מה שעבר עלינו בתקופת המחלה.

אחד השלבים הקשים ביותר היה כאשר בעקבות המחלה אחת מבלוטות-התריס שליד הצוואר התנפחה. ההתנפחות היתה גדולה מאוד ונראית ככדור בתוך הצוואר.

הבלוטה היתה מלאה מוגלה-רבתי ויתר מרעין בישין. הרופאים שבדקו את הילד החליטו להזריק לו אנטיביוטיקה בכמויות בלתי-נתפסות בצורה אינטנסיבית. למרות הטיפול הבלוטה המשיכה לגדול ושום טיפול לא עזר.

לוח הזמנים של חדר הניתוחים היה עמוס מאוד. הילד עצמו סבל בגלל מצבו מכאבים נוראיים. מה שהוסיף גם לנו כהורים, צער רב, כאשר אנחנו רואים את סבלו הלא-יתואר של הבן.

בגלל המצב של הילד והעובדה שאף טיפול לא עזר, הרופאים החליטו שאין מנוס ויש צורך לבצע ניתוח. זה היה ביום רביעי.

הרופאים הסבירו שלמרות שחייבים לבצע את הניתוח מהר ככל האפשר, כרגע אי אפשר. יש בעיה ולא ניתן לבצע את הניתוח מהרגע להרגע.

הם הסבירו כי צריך למצוא את המנתח המתאים, הכירורג, המרדים ויתר אנשי הצוות. למחרת ביום חמישי בדקו בלוח"ז של חדר הניתוחים.

התברר שהכל עמוס ואי אפשר להשחיל אף ניתוח נוסף מעבר לרשימת הניתוחים המוזמנים. במצב שכזה היינו אמורים להמתין עד לאחר שבת. מה שהכניס אותנו למצוקה גדולה בגלל הסבל והייסורים של הילד.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן רבקה ז"ל אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל אסתר בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יצחק בן פרחת ז"ל אביבה לוי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

לע"נ
תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל הרב חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה ח' זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אלוהא אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

לך לך

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת לך לך

- ב.....מלחמות אני עשיתי - להאמין שה' הוא איש מלחמה.
- ז.....קמנו ונתעודד - אין שום יאוש בעולם כלל.
- י.....אשר ראית את עניי - קרוב ה' לנשברי לב.
- יב.....אשיחה וירווח לי - להשבית אויב בכח התפילה.
- יג.....מתרצה בדמעות - שערי דמעות לא נשלכות.
- טו.....ויחשבה לו צדקה - חשיבות עשיית צדקה וחסד ובפרט בעת הזאת.

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת לך לך

מלחמות אני עשיתי - להאמין שה' הוא איש מלחמה

בפרשתן (יד כא-כג), 'ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך, ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' א-ל עליון קונה שמים וארץ, אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם', ולכאורה יש לתמוה, שהלא כן הוא דרך המלחמות שהמנצח בקרב בווז את שלל הארץ, ואם כן מאחר שאברהם ניצח את ארבעת המלכים אם כן כל הרכוש שלו 'מן הדין', ואינו שייך כלל למלך סדום (שכבר ניצח על ידי אותם מלכים), ואין שום טענה זכות למלך סדום לומר 'אני העשרתי את אברם', ואף אם אמור יאמר כן לא יהא בדבריו בלום, ומדוע חשש אברהם שמא יאמר מלך סדום שהוא העשיר את אברהם.

ומבאר המלבי"ם, שאברהם אבינו אמר, אותו נצחון בשדה הקרב לא היה בכוחי ועוצם ידי ולא בגבורת ידי אלא השי"ת הוא עושה מלחמות והוא המנצח בהם, והרימותי ידי אל ה' א-ל עליון - שידי

לא היתה אלא כחרב ביד השי"ת, וממילא אין השלל והביזה שלי כי לא אני הוא המנצח... והוסיף אברהם לאמור ולא תאמר אני העשרתי את אברם, והיינו, שאם יקח מן השלל כדרך המנצחים אזי תאמר היד על עצמה - אני העשרתי, שבכוחי ועוצם ידי עשיתי את החיל הזה, ובאמת הרי רק ה' פעל כל זאת ולא ידי - יד כהה.

ואם כי הדברים שייכים בכל ענייני העולם, שעלינו להתחזק באמונה פשוטה, תמימה ושלמה, שרק הקב"ה הוא שעשה ועושה ויעשה לבל המעשים, ואין ב'יד' האדם וביכולתו לעשות מאומה, אך ביותר נוגעים הם ל'ענייני דיומא' - לעסק המלחמה, שבהם אין טבע בעולם כלל, אין הגיבור מנצח מחמת כוחו ולא מחמת חכמתו ותחבולותיו, ואין החלש מפסיד מחמת אזלת ידו או כי אינו בקי בטיב עריכת מלחמה, אלא 'לא בחיל ולא בכח' (זכריה ד ו), כי אם ה' הוא איש מלחמה לבדו, והוא 'מלמד ידי לקרב ואצבעותי למלחמה (תהילים קמד א), וכלשון ה'מצודת דוד' - כל נצחון שאני עושה במלחמה לא באה מכח ידי, כי ה' הוא המלמד ידי למלחמה.

א. פעם ביקש יהודי מחו"ל את הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע שישלח עמו דברי חיזוק לבני קהילתו, (והיה זה בחול המועד הסוכות, לאחר שרקדו וזמרו ניגוני שמחה והתפזרו כל הקהל ורק הוא נשאר שם בביתו של החזו"א, שאלו לרצונו, השיב האיש, כי תושבי חוץ לארץ מבקשים 'חיזוק'), נענה לו החזו"א ואמר, כתיב בנח (ו ט) 'תמים היה בדורותיו', וכלומר שלכל דור יש את הצדקות והחיזוק שלו, בדורנו, החיזוק הוא החזוק באמונה (עיי' 'מעשה איש' ח"ה קכז), וכלומר, לזאת ממתנינים לנו מן השמים בדור זה - שנתחזק שוב ושוב באמונה פשוטה ותמימה.

ב. כתיב בפרשתן (יז ה) 'ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם', ובגמרא (ברכות יג.) 'תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה', וביארו בספרים (יצב אברהם לך, ועוד) כי 'אברם' נוטריקון ר'בות מ'חשבות ב'לב איש (אגרא דכלה ריש הפרשה), והנה איתא בשל"ה הק' (שער האותיות אות א' מו) וז"ל. בכלל דביקות האמונה, שיאמר על כל פעולה שרוצה לעשות, אפילו לזמן קרוב, יאמר אעשה זה אם ירצה השם, הן שיהיה דבר גדול או דבר קטן, וסימנך 'עצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), 'היא' ראשי תיבות א'ם י'רצה ה'שם, ואז 'תקום', עכ"ל. ובזה יבואר 'שינוי השם' של אברם, שמעתה לא יהלך האדם רק עם 'אברם' - ר"ת רבות מחשבות בלב איש, אלא יוסיף בהם אות ה'יא - ר"ת אם ירצה השם, כשמו של 'אברהם', ויזכור את ה' בתוך מחשבותיו, ומי שאינו מאמין בזה עובר בעשה', כי תכלית האדם לידע שעצת ה' היא תקום' (עיי' גם באמרי אמת סוכות יום א' תרע"ג).

ג. ורמז לה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בלשון הכתוב בריש פרשתן (יב א) 'לך לך מארצך וכו' אל הארץ אשר אראך', שכך אמר לו הקב"ה לאברהם, לך לך מאותם מחשבות ש'הארץ' - כל עסקי עוה"ז - הינם ארצך, ארץ שלך... שתלוי במעשיך ובהשתדלויותיך הרבים, אלא תזכור תמיד - אל הארץ אשר אראך - אני מספק צרכיך, ואני נותן לך את 'הארץ'...

באר הפרשה - פרשת לך לך

ג

עלינו, וכדבריו המלהיבים של הרה"ק הקדושת לוי זי"ע (וואת הברכה ד"ה אשריך) על הפסוק (דברים לג כט) 'אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מן עורך ואשר חרב גאותך ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרוך', - 'זה הגאווה שאתה יודע שהשי"ת מן עורך הוא לך חרב שעי"ז תהרוג אותם', ובוה מבאר המשך הלשון ואתה על במותי תדרוך, כי כוחות הרע מכונים בשם 'במה' מלשון גאווה וגבהות הלב, ואתה, על ידי שאתה מתגאה 'שיש לך פטרון אבינו שבשמים' עי"ז תדרוך ותהרוג אותם, כי הם מתגאים בעצמם, ואנחנו מתגאים בהשי"ת שהוא אבינו מלכנו.

ובך נאמר בפרשתן (טו א), 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מן לך שכרך הרבה מאד, ופירשו רבים מצדיקי הדורות בדרך הרמוז, שהנה 'אנכי' מרמז על 'אנכי ה' אלוקיך' שהוא יסוד ועיקר מצוות האמונה, וכך אמר לו הקב"ה לאברהם אבינו, אל תירא כי גדולה כוחה של האמונה להגן עליך מכל צרה וצוקה שלא תבוא ולדחות ולהרחיק את הפורענות, ושכרך הרבה מאוד'.
ודבר ה' יקום לעולם כ'נבואה הנצרכת לדורות' - לכל אחד ואחד מישראל מזרעו של אברהם אבינו, אל תירא

והוכיח זאת הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה בשלח ד"ה ה' איש מלחמה) מהא דאיתא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) ש'בר כוכבא' נענש על שביקש מהשי"ת שלא יעזור לרומי במלחמתם כנגד היהודים ולא ביקש שהקב"ה יעזרהו במלחמה, ולכאורה יש להקשות, שהלא בר כוכבא ואנשיו היו גיבורי חיל יתר מן הרומיים, ובדרך הטבע היו אמורים לנצח, אלא שחשש בר כוכבא שמא יעשה הקב"ה נס עם בני רומי לתת בידם את הנצחון בכדי להעניש את בני ישראל, על כן ביקש שלא יעזור הקב"ה לרומיים ולא יעניש את ישראל, וממילא יהא הנצחון ביד בר כוכבא בדרך הטבע, ומה חסרון יש בתפילתו, אלא מכאן ראייה כי אין שום הנהגה טבעית בעניין המלחמות, וגם כשגיבור מנצח אין זה בדרך הטבע אלא רק בדרך נס, ולכן היתה 'מענה' על בר כוכבא, מדוע חשב שיפול הנצחון בחלקו אם לא יעשה הקב"ה נס לרומיים, אלא היה צריך להאמין שגם בשעה שהוא מנצח הרי זה רק ביד ה' ובדרך נס, וממילא היה עליו להתפלל שהקב"ה ישלח לו עזרו מקודש.

וזאת האמונה - שהכל הוא מיד אבינו שבשמים - היא היא ה'חרב והחנית' כנגד כל אויבינו הקמים

ד. כתיב בפרשת בשלח (שמות יג יז) 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלוקים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבנו מצרימה', ולכאורה יש להקשות, מה בכך אם תפרוץ מלחמה, והלא הקב"ה בידו להביא 'עמוד ענן' שיעמוד בינם לבין הפלשתים לקבל את כל החיצים והבליסטראות שהמה ישגרו, וכמו שעשה כן לאחר שהשיגו מצרים את העם חונים על הים (וכדכתיב שם יד יט וברש"י), ומבאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שמאחר שבאותה שעה שיצאו ממצרים עדיין לא היה חזק בטחונם בהקב"ה כ"כ, וכמו שנאמר פן ינחם העם בראותם מלחמה - על כן לא היה יכול לעשות להם נס גדול כזה, שכפי גודל הבטחון בה' כך הוא ית' שומר ומגן עליהם, ומשום כך היסב אותם במדבר ולא הולכים דרך ארץ פלשתים.
על כן 'התייצבו' והתחזקו בבטחון באלוקים חיים שהוא שומר עמו ישראל לעד, ועל ידי זה נזכה להיות 'רואים את ישועת ה' אשר יעשה לכם'.

שמא תאמר, מניין לי האמונה והבטחון שהקב"ה יושיעני והלא יודע אני היטב את 'מצבי' וחשבון מעשיי, ואיני הגון ואיני כדאי לזכות לנס ולישועה, אכן שמע נא לדברי הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע (ליל ה' דחנוכה) בזה"ל, ואף אם אמור יאמר האדם, זהו היה אם הייתי צדיק הייתי יכול לבטוח בה' שלא יקפח שכרי ויאכילני פרי מעשי, אבל אני יודע בעצמי מעשי שלא יצאתי ידי חובתי נגדו ית"ש, וא"כ איך אוכל לבטוח בה' שיגמול לי טובות מה שאינם לפי תגמול מעשי, זה עצת היצה"ר, אבל באמת לא כן הדבר, כי השי"ת טוב ומטיב לרעים ולטובים וטוב ה' לכל, ולכן בטחון לשון טיחה ודיבוק שידבק האדם בבטחונו ולא יסור ממנו בשום סיבה ואופן, עכ"ל. ובוה מבאר מה שנאמר 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', שאברהם אבינו חשב שהגם שאינו ראוי לפי מעשיו, וכמו שאמר על עצמו 'ואנכי עפר ואפר', אך עם כל זאת יעשה עמו ה' צדקה, ובטח בהקב"ה שיעשה עמו צדקה, ומכאן ילמדו כל 'זרע אברהם' לילך בדרכי אבות. ה. וכך אמר הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע על דברי המשנה (ברכות מ.) 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא, שהאומר על כל הבא עליו (אף על מה שנראה לו כדברים), הרי זה בדבר ה' - ובוודאי הכל לטובה וברכה, עי"ז יצא ויפטר מכל צרותיו.

באר הפרשה - פרשת לך לך

סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, כי בימי ילדותו לעת 'מלחמת העולם הראשונה', נכנסו ובאו חיילים מצבאות גרמני לבית אביו הרה"ח רבי משה אברהם ברזובסקי זצ"ל הי"ד שבברנוביץ והורו לכל בני הבית לעמוד על יד הקיר כשפניהם אל הכותל ברצותם לירות למוות בכל אחד מהם. רבי משה אברהם ביקש מבנו הג"ר נחום זאב זצ"ל שיביא לו כוס מים בכדי לברך 'שהכל נהיה בדברו', לקח האב את הכוס בידו ובירך בכוונה, והנה נשמע הקול מבחוץ אשר חיילי האויב הרוסי נכנסו לעיר, ויצאו החיילים הגרמניים מהבית בכדי להילחם בחיל רוסי, ונפשם ניתנה להם לשלל. מיד נשאו כולם עיניהם לאביהם ואמרו לו, הן מופת ואות הראיתנו כעת, ענה להם רבי משה אברהם לא מיניה ולא מקצתיה, אלא כך מקובלני, שאמירת 'שהכל נהיה בדברו' מתוך אמונה תמימה בבורא ית' היא סגולה להמתקת הדינים.

1. סיפר הגאון רבי מאיר לוריא שליט"א ראש כולל חלקת יעקב מה ששמע מבעל המעשה, שעלה לארה"ק לאחר המלחמה הנוראה ביחד עם אחותו, פליטים מוצלים מאש, ונכנס 'הבחור' ללמוד בישיבה ועלה ונתעלה במעלות התורה, ואילו אחותו למדה ב'בית יעקב', ובהגיעה לפירקה דברו בה נכבדות עם בחור שומר תורה ומצוות אלא שלא למד בישיבה ולא היה 'בן תורה', ולאחר דרישות וחקירות ובירורים שונים נתרצו שני 'המדוברים', ורצו לגמור בכי טוב, אלא שאחיה התנגד לשידוך זה בטענה שאינו בן תורה [והגם שהלך בדרך הישר, וכמו שהיה מצוי בשנים ההם שלא כל החרדים לדבר ה' למדו בישיבה], ואין מתאים לתלמידת 'בית יעקב' להינשא למי שאינו יושב אהלים, וילכו שלושתם כאחד להימלך בעצתו של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שמע את הצדדים ופסק שאכן האח צודק, ואין ראוי לה מי שאינו בן תורה, יצאו משם והלכו אל תחנת האוטובוס (באס סטאפ) אשר בקצה השני של הרחוב, בעומדם שמה הגיע אחד מאנשי ביתו של החזון"א, ואמר שנשלח על ידי רבו לקרוא להם לשוב לביתו, חזרו ונכנסו, וישאל החזון"א את אחי המדוברת, מה היתה תשובת המדובר לאחרי שיצאו מקודם מן הבית, והשיב, כי אמר מיד, שאם כך פני הדברים הרי"ז סימן שכך הוא רצון ה' שלא לעשות את השידוך, וצריך לקבל את רצון ה'. נענה החזון"א ואמר, אולי זאת הסיבה והטעם לפשר הדבר שתיכף שיצאתם מן הבית ניהמתי בדעתי וחשבתי שאכן מן הראוי לגמור את הדבר למזל טוב...

והנה גלוי וידוע לכל עד כמה היה ה'חזון איש' מכריע פוסק ו'חותך' בשאלות קשות אשר חיים ומוות היו תלויים בהם ובעניינים של פיקוח נפש, והכרעתו היתה הכרעה... ומעולם לא שמענו שחזר בו מדעתו... אך כאשר יהודי מתחזק באמונה שהכל בידי שמים ומקבל עליו את הדין הרי 'מהפך' הוא עולמות מתוקף אמונתו, עד שגם דעה של החזון"א מתהפכת...

והוא יסוד ידוע המובא ב'נפש החיים' (שער ג פ"ב) וז"ל, ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל הדינים ורצונות אחרים - שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כוח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כוח ורצון שבעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל.

סיפר כ"ק האדמו"ר משינאווא זי"ע, ממה שזכר מימי ילדותו - לפני שנות דור לפני המלחמה, כי מנהג הנפוץ היה שהילדים לומדים אצל ה'מלמד' - בחדר הסמוך לביהמ"ד, ולא היו מחליפים בכל שנה מלמד חדש אלא הוא היה 'עולה' עמיהם, והבחורים מגיל ט"ו עברו ללמוד בהיכל לביהמ"ד, מלמד זה היה מהלך כש'כלי אומנתו' בידו, היינו 'שוט', למען תהיה חיתתו על פני התלמידים ויעסקו כראוי בתלמודם, ולא עוד אלא שבראש השוט היו תלויים רצועות עור, כדי שח"ו לא יהיה תלמיד אחד בבחינת 'שוטה שאינו מרגיש' אלא ירגישו היטב על בשרם את גודל וחוזק המכה, וכאשר אמרו חז"ל זרוק מרה בתלמידים וכבר אמר החכם מכל אדם ב'משלי' חוסך שבטו וכו'.

פעם אחת ב'פרשת ויחי' למדו התלמידים חומש רש"י, וב'ברכות יעקב' אשר באותה פרשה התייגעו להבין כל פסוק עפ"י פשוטו, והנה בעת הילוך המלמד כשהשוט בידו, נעמד אצל אחד התלמידים ושאלו, הגידה נא, מה פירוש הפסוק 'גד גדוד יגודנו' - התלמיד החליף את צבע פניו לרוב אימה ופחד כי לא ידע מה לענות, בלית ברירה, המציא 'פירוש' מעצמו - בשפת האידיש, וכה אמר, 'גד גדוד יגודנו' - וואס גאט (הקב"ה) געבט (נותן, גדוד נשמע כ'גיבט') איז גוט... מה שהקב"ה נותן לאדם זה טוב, המלמד נתפעל מדברי התלמיד, וכשמקלו עדיין בידו נכנס במרוצה לביהמ"ד וחזר בקול גדול על 'פירוש' של תלמידו לפני קהל הלומדים, אזא פשט פון א תלמיד... (פירוש נפלא כזה מתלמיד) וואס גאט געבט איז גוט...

באר הפרשה - פרשת לך לך

ה

ואל תחת, אלא התחוק בדיעה שאנני ה' אלוקיך, הוסיף הגה"ק ה'קן לדוד' לפרש, שהנה מוראו של ואמונה זו, תגן עליך ותוסיף בשבך הרבה מאוד".
אברהם היה כמבואר ברש"י 'אחר שנעשה לו

וכשנתבונן במעשה זה נראה, הנה ה'מקל' היה מוכן להלקות נוראות את התלמיד, אך מאחר שהכריז באמונה טהורה - מה שהקב"ה נותן ועושה הרי זה טוב, ממילא נשמט המקל ונתבטלה כל גזירת ההכאה לטוב ולברכה. וכמו שכתב רבינו יונה (שע"ת ש"ד אות יב) וז"ל, ואם תמצא את החוטא תלאה ותקרה עליו צרה, ויצדיק עליו את הדין ויקבל המוסר באהבה, יהיה זה לו למגן מן היסורין הרבים הראויין לבוא עליו, כמו שנאמר (תהלים עו יא) 'חַמַּת אָדָם תִּוְדָךְ שְׂאֵרִית חַמַּת תַּחְגֵּר', פירושו - כאשר צער האדם יודה אותך, כלומר שיודה אותך האדם בעת צערו... שארית חמות - שהיו מפותחות לבוא על האדם, כענין 'אל יתהלל חוגר כמפתח' (מלכים א' כ יא). תחגור ותעכב אותם ואל תביאם עליו וכו'. ונאמר (ישעיה יב א) 'אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני'. פירוש - אודך על מוסרך וקבלתיו באהבה, ובעבור זה שאודך על שאנפת בי, ישוב אפך ותנחמני.

עוד יתכן לומר, שהרי אותו נער קטן לא אמר את הפירוש מתוך 'דעת' מה שהוא מוציא מפיו, וסתם זרק מפיו 'פירוש' בכדי להנצל ממכת המלמד, ובכ"ז הצילוהו דיבורים כגון דא, כיו"ב כל איש הנמצא בעת צר צער ומצוק, ואין לו 'דעת' ולא ראש לחשוב מחשבות אמונה כראוי, אם אך יכריז בפיו שוב ושוב, אני מאמין שהקב"ה עושה זאת ולטובתי, בזה גופא ינצל מכל הצרה ויתבטלו כל הגזירות.

ז. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, שבילדותו שאל את אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, על באמור בפרשתן (יג ג) 'יילך למסעיו', ופירש רש"י 'בחזרתו פרע הקפותיו', וכלומר שבדרכו לרדת למצרים לווה מעות, ועתה כשעלה משם עבר דרך אותם מקומות בכדי להחזיר את חובותיו, ולכאורה יש להקשות כיצד לווה אברהם אבינו בדרך הליכתו מבלי דעת מאין יהיה בידו לפרוע את חובותיו, ולא חשש שיהיה בכלל 'לוה רשע ולא ישלם'... והשיב לו, שהרי הקב"ה כבר הבטיח לו אברהם אבינו שיגדלנו בעשירות מופלגת, ומכיון שאמונתו הייתה עזה ואיתנה, והיה ברור לו שהקב"ה 'שומר הבטחתו', ממילא היה לבו סמוך ובטוח ללא שום פקפוק וספק שאכן יזכה לעשירות, ויוכל לעמוד בהתחייבותו ולשלם את ההלוואות. שאלו ה'פני מנחם', שאכן אברהם אבינו לווה על סמך בטחונו בהקב"ה, אך כיצד האמינו לו אחרים והסכימו להלוות ל'הולך דרך' שאין ברשותו כלום... ותירץ, שאמונתו של אברהם אבינו היתה כה עזה וברורה עד שממילא השפיע גם על אחרים שאף הם יאמינו...

ומכאן למדנו את הדרך נלך בה, כיצד לחנך את הצאצאים על יסודות האמונה, עד שאף הם יהיו בטוחים בהקב"ה מבלי שיתיראו, כי על האדם להשריש את האמונה בהקב"ה בעצמו עד שיהא כ'טופח על מנת להטפוח' וישפיע מאמונתו גם על כל בני ביתו ועל כל הנלווים אליו, שאף הם יוכלו לעמוד בגבורה בכל צרה שלא תבוא.

עוד ייאמר בזה, ושהנה ידוע המעשה שהובא בגמ' (שבת קנו:) על בתו של רבי עקיבא, שלאחר שנולדה אמרו החוזים בכוכבים לרבי עקיבא שביום שבו תיכנס לחופה - ישכנה נחש ותמות, באותו היום, לאחר סעודת הנישואין, נטלה 'הכלה' את התכשיט שבראשה ונעצה אותו בקיר, ובבוקר כשמשכה אותו החוצה ראתה שהוא ננעץ בתוך עין נחש, ונמשך הנחש עם התכשיט. סיפרה זאת לאביה, שאלה רב עקיבא מה מעשה עשית שבזכותו ניצלת מן הנחש שבא להכישך, השיבה לו, שאמש בסעודת הנישואין הגיע עני והקיש בדלת וביקש צדקה, והיו כולם עסוקים בשמחה ולא שמעו אותו, קמתי ונטלתי את המנה שהכינו לי ונתתי אותה לעני. ומסיימת הגמ', 'אמר לה, מצוה עבדת, נפק רבי עקיבא ודרש וצדקה תציל ממות (משלי י ב) ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה' [כלומר, שכח הצדקה מצילה מעצם המיתה, ולא רק להקל עליו את הדין שלא ימות במיתה משונה אלא שלא ימות כלל, והרי לך בתו של ר"ע שנשארה בחיים].

הקשה ה'בן יהודע', מה הוסיף ר"ע בדבריו 'מצוה עבדת', הרי פשיטא שקיימה מצוות צדקה, ומתריך ו'נל בס"ד דרוצה לומר, גם עתה בסיפור זה שסיפרת לי עבדת מצוה, כי על ידי כך אדרוש דבר זה ברבים וידעו הכל כוחה של צדקה שתציל ממות ממעשה רב זה'. ומכאן למדנו עד כמה ניתן להשפיע אל הלבבות על ידי סיפור מעשיות, עד שאפילו רבי עקיבא היה צריך ל'מעשה'... וכל המרבה לספר סיפורי אמונה לילדיו - הרי הוא משובח...

ח. לעומת זאת כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות לג) שהתולה מקריו וענייניו בדרך הטבע מרחיק מעליו את ישועת ה', ובזה ביאר הא דאיתא במדרש (בר"ר מה ב) על הפסוק האמור בפרשתן (טז ב) 'ותאמר שרי אל אברם הנה נא עצרני ה' מלדת' - 'אמרה ידעת אנא (- יודעת אני) מהיכן היא סיבתי (מפני מה הנני עקרה), לא כשם שהיו אומרים

באר הפרשה - פרשת לך לך

- 'לתת לך את הארץ הזאת לרשתה' (פסוק ז), ועל זה שאל אברהם 'ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה' (שם ח), ופירש רש"י (פסוק ו) שעל בשורת הזרע לא שאל לו אות, כי אם על ירושת הארץ שאל במה אדע כי אירשנה. ולכאורה צריך ביאור מאי שנא בשורת הזרע מבשורת הארץ, מדוע האמין אברהם שיזכה לבנים ולא ביקש אות ואילו על ירושת הארץ ביקש אות.

ומבאר ה'חתם סופר', כי הגם שלפי 'מולו' של אברהם לא היה שייך שיזכה לבנים, ומבואר בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) שצריך 'זכות גדול' לשנות את המול, אך על ידי אמונה ניתן לבטל כל המולות ולהפך הכל לטובה, והאמונה המהורה היא היא 'זכות גדול', על כן לא פקפק אברהם כלל בבשורת הזרע, כי ידע שאם יאמין בה' אכן יזכה לבנים, ורק על ירושת הארץ

נס זה שהרג את המלכים היה הואג ואומר שמא קבלתי שכר על כל צדקותי, ונתמעטו זכויותי ומתן שכרו לעולם הבא, ועל כך אמר לו הקב"ה אל תירא אברהם, כי הנה אמרו חז"ל (מכילתא שמות יד לא) 'כל מה שישראל אוכלין בעולם הזה אינו אלא בזכות האמונה', נמצא שאותו נס שנעשה לו בהריגת המלכים היה רק בזכות האמונה, וה'אנכי' הוא ה'מגן לך', וממילא נשאר שברך על כל שאר זכויותך הרבה מאד לעולם הבא, ולא נתמעטו מזכויותך ולא כלום^ט.

ובמנו שפירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ) במה שמצינו בדבר ה' אל אברהם ב'מחזה', שבתחילה אמר לו ה' שיזכה לבן - 'כי אם אשר יצא ממעריך הוא יירשך וכו', בה יהיה זרעך' (טו ד-ה), ועל כך 'והאמין בה' (פסוק ו), עוד בישרו שיזכה לרשת את ארץ ישראל

לי קמיע היא צריכה, הימוס (- רפואה) היא צריכה, אלא הנה נא עצרני ה' מלדת', ומבאר ה'שפתי צדיק' בזה"ל, זהו לימוד דעת שלא לתלות בטבע רק במנהיג העולם, כל מה שתולין בטבע קשה השינוי, אבל [אם תולין] למעלה מהטבע זוכין ברגע אחד לאור גדול.

ט. ולא עוד, אלא שבזכות האמונה יזכה גם לעולם הבא אפילו כשאנו הגון ואינו כדאי. וכמו שסיפר הרה"ק ר' ישראל מגראדז'יסק זי"ע בנו של השרף ממאגלינצא (בינת ישראל, חנוכה ד"ה איתא בגמ'), שפעם הגיע הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע לבקר את אחיו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע וראה שהוא עסוק בחשבון הנפש, ואמר הרבי ר' אלימלך זי"ע להרבי ר' זושא זי"ע שלפי חשבוננו - בוודאי לא יהיה לו גן עדן וכמדומה שאף לא יזכה בחלק לעולם הבא (פשיטא ואין צריך לומר שאין לנו שמץ השגה באותם 'עבירות' של איש האלוקים...), נענה לו הרר"ז בלשון הכתוב בפרשתן (טו ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', והיינו שהאמין בה' אזי הקב"ה חושב לעשות עמו צדקה, ואיזה 'צדקה' עושה הקב"ה - 'שבזכות האמונה מנחילו הקב"ה גן עדן ועולם הבא אע"פ שאינו ראוי לזה מצד מעשיו', ובזה נתכוון להשיב דעתו של הרר"א, שהגם שלפי דעתו לא יזכה 'בדין' לגן עדן ולעוה"ב, אך הקב"ה יתנם לו ב'צדקה' בזכות אמונתו בו ית', ואכן אמר לו הרר"א ש'מאד הניח את דעתו בדברים אלו'.

י. הנה רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם לאמר, מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפילה לאורה, הן כלפי צרת הכלל והן לגבי צרת הפרט כל חד וחד בדיליה, האחד ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, והשני ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלימה ברפואת הגוף והנפש, האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה... וכהנה רבות - יכלה הדיו וגוילי הנייר והם לא יכלו... ומכיוון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים, אכן יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנכספת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה, על כן יעזוב איש את כיוויו ואישו, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשתן ד"ה וינגע) מהא דכתיב (יב יז) 'וינגע ה' את פרעה על דבר שרי', ואיתא במדרש (בר"ר מא ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבונו של עולם אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסיירה (יושבת כלואה בבית פרעה הרשע), אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שרי', עי"ש. ולכאורה טענותיה של שרה

באר הפרשה - פרשת לך לך

ז

קמנו ונתעודד - אין שום יאוש בעולם כלל

בפרשתן (יד יד), 'וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות', ולכאורה קשה מה בא הכתוב ללמדנו שהיו לו שי"ח עבדים, והרי היה די בעצם הדבר ש'הריק את חניכיו', ומה נפקא לן בדיעת מניין העבדים.

ומבאר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (דברי סופרים טו) כשהוא מקדים בזה"ל, אין ליהודי להתייאש משום דבר", בין בעניני הגוף כמו שאמרו (ברכות י:): אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מהרחמים, בין בעניני הנפש אפילו נשתקע למקום שנשתקע וחטא בדבר שאמרו ז"ל (וזה"ק

שאל במה אדע כי אירשנה, מאחר שלגרש את בני כנען תלוי רק אם המה מחזיקים בחטא, ואז שורת הדין נותנת לגרשם, נמצא שכשהבטיחו הקב"ה על ארץ ישראל נכלל בזה שבוודאי לא ישובו הכנענים מדרכם הרעה והוא 'יותר קשה וממש נמנע שיוסגור דלתי תשובה ויעשה כנגד בחירתם', על כן היה קשה לו להאמין, כי שמא יחזרו בתשובה ושוב לא יוכלו לגרשם מן הארץ, על כן שאל במה אדע.

ומדבריו נקח חיזוק גדול לנפשנו, כי אם ב'כנענים' תלה אברהם אבינו תקוות טוב שישובו בתשובה, ק"ו לדין בני אברהם יצחק ויעקב, אשר לא העמקנו בחטא כ"כ ככנעניים, בוודאי שוב נשוב אל ה' ויקבל אותנו בשתי ידיים.

תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי 'לא איש א-ל ויכזב' (במדבר כג יט) ומה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום, לכן היא נתונה במיצר בבית פרעה.

ומבאר הדבר"י, ומכאן יש להוכיח, שכח אמונה הוא גדול יותר מן הבטחה... ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה 'אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה' - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - 'אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה' (כיצד יתכן כדבר הזה), השיב לה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל, והכל אומרים על דבר שרי - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין. והתבונן בדבר כי נורא הוא, הגע בעצמך אילו היה לך הקורא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו - ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושללו בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקט רוחו ותשללו נפשו של המאמין ובוטח בה'.

יא. רבינו ניסים גאון מביא (בספרו ספר מעשיות בד"ה אמרו חכמינו) מעשה שהיה בימי קדם באחד מעשירי היהודים, באחד הימים התבונן האיש במחשבתו, הרי סוף כל אדם למיתה, מה יישאר לי מכל עושרי ומרוב נכסי, הלא לא אקח עמי אלי קבר אפילו פרוטה אחת גרידא, נתייעץ עם יועציו וכה אמרו לו - חלק מממונך לעניים, ואז יהא זכות הממון לעלמא דאתא, אך הוא נשבע לא אתן מממוני כי אם למי שנתייאש ממצבו, והחל לתור ברחובה של עיר אחר איש שכבר הגיע לידי ייאוש, בכדי להעניק לו סכום נכבד ביותר ולהפכו לאיש עשיר בין רגע. כל חיפושיו אחר ה'מיאוש' לא הועילו לו, כי כל עני שמצא סמך על איזה משען ומשענה, זה על דודו וזה על רעהו וכו'... עד שמצא מחוץ לעיר עני אחד היושב באשפתות המתכסה בבלווי סחבות ומחפש מה יאכל, שמח העשיר בלבו ואמר לעצמו, הנה בוודאי זה האיש לאחר יאוש הוא, ונתן לו מאה דינרים, ויתמה העני מדוע נתת לי סכום גדול כזה יותר משאר עניי העיר, ויאמר לו כי נשבעתי שלא אתן כי אם לעני המיאוש, מיד זעק עליו העני, הכסיל והטיפש להושיעני ולהעשירני, ונוכח העשיר לראות שלעולם לא ימצא מיאוש לתת לו כל כספו, אמר העשיר אלך ואטמין מעותיי בבית הקברות עם המתים שכבר נתיאשו מהאי עלמא, וכן עשה.

לימים נהפך הגלגל על אותו עשיר, ונעשה לעני מרוד המחזר על הפתחים, עד שנוכח מהסכום האדיר אשר הטמין בבית הקברות, וילך ויחפור שם, תוך כדי חפירותיו מצאווהו שוטרי העיר ולקחוהו אל שר העיר להעמידו בדין על 'חיתוטי שכבי', בבואו לפני שר העיר סיפר לו ה'יורד' את כל דבר המעשה אשר הוא בעצמו הטמין את הממון, וכן תיאר את מזלו שנהפך עליו, ועל כן חפר בבית החיים ברצונו לשוב ליטול את הממון אשר יעמידנו על רגליו כבתחילה.

באר הפרשה - פרשת לך לך

ובן הישועה דלעתיד נאמר (ישעי' נג א) 'מי האמין לשמועתינו... וכן אמרו (סנהדרין צו:ז) ד'אין בן דוד בא עד שיתייאשו מן הנאולה, ועל בן אמר (ישעי' נא ב) 'הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, הגם התחלת בנינכם היה בן אחר היאוש, ושוב מצאתי בתנחומא (וירא טו) על פסוק (כא א) 'וה' פקד' דבר זה עיי"ש.

ואברהם אבינו ע"ה ראש האומה הוא שפתח דבר זה שלא להתייאש משום דבר, כשנשבה לוט וכבר נתייאשו כולם מלהציל, דעל בן אמר מלך סדום 'הרכוש קח לך' (יד כא), דכבר נתייאש בידי המלכים, וקנייה אחר כך אברהם אבינו בשינוי רשות (שהייאוש יחד עם שינוי רשות נחשב ל'קנין'), ואברהם אבינו אור עצמו עם שלוש מאות שמונה עשרה ילידי ביתו לרדוף אחר ארבעה מלכים, ובנדרים (דף לב.) דהוא בנימטריא 'אליעזר' (318), ומשמעות השם מפורש בתורה אצל משה רבינו ע"ה 'כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני' וגו' (שמות יח ד), שכבר היה חרב פרעה על צוארו, והשי"ת יכול לעזור גם אחר היאוש, שאין להתייאש משום דבר, וזהו רמו

ח"א דף ר"ט ע"ב) שאין תשובה מועלת ח"ו, או שתשובתו קשה. או שרואה עצמו משתקע והולך בענייני עולם הזה, אל יתייאש בעצמו לומר שלא יוכל לפרוש עוד, כי אין יאוש כלל אצל איש יהודי², והשי"ת יכול לעזור בכל ענין.

וכל בנין אומה הישראלית היה אחר היאוש הגמור - ד'אברהם ושרה זקנים וגו', ומי מלל לאברהם' (להלן כ ז), שלא עלה על דעת אדם עוד להאמין זה, ואפילו אחר הבטחת המלאך ושרה הצדקת ידעה והאמינה דהשי"ת כל יכול, ועם כל זה צחקה בקרבה, שהיה רחוק אצלה להאמין זה בידעה זקנת אברהם... וכן זקנתה, ואם היה רצון השי"ת לפקדם, היה פוקדם מקודם, דלמעט בנס עדיף, ולא עביד ניסא במקום שאין צריך, אבל באמת מאת ה' היתה זאת שיהיה בנין האומה דווקא אחר היאוש הגמור שלא האמין שום אדם ואפילו שרה שתיפקד עוד, כי זה כל האדם הישראלי להאמין שאין להתייאש כלל, דלעולם השי"ת יכול לעזור והיפלא מה' דבר, ואין לחקור בחקירות למה עשה ה' בכה.

אמר לו שר העיר ואמר לו, התכירני, ויאמר לו היאך יכיר העבד את אדוניו, אמר לו השר אני הוא העני שמצאת באותו יום נובר באשפה, ועתה תראה היאך עליתי לגדולה... הוא הדבר אשר אמרתי לך שכל מבטחי ותקוותי היא אך ורק בה' אלוקי, ועתה ראה עד כמה הרווחתי בזכות אמונתי ובטחוני בהשי"ת.

יב. שמעו נא לדברי חזוק נפלאים שהשמיע הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע בימים שלאחר ה'מלחמה' באזני הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, פעם נערך 'דין-תורה' שהתקיים בעיר מולדתו קובנא. וכך הווה מעשה, באיש יהודי אשר מפעם לפעם היה לוה מעות הרבה מאוהביו וידידיו לקראת יום השוק, קונה בהם סחורה ביריד במחיר זול, ומוכר אותה בעירו יותר ביוקר, ומהרווח היה מרוויח את מטה לחמו בצמצום. פעם אחת חש היהודי שלא בטוב ושלח את נור"ב לעשות כמעשיו, ואכן, היא לוותה מעות והחישה פעמיה לעבר היריד, אלא שבדרך ליריד אבדה את צרור הכסף, בצר לה הפכה את השוק ושאלה את כל הבאים שמא נזדמן להם לראות את צרור הכסף... עד שאחד מן השוק ענה לה שהוא מצא את הכסף, אבל אין בדעתו להחזיר המעות כי 'המוצא מעות מפוזרים הרי אלו שלו' (שו"ע חו"מ רסב יא) היות ובעלים מתייאשין מהם מאחר שאין בזה סימן (והתנצל שהוא כאנוס' מכיוון שהוא 'צערך' מאד לאלו המעות, ע"כ יתנהג בזו הפעם כפי שורת הדין, וא"א להחזירם לה 'לפנים משורת הדין').

האשה לא ידעה את נפשה מרוב צער והזמינה את האיש להתדיין בפני המרא דאתרא הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, ביום הדין סיפרה האשה בדמעות שלישי שבדרך ליריד איבדה את צרור הכסף, לעומתה הודה הבעל-דין שמצא את כספה, אך לא יחזיר לה את המעות כיון שמצד ההלכה הרי אלו שלו. הקשיב הרב לטענותיהם, ויצא ה'פסק' שעליו להחזיר לה אבדתה, כי אף אם אמת ש'הרי אלו שלו' מחמת ייאוש הבעלים, מ"מ אין האשה 'בעלת הבית' על המעות אלא בעלה, ולייאושו אנו זקוקים... והוא לא ידע כלל דבר האבידה, נמצא שמצד הדין יש כאן חיוב השבה.

ב'פסק' זה רמז החזו"א, כי אין בידי אדם להתייאש, שהרי כל אשר לו אינו שלו אלא של הבורא יתב"ש, וא"כ איננו 'בעלי בית' להתייאש, ואין יאוש חשוב יאוש כלל, אין לו אלא להתחזק תמיד ולא ליפול ברוחו חלילה בשום פנים ואופן.

ילך, ומאין היה לו כוח כביר כל כך - לעזוב הכל, למקום הלא נודע... אלא שהאמין ובטח בהקב"ה שבוודאי יעשה עמו 'אך טוב וחסד', השליך עצמו ואת יהבו על ה', ובזאת היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר שקשה לו, וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש ושבעים', וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת יצא מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו. ואכן, בבח האמונה והבטחון בכורא כל העולמים דכל מאי דעביד

מספר שלוש מאות שמונה עשרה (318) בגימטריא יאו"ש עם הכולל (כלומר מספר אחד יותר מיאוש העולה בגמטריא רק 317), כי מספר זה הוא המוציא מידי יאוש², ומורה שהשי"ת עוזר מכל דבר שהאדם חושב להתייאש, עכ"ל³.

בפרשתן (יב ד), 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן', ומפרש הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ד"ה ואברהם) שבוודאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ללכת לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה

יג. וביאור הדברים, שע"י שהאדם זוכר את ה'אחד' יחיד ומיוחד, ויודע שהכל מאתו יתברך ובידו לגדל ולחזק לכל, ולהוציאו מן החושך לאור גדול ברגע אחד ובבת אחת אם כן ממילא שוב אינו בא לידי יאוש לעולם, וכי יפלא מה' דבר...

הוספה נפלאה שמעתי מאחד מגדולי הרבנים מרביצי התורה בבארא פארק יצ"ו דאולי זהו מה שאמר הנביא (יחזקאל לג כד) 'אחד היה אברהם', כלומר, שאברהם אבינו השריש בקרב בני ישראל ענין זה שיש מספר אחד יתר על מספר יאו"ש, דהיינו שאין להתייאש בשום דבר כפי שהראהו הקב"ה שלא יפלא ממנו ית' דבר אפילו כשחרב מונחת על צווארו כאמור, וכוח זה הנחיל למורשה לזרעו לדורותם שידעו בכל עת שיש מספר 'אחד', ואף כשנראה המצב כלאחר 'יאוש' ח"ו, יוסיפו מספר 'אחד' על היאוש (כי יאוש עולה 317, הוסף עליו עוד 1) ויגיעו למספר אליעזר⁴ (318) שמרמוזו 'כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה'.

ובזה גם יתבאר הפסוק (שמות יח ג) 'ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה', ודקדקו המפרשים בטעם אומרו 'ושם האחד אליעזר' שלכאורה היה צריך לומר 'ושם השני אליעזר', אכן לפי הנ"ל בא ללמדנו שלכן קראו אליעזר⁵ (גמטריא 318), להורות שבכח שנתעלה מעל לייאוש, ולא התייאש ממצבו הקשה ניצל מחרב פרעה. וזהו 'ושם האחד אליעזר' כי דייקא ע"י שהוסיף מספר אחד על מספר יאו"ש נעשה 'אליעזר' - אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה.

עוד יש לרמז ענין זה בפסוק (להלן מד כח) 'ויצא האחד מאתי ואומר אך טרף טרף ולא ראיתיו עד הנה, כי כל זמן שאדם מתחזק שלא להתפעל ממצבו הקשה הריהו כמוסיף תמיד מספר אחד על היאו"ש ובזה מכיר כי אלוקי אביו בעזרו ולא יניחנו ליפול ח"ו. אכן אם 'ויצא האחד מאתי' - פי' שיצא מאתי מספר האחד, ונשאר עם יאו"ש גרידא מבלי להוסיף את ה'אחד', אז 'ואומר אך טרף טרף ולא ראיתיו עד הנה', כי אז נראה בעיניו שהכל 'טרף טרף' וחשכות סובבת אותו ואינו רואה אור בעדו ח"ו.

יד. על פי זה מבאר הרה"ק רבי צדוק זי"ע מה שהובא בגמ' (סוכה לא.) מעשה ב'היהא סבתא', שעבדי ריש גלותא גזלו עצים ממנה ועשו בהם סוכה, ובאה לפני רב נחמן ואמרה לו שריש גלותא וכולהו רבנן יושבים בסוכה גזולה, ולא השגיח בה, 'אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה' - היתכן שאשה שהיה לאביה שלוש מאות ושמונה עבדים, והכוונה לאברהם אבינו וכנ"ל, צווחת לפניכם ואין אתם משגיחים בה. וכמה תמיהות עולים כאן. א. מה מקום יש לדברים אלו בתוך הגמ' הקדושה, שפשיטא שלא נכתב בה אפילו אות אחת לחינם (וחלילה לחשוב שהובאו בגמ' 'באבע מעשה'... ב. מה ראתה אותה סבתא להזכיר מניין העבדים שהיו לאברהם, ואם רצתה להזכיר 'זכות אבות' שינהגו בה בכבוד הרי היתה יכולה לומר שהיא בתו של אברהם אבינו, ומה מעלה יש בריבוי העבדים שלו.

אלא, כי אותה סבתא סברה שהטעם שאין משגיחים בה הוא מפני שסברו שהיא נתייאשה מאותם עצים, כי מיהו שיבוא בדין עם עבדי ריש גלותא, על כן אמרה להם, מזרע אברהם אנכי, וכמו שאברהם אבינו התאזר בגבורה שלא להתייאש ולקח מניין שי"ח שהוא מעל היאו"ש, כך גם אני לא נתייאשתי מהעצים שלי, שהנני הולכת בדרכיו ו'בוטחת בהשי"ת כמוהו ויודעת שהשי"ת יכול לעזור נגד הכל'.

באר הפרשה - פרשת לך לך

לטב עביר יש בכוחו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסיונות הקשים ביותר^{טו}.

אשר ראית את עניי - קרוב ה' לנשברי לב

בפרשתן (טו יג-יד), 'ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה א-ל ראי וגו', על בן קרא לבאר באר לחי רואי, דבר בעיתו מה טוב להביא מה שכתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לבאר במתק לשונו - קראה שם זה להיות לעד אמת ויציב אשר הקב"ה רואה בצרת הנאנחים והנאנקים ומשגיח^{טז} ומרחם על השפלים ונבזים^{טז}, ויהיה הבאר הזה לסימן ולאות לדורות הבאים שאין בה' אלוקינו השומע תפילת כל פה ורואה בצרות כל אחד מבריותיו, וזה באר לחי רואי, כלומר הבאר

ומבאן נלמד, כל חד וחד בעשרה נסיונות העוברות עליו, או בכל צרה וצוקה המתרחשת ובאה לעולם, וכן בכל 'פרשת דרכים' כשאנו יודע כיצד יוכל עמוד בעת הליכתו ב'חרן' - חרונו של עולם, כי כשיראה את ה' בכל דבר וענין או יצליח, כי האמונה והבטחון הם המשענת שעל ידם יצלה את כל 'משברך וגליך שעלי עברו', ואם יבטח בהש"ת יוכל לעמוד בנקל מבלי שברון רוח ונפש.

טו. והעיקר, להאמין באמונה פשוטה מבלי כל התחכמויות או חשבונות, אלא להאמין בפשטות ובבירור כי הוא הבורא הוא המנהיג והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - לטובה ולברכה. וכך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא בהיכל הברכה להרה"ק מקאמארגא) את הפסוק האמור בפרשתן (טו ו) 'והאמן בה', שנכתב 'והאמן' חסר בלא יו"ד, כי אות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזוה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה, כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים יהיה עם ה' אלוקיו.

שמעתי מאחד מצדיקי הדור לבאר לפי זה במה שנאמר שם בענין (פסוק ד-ו) 'לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך... והאמן בה' ויחשבה לו צדקה, כי הנה מתחילה הכיר אברהם אבינו את בוראו, וכלומר שהתבונן וחקר עד שהסיק בדעתו כי יש מנהיג לבירה, אמנם לבסוף עזב את כל החקירות והחליט להאמין בפשיטות כדכתיב 'והאמן בה'. כי החוקר מסוכן הוא שבניו יפלו מתוך אמונתם, שהרי גם הם ילכו בדרכיו ויחקרו אחרי מנהיג הבירה, והיה, אם גם הם יהיו בעלי כשרון כאביהם ויחקרו באמת את הדבר אזי יבואו הבנים גם למסקנא כי יש מנהיג לבירה, אבל אם אינם בעלי חכמה כ"כ אזי יבואו לידי כפירה ח"ו, אחר שלא יוכלו להבין לעומק העניין, אבל המהלך באמונה פשוטה אף בניו יהלכו בפשיטות כמוהו... על כן, משנתבשר אברהם אבינו בבשורת הבנים עזב חקירותיו והחל להאמין באמונה פשוטה, וכדכתיב 'והאמן' חסר. ועל פי זה ביאר עוד בהא דכתיב (תהלים לו יח) 'יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה', כי 'תמימים' אלו המאמינים באמונה פשוטה, כמו שפירש"י בפסוק (דברים יח יג) 'תמים תהיה - ולא תחקור...', יזכו ש'נחלתם' ומורשת אמונתם 'לעולם תהיה', לדורותם אחריהם.

ולא עוד, אלא שאמונה פשוטה היא חשובה ומעולה יותר מהשגות גבוהות ומדרגות נשגבות שהם כ'ראיה' ממש. ביסוד זה ביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע את הפסוקים המפורשים בפרשה. כי הנה אברהם אבינו ע"ה ראה דברים עליונים וגבוהים, כדכתיב בפרשתן (טו א-ה) 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר... ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים' וגו', היינו שהקב"ה הראה לאברהם אבינו דברים עליונים נשגבים. מכל מקום מה כתיב מיד אחריו 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה' שאמר אברהם - אבי שבשמים, אין רצוני אלא להאמין בך באמונה תמימה, באמונת הלב, מבלי לראות במחזה דברים גדולים ונשגבים. כי גדולה מעלת האמונה על פני הראיה עשרת מונים.

טז. ואדרבה גדולה ויתירה השגחתו ית' על הנאנחים ונאנקים שפלים ונבזים, וכמו שאמרו חז"ל (שבת יב:) 'שכינה מראשותיו של חולה', וכבר כתב המהר"ל זי"ע (גור אריה, ויחי ד"ה שהשכינה) שלא דווקא ב'חולה' הדברים אמורים, אלא כל מי שתשש כוחו ונשבר לבו כחולה, הקב"ה שורה עליו, כי כל הטעם ששכינה למעלה מראשותיו של חולה - כי 'את דכא ושפל רוח אשכון', ואם כן 'שכינה מראשותיהם של כל שבורי לב'...

ועל כך נאמר (תהלים קלט ח) 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך', כי 'שם אתה' מורה על ריחוק ואילו 'הנך' מורה על קירבה יתירה כמי שעומד על ידו ממש, וכך אמר הכתוב, 'אם אסק שמים' - כשאני בתוקף ההצלחה עד שמים הרי 'שם אתה' כמי שמראה באצבע על מקום מרוחק 'שם... שם...' אמנם לעת חשכה, כשל"ע הוא במצב של ואציעה שאול, אזי 'הנך', כי רבה היא הקירבה שהקב"ה מתקרב אליו באותה שעה כשהוא עומד על ימינו לסמכו לעומת הקירבה בעת ההצלחה עד לשמים...

באר הפרשה - פרשת לך לך

יא

ורמז לדבר בהאמור בריש פרשתן 'אל הארץ אשר אראך', וכתב ה'בעל הטורים' אראך בגימטריא בעננים (222), עיי"ש מה שפירש בזה, ולדידן יאמר, ללמדנו בא, שלא ירך לבב האדם בעמדו בעת חשיכה, כי באו העננים להחשיך בעדו, כי אדרבה, מתוך החשיכה יזכה ל'אראך' - לראות את הקב"ה בהארת פנים.

כיוצא בדבר ביארו בהא דאיתא במדרש בפרשתן (בר"ר לט א), 'רבי יצחק פתח (פרשה זו), משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזאת בלא מנהיג (פירוש, שאין לבירה בעה"ב שישמור להצילה מלהבה), הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך, לפי שהיה אברהם אבינו אומר (לאחר המבול ודור ההפלה) תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, ולכאורה צריך לבאר בלשון המדרש מדוע כתב 'הציץ עליו בעל הבירה', ולא 'הביט' וכדו', אלא, כי הכוונה היא על דרך לשון המקרא (שה"ש ב ט) 'משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', וההפרש ביניהם כי המשגיח מחלון הבית רואה את כל אשר לפניו, שהרי מרחב גדול פרוש לנגד עיניו לראות את הכל, אך המציץ מן החרכים וסדקי החלון אין מרחב לפניו, ולכן אינו רואה כי אם נקודה אחת, וזה כוונת הקרא, כי בעת ה'אורה' כשהכל מתנהל אצלו על מי מנוחות הרי כביכול רואה אותו הקב"ה מ'חלונות' הפתוחים, וכביכול הקב"ה מביט עליו כעל פרט מתוך הכלל, אך בעת צרה כשמרגיש שהוא יחידי בעולמו, ב'לחץ זו הדחק', אז מביט עליו הבורא כ'מציץ מן החרכים' - להביט רק עליו מתוך אהבה יתירה. וזה אשר רמזו שכשנראה לאדם ש'בירה דולקת' ואין לו עזרת מצר, ידע שדייקא אז 'מציץ עליו בעל הבירה' כמציץ מחור וסדק, ומשגיח עליו בייחוד מן השמים.

משל לאב שנתברך בכמה בנים ובנות, שאהבתו לכל אחד מהם כבן יחיד, אמנם בכל עת זוכר הוא את כולם שווה בשווה, זולתי כשאחד מהם שוכב ב'חדר הניתוחים' תחת סכיניו של הרופא, כי אז כל מעייניו נתונים אך ורק לאותו הבן, לספק לו כל הצטרכויותיו אשר יחסרו לו ולרפואתו, כך הוא ממש כביכול לדידן, כל בני ישראל 'בניו' יחידיו של 'אבינו' שבשמים הם, אך בעת שאחד מהם נמצא בעת צר ומצוק, אזי כביכול כל מעייניו של הבורא נתונים אך ורק לבן זה.

מעתה, כאשר כל בית ישראל נתונים בצער, וליבם נשבר בקרבם על עם ה' כי נפלו בחרב, לבי לבי על חלליהם, מעי מעי על חלליהם - הרי אי אפשר לתאר ולשער גודל קירבת ה' לעמו דייקא במצב הנורא הזה, ועד כמה רבו רחמיו וחסדיו.

יז. צא ולמד במעלת שבורי לב, ועד כמה אהובים וקרובים הם לפני המקום ב"ה. ממה שמצינו בעת שעלה נבוכדנאצר מלך בבל על ירושלים, ו'הגלה את כל ירושלים ואת כל השרים ואת כל גבורי החיל עשרת אלפים גולה וכל החרש והמסגר, לא נשאר זולת דלת עם הארץ' (מלכים ב' כד יד). וכתב ע"ז ה'שבט מוסר' בספרו 'מעיל צדקה' (אות תתקנז) וז"ל, בא וראה מעלת הדלים, כי הנה שרי ישראל וגדוליהם יכול האויב לשלוט עליהם וכו', אך הדלים השפלים כיון דשכינה עמהם לא ניתן רשות לאויב לשלוט בהם והשאיר אותם בארץ, כי לא רצה הקב"ה לעזבם מאצלו וכו', ומה' יצא הדבר לשים בלבו להניחם כדי שלא יצאו מאצלו כי מרכבה שלו הם. עכ"ל. והדברים נוראים, ששבורי לב הם מרכבה לשכינה יותר מ'ארזי הלבנון אדירי התורה' - אותם 'חרש ומסגר' שאמרו עליהם חז"ל (גיטין פח.) 'חרש - שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין, מסגר - כיון שסוגרין שוב אינן פותחין (ופירש רש"י, הלכה שהם סגורים בה שאינם יודעים להשיב לשואליהם שוב אין לה פותחין אחרים), וכביכול הקב"ה צריך שהם יהיו עמו בקרבתו.

מסופר, שכאשר נסתלק לעולמו איש פשוט בעיר ראדן שלא היה ידוע כצדיק ותלמיד חכם - לא הודיעו על כך להגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ולאחר ששמע דבר פטירתו התרעם הח"ח על שהעלימו זאת ממנו באמרו שהפסידו ממנו את הזכות להשתתף בהלווייתו של אותו יהודי, תמהו המקורבים והמשמשים ושאלוהו מה ה'הפסד' הגדול, וכי היה צדיק נסתר... אמר להם החפץ חיים, הנה כתיב (משלי יז ג) 'בוחן לבות ה', והרי שרק הקב"ה שהוא בוחן לבבות וכליות הוא היודע מי הוא 'צדיק', אבל אנו אין בידינו לדעת מי הוא 'צדיק'... אמנם אמרו חז"ל (ברכות ה.) 'יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם', ומאחר שנפטר זה היה 'בעל ייסורים' אם כן ודאי הוא צדיק ונקי, והיה נחשב עבורי זכות לחלוק כבוד אחרון לצדיק...

ולדידן ייאמר, הנה נמצאים אנו בתקופה אשר מן השמים 'מנקים' אותנו... ואם כי מתחננים אנו לפני אבינו שבשמים שלא יביא עלינו 'נקיון' כזה אלא רק בחסד וברחמים, אך עלינו לדעת מעלת הייסורים ולשמוח בהם, וכמו שאמרו חז"ל (גיטין לו:) על 'השמחים ביסורים' שעליהם הכתוב אומר 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו', זאת ועוד, החכם עיניו בראשו לדעת לנצל תקופה זו שהקב"ה מנקה ומזכך ומטהר אותנו, והוא קרוב אלינו עתה ביותר, ובמקום שיהיו ימים נוראים ומבהילים - יהיו 'ימים נוראים' ומרוממים...

באר הפרשה - פרשת לך לך

אשיחה וירווח לי - להשביט אויב נכה התפילה

בפרשתן (יד יד), 'וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את הניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד הן, וכתב רש"י, 'רבותינו אמרו, אליעזר לבדו היה והוא מגין גימטריא על שמו, והקשה הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע מה ראו חז"ל לפרש את הכתוב שלא כפי פשוטו שהיו שם שמונה עשר ושלוש מאות הניכיו ילידי ביתו ולא רק אליעזר לבדו, ומבאר כי הנה שי"ח רומז ל'תפילה' וכמו שאמרו חז"ל (ברכות בוי): 'אין שיחה אלא תפילה, שנאמר (תהילים קב א) 'ולפני ה' ישפוך שיחו', 'וזה יש לרמוז בפסוק וירק את הניכיו שלושה מאות ושמונה עשר, רצה לומר שיח זו תפלה, והיינו שע"י תפלה נצח להשונאים², וזה רמזו חז"ל בדבריהם אליעזר לבדו היה, רצה לומר א-ל עזרו על ידי התפילה, כדכתיב במשה (שמות יח ד) ויקרא שמו אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי'.

ואבן, אין כוחנו אלא בפה³, לזעוק ולהריע לפני אבינו שבשמים שיחוס וירחם עלינו, ורק כאשר 'שם אלוקינו נזכיר' בתפילה ותחנונים אז נזכה להמה כרעו ונפלו⁴. וכך יש ללמוד גם מהא דכתיב ב'מלחמת

הזאת הוא האות והסימן שחי רואי כלומר חי עולמים ב"ה הוא הרואה לכל צרותי והוא המושיע וכו"י⁵.

בדברים הללו ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה, וכן ביאר בשפתי צדיק אות לו) בלשון הכתוב (שם פסוק ז) 'וימצאה מלאך ה', ולכאורה צריך ביאור מהו וימצאה, וכי חיפש אותה מקודם לכן, היה לו לומר 'זיראה מלאך ה'. אלא, מאחר שהגר הייתה 'נרדפת' משרה אמנו, הרי 'אלוקים יבקש את נרדף' (קהלת ג טו), ואף שהנרדפת היא הגר הבורחת משרה אמנו, אך כבר אמרו חז"ל (ויק"ר כו ה) שאלוקים יבקש את הנרדף אפילו צדיק נרדף רשע, על כן 'חיפש' המלאך אחר הגר עד שמצאה...

וז"ל הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (אמור תרע"ב), הנה ודאי שכן הוא בכל פרט שהוא נרדף מכוחות חיצונים הרודפים אחר האדם להממו ולאבדו, ובשביל זה עצמו נתוסף השמירה והבחירה [דהיינו, שמחמת שהוא 'נרדף' הקב"ה שומר ומגין עליו בשמירה יתירה ובוחר בו לחלקן] כדכתיב ואלוקים יבקש את הנרדף. ובכן אל יפול לב האדם עליו כשמוצא את עצמו נרדף הן בגשמייות והן ברוחניות, כי רבים אשר אתו מאשר איתם. עכ"ל.

יח. הרה"ק מפיאסצנא זי"ע מביא כמה פעמים בספרו 'אש קודש' את דברי המדרש רבה (שמות פ"ב), כי כל מקום שנכפל שם האיש המוזכר בתורה יש 'מפסיק' בין השמות, כעין 'אברהם אברהם', ואילו במשה משה הנאמר בסנה אין מפסיק, והיינו כי במעשה הסנה כביכול זעק הקב"ה למשה שיבוא להציל אותו, כי גלות ישראל היא גם גלות השכינה, ולאידך גאולת ישראל היא גאולת השכינה כביכול, וכביכול היה הקב"ה בצרה - ולכן נראה בתוך סנה שהוא עצי קוצים ודרדרים. וז"ל, וז"ל המדרש, משל לאדם שנתן עליו משוי גדול וקורא פלוני פלוני קרובי פרוק מעלי משוי זה, ע"כ, כביכול הקב"ה קרא למשה לעוזרו, אף אנו כהיום, כביכול הקב"ה יושב ומצפה שנתפלל על גאולת ישראל ועל גאולתו, ואם אכן נתפלל נזכה להגאל גאולת עולם במהרה בימינו.

יט. נוראות אמר הרה"ק ה'צמח צדיק' מויז'ניץ זי"ע (ליקוטים עמ' תקלג) וז"ל, יבקש מלשון בקשה, שהקב"ה מבקש את הנרדף שלא יהיה בצער, דהרי רודפין גם אותו (שכביכול גם הקב"ה הוא 'נרדף'), כי כשאדם בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי (חגיגה טו:), על כן יקבל באהבה, עכ"ל. ואלמלי מקרא שכתוב אי אפשר לאומרו, 'כאילו רודפין גם אותו'... למען דעת עד כמה השכינה משתתפת בצערו של כל יחיד ויחיד מבני ישראל...

כ. ורמזו זאת בשם חדר ה'ממ"ד' (הוא שם החדר, הבנוי ברוב הבתים בארץ הקודש ולשם נמלטים בעת סכנת הטילים) והוא ראשי תיבות מען מוז דאווענען (חייבים להתפלל).

כא. נפלאות מצינו בדברי רש"י (ברכות ג:) על הא דאיתא בגמ' שם, שבזמן דוד המלך, נכנסו חכמי ישראל אצלו ואמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה וכו', אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד, מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים, ופירש רש"י נמלכין בסנהדרין - נוטלין מהם רשות כדי שיתפללו עליהם, שואלים באורים ותומים אם יצליחו, והדברים נוראים, שאף אם יקבלו תשובה באורים ותומים שיצליחו במלחמה אך עדיין אי אפשר לצאת לשדה המערכה אם אין הסנהדרין מתפללים עליהם...

כב. נוראות אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (עיי' בא"ח דרשות, פרשת בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה) בדברי חז"ל (בר"ר סה כ) על הפסוק בפרשתן (כו כב) 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו' - בשעה שיעקב מרכין בקולו (נחלש מלהשמיע קולו

באר הפרשה - פרשת לך לך

יג

משה ידיו וגבר ישראל, עב"ל. ולמדנו כי הנצחון נעשה במקום התפילה - מקום שמרימים הידיים לשמים ולא במקום המערכה עצמה... כי ה'מלחמה' אינה נעשית בשדה הקרב אלא רק בתפילה, שם מכניעים את האויב ומפילים אותו חללים.

מתרצה בדמעות - שערי דמעות לא נשלבות

בפרשתן (טו יא-יג), 'ויאמר לה מלאך ה' הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל עניך וכו', ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה א-ל ראי וגו', ולכאורה יש להקשות מדוע אמרה הנר אתה א-ל ראי ולא א-ל שומע, וכמו שנאמר לה 'כי שמע ה' אל עניך', ומבאר הרה"ק ה'אור החכמה' זי"ע (מתלמידי מרנא הבעש"ט הק' זי"ע) שעיקר הטעם שקיבל הש"ת את תפילתה הוא מפני שראה דמעות עיניה, וכמו שאמרו חז"ל (ב"מ נט.). 'אעפ"י ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו' כג', על כן קראה ואמרה אתה א-ל ראי.

עמלק', והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל' (שמות יא), ופירש בתרגום יונתן 'והיה כד זקוף משה ידיו בצלוי ומתנגרין דבית ישראל וכד הנה מנח ידיו מן למצלויא ומתנגרין דבית עמלק' - כאשר זקף משה ידיו בתפילה התגברו בית ישראל, וכאשר הניח ידיו מלהתפלל גברו אנשי עמלק. וכן פירש"י במה שנאמר 'ויהי ידיו אמונה' - 'פרושות השמים בתפילה נאמנה ונבונה'. והרי שנצחון בני ישראל על עמלק לא הגיע בכח ועל ידי אנשי המלחמה אלא רק בזכות תפילותיו של משה.

יתר על כן מצינו במהרש"א (ברכות ח"א נד: ד"ה ואבן שישב עליה משה) על דברי הגמרא (שם) 'הרואה אבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק, צריך שיתן הודאה ושבח לפני המקום'. וז"ל. לפי מה שמבואר שבמקום שאירע הנס מברכין (על הנס) ה"נ מקום 'ראש הגבעה' אשר שם ה'אבן' הזה הוא מקום הנס בנצחון המלחמה, שע"ז (שם) הרים

בתורה ובתפלה) ידי עשו שולטות', ולכאורה קשה מדוע הזכירו את ה'ידים', והרי עיקר כוחו של עשו הוא בחרב, וכמו שברכו יצחק 'על חרבך תחיה' (פסוק מ), וה'יד' אינה אלא אוחזת את החרב. וביאר על פי מה שאמרו חז"ל (בר"ר ה י) בשעה שנברא הברזל בששת ימי בראשית התחילו כל האילנות מרתתים ומתייראים, כי עתה נברא הברזל שממנו עשוי הגרון שהוא משחית וגודע את העצים, 'אמר להם הברזל, מה לכם מרתתים, עץ מכם אל יכנס בי ואין אחד מכם ניזוק', כלומר, שאי אפשר לחטוב את העץ רק על ידי הברזל שבראש הגרון, כי עדיין נצרך להשים בתוכו חתיכת עץ שתשמש כ'בית יד', ואז יוכל חוטב העצים להניף ידו בחזקה לגדוע את העץ. ונמצא שכל כוחו של ה'ברזל' כנגד ה'עצים' הוא רק באמצעות ה'עצים' עצמם. וזהו שדייקו חז"ל בלשונם על ידי עשו, שאף שעשו קיבל את כח ה'חרב' מיצחק, אך אי אפשר לחרב בלא בית יד, ועל דרך זה אין עשו יכול להשתמש בכוחו אלא אם יש לו 'סיוע' מיעקב, והיינו באופן שנחלש קול יעקב. ובזה ביאר היטב לשון התפלה (מוסף של שלוש רגלים) 'ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך', ש'יד' זה מורה על ה'בית יד' והסיוע שנתנו בעוונותינו לעשו וממשיכי דרכו, שרק מכח זה היו יכולים להחריב את בית המקדש.

על כן יאמרו המושלים, במעשה שהיה בקהילה אחת אשר בכל עת שהתפללו שחרית וערבית בציבור בהגיעם ל'קריאת שמע' היה הבעל תפילה ממתין למרא דאתרא, שיסיים אף הוא קריאת שמע, והיו שומעים את הרב אומר 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם', שם היה אוחז באותה שעה... לימים השיב הרב את נשמתו לבוראה ומינו את בנו שימלא מקומו, והנה כשהקהל סיימו ואמרו 'ה' אלוקיכם אמת' נשמע קול הרב שליט"א אומר 'וחרה אף ה' בכם'... נגשו ראשי הקהל ואמרו לו, אבא זצ"ל היה מברך אותנו ב'למען ירבו ימיכם' ואילו אתה מקלל 'וחרה אף ה' בכם'... נענה ואמר להם, לא עלי תלונותיכם... אני אומר קריאת שמע בדיוק נמרץ באותו מתינות שהיה אומר אבי, אך אתם החלתם למהר בק"ש, וממילא אתם שומעים אותו ב'קללה' ולא ב'ברכה', לא בי תלוי הקולר אלא בכם, זאת עשו וחיו, התפללו במתינות יותר מתוך כוונת הלב וממילא תשמעו 'למען ירבו ימיכם', והנמשל מובן...

כג. מעשה שהיה בימי ה'חתם סופר' זי"ע, באחד הערים נתבקש ה'מרא דאתרא' לישיבה של מעלה, חיפשו אנשי העיר רב חדש שימלא מקומו, על הפרק עלו כמה הצעות, אחד מהם היה תלמיד מופלג של ה'חתם סופר', ועוד תלמיד חכם אחר. לשם כך נסע החתם סופר עם תלמידו אל אותה העיר - להשתדל ולהמליץ על תלמידו כי ראוי הוא לכהן פאר כרב ומרא דאתרא בעיר ואם בישראל כעירם. אך כל השתדלויותיו של החתם סופר לא הצליחו, והרב השני נבחר לכהן פאר על פני תלמידו. באותה שעה נענה החתם סופר ואמר לתלמידו, מה אעשה

באר הפרשה - פרשת לך לך

וז"ל רבינו יונה בספרו 'שערי העבודה' (אות יא), והמתפלל בדמע תפלתו נשמעת שהרי שערי דמעה לא ננעלו, והדמעה היא כנגד ניסוך המים שהיו מנסכים על גבי המזבח², כדאמר בבראשית רבה (ע"ה טז) ר' בון אומר, כל אותן שנים שהיה יעקב בבית אל לא נמנע מלנסך וכו', ואלו הן הדמעות שהיה בוכה בשעה שהיה מתפלל בבית אל, עכ"ל.

ובך כתב בספר 'דרך משה' הנספח על 'ספר הגן' (תוכחת מוסר, ליום כ"ד) התפלה שמתפללים בדמעה היא חשובה וקרובה מאוד להתקבל, כידוע על פי מאמר

זכר כתב ב'ספר חסידים' (אות קל) וז"ל, יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפלתו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעה עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן, אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים מקבל הקב"ה תפלתו ועושה חפצו. ומקור לדברים הוא בזה"ק (ח"א רכג) קל פר נש דאושיד דמעין קמיה דקנדשא ברין הוא, אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרע, ולא יכיל ההוא עונשא לשקטאה ביה - כל אדם ששופך דמעות לפני הקב"ה, אע"ג שנגזר עליו עונש - יקרע, ולא יוכל אותו עונש לשלוט בו³.

וכל השתדלויותיי אין בכוחם לעמוד לנגד דמעותיו של התלמיד חכם השני, שהיה הלה שופך דמעות כמים בתפלתו שיזכה להיבחר כרב... (י"ג, שהחת"ס נענה שאין בכוחו לעמוד נגד 'אמירת תהלים' שהרבה אותו רב לומר).

כד. באחת השנים ב'מוצאי ר"ה' נענה הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע לתלמידו הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיחסא זי"ע (שבאותה התקופה היה עוסק לפרנסתו), בונם, מה אעשה לך, מן השמים נגזר עליך שתרד בשנה זו מנכסיך, ניסיתי להמתיק את הדין אך לא הצלחתי... ואכן תיכף עם תחילת עונת הגשמים נפלו כל בני ביתו של הרבי ר' בונם למשכב בזה אחר זה, והוצרך 'לשפוך' הון רב לצרכי רפואה, לאחר שהתאוששו נסע לווארשא לעסוק במסחר, והתאכסן ב'מלון', ולא הצליח לעשות שום 'עסק', כעבור כמה ימים שלח בעל המלון לבקש ממנו שיפרע את דמי שהותו שם, ועשה הרה"ק חשבון כל ההוצאות שהיו לו בתקופה האחרונה, ונוכח לראות שמכל ההון הרב שהיה לו, בסך אלף וחמש מאות רובל לא נשאר בידו אפילו פרוטה לפרוטה, ואף אין בידו לשלם לבעל המלון, ויצר לו מאוד, וביותר כאב לו על שאין לו לפרוע חובו וחשש שמא יצא מכך חילול השם, ומרוב צער ויגון לבנו החל לבכות מעומק לבבו בכי מר וסוער.

לאחר זמן מה נרגע והלביש על ה' יהבו וחזר לתלמודו, ולפתע נשמע קול נקישות בדלת, פתח הרר"ב את הדלת ואמר לו הלה שהוא שלוח מאת הגבירה הנודעת תמר'ל ברגסון (אשר הוזילה הון רב להחזקת צדיקי פולין), לומר לו שהיא שמעה על מצבו הקשה, על כן היא מציעה לו לעבוד אצלה בניהול החשבונות תמורת משכורת של שישה רובל לשבוע, בתחילה שמח על ההצעה, אך מיד חשב לעצמו אם כבר נפתח הפתח, וגלגל ההצלחה מתחיל לעלות כלפי מעלה, אם כן מה לי להסכים להיות פקיד בעבור משכורת קטנה... על כן אמר לשליח, חזור ואמור למי ששלחה אותך, שאיני מסכים להצעת העבודה, רק לזאת אסכים להיות שותף עימה בעסקיה... ויהי כששמעה את דבריו קצפה על כך... אך כעבור כמה ימים שלחה לומר לו שהיא מסכימה לתנאיו, ואף נתנה לו מעות לפרוע הקפותיו, ואכן נעשה שותף בעסקיה, ובאותה שנה הרוויחו סכום הגון, ותזרח לו השמש...

כשהגיע שוב הרר"ב אל רבו החוזה הק' מלובלין, מיד כשנכנס פנה אליו החוזה ואמר, אמנם אמת הדבר שכן נגזר עליך כאשר אמרתי, אבל 'אויסוויינען זיך האבן מיר נישט געשמוסט' - על בכיות ודמעות לא דברנו... ללמדנו, שאפילו גזר דין חתום בראש השנה אינו עומד בפני דמעות... על כן 'הורידו כנחל דמעה' עדי יחוס ה' על שמו ועל נחלתו, ויתבטלו כל הגזירות הקשות מעלינו במהרה.

כה. הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (תוכחת חיים לר"ה יד) המשיל את מעלת הבכיה במשל למלך שכעס על עבדיו ורצה להענישם, התכנסו כל העבדים והמשרתים לטכס עצה איך לפייס את המלך. נעמד שר המשקים ואמר, כי כפי שהוא מכיר את המלך זה שנים רבות לא יצליחו לפייסו בשום מתנה או דורון ורק עצה אחת יש להם, להגיש לפניו משקה פלוני אשר ידעתי כי המלך אוהבו ביותר, ויצרפו למשקה כתב התנצלות, ומסתבר שבעידן ריצוי ושמחה כזה יסלח להם על עוונם. והנמשל, כי הקב"ה מתרצה בדמעות שהאדם שופך מעומק לבו כמים מפני שזהו כביכול ה'משקה' החביב אצלו יתב"ש, ובאותה שעה יש בידו האפשרות לבקש גם מחילה על פשעיו.

וזה לשון הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (דרוש לר"ה) הנה השי"ת נקרא מלך מתרצה בדמעות שיכולין לפייסו בדמעות, אין אנו יכולין לפייסו בדבר אחר רק בדמעות.

שמין השגה באבות ואמהות הקדושות - אברהם ושרה, אך עלינו ללמוד שכל עול שעבודם של זרע ישמעאל שאנו סובלים עד היום הזה בא לנו מ'עיניו' זה. לאידך גיסא נלמד עוד, הדרך להינצל מאותו 'פרא אדם' ומזרעו אחריו הוא על ידי ריבוי ההטבה י"ח ועשיית החסד י"ט, מתוך זהירות יתירה שלא לצער שום אחד מישראל.

ו'הזמן גרמא' להתחזק במידת החסד, כדאיתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא באמרי הרי"ם בפרשתן) שחז"ל אמרו (ירושלמי שקלים ב ה) 'האומר שמועה בשם אומרה יראה כאילו בעל שמועה עומד לנגדו', כי השמועה והחידוש ההוא שייך לשורש נשמתו של בעל השמועה, וכאשר לומדם מאיר בו נשמתו של בעל

חז"ל (ברכות לב:) מרוב חשיבות של תפלות שבדמעות. והנה, הפתח אשר נכנסים שם התפלות אשר המה בדמעות אינו פותח אותו פתח שום מלאך או ממונה יי, כי אם הקב"ה בעצמו ובכבודו יי וכו', והקב"ה ברחמיו יעתר לו וימלא משאלותיו לטובה אמן כן יהי רצון, עכ"ל.

ויחשבה לו צדקה - חשיבות עשיית צדקה וחסד ובפרט בעת הזאת

בפרשתן (טו ו), 'ותענה שרה ותברח מפניה', כתב רבינו הרמב"ן בזה"ל, חמאה אמנו בעיניו הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם, לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העיניו. עכ"ל. פשיטא ואין צריך לומר כי אין לנו כל

כו. חידוש נפלא כתב רבינו הראב"ד להלכה (תמים דעים סי' קפד), שהנה אמרו חז"ל (שבת יב:) שאין ליחיד להתפלל אלא בלשון הקודש כי מלאכי השרת אינם מכירים בשאר לשונות ואינם מעלים תפילות הנאמרות בלשון ארמי, שהמתפלל מתוך דמעה יכול להתפלל אף בשאר לשון, כי שערי דמעות לא ננעלו, ואין לו צורך שיעלו המלאכים את תפילתו. כז. הנה אומרים אנו ב'סליחות' מכניסי דמעה הכניסו דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות, ויתבאר במשל לבעל החנות שהעמיד 'מוכר' לשרת את הקונים, הרי מטבע הדברים כשנכסים קונים לחנות עומד זה המוכר ומנהל עמם 'משא ומתן', והרשות בידו להוריד בעת הצורך מעט מדמי המקח, אמנם כאשר נכנס איש הדור בלבשו אשר כל תהלוכותיו מעידים כי ל'עסקים גדולים' בא הנה - את זה ישלח ה'מוכר' מיד לחדרו של בעל הבית, ולא ידבר עמו מטוב ועד רע כלל וכלל... אף אנו אומרים למלאכים - הכניסו דמעותינו כמות שהם אל הבורא יתב"ש כי אינכם 'מבינים' כלל בדמעותיהם של בני ישראל הנאנקים ונדחקים תחת צרותיהם ברוח ובגשם ממחרפיהם ומלוחציהם, וכלשונו של הרה"ק מפיאסצנע זי"ע הי"ד בספרו 'אש קודש' וז"ל. האם טעם כבר מלאך צערו של ישראל בשעה שמכים אותו, או את בשתו בשעה שרודפים אותו ומבזים אותו, או את פחדו או את ענותו בשעה שאין לו מזונות ח"ו. על כן השתדלו והרבו תחינה - בתפילה עלינו, אבל את הדמעות הכניסו דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות מבלי ליגע בהם כלל.

כח. מנהג נאה החזיק הגה"צ רבי זעליג בראווערמן זצ"ל, מגדולי צדיקי עיה"ק ירושלים, שהיו אופים בביתו בכל עש"ק חלות הרבה לאין מספר, והיה מחלקם לעניי ירושלים לכבוד שבת, פעם אחת נכנס לביתו אחד שהיה 'קשה יום', עובד בפרך בכל ימות השבוע בנשיאת משאות (סבל) בעד פרוטות ועומות שבקושי גדול הספיקו להחיות נפשו ונפש בני ביתו, וביקש שתי חלות, אמר לו ר' זעליג מה אעשה וכבר 'תם הלחם'... הגיעו כבר הרבה שביקשו ולא נשאר לי עבורך, נתקצף הסבל וברוב כעסו סטר על לחייו של רבי זעליג שתי סטירות מצלצלות... מיד רץ רבי זעליג אל השולחן, הסיר את המפה שכיסתה את החלות שהוצנעו שם לסעודת ליל שב"ק, ונתנם לו... התפלאו בני ביתו ואמרו לו וכי כך הוא שורת הדין, והאם יש חוטא ונשכר, מדוע נתת לו אחר שהיכה אותך, ולא עוד אלא שהבאת לו את החלות שלנו, השיב לה רבי זעליג, הרי איש זה כולו אומר אומללות, כורע תחת משאו כפשוטו... ועתה הבה נתבונן קימעא, על מה ולמה הכה אותי, אם לא ש'יודע צדיק נפש'... והוא מבין היטב שאם הוא חוזר לביתו בידיים ריקניות כבר יהיה בביתו 'ששון ושמחה'... תשעה באב שחל בשבת... אמנם אנחנו נוכל להסתדר גם עם כמה מצות ישנות... אחר הדברים האלה נכנס רבי זעליג וסגר עצמו בחדרו... ושמעוהו אומר לעצמו, זעליג, זעליג, מדוע הוצרכת לספוג שתי מכות הגונות כדי להביאך לידי הכרה והבנה שעליך לתת משלך לאחרים...

לדין ייאמר, מדוע הוצרכנו לספוג מכות גדולות ונאמנות כאלו מידי אבינו אב הרחמן עד שנגיע לידי ההכרה לתת משלנו לאחרים ולהתחזק באהבת ישראל ובגמילות חסדים...

כט. ביאור נפלא ביאר הגר"א (אבני אליהו על 'שמונה עשרה') וז"ל, איתא בגמרא (מגילה יב:) על הפסוק (אסתר ב ה) 'מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש', בן יאיר - שהאיר עיני ישראל בתורה, בן שמעי שהשמיע תפלתן של ישראל, בן

באר הפרשה - פרשת לך לך

קטנה כזאת מאברהם אבינו, אלא כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו ב'מידה כנגד מידה', ומאחר שאברהם אבינו התחסד לפתוח ארבעה פתחים בארבע צדדי אוהלו בכדי להקל על 'עוברי אורח' שלא יצטרכו לסובב את האוהל אלא מיד ימצאו שולחן ערוך ומיטה מוצעת, לכך היקל הקב"ה עליו שלא יצטרך לסובב עצמו ובעמרו על מקומו יוכל לראות את ד' רוחות השמים.

וזכר אמרו חז"ל (תנכ"א כב ב) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, לעשות כמעשי אבות, להיות 'בעל חסד' כאברהם אבינו, לחשוב מחשבות על אחיו מישראל במה אוכל להיטיב ולהקל עולו מאתו^ל, ועל אחת כמה וכמה שלא לצער ולפגוע באחרים 'כי אנשים אחים אנחנו'^ל.

השמועה, ובפרשה זו 'בעל השמועה' הוא אברהם אבינו, ולכן מאיר בעולם אורו של אברהם אבינו. וממילא בשבועות אלו עלינו ללמוד ממשנת החסד וממידותיו הטובות של אברהם אבינו, להיות מתלמידיו של אברהם אבינו בעין טובה^ל ורוח נמוכה ונפש שפלה (אבות ב יט).

בפרשתן (יג יד), 'וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה וימה', וכתב רבינו ה'אור החיים' הק' ז"ע וז"ל, כאן נעשה לו נס עצום שיוכל לראות מצפון לדרום וממזרח למערב מבלי שיוצרך לסובב עצמו.

יש שביארו מדוע שידד הקב"ה מערכות תבל ועשה נס גדול כזה, והכל אך ורק בכדי למנוע טרחה

קיש שהקיש דלתי רחמים... ובמה הקיש על דלת רחמים, ע"ד שאמרו רז"ל (שבת קנא): 'ונתן לך רחמים ורחמך (דברים יג יח), כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים', שני דלתות ברא הקב"ה אחד בלב שמים ואחד בלב האדם, וכאשר הקיש בדלת התחתית ורחמיו על כל הבריות נפתחו דלתות השמים, עיי"ש.

ל. בספר 'אזור אליהו' להגר"א (סוכות) מבאר באופן נפלא את ענין ה'אושפיזין' בסוכות, כי כל ז' הרועים הללו עברו בחייהם ענין 'גלות', והיוצא 'גלות' מביתו חוצה אל הסוכה זוכה לעיבור נשמת ז' הרועים, ומבאר היכן מצינו גלות בכל אחד ואחד מז' הרועים, אברהם אבינו - לך לך, יצחק - וילך אל אבימלך, עיי"ש, וכן היה גלות אצל אהרן הכהן וכדכתיב (שמות ד כז) לך לקראת משה המדברה, ע"כ. ודייק פמ"מ הגאון ר"מ רייזמאן שליט"א, וכי מה גלות היא זו האמורה גבי אהרן הכהן, והרי לא יצא אלא 'לקבל פניו' של אחיו משה, ומה גלות יש בזה, ובע"כ תאמר, שלקבל את אחיו הקטן בשמחה, מתוך ידיעה כי מעתה הוא יהפוך להיות נביא ה', וכל הגדולה וההנהגה תעבור אל אחיו, והוא עצמו שמח בכל זה וכדכתיב (שם יד) 'וראך ושמח בלבו', עין טובה כזו היא כעין גלות המכפרת ויותר מזה, והיא המזככת ביותר.

לא. איתא בזהר (ח"א רה): שהתורה מתחלת באות ב' - ב'ראשית, ולא בא' שהיא ראשונה לאותיות, כי האות ב' מרמזת על ב'רוך והאות א' מרמזת על א'רור וחפץ הבורא להתחיל את התורה בברוך. יש שרמזו, שהאות ב' מרמזת לאדם אינך יחיד בעולמך - זכור תמיד שיש עוד יהודי, ויש לו הצטרפויות משלו - ראה נא לעזרו ולתמכו, ולא יסובבו כל ימך סביבות א' - אחד, כלומר סביב עצמך והצטרפויותך, אלא זכור את רעך להטיב לו מראשית ועד אחרית. וכך דרש הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בדברי הכתוב בפרשתן (יג טז) 'ושמתי את זרעך כעפר הארץ', כי הנה ה'עפר' אין בו שום תועלת כשהוא בפני עצמו, וכל סיבת יצירתו הוא בעבור 'אחרים' ולקיום העולם, שבכל הנבראים יש בהם מיסוד העפר, וגם אי אפשר למאכלים ולבניין בתים בלא עפר. וכנגד זה אמר הקב"ה ושמתי את זרעך כעפר הארץ - שגם זרע אברהם יהיו כל כולם למען אחרים ולטובתם, וכדוגמת העפר.

עוד מצינו בדברי חז"ל (אסתר ז יא) 'ישראל נמשלו לכוכבים', וכאמור בפרשתן (טו ה) 'ויצא אותו החוצה ויאמר לו הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך', וביארו בזה שהרי כל בריאת הכוכבים היתה בכדי לפייס את הלבנה, וכדברי רש"י (א טז) 'על ידי שמיעט את הלבנה הרבה צבאיה להפיס דעתה' ולכך נמשלו ישראל, שעיקר תכליתם הוא לפייס את הזולת וליישב דעתו...

ובזה יתפרש מה שמצינו שהקב"ה מחבב את הכוכבים, וכמו שכתב רש"י (שמות א א) על הפסוק 'ואלה שמות בני ישראל' בזה"ל, אף על פי שמנאן בחייהן בשמותן חזר ומנאן במיתתן, להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים, והרי שבא הכתוב להודיע חיבתן של ישראל עד שנמשלו לכוכבים, ומכאן תלמד עד כמה חיבה יש לכוכבים עצמם... וצריך ביאור במה זכו הכוכבים להתחבב כ"כ אצל המקום ב"ה, מה מעלה יש בהם, אלא שהקב"ה אוהב ביותר ומחבב את מי שמפייס דעתו של הזולת...

באר הפרשה - פרשת לך לך

ז

ויהי'לד ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', אלא שעד עתה היה רק 'ריב', וביקש אברהם שה'ריב' לא יהפך ל'מריבה' הפרה ורבה והולכת ומתפשטת לה.

ובך הם פני הדברים, כי פעמים רבות מתגדלת המחלוקת באופן שאילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר ויותר לו.

יה"ר שיקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, ולא ישמע שוד ושבר בגבולנו, אך טוב וחסד ברחמים מגולים בביאת גוא"צ בב"א.

בפרשתן (יג ה), 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וכו' כי אנשים אחים אנחנו, מה נמלצו דברי השל"ה הק' זי"ע (בפרשתן אות לג) וז"ל. ושמעתי צחות בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, באשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עב"ל יג.

וכבר ביאר כן ב'תורת משה' להאלישיך הקדוש, דצ"ב, מהו שאמר אברהם 'אל נא תהי מריבה', והרי כבר התעורר דברי ריבות בשעריהם וכמפורש בכתוב (פסוק ז)

לב. בא וראה עד כמה צריך להיזהר בכבוד הבריות שלא לביישם ושלא להכלימם ח"ו, וכך כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע בפסוק (יב א) 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך', שהקב"ה רצה שאברהם יצא לבדו מבית אביו מבלי שיצטרף עמו אחד מבני משפחתו, אכן 'לוט דבק עמו וכו' ולא דחפו (אברהם) עד שימצא המצאה שלא יכלימהו'. ומוכיח זאת כי תיכף לאחר שרבו רועי אברהם עם רועי לוט אמר לו אברהם 'הפרד נא מעלי', ולכאורה נשגב מבינתו להבין כיצד הרחיקו אברהם כ"כ, 'אלא לצד שהיה חושב מחשבות להפרידו כדבר ה' לזה תיכף במוצאו סיבה דחפו בב' ידים, וראיתי לחזק פירוש זה גם כן ממה שאמר הכתוב (יג יד) וזה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך, מאמר זה יוכיח כי יושב ומצפה היה ה' מתי יפרד לוט להראותו את הארץ שאמר לו בתחילת דבר אליו - אשר אראך, ולא הראהו עד עתה שנפרד לוט, והוא מאמר ראשון לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אז אראך'. והדברים מבהילים לכל המתבונן בהם, שהקב"ה אמר לו שיצא מכל בית אביו וגם מבטיחו טובות לרוב, ואעפ"כ, לא עשה כן אברהם בכדי שלא לבייש את לוט, והגם שמשום כך לא זכה שיתראה אליו ה', ולא יקיים לו את הבטחתו 'אשר אראך', אך כל זאת היה שווה לאברהם להפסיד - העיקר שלא לבייש את הזולת.

לג. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא.) 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט.) 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר היה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

לד. ואילו הרה"ק ה'אגרא דכלה' דורש בלשון 'ויהי' שהוא מלשון 'וי היה', וכלומר 'וי היה על עסק המריבה, כי בכל מקום שיש מחלוקת הוא ווי, ובהיפוך במקום השלום - שמחה וחדוה', ודבריו הקדושים אינם צריכים שום תוספת וביאור...

לה. שאול נשאל הרה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל מאחד מתלמידיו, נקלעתי לסכסוך בענייני ממונות, האם כדאי לי לתבוע אותו בבית דין, או שעדיף שאוותר על כל התביעות שיש לי עליו ולהפסיד אותו הממון, ענהו רבי אשר זרוק מיד את כל הטענות ותוותר לו. הוסיף ר"א לומר לו, אילו יעמדו בפניך שתי ברירות, להיכנס למחלוקת או לרוץ אל הכביש כשממולך משאית (טראק) דוהרת על מאה קמ"ש (62 מייל) - עדיף שתקפוץ לכביש מאשר להיכנס למחלוקת, כי למשאית יש ברקסים (מעצורים) אבל מחלוקת בוודאי הורגת (מעט מן האור - ספינקא).

לו. נוראות כתב הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת לך לך תשפ"ד

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

כתב רש"י, ואגדלה שמך – שלא יקראוך עוד אברם כי אם אברהם. ואח"כ הביא רש"י עוד, ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב. כתב הגה"ק מהר"ש מאוסטרופלי לפרש, ששאלו המפרשים למה לא אומרים אלוקי ישראל? אלא שכתבו המקובלים שיש לכון בברכה הראשונה בשמו"ע ש"אברהם יצחק יעקב" מניין האותיות זה י"ג, דהיינו שיש י"ג אותיות כמניין 'אחד', שהאבות הק' יחדו שמו של הקב"ה בעולם. ואם היה כתוב 'אלוקי ישראל' היה מניינם י"ד, לכן כתיב יעקב, אמנם אם שמו של אברהם היה נשאר 'אברם' היה אפשר לומר 'אלוקי ישראל' כיון שירד אות ה'. וזה הפירוש: ואגדלה שמך – זהו שיקרא שמך אברהם" וממילא "ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב" שלכן לא אומרים אלוקי ישראל אלא אלוקי יעקב.

(הרב החיד"א בחומת אנך בשם רבני אשכנז, בנין דוד)

ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יא)

בגמרא (בבא בתרא טז, א) "אברהם אפילו בדידיה (באשתו) לא איסתכל, דכתיב הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא היה ידע לה".

הקשה המהרש"א שם "ויש לדקדק היאך לא היה מסתכל אברהם בשרה מעולם כדקאמר הכא מדכתיב הנה נא עתה ידעתי וגו' והרי אמרו בפ"ב דקדושין אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה כו', ואברהם אבינו קיים מילי דרבנן ואפי' ע"ת כדאמרינן ביומא, וי"ל דודאי ראה אותה בנעוריה קודם שנשאה מדרב יהודה שמא תתגנה כו', אלא דאחר שהיתה נשואה לו לא ראה אותה מתוך צניעותה והוא חשב כי לא עמדה ביפיה בזקנתה, כי היתה בעת הזאת לפי הכתובים יותר מס' שנה, ולפי שעה"י מעשה הסתכל בה עתה כדאיתא בתנחומא וראה שעמדה ביפיה מהפלא שנעשה בה בת כ' כבת ז' ליופי כו' וע"כ אמר עתה לפני זמן זקנותך ידעתי כי יפת מראה את".

והעולם מתרצים, שכל החשש של שמא תתגנה שייך במי שעתידי להסתכל עליה, אבל אברהם שהרי לא הסתכל עליה לא היה חשש זה של שמא תתגנה.

בהקשר לזה מספר הרב אליהו דיסקין בדרך הלצה, היתה פעם עיירה שהראש הקהל החזיק עצמו שיותר חשוב הוא מהרב דמתא, כשהגיע שמחת תורה, התעקש הראש הקהל שלא יתנו "חתן תורה" לרב, אלא שימכרו, והוא עצמו קנה את העליה בשבילו. לאחמ"כ ערך "קידוש" גדול לכבוד שקיבל "חתן תורה".

הרב, שהחליט שצריך לשים את ראש הקהל במקום, נשא דברים בקידוש ואמר כך: לכאורה הרי הגמרא אומרת שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, ואם כן נשאלת השאלה איך יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה" הרי אף פעם לא ראה את התורה? איהו מותיב לה ואיהו מפרק לה: במקום שאינו עתידי להסתכל עליה אין את החשש, (כאמור בהנ"ל) ולכן שפיר יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה".

ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה. (יב, י)

הקשני א' התם פירש"י [שמות י"ד י'] ופרעה הקריב התאמץ עצמו להקריב, הכא אמאי כתיב הקריב ולא קרב. ואמרתי ליישב לפמ"ש הרמב"ן ז"ל שאברהם חטא במה שיצא מארץ הקדושה ושלכן נענשו בגלות מצרים ע"י הרעב וכ' עוד שגם בזה חטא באומרו אמרי נא אחותי את ולא בטח בה' שיעשה לו נס, והנה לא זכר שום עונש על חטא הזה האחרון, ואומר אני שלא חטא בזה אחר שכבר ידע שחטא לא סמך עצמו על זכותו שיעשה לו נס על זה הדרך שהוא נגד רצונו ית"ש. וזה שאמר הפסוק ויהי כאשר הקריב והתאמץ ללכת מצרים שלא כדת ע"כ אמר הנה נא יש לדאוג וכו' כפירש"י וק"ל:

(חתם סופר)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג)

הנה לכאורה הוא כפל לשון "למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך". ונראה הכוונה דהנה אח"כ אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב וילך למסעי. ופירש רש"י שהלך לפרוע הקפותיו הנה ע"ד הלצה יש לומר, לכן אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב, דהנה מדרך הטבע אף אם יהיה לאדם אלפי אלפים

דינרי זהב לא יהיה לו למשא, והיינו מצד שהדבר חביב עליו כ"כ עד שהכל לא יהיה עליו למשא. אמנם זהו דוקא כשהממון הוא שלו, אבל אם המעות שיש לו אצלו הוא משל אחרים בפקדון, שוב נהפך זה למשא עליו כיון שאינו שלו. א"כ, ה"נ אצל אברהם אם היה הממון נשאר בידו משלו לא היה הממון למשא עליו כלל, אך כיון שידע שלא יהיה לו הממון רק יצטרך לפרוע מזה הקפותיו, א"כ הוי ממון של אחרים, לכך היה עליו למשא. וזהו"כ ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב ולכן היה עליו למשא משום דוילך למסעי שהלך לפרוע הקפותיו ולכן היה כבד בכסף ובזהב. זה י"ל דרך הלצה.

אבל אליבא דאמת, זה אינו, דודאי היה חביב על אברהם מה שהלך לפרוע הקפותיו דפריעת בעל חוב מצוה, אך י"ל בכל דבר מצוה השטן עומד כנגדו לבטלו ולעכב הענין, אבל בדבר שאין בו מצוה כלל בזה אין השטן מתנגד עליו לבטלו וכמו שמצינו במדרש גבי העקידה שעשה השטן א"ע כנהר ונחל וכמה מניעות כדי לבטלו ממצוותו, כן ה"נ עשה השטן את הכסף למשא על אברהם כדי לבטלו מן המצוה של פריעת חוב.

(אמרי שפר להגה"ק ר"ש קלוגר)

כתב ב"דרישה" על חו"מ סימן רמט:

שונא מתנות יחיה. וכן מצינו באברהם שאמר (בראשית יד כב כג) הרימותי ידי וגו' אם מחוט ועד שרוך וגו' והא דלא מיייתי הגמרא והפוסקים ראה מזה משום דאפשר למימר איהו דאחמיר לנפשיה ממתת חסידות יתירה דהוה ביה. גם יש לומר משום דהוה מלך סדום רשע לא רצה לזכות אותו בקבלתו מתנה ממנו על דרך וחסד לאומים חטאת (משלי יד לד) וזהו שאמר (שם) ולא (יאמר) [אמר] אני העשרתי. והא שקיבל מפרעה ואבימלך היה נימוקו עמו דלשם מצוה קעביד דכתיב בכל אחד תשובתו בצדו אצל פרעה כתיב (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שקשה איך מסר שרה לזנות בשביל הנאתו ועוד שהקדים הטפל דהיינו למען ייטב לי בעבורך ואיחר העיקר דהיינו וחיתה נפשי בגללך. אלא הענין היה שאמר אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה ואני לא אתנך לשום אחד מהם ולא יהיה שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחרים וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שייסברו שהיא באמת אחותו ושיתננה להם ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי והשתא אתי שפיר דקאמר דעל ידי שיטיבו לי כל אחד בעבורך וחיתה נפשי בגללך וגם באבימלך הוצרך לקבל כדי שלא יאמרו לאחר שהתעולל בה כרצונו דחה אותה לחוץ כדרך שעושים לזו' וכדפירש רש"י (ד"ה לכל) על מה שאמר הנה הוא לך כסות עינים (בראשית כ טז).

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו (יב, כ)

בגמרא (סוטה מו, ב) "ואמר ר' יהושע בן לוי בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

למה זכה לארבע מאות שנה עבור ארבע פסיעות? מבאר באופן נפלא בספר אור תורה להגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עפ"י הגמרא בסנהדרין (ק, א) "תניא רבי מאיר אומר במדה שאדם מודד מודדין לו", ופירש רש"י "אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו", דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה, ואם כן, מגיע לפרעה שכר כארבע פסיעות של הקב"ה כביכול. ובגמ' עירובין (מב) כתוב שפסיעה של אדם היא אמה, א"כ מגיע לו שכר ארבע אמות של הקב"ה כביכול.

והנה כתיב בישעי' "שמים בזרת תיקן", ויש מפרשים שהכוונה על עובי הרקיע שהוא כ'זרת'. ובירושלמי ברכות (פ"א ה"א) איתא שמהלך הרקיע הוא חמישים שנה. יוצא שזרת – דהיינו חצי אמה – של הקב"ה הוא מהלך חמישים שנה, א"כ אמה הוא מאה שנה, לכן קיבל ארבע מאות שנה כנגד ארבע פסיעות.

(אור תורה)

וילך למסעי וכו' עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. (יג, ג)

פירש"י שלא שינה מאכסניה שלו. נ"ל דקרא רצה לאשמעינן שבחא דאברהם, דדרך האדם כשישיג עושר משנה דירתו ודר בעליות מרווחות, וגם בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה ממנו, אבל אברהם לא ביקש גדולות

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינין שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

הלך ולן במדבר, והיו עמו תרנגול חמור ונר. באה רוח וכתבה את הנר, בא חתול וטרף התרנגול, בא אריה וטרף החמור, ואמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

באותו הלילה באו גייסות ולקחו את בני הישוב בשבי. אמר: כלום לא אמרתי שכל מה שעושה ה' לטובה. שאלו היה הנר דולק, החמור נוער או התרנגול קורא, היו באים ושובים גם אותו!

אדם חייב לדעת, שאינו יודע. הוא אינו יודע, ואחרים אינם יודעים, רק ה' יודע. מעשה באדם שאמר: הרווחתי תשעים דולרים, בדקה. כיצד? נסע ברכבת ומולו ישב גוי.

התפתחה שיחה: "מה מעשיך?"
עשיר הוא, בעל אחוזות ונחלאות. "ואתה מה מעשיך?"
"אני", אמר היהודי, "מתפרנס משאלת שאלות".

הגוי לא הבין, והיהודי הסביר: "הרי אתם מלומדים, ואנו נבערים. אז אני מציע עסקה: אשאל שאלה, ואם לא יודעים תשובה נותנים לי מאה דולרים. ואחר כך ישאלו אותי שאלה, ואם לא אדע אתן עשרה".

הגוי הסכים. משכיל הוא, לבטח ידע.
שאל היהודי: "לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים, שלושה ראשים, ונוצות כתומות?"

"איני יודע", השיב הגוי. מעודו לא שמע. שילם את הסכום.
"עכשיו תורך לשאול", אמר היהודי.
"הבה אשמע, לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים ושלושה ראשים ונוצות כתומות?"

"גם אני איני יודע", אמר היהודי, והחזיר עשרה.
כסבורים אנו שהאחרים יודעים? איש אינו יודע, מלבד הבורא יתברך, מחולל המאורעות!

יש סיפור ידוע -
הכומר מפראג הסית את המלך נגד היהודים. השיג הסכמתו שיערך ויכוח פומבי על הגשר הנטוי על הנהר. אם הכומר ינצח, יזרקו את היהודי למים השוצפים, ואם היהודי ינצח, יזרקו את הכומר. הודיעו לרב, וגזר תענית.

בא עגלון ואמר: "אני מוכן להתייצב לויכוח".
תמה הרב, והעגלון הסביר: "יודע אני שהכומר מלומד, ואני מביא בחשבון שיתכן וינצח. אושלך לנהר, אך לא יהיה זה הפסד גדול. עגלונים יש למכביר, ואת חיי הרב אסור לסכן".

ביום המיועד התכנסו כולם, ולתמהונם התייצב לויכוח עגלון נבער!
בזלזול בוטה אמר הכומר: "שאל אתה ראשון!"

אמר: "אמר נא הכומר, מה פרוש הביטוי: לא ידעתי פרושו?"
תרגם הכומר לשפה המדוברת: "איני יודע מה הפרוש".

אך שמע הזקיף את ההודאה המפורשת מפי הכומר, נשאו והטילו למימי הנהר השוצפים, כן יאבדו כל אויבינו!

היהודים נשאו את העגלון המנצח על כפיים, והרב התעניין: איך עלה בדעתו לשאול שאלה מחוכמת זו?

ענה העגלון: "פשוט מאד! יהודי פשוט אני, ולומד חומש עם עברי-טייטש, תרגום לאידיש. הגעתי לדברי רש"י, "לא ידעתי פרושו" (ויקרא יג, ד), ולא הבנתי. עיינתי בתרגום, וראיתי שהמתרגם מודה: איני יודע מה הפרוש. חשבתי לעצמי: אם המתרגם החכם לא ידע, הכומר הגוי ידע!..."

צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא מסובב המאורעות והוא נותן התורה. כמו שמבינים אנו שהתורה עמוקה, וכשאיננו מבינים תולים אנו בקוצר השגתנו, ואין יומרה תהיה מצידנו לנסות להבין הכל, כך גם במאורעות החיים - היה בבני ברק יהודי מבולבל, תלמיד חכם מסכן ששכלו משובש. יום אחד עיין בתוספות ולא הבינו. החליט לקרוע את התוספות מדף הגמרא!

הזדעזעו: מה אתה עושה!
אמר: "התוספות טועים, יש להוציאם!"

מבינים אתם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כתב בשברון לב: "לא זכיתי להבין, וה' יאיר עיני". והוא, המסכן המשובש, קורע את התוספות!
טענו: "אבל יש עוד תוספות מהצד השני!"

אמר המסכן: "אוי לרשע ואוי לשכנו..."
צוחקים!
כולם מבינים שזה שבוש שכל כשזה נוגע לתורה הקדושה, לתוספות הקדושים. וכשזה נוגע למאורעות, למעשה אלוקינו!...

(והגדת)

דן אנכי

בגורת ברית בין הבתרים נאמר לאברהם אבינו עליו השלום: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג-יד). וחקרו רבותינו (הרמב"ם, הלכות תשובה פ"ו ה"ה והראב"ד שם, רמב"ן ורבנו בחיי כאן, ועוד) מאחר שנגזר שבני ישראל ישתעבדו ועונו, מדוע נענשו המצרים על שקיימו בישראל גזרתו של מקום.

ותרץ רבנו בחיי זצ"ל, וזו לשונו: "תדע, כי אם נגזר על ראובן שיהרג, ונכתב ונחתם עליו בראש השנה כן, לא ינקה ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח)

כאשר התודעו פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו.

וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "והוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

(מרגניתא דר' מאיר) **ואם אקח מכל אשר לך. (יד, כג)**

פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפני משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה בליל פסח וה"ל שכר שבת וכה"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר)

ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם (ז, ה)
בספר בנין דוד הביא בשם מוהר"ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהדריה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו, שמהמילה 'את' דרשינו "טפל", וא"כ מדויק היטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברם" דהיינו שאפי' כטפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

(בנין דוד)

מאוצרות המגידים

"לא הרהר אחר מדותיו"

"בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום" (אבות פ"ה מ"ג). וה'תוספות יום טוב' הביא פרוש רש"י: "ועמד בכולם", שלא הרהר אחר מדותיו. כלומר, אין זו רבנות ששמע בקול ה' והלך מארצו, או לעקדה. שהרי ידע שהכל מה, ברצונו נותן וברצונו לוקח. ובכלל, איך יכול נברא להפר צווי בוראו. אבל הרהור הלב, הוא הרבותא. שהרי באיוב [ו'גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם" (בבא בתרא טו ע"ב)] נאמר: "בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו" (איוב ב, י), בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא (בבא בתרא טז ע"א), ואברהם אבינו לא הרהר כלל אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא (רש"י שמות ו, ט). "עמד בכולם" כצור חלמיש!

ומה הם עשרת הנסיונות -

הרמב"ם (אבות פ"ה מ"ג) מונה צווי זה, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), כנסיון הראשון שנתנסה אברהם. ויש להבין, מדוע לא מנו את השלכתו לכבשן האש על אמונתו כנסיון. והתשובה פשוטה. אין נסיון, אלא במקום קושי והתלבטות, במקום התחבטות והתמודדות. ואיזה קושי היה בעמידה בנסיון האמונה. וכי יכפור חלילה באלוקי העולם, וכי לא ימסור עצמו להריגה על קידוש השם! אבל נסיון "לך לך" היה קשה, לא מובן: הלא עשה נפשות בחרן, לימד וגייר, ולפתע נצטוה לנטוש הכל, ולהתחיל מחדש. יכול היה להרהר ולערער, לטעון שכבוד שמים מצריך שימשוך כאן מפעלו ולא ינטוש תלמידיו ומוקיריו. ולא הרהר ולא ערער. זה נסיון, אותו מציינים!

וידועים דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שעל כן אמרו: "בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". כינוהו כאן בשם "אבינו", כי השריש בנו יכולת לעמוד בניסיונותינו שלנו. ובראש ובראשונה, שלא להרהר ולא לערער. לדעת שאיננו משיגים ואיננו מבינים, וסומכים אנו על אבינו שבשמים המדריך צעדינו. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך" (תהלים עג, כב). "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה ע"ב).

לפיכך חייבנו להודות על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ופירש הרמב"ם (פירוש המשניות ברכות פ"ט מ"ה) לפי שיש דברים הנראים טובים ואחריתם רעה, ויש רעות שמתבררות כטובה -
כפי שספרו בגמרא (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך והגיע למקום ישוב. בקש שיארחוהו ללית לילה, וסרבו. אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הו' אשור שבט אפי ומטה הוא בידים זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיהו י, ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיהו לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיהו ג, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.
מקצועות שונים היו ליהודי העיר. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש וחריט וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אחר נכבד!
הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר. בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" - "אכן", אישר הרב.

והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!
נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."
החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף ("בעין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחל מעושק ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"
במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"
"אמן ואמנו!" ענה הלה בדבקות.
"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא!?"
נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?! למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.
לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליח בעבירה!?"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבנו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י' ע"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירווחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -
אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שישגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי...
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לבעוט עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...
מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...
"אנה תלכי!"
יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"
"מה זה משנה", שאלתי.
"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצלו. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"
"לכל מקום!" הצהיר.
התרווחתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים."
"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.
"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.
"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"
"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.
"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הו' אשור שבט אפי ומטה הוא בידים זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיהו י, ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיהו לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיהו ג, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.
מקצועות שונים היו ליהודי העיר. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש וחריט וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אחר נכבד!
הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר. בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" - "אכן", אישר הרב.
והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!
נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."
החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף ("בעין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחל מעושק ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"
במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"
"אמן ואמנו!" ענה הלה בדבקות.
"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא!?"
נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?! למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.
לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליח בעבירה!?"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבנו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י' ע"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירווחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -
אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שישגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי...
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לבעוט עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...
מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...
"אנה תלכי!"
יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"
"מה זה משנה", שאלתי.
"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצלו. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"
"לכל מקום!" הצהיר.
התרווחתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים."
"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.
"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.
"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"
"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.
"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הו' אשור שבט אפי ומטה הוא בידים זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיהו י, ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיהו לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיהו ג, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.
מקצועות שונים היו ליהודי העיר. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש וחריט וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אחר נכבד!
הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר. בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" - "אכן", אישר הרב.
והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!
נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."
החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף ("בעין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחל מעושק ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"
במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"
"אמן ואמנו!" ענה הלה בדבקות.
"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא!?"
נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?! למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.
לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליח בעבירה!?"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבנו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י' ע"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירווחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -
אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שישגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי...
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לבעוט עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...
מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...
"אנה תלכי!"
יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"
"מה זה משנה", שאלתי.
"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצלו. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"
"לכל מקום!" הצהיר.
התרווחתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים."
"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.
"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.
"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"
"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.
"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

כסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שכינסהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לנן העזן. ויש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות?
אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלעותיהם. חש שהגיע לאפסית כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילידים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוהו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!

עצר בחשש. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל -

ובכן, מה?

האם ישוּב על עקבותיו?

לאן - לים? אל הגלים? לכרישים?!

לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!

ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבע!

והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הביתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצליח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים ישבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חייו חב הוא לרובן כל העולמים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדי לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו.

איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה?!

(והגדת)

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)

וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שחר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עווננו שנקבעה לנו בכיה לדורות יען מאסנו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם ציון, ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בכואם אליה. ומצינו במדרש שהקב"ה אמר לאברהם אבינו פעם ראשונה שילך לארץ ישראל ויראנה ויחזור ואחר שחזר לא נתן לו רשות לחזור ללכת לארץ ישראל עד חמש שנים ואותן חמש שנים היה משתוקק לחזור ללכת והוא אמר זה הפסוק (שם נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה הנה ארחיק נדוד אלן במדבר סלה, מוטב ללון במדברות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטריית של חוצה לארץ, והיה תאב, ומשהורשה, כתיב וילך אברם כאשר דבר אליו ה', וקודם בואו אל הארץ לא היה משתוקק אבל אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ, אז נכסוף נכסף, וממנו נלמד לדורות אנחנו יוצאי חלציו להיות נכספים כמוהו וע"פ שיושביה בצער, על מנת כך נהיה שמחין בישורין:

הפתקא הסודית בכנף מעילו של בחד

בדרכים הארוכות, בימים ובנהרות, בין עיזים כבשים ובני אדם, חודשים רבים - הצרופים בבטחון בהשם, צעד רבי אברהם חנוך הופמן זצ"ל מחוץ לארץ - לארץ הקודש. וזה רק אחד ממאות שעלו מתוך תשוקה ויסורים:

רבי אברהם חנוך (ידידו הקרוב של ר' בן ציון ידלר המגיד הירושלמי זצ"ל) עלה לארץ הקודש בעודו בחור. הוא לא רצה להתחתן בחו"ל, משום שחשש "אולי לא תאבה האשה ללכת אחר" לארץ הקדש... היה מני וגמור בנפשו לעלות, ורק אח"כ, יחפש את זיווגו שם בארץ ישראל.

כמו שאר בני משפחתו, היה גם הוא בחור עני מדוכרך, לכן תכנית העלייה לארץ הקודש נתקלה בקושי רב של "עינינו ממונות" - פשוט, לא היה לו כסף להתחיל לפסוע מעירו לעיר הסמוכה. גם תעודת פספורט לא היתה לו. אך היה נחוש בדעתו - "יוצאים לדרך".

איך?

"הולכים רגלי":

אשר יבטח בה'

ומעשה שהיה, כך היה:

בחור בודד נעמד בשערי וילנא, הסב את פניו לאחור, קד קידה לעיר הגדולה ויצא לדרך. הוא כיתת את רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר - עד אודיסא.

בהזדמנות הוא סיפר, שבאחד הימים כשעמד בפתח 'הכנסת אורחים' באחת העיירות, לפני שיצא להמשך הדרך, עצר אותו אחד מחשבי הקהל ושאל "בוחר'ל אני מבין שאתה יוצא מכאן לדרך רגלי, הבחנתי שאין לך פספורט, ונראה לי שכבר ימים ארוכים שאתה צועד כך, איך אתה לא מפחד לעבור את הדרכים האלה ללא פספורט?" ר' אברהם חנוך ביקש ממנו להמתין רגע קצר, נכנס פנימה לאכסניה הוציא מהארון סידור ישן פתחו והצביע על נוסח "תפלת הדרך" ואמר: "הנה, זה הפספורט שלי".

כך עד שערי אודיסא, בה היה הנמל הגדול ממנו ביקש להפליג - לארץ הקודש.

מיד כשהגיע לאודיסא וחבילתו הקטנה בידו צעד בחפזה אל הנמל, שם מצא לפניו אניה של גויים העומדת להפליג לארץ ישראל. בזריזות אופיינית ללא אומר ודברים, נכנס פנימה לאניה בלי אישורים ופספורט, ומיהר להתיישב באחד המקומות הפנויים. ועוד יושב במנוחה, באחד מחדרי הקהל, במרכז הספינה, נכנסו שוטרים לבדוק תעודות ואישורים. השוטר ביקש ממנו את תעודותיו, וכיון שלא היו בידו, גרשוהו החוצה בבושת פנים, בחזרה אל החוף תחת כיפת השמים...

חבילתו נשארה בספינה. התפליליו היו בחבילה.

היה זה נרתיק גדול של עור בו היה כל עולמו הגשמי. בנרתיק הטמין גם מעט בגדים שעוד נותרו לו מבית אבא ללבוש בדרך הארוכה.

אברהם חנוך עמד ליד הספינה וקיווה אל ה' אלוקי השמים והארץ אשר בידו הים והיבשה. "בטחון".

אגב, מרגלא בפומיה של רבי אברהם חנוך:

למה מילת "מבטחו" שבפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" מנוקדת בפתח במקום קמץ? לומר לך שאפילו במקום שנדמה לך שכל הדרכים קמוצים וסגורים לפניך, אל תחלד מלבטוח בה', ואם תעשה כן יסייעו לך מן השמים, ויפתחו לך שערי הצלחה. בקיצור, הוא עמד בנמל הפתוח, רוחות עזות כמעט טלטלוהו ממקומו, וקיווה אל ה'. עיניו נשואות לשמים.

זמן מועט לפני הפלגת האניה, היה זה לאחר ניתוק העוגן והתרת חבלים לקראת הפלגה, לפתע נשמעה שריקה מבוהלת. התקבלה פקודה - לעצור! היא עגנה שוב.

לאחר שיח קצר בין המלחים ועובדי הנמל הכעוסים, הסכימו המלחים להוציא שוב את הגשרון המוביל אל האניה (במטרה להעלות על האניה נוסע עשיר שאיחר את המועד). הבחור הבחין שהנה על האניה עולה נוסע שהביא אחריו עדר גדול של כבשים ועיזים...

בזריזות גוף של בחור צעיר, התכופף אברהם חנוך ונכנס בזחילה בין הצאן. התחבא בין הכבשים צעד ביניהם במהירות ועלה על האניה. התישב על הארץ בינותם בצדי הסיפון בלי שהרגישו בו.

כשהספינה עזבה את הנמל, ירד לירכתי הספינה ושב אל המקום בו נחה חבילתו שעדיין לא נזרקה ממקומה כך יצא בדרכו אל ארץ הקודש. הנסיעה החלה.

כשעברו כמה ימים של הפלגה, הנוסעים כבר הכירו אחד את חברו ושוחחו ביניהם, וכך החלו יושבי האניה להציק לו לר' אברהם חנוך בשאלות: כיצד בחור נוסע לארץ חדשה שאין לו בה מכיר או קרוב ללא פרוטה בכיס? מה תעשה שם? איך תחיה, ומי יעמוד לצידך? אחרים אמרו בלחש "בוודאי יש לו כסף או תכשיטים שיעזרו לו להתבסס בארץ ישראל".... באחד הימים לאחר שהטרידו אותו בשאלות סרק ענה להם הבחור: "כן, יש לי צ"ק על סכום עתק מבנק מסחרי בין לאומי".

נוסעים סקרנים שהיו בטוחים שהוא לא עולה סתם כך בלי שמישהו עומד מאחוריו האיצו בו לגלות את הסוד היכן הכסף ומה סכום הצ"ק שעליו בוטח. כשלא יכול היה לעמוד בפני בקשתם, פתח את החבילה שעמדה לידו, חיטט בה, וכל הסובבים המתינו בצפיה. ר' אברהם חנוך הוציא מחיקו ניר עבה והושיט להם בהתרגשות, על הנייר היה כתוב: "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יום הכיפורים" (ביצה ט"ו) הם הביטו עליו, והוא מיהר להגיד להם: "נאמן עלי בעל ההבטחה שיקיים דבריו".

זוכרני, סיפר המגיד הירושלמי, שפתקא זו היתה מונחת בכיסו כל ימיו. כאשר האניה עגנה בנמל יפו, ירד עם כולם אל החוף, אבריו דא לדא נקשן מהתרגשות, ושתי דמעות חמות זלגו מעיניו.

לא היה בידו אפילו פרוטה כדי לעלות מיפו לירושלים אך כמובן בטח בהשם. בעיניים דומעות ולב הומה התרגשות הגביה את עיניו וראה אורחת ישמעאליים, שעולה בדרכה ירושלימה, הם נשאו על החמורים פירות וירקות,

הוא שאל אותם אם יסכימו שיעלה עימם על העגלה. הביטו עליו רגע ארוך והפטירו "אין לך כסף יהודי מרופט - עלה עימנו, יאלה, ר' אברהם חנוך הבחור הצטרף אליהם ללא פחד. וסיפר לי כי באותה שעה שם לנגד עיניו את דברי חכמי המוסר שאדם ששם בטחונו בה' ית"ש אינו ירא משום דבר שבעולם!

ואכן הקב"ה הטיל את מוראו על הערבים, הם כבדוהו מאד, ובעליית ההר לירושלים קראו לפניו בניגון ערבי: "ככה יעשה לחכם היהודי".

כך הגיע לשערי ירושלים בשמחה ובששון.

ג. ואם שאלם, זאת אומרת שלא ידע מה לעשות, נו, אז אם הרוב אמרו שלא למול למה באמת כן מל?

ד. ומה השכר שזכה בזה ממרא? שיתגלה הקב"ה בחלקו. מה "המידה כנגד מידה" בזה?

ה. ואין נבין את דברי המדרש בילקוט שמעוני: (בראשית - פרק כג - המשך רמז קב) "ולמה קורא אותה קרית ארבע עשרה צדיקים ענין אשכול וממרא ואברהם" וכי אלו הם צדיקים? וביותר, בהמשך המדרש: [למה נקרא שמה קרית ארבע?]: "ושמלו בה ארבעה צדיקים אברהם ענין אשכול וממרא", כאן עושים הם ההיפך מה"עצה טובה" שלהם, ומלו את עצמם? מחמת עוצם הקושי, נראה לחדש בזה כך:

בהקדם, עניין מצוות מילה, ידוע בספ"ה ק שטעם מצוות המילה היא כדי להכשיר את הקטן שיהא ראוי לעבודת ד' וכדי להחליש את תאוותיו. ויתכן להוסיף בזה עוד הסבר, עפ"י דברי האור החיים הק' בפ' תזריע וכן הוא בעוד הרבה ספרים הק' שמחשבות ההורים משפיעים על נפש הילד. וכשנולד ילד ישנו החשש שמא ואולי יפרע ממשחבתם שטבועה בנפשו.

ויתכן, שלכן, ברוב רחמי וחסדיו ציוה לנו הקב"ה למול את התינוק כבר בן שמונה ימים, שיקבל את החותם של יהודי, שמעת שכבר יש בו חותם של צווי השי"ת ממילא מוכשר הוא יותר לקיים רצון השי"ת.

ויומתק יותר עפ"י מה שמצינו בדיני טומאת כלים שישנם כלים שיוצאים לטומאה במחשבה או במעשה (מסכת כלים פרק כה, ט) "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה" יתכן, שלכן, כשנולד התינוק ציוה לנו הקב"ה שנחתום בו "שינוי מעשה" "שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה" ובה נכשירו להיות כלי מוכן לעבודת השי"ת. ובאמת לא צריך כאן את המחשבה כלל אלא עצם המעשה שיכשירו.

ועתה נבא אל ביאור המדרש: הקב"ה אמר לאברהם שימול את עצמו. בא אברהם אבינו ואמר לעצמו, מה המטרה ומה הנסיון במצוה זו? הרי כבר עברתי נסיונות קשים בהרבה מזה. הלך אצל ידידו ושאלם, בא אצל עני, ושאלו מה הנסיון בזה, אמר לו עני: הקב"ה כניאה רוצה שתמסור נפשך אילוני, ואם תשאל מה מסירות נפש יש כאן? התשובה: "שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". שמע אברהם והמשיך אל אשכול לשמוע מה הוא אומר, אמר לו אשכול: גם אני סבור שהמטרה היא מסירות נפש אבל מטעם אחר: "אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות". בא אצל ממרא, אמר לו ממרא, לא יכול להיות שהמטרה היא מסירות נפש, שהרי כבר הוכחת עצמך כמה פעמים עם מסירות נפש: הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבוך", והרי בכל אלו המקרים כבר מסרת נפשך.

אמר לו ממרא, אין הקב"ה רוצה ממך כוונה כזו או אחרת. הקב"ה חפץ במעשה המילה בלבד. שכן כאמור בה"נל"ל כאן ע"י המעשה מוציאים וגואלים את התינוק מכל מחשבות הסיגים, ואברהם אבינו הוא הראשון שמקיים מצווה זו, והוא צריך להנחיל לדורות הבאים את הכשרת נפשם ע"י המעשה בלבד, לכן, אף שהוא עצמו הרי לא נצרר לזה כמובן, בכל זאת נדרש ממנו רק "מעשה" בלבד, כמו אצל הקטן הזה שאין לו שום מחשבה ורק מרגיש את עצם המעשה בלבד. וזה מה שאמר לו ממרא: "עשה כמצותו!" רק את העשייה.

בזה מובן היטיב, מה המידה כנגד מידה בשכרו של ממרא, שנתגלה ד' בחלקו, כיוון שהוא זכה להבין שכל המטרה של המצווה היא להכשיר את נפש הילד להשראת אלוקים, לכן נתגלה הקב"ה בחלקו. וכמובן שכל התמיהות נתיישבו בזה מאליהם.

(ציוני תורה)

אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה. חז"ל מונים לנו עשרה ניסיונות, שבם נתנסה אברהם אבינו - והרמב"ם מונה את הניסיון של מלחמת ארבעת המלכים, כניסיון הרביעי.

לכאורה לא מובן:

אברהם יכל לשבת בבית, לערוך את ליל הסדר כהלכתו, ולמחרת אפילו למסור 'שיעור כללי' ל - 318 החניכים שלו; לוט היה נישאר בשבי, עד שהיו מחליטים המלכים שאין להם בו צורך יותר, וממילא היו משרירים אותו!

נשאלת השאלה - אם כן, מה הניסיון שהיה כאן??? מי ביקש ממנו ללכת ולשחרר אותו?!

ועוד, אם כבר החלטת ללכת ולשחרר אותו, למה ללכת ישר למלחמה ולא לנסות לעשות שלום?!

שאלה נוספת - ואם החלטת כבר לצאת למלחמה, למה אתה לא ממתין אחרי ליל הסדר - שב הלילה, תקיים את מצוות הסדר, ואחרי פסח תצא למלחמה - מה דחוף כ"כ לצאת למלחמה דוקא הלילה?!

יאמר האומר - אם הוא היה יוצא ישר אחרי פסח, הוא היה מפסיד את המימונה!

⊙

שאלה נוספת שראיתי, ששואלים המפרשים; כשראה אמנו נלקחה לבית פרעה - מה עשה אברהם אבינו? התפלל!

נשאלת השאלה - למה לא זרקת חול על הארמון שיתפוצץ?! ⊙

הרי אברהם אבינו יודע מהי מעלת התפילה - אז למה הוא לא עומד בתפילה גם על לוט?!!! - שייקח את כל 318 חניכי ביתו, ויעשה עצרת תפילה!

בו ביום החליט להסב את שם משפחתו ל"הופמן", לזכר ביטחונו הגדול בה' והנס שעשה עמו בעת עלייתו לארץ הקודש.

בירושלים התחתן והיה לאחת מדמויות ההוד בירושלים של מעלה. (להגיד)

ותרא כי הרתה ותקל גבירת בניינה... ותענה שרי (טז, ד-ו).

רבי משה מונק ביאר זאת עפ"י סיפור:

גביר אחד הוצרך פעם לנסוע לפראג לרגל עסקיו, והוא הזמין לשם כך את שרותיו של עגלונר. השניים נסעו כבדת דרך אורכה, עד שהיום העריב. לקראת חשכה הם עצרו את עגלתם והתכוננו לעשות את הלילה על אם הדרך. כמנהגם של אנשים, פשטו השניים את בגדיהם, עטו על גופם בגדי לילה, פרשו לעצמם ליד העגלה מצע לישון עליו ונרדמו.

עם שחר, התעורר העגלון ראשון, ומיד מיהר לבש את בגדי הגביר. אחר, עלה על העגלה והתיישב במושב האחורי כשהוא מתענג על הריפוד המלטף. הוא התבונן בקוצר רוח מבעד לחלון והבחין כי הגביר עדיין נם את שנתו, לכן הרים אבן קטנה, השליך אותה עליו וקרא בקול גדול: "נו, עגלון! עד מתי תשכב?!"

הגביר קפץ ממקום משכבו והיה משוכנע כי העגלון חומד לו לצון, "האם הסתתרה בינתך?", שאל תוך כדי שהוא מסובב את אצבעו על רקתו ומראה לעגלונר את שהוא חושב אודותיו. אבל העגלון לא חשב לוותר, והחזיר לו בצעקה: "אני אינני משוגע! את הוא שוטה הכפר! אני הגביר ואתה העגלון שלי, ועכשיו מהר לבש את הבגדים והתחל בניסיעה!". הגביר נוכח לראות כי לא ננקל יצליח לגבור על העגלון, באין ברירה אחרת לפניו לבש את בגדי העגלון ונסע לפראג, לבית הדין. בקושי עצרה הכרכרה וכבר קפצו ממוכה השניים כשהם צועקים בקולי קולות את אותם דברים: "אני הגביר! אתה העגלון!..."

במהרה נכנסו השניים לחדרו של ה"נודע ביהודה", וכל אחד הרצה את טענותיו בפניו. שמע הרב את דבריהם והגיב: "עניין זה מסובך מאוד, עלי לחשוב כיצד להכריע בדבר, לכן לכו עכשיו וחזורי מחור בשמונה בבוקר, כדי לשמוע את הכרעתי בנדון". ומיד לאחר צאתם קרא הרב לשמש בית הדין והורה לו שמחר ישיב אותם להמתין לו ואל יתייחס אליהם כלל, עד שעות אחרי הצהריים המאוחרות.

עוד לפני שקולה הנקובה כבר נשמעו הדי היוכוח בין השניים, הם צעקו בנסותם לגבור זה על קולו של זה: "אני הגביר! אתה העגלון!", ופני שניהם בערו מכעס ומשנאה. אך שמש בית הדין, נאמן לבקשת הרב, נגש אליהם ואמר כי הרב עסוק ביותר ועליהם להמתין בבית הדין עד שיתפנה. בלית ברירה התישבו השניים תוך כדי ההתכתשות המילולית.

הזמן חלף ולאט לאט נמאס היוכוח גם עליהם, הרי אף אדם אינו מסוגל להכריז במשך שעות על עצמו "אני הגביר"... בהמשך התאספו בבית הדין עוד בעלי דינים נוספים שהשמיעו בקול את טענותיהם: בפינה אחת התווכח קבלן עם לקוח ובפינה אחרת התדיינו שני סוחרים ביניהם ביוכוח מרתק. ושני הטוענים לתואר הגביר נסחפו בהדרגה לאווירת המקום.

שעות חלפו עליהם כך, בטנם החלה לשגר אותות מצוקת רעב, ולהט היוכוח פג כמעט לגמרי. בשעות אחר הצהריים הציץ הנודע ביהודה מחדרו והבחין שהשניים הסיחו את דעתם מן העניין הבער שלשמו הגיעו. באותו רגע פתח את דלת חדרו לרווחה והרעים בקול: "כנס העגלון!", העגלון האמיתי נבהל כהוגן וקפץ על רגליו במהירות. לאחר שבירר שניה נזכר כי בעצם כבר אינו עגלון מזה יממה שלימה, אך היה כבר מאוחר מידי... הנודע ביהודה הצליח להוציא את האמת לאור, השניים החליפו בחזרה את בגדיהם ופנו לדרכם לשלום.

באופן דומה מוצאים אנו שכאשר פונה המלאך אל הגר, הוא קורא אליה: "הגר שפחת שרי". והגר, שהייתה שפחת שרי היא עובדה בלתי נפרדת מחייה, מגיבה בטבעיות לפנייה הזאת.

לאחר מכן ממשיך המלאך ושואל מפני מה היא בורחת, ומבלי משים, בתשובתה אומרת הגר - "מפני שרה גברתי"...

אם כן - מכריע המלאך - "את עצמך חשפת את נקודת האמת. בדבריך הנך מודה שאת שפחת שרי, והיא גבירתך... לכי מהרי ושובי אליה, המשכי לקבל את מרותה והתעני תחת ידיה..."

(ומתוק האור)

⊙ ⊙ ⊙

בעצם היום הזה נמול אברהם (יז, כו)

מה עשה אברהם אבינו כשנצטווה על ברית מילה? מסופר במדרש, (תנחומא וירא פרק ג) "באלוני ממרא, ולמה באלוני ממרא? יתברך שמו של הקב"ה שאינו מקפח שכר של ברירה, שלשה אוהבים היו לו לאברהם, עני, אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול הלך לקחת מהם עצה הלך אצל עני, אמר, כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, א"ל עני: בעל מום רוצה אתה לעשותך? שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם. הניחו והלך אצל אשכול, אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני? א"ל ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה? הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבוך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצותו! אמר הקב"ה יתברך אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך, ה"ד וירא אליו ה' באלוני ממרא".

מדרש זה אומר דרשני. כשנתבונן נראה שיש כאן כמה קושיים עצומות:

א. אברהם אבינו צריך "עצות" אם לעשות כדבר ד'?

ב. וכי אלו הם ה'אוהבים' של אברהם? שאומרים לא לעשות רצון ד'? הרי יש כלל ידוע: "הגד לי מי הם חבריך ואומר לך מי אתה..."

למה כשאתו בשבי - הוא מתפלל, וכשלוט נלקח לשבי - מיד הוא יוצא למלחמה???

ועוד יש לתמוה, הרי ידוע שאברהם אבינו עושה השתדלות - כשהגיעו לגבול מצרים, הוא הכניס את שרה לתוך ארגז - מה הוא כבר יכל לעשות מול המצרים שטופי הזימה?! אם כן, הוא עשה כל שביכולתו לעשות - הוא לא סמך על הנס. אם ככה, איך הוא יוצא למלחמת המלכים, בזמן שהוא יודע שאין לו כל סיכוי?! שאלה נוספת;

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין צט, ב) - ת"ר (במדבר טו-ו) והנפש אשר תעשה ביד רמה (בפרהסיא) דוגמא לזה הוא מנשה בן חזקיה מלך יהודה (ראה מלכים-ב, כא) שהיה יושב ודורש בפרהסיא בהגדות של דופי (גנאי), לומר שהיה מגלה פנים בתורה, ומגלגל על פסוקים ואומר שמשה רבינו כתבם שלא לצורך, וכך אמר מנשה וכי לא היה לו למשה לכתוב בתורה אלא (בראשית לו-כב) ואחות לוטן תמנע ועוד אמר באותו ענין (שם פס' יב): ותמנע היתה פלגש לאליפז ומה הוצרכה תורה לכתוב דברים אלו, הלא הם חסרי משמעות ? וכך מה שנאמר (בראשית ל-יד) וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה הלא דבר שאינו צריך הוא !

נשאלת השאלה - מה זה משנה אם זה היה בקציר חטים, או בקציר שעורים - מה זה משנה לנו מתי זה היה ?

מסבירה הגמרא את הפסוקים שלגלג עליהם מנשה - דאתן עלה מיתה ומשכבר באנו לכך, אנו שואלים: (בראשית לו, כב) אחות לוטן תמנע אחתי היא - מה זה הוא בא למדנו ? מבארת הגמרא: תמנע בתו של שעייר החורי, מאותו של לוטן בת מלכים והוא היתה דכתיב (בראשית לו-ט) אלוף לוטן אלוף תמנע וכל אלוף הנוכר בתורה מלכותא בלא תאגא היא שר גדול, כמוותו כמלך, אלא שאינו מעוטר בכתר מלכות. והנה לוטן זה, ירש את שררת ה"אלוף" משעייר אביו, אבי כל משפחת החורי, ונמצא שאחותו תמנע היתה בתו של מלך. בעיא לאיגוירי רצתה תמנע להתגייר. באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ובקשה מהם שיגייירוהו ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו, כי אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו לבניהם של האבות, דהיינו לאליפז בנו של עשו בן יצחק ולא תהא גבירה מלכה לאומה אחרת לחורים בני שעייר ! וזהו מה שבא הכתוב "ואחות לוטן תמנע" ללמדנו, כמה היתה גדולתו של אברהם אבינו, וכמה היו משתוקקים להידיבק בזרועו, עד שבת מלכים כתמנע הנדיפה להיות פילגש בביתם. נפק יצא מינה נולד ממנה עמלק דצעריהו לישראל שגרם הרבה צער לישראל. שואלת הגמרא: מאי טעמא נענשו האבות בכך ? עונה הגמרא: משום דלא איבעי להו לרחקה משום שלא היה להם לרחק את תמנע ולמונעה מן הגירות, ועל כן הענישם הקב"ה ומסר את ישראל צאצאיהם בידי צאצאיה. כעת מבארת הגמרא את הפסוק השני שלגלג עליו מנשה: וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל שהם מדקדקים ביותר בגזל, שהרי אנו מוצאים שראובן הקפיד לצאת לשדה אחרי הקציר דוקא, כי אז אין בעלי השדות מקפידים ולא אכפת להם שבני אדם יטפלו בשדותיהם, וכך נמנע מן הגזל!

אם כן, כל מילה הכתובה בתורה היא קודש קדשים! - אין סתם! כל מילה נצרכת! התורה מקדישה י"א פסוקים למלחמות; ארבעה מלכים נגד חמישה - כן שילמו מיסים/לא שילמו מיסים, י"ב שנה/עבדו/י"ג שנה מרדו, למלך פלוני קראו ככה, ולמלך אלמוני קראו ככה;

נשאלת השאלה - בשביל מה צריכים את כל הפרטים הללו???

כדי להבין את יסוד הדברים, נצטרך תחילה לבאר דברי מדרש; **מספר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות א) - ויהי בימי אמרפל מלך שנוער (בראשית יד, א), רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח (תהלים לו, יד טו): חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבוא בלבם וגו', מפעשה רבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חורש בהר ונשברה, אמר לטובתי נשברה פרת, ברח והלך לו אצל רבי יוחנן בן זכאי, והיה אוכל קוזוזת אדמה, עד שעשה פיו ריח רע, הלכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי ריח פיו של רבי אליעזר קשה לו, אמר לו כשם שהבאיש ריח פיך על התורה, כך יהיה ריח תלמודך הולך מסוף העולם ועד סופו. לאחר ימים עלה אביו לנדודות מנכסיו, ומצאו יושב ודורש וגדולי מדינתו יושבים לפניו, בן ציצית הכסת ונקדימון בן גוריון וכן כלאב שבו, ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו', זה אמרפל וחבריו. להפיל עני ואביון, זה לוט. לטבוח ישרי דרך, זה אברהם. חרבם תבוא בלבם, (בראשית יד, טו): ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם.**

בואו נגיש לביאור המדרש, כפי שמבאר הוזהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר {ריש פכ"ז}:

בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד - דע לך, לארבעת המלכים היתה מטרה אחת - " ויהי בימי אמרפל" - כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב בנאדם אחד - קראו לו 'אמרפל' - הוא נמרוד!

ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת - " להפיל עני ואביון " - לתפוס את לוט!, המטרה הבאה היתה - " לטבוח ישרי דרך" - לשחוט את אברהם אבינו! אם כן, נוכל כעת להבין מה הולך כאן:

אומר שלמה המלך {קהלת ז, יד} זה לעומת זה עשה אלקים הקב"ה נותן לכוחות הקדושה את הכוחות שלהם - לעומתם, הוא נותן גם לכוחות הטומאה את הכוחות שלהם; היסוד הזה מוטבע, עוד מראשית הבריאה; יש את אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם - לעומתו, יש את נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה - להפיץ את הע"ז בעולם.

העולם כולו עובד באיוון; אם יש את אברהם - יש את נמרוד. אם יש את יצחק - יש את ישמעאל. אם יש את יעקב - יש את עשו. ואם יש את משה - יש את בלעם.

ישנם שני שעירים, המוקרבים ביום הכיפורים - שעיר לה', ושעיר לעזאזל שמוקרב לכוחות הטומאה;

אומרים רבותינו - עזאזל" אותיות זה לעומת זה עשה אלהים.

אומרת התורה: {יד, יב} ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברהם וילכו והוא יושב בסדום.

שאלנו - לכאורה, הפס' היה צריך להיות כתוב בצורה אחרת ?

אומרים המפרשים - "ויקחו את לוט ואת רכשו" - אתה יודע מה הרכוש של לוט?! - שהוא "בן אחי אברהם" - שכל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת - שהוא אחיינו של אברהם! הם לא נזקקו - לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

לוט נלקח בשבי - אומרת התורה: {שם יג} ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי; אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} - (בראשית יד, יג): ויגד לאברהם העברי... רבי יהודה אומר כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד ...

'אמרפל' - הוא נמרוד - רוצה להחזיר את כל העולם מן העבר האחד, מבלי שיהיה עבר שני - לחזור בחזרה למה שהיה בדור הפלגה - (בראשית יא, א) שפה אחת ודברים אחדים זה שאברהם היה מן העבר השני, על זה היתה המלחמה! - כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם!

אם זו היתה כל מטרתם, אמר אברהם אבינו: "אם ככה, עכשיו אני יוצא למלחמה!" "אה, אבל אתה תמות???"

"אני יודע! אבל אני הולך לקדש שם שמים בעולם!" - אם המלחמה היא על קידוש שם שמים - אם המלחמה היא כנגד דבר ה' בעולם - אז הרגע יוצאים למלחמה ולא אחרי פסח!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל כעת להבין טוב מאוד:

נכנסו ב"ה לחדש מרחשון. בחנויות כבר ישנה אווירה של חנוכה - כבר מוכרים סופגניות, אז ממילא תיקנו לנו חז"ל - שלושים יום קודם החג, דורשים בהלכות החג, וששים יום קודם החג - אוכלים סופגניות ☺

בחנוכה, יוצאים י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יוונים!

לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהייתה הגזירה של- {אסתר ג, יג} להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד - מה אמרה אסתר המלכה ??? - {ד, ה} וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתיי אצום כן - הולכים להתפלל!!!

נשאלת השאלה - בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו - מה ההבדל???

גוף ונשמה!

אומרים רבותינו - כשהמלחמה היא על הגוף שלנו - על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה - על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגופים - לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה - ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה - לכן יוצאים למות על קידוש ה'!

אמר אברהם אבינו: "כשפרעה לקח לי את שרה, הוא לא התכוון להעביר אותי מעיקרי הדת, אלא הוא רוצה את אשתי - מה עושים במצב כזה ? מתפללים! אבל כשמנסים למחות את שם ה' מן העולם, צריך לצאת למלחמה - אפילו במחיר של מוות - לקדש שם שמים בעולם!"

אומר הוזהר הקדוש (ריש פ' לך לך) - לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין את היסוד הנפלא:

מבטיח הקב"ה לאברהם אבינו - "ואגדלה שמך" - איך? אחרי מלחמת המלכים, הקב"ה עושה נס, ומלך סדום יוצא לכבודו מכור הסיד; כעת כבר כולם מאמינים בנש אור כשדים - עושים כולם במה אמת - "אל עמק שוה הוא עמק המלך", ומושיבים את אברהם עליה וממליכים אותו עליהם - כעת כולם יודעים מי זה אברהם, ומתפרסם שמו בכל העולם!

אם ככה, נוכל כעת להבין מדוע כותבת לנו התורה את כל סיפור המלכים בהרחבה: באים חז"ל ואומרים לנו, שארבעת המלכים הם כנגד ארבעת הגלויות שצריכים ישראל לעבור עד ביאת משיח צדקנו;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ב} - אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, (בראשית יד, ט): את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנוער ואריון מלך אלסר, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, מלכות בבל, ומלכות מדי, ומלכות יון, ומלכות אדום. רבי פינחס בשם רבי איבו פתח (מייב ד, יב): והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קצצם כעמיר גרנה, למה (בראשית יד, ג): כל אלה חברו אל עמק השדים, כדי שיבואו ויפלו ביד אברהם, הדא הוא דכתיב ויהי בימי אמרפל וגו'.

כותב הרמב"ן - אמרו בבראשית רבה (מב ב) אמר רבי אבין כשם שפתח בארבע מלכיות כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות וכי' ושם עוד (מב ד בשינוי לשון) ויהי בימי אמרפל מלך שנוער וזו בבל אריון מלך אלסר זו מדי, כדרלעומר מלך עילם זו יון, ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם. המלחמה הראשונה בבריאה, היא המלחמה הזאת - ארבעה מלכים נלחמו כנגד חמישה!

אומרים לנו רבותינו - מקום שמופיע ענין בפעם הראשונה בתורה, הוא הבסיס להכל; ארבעת המלכים, הם היסוד של ארבעת הגלויות - בבל, מדי, יון ואדום! כל מטרת המלחמה היתה, להשמיד את אברהם אבינו ולמנוע את הפצת דבר ה' בעולם - כך כל מטרת ארבעת הגלויות היא, להשמיד את עם ישראל!

אבל מה היה בסוף המלחמה? הושיבו את אברהם אבינו על הבמה ואמרו לו: "אתה אלוהינו! אתה מלכנו!" – אמר להם אברהם: "אני לא מלך וגם לא אלהים – הקב"ה הוא מלך!"

(ברוך שאמר)

ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:

פרש"י 'לך לך' - להנאתך ולטובתך. ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם'. וצריך להבין מה שייך להודיע טבעו של אברהם אבינו בעולם? וכתוב בספר 'שפתי מהר"ש' להרה"ק רבי שמואל אנגל מראדמישילא, ע"פ מש"כ ב'עקדת יצחק' פ' בחקוית שיש שני הנהגות שהקב"ה מנהיג את עולמו, הנהגת הטבע והנהגת למעלה מהטבע, הנהגת הטבע בא מעשה כוכבי לכת, ז' ימי בראשית. ויש הנהגה למעלה מהטבע שהקב"ה מתנהג עם ישראל לבדם, שהוציאם מיד שרי מעלה, ועיני ה' אלקיך בארץ ישראל בהשגחה פרטית. ואי' בגמ' פסחים דף קיח 'בשעה שהפיל נמרוד את אאע"ה בתוך כבשן האש, עמד גבריא"ל לפני הקב"ה, רבונו של עולם ארד ואציל את הצדיק מכבשן האש, אמר הקב"ה אני יחיד בעולם והוא יחיד בעולם נאה ליחיד להציל את היחיד'. כאן מצאנו שבגבריא"ל המלאך רצה להציל את אברהם. ובחנניה מישראל ועזריה כשהפילו אותם לכבשן האש, אי' בגמ' שבא 'יורקמי שר הברד' ואמר לפני ה' שירד ויצנן כבשנו של נבוכדנצר, אמר לו הקב"ה, אדרבה ירד של אש, ויקדיח מבחוץ ויקרר מבפנים. וכן היה שכל מי שהיה סביב אותו כבשן נשרף, ושלושת הצדיקים יצאו חיים וקיימים.

וביאר העקדה שכל המלאכים שרצו להציל ע"י עצות של כוחות הטבע, כמו גבריא"ל שהוא שר של אש שהוא כביכול שולט על ענין אש, והוא יצאנו להציל אברהם, וכן יורקמי רוצה לצנן עם ברד. כל זה הוא בדרך הטבע, ואמר להם הקב"ה אני אציל את הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כדאי' במגיד דבריו ליעקב אות ד' שכשיהודי עובר את השי"ת למעלה מדרך הטבע, שמשבר תאוות גופו לכבוד ה', אזי הוא זוכה שהקב"ה מתנהג עמו למעלה מדרך הטבע.

והכתב מהר"ש שכן מצאנו במשה רבינו שראה את מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בווער באש ואינו אוכל, והתפלל על כך. אמר לו הקב"ה 'שלא נעליך שם רגליך', פשוט מעליך את כל דרכי הטבע, מכאן והלאה תתעלה למעלה מדרך הטבע, שם אין נעליים, כמו בכל דרכי המקדש מקום הניסים אין נכסוים בנעליים, כמ"ש ביושב בסתר עליון 'על שחל ופתן תדרוך, תרמוס כפיר ותנין', זוהי הנהגה שלא כדרך הטבע שאדם דורך על נחשים ואינו ניזוק, כיון שהוא יושב בסתר עליון, אינו מתיירא מכל פחדי עוה"ז שבדרכי הטבע, כך אמר הקב"ה למשה שילך במדבר בלי נעליים, ולהתנהג בהנהגה שלמעלה מדרך הטבע. ושם נאמר 'ויקרא אליו אלקים אלקים בגימ' הטבע', שמשם קראו לו להתעלות למעלה מדרך הטבע, וכמ"ש העקדה ומהר"ל 'סנה' אותיות הניס, למעלה מדרך הטבע.

ולפי זה מבאר מהר"ש אנגל שהצדיק יכול להתרגל לסוג חיים שהוא כבר מתרגל להנהגה שלמעלה מדרך הטבע, כרבי חנינא בן דוסא שפשוט אצלו שמי שיאמר לשמן וילקח יאמר לחומץ וידלוק, ואי' נעשה זה בחי' טבע אצלו, שהרי כל ענין הטבע הוא התמדה של הנהגה, כמ"ש 'חזו"א שאין בין טבע לנס אלא שהטבע הוא נס מתמיד, ואם בבית הצדיק הנס הוא בהתמדה, הרי ש'למעלה מדרך הטבע' נעשה אצלו 'טבע' כי כך הוא רגיל לחיות באופן של ניסים ונפלאות.

אברהם אבינו צועק בעולם שלא יהיו משוקעים בטבע של הבירה דולקת, כמ"ש השפת אמת שהביאה שקועה בדרכי הטבע ודולקת ורודפת אחרי ההבלים, אברהם אבינו יחיד בעולמו ומכריז כדברי הרמב"ן שאין טבע כלל, רק הכל נס ופלא. ויתן בעפר חרבו ויצנח המלחמה, אברם אינו מוליד ואברהם כן מוליד, כל מהלך חייו של אאע"ה הוא לבטל את דרכי הטבע. אך העולם עוד לא ידעו מזה. וזה שהבטיח לו הקב"ה 'ואגדלה שמך' ופרש"י 'שאוודיע טבעך בעולם', אודיע בכל העולם מהו ה'טבע' של הצדיק, שהוא חי' תמיד באופן שלמעלה מדרך הטבע. כבבית רחב"ד, שאין שום התפעלות מחומץ שדולק, וכמ"ש השפ"א שאם היה רחב"ד מתפעל מזה, לא היה קורה הנס, כיון שזה מילתא דפשיטא אצלו עד עומק הפשוט שבנפש, שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, אזי אין באמת שום חילוק, והקב"ה מגלה לו האמת שהחומץ כשמן. כי הקב"ה דרכו שאינו משבר הטבע, כך היה רצונו, כל זמן שאדם מסתתר אצל האדם ע"י הטבע, הרי הוא מסתתר בדרך כלל, אך אצל הצדיק שאין הקב"ה מצליח כביכול להסתתר ממנו, א"כ אין שום תועלת בהסתרת הטבע.

אברהם אבינו שנתעלה למעלה מדרך הטבע ע"י הברית מילה, אזי נשתנה הטבע שלו לדרך ניסית, וזהו אודיעך טבעך בעולם, כי אאע"ה גילה סוג טבע חדש בעולם, כל המזלות אומרים שאינו מוליד, והוא כן מוליד. וזש"כ צירוף דברי רש"י 'ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם', כאן שאתה חי בתוך הטבע אי אתה זוכה לבנים בדרך הטבע, אך כשתלך לך מארצך ותבא אל הארץ אשר אראך, שם אודיע טבעך בעולם, שזוהו מקום של ניסים ונפלאות, ששם יש סוג טבע אחר, שהנס הוא טבע אצלם. וכמ"ש הדגמ"א על זקנו הבעש"ט שעבר את הנהר בלי שמות ויחודים אלא עם אמונה פשוטה, כי הצדיקים ממשכיים קדושת א"י למקום מקום מדרך כך רגליהם הקדושים, כמו שחידש יעקב אבינו שיכולים לזכות לא"י שלא במקומה. וכמ"ש מהרש"א שזהו חידושו של יעקב אבינו שבבית הכנסת יש קדושת א"י, אך אברהם אבינו עדיין היה לפני זה, והיה צריך ללכת בפשטות לארץ ישראל ולזכות לך. כי כל מה שחידש יעקב אבינו ענין המשכת א"י שלא במקומה הוא רק לאחר שייסד אברהם אבינו את קדושתה במקומה. וכל מה שגילה הרמב"ן שאין שום טבע בהנהגת העולם, הכל נס, אינו מדבר רק בארץ ישראל, אלא אפי' בברצלונה וטוליוטונא, כי כל יהודי שמשתוקק לארץ ישראל הוא יהודי של א"י, ויש לו את המטבע של אאע"ה בכל אתרו ואתרו. אלא שאאע"ה שהוא תחילת הקדושה היה צריך להכנס ממש למקום

הקודש. 'שם אתה זוכה לבנים, ושם אודיע טבעך בעולם', לגלות המטבע של בעולם שיכולים לחיות טבעית עם ניסים ונפלאות.

מה ענין היה לאברהם אבינו לחקוק צורתו במטבע ולשלוח לכל העולם?

כתוב בספר וצוה הכהן פרק כה [לא השו"ת הידוע וצוה הכהן, אלא מתלמידו של המגיד הגדול ממעוזיטש, ידי"נ של הרה"ק רבי פינחס מקארין זי"ע, הוא היה דור רביעי להסמיכת חכמים, וחתנו של הרה"ק רבי יואל הלפרין אב"ד סטעפא תלמיד הבעש"ט (הודפס בספרים קדושים לתלמידי בעש"ט חלק כ"א) ע"פ דברי המדרש 'ואגדלה שמך שאודיע טבעך בעולם, שיצאו מוניתין שלך בעולם', היינו שיפרסם הקב"ה את המטבע שתיקן אברהם אבינו בעולם שהיו מקובלים בכל מקום ומקום, עובר לסוחר. והיו מטבעותיו נכרים לכל, כדברי הגמ' ב"ק דף צז' תנו רבנן איהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר' לפרש"י אברהם ושרה מצד אחד ויצחק ורבקה מצד שני, ולמהרש"א שני הצדדים אברהם ושרה, כאן בזקנותם וכאן כשחזרו לנערותם. ואנו מאמינים באמונה שלימה שדברי הגמרא אמת ויציב, וצריך להבין אע"פ שהיה אברהם אבינו מלך, כמו שדרשו חז"ל עה"פ 'הוא עמק המלך', אך מה ענין קדוש היה לאברהם אבינו ליצוק מטבעות עם תמונתו? [ידוע המעשה עם רבי יעקב עמדין שעשה מטבע בצורת החכם צבי, והרוקח לא היה לו ניחא בכך]

בכל מטבע או שטר חקוקים המון מחשבות של כחי ועוצם ידי

וביאר כי ענין הממון יש בו חסרון גורא, כי שטר של מאה דולר עבר הרבה מאד וידיים שהיה להם כונה של 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', בתוך המטבע והשטר מושקעים רבה מחשבות אנוכיות של אנשים, ואפי' אלו שהטביעו את המטבע היה להם מחשבה של ישות. ונדע מש"כ בני יששכר פ' שופטים שצריכים מאד להזהר מממון שאינו כשר, כי כח הפועל בנפגע. וכלשון המקרא 'ואליו הוא נושא את נפשו' עלה ככבש ונתלה באילו, וביאר בעל התניא באגה"ק שחלק מנפשו של אדם גנוה וטמונה בממונו, וכיון שאדם מקושר מאד עם המטבע, הרי מחשבותיו שהטביע במטבע מפריעים מאד לאיש כשר כשהמטבע באה לידו. [אולי כדאי להדר בשטרות חדשות שעוד לא נגעו בהם מדי הרבה ידיים ומחשבות, יש שהידור בצדקה בכך]

יפרצת' במשנתו של אברהם אבינו...

כיון שאברהם אבינו פירסם את האמונה בעולם, דבר ראשון ראה להטביע מטבע שיכניס בה מחשבות של אמונה, מטבע יחיד בעולם שהוטבע בלי אנוכיות וגשמיות וגאווה. זו היתה תשוקת אברהם אבינו לזכות את כל העולם באור האמונה הק', לכן הטביע מטבעות שהם יסעו מהורו ועד כוש ויתפסטו בכל אתר ואתר, וכיון שכח הפועל בנפעל, ישפיע הדבר הזה על כל מי שיקבל המטבע שלא יטבע בכחי ועוצם ידי' [יתכן שזוהו ענין חלוקת המטבעות שנהגו הצדיקים] ולא עוד אלא שאברהם אבינו רצה להעביר מסר פנימי על המטבע, מה עשה, כתב שם את הנס שהיה עמו, שהיה הוא ושרה תחילה זקן וזקינה, בשנת כך וכך, ולאחר מכן כתוב בצד השני של המטבע, הנה התמונה שלנו כמו חתן וכלה לאחר גיל מאה. אנשים התחילו להתבלבל, מסתמאי יש טעות בתאריך של התמונות, הלכו להממשלה ובדקו במטבע שלהם, וגם שם היה כתוב כך, תאריך מאוחר על התמונה הצעיר יותר, וכך נהיה רעש גדול בכל העולם שכך הוה מעשה שהקב"ה עשה נס ואברהם ושרה חזרו לנערותם. כיון שכל אחד מסתובב עם מטבעות בכיס שהם צועקים שאין טבע רק השגחה ונס, ממילא היה בזה פרסום האמונה באופן נפלא עד מאד. [באופן מעין זה זכה הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארין זי"ע להחזיר יתוא מפ' אלף אנשים בתשובה, שישב בביתו ופעל בפנימיות שיכנסו הרהורי תשובה בלבם] וכן אמרו חז"ל על מרדכי הצדיק שהיה משנה למלך ותיקן מטבעות, שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן, כדי לגלות שאין טבע כלל, כמו שאי אפשר להבין בדרך הטבע שזקן וזקנה יתפכו לבחור ובתולה, אי אפשר להבין איך משק ואפר יתפך לעטרת זהב גדולה. זהו מטבע של הצדיקים שמגלים את האמונה בעולם.

מטבע של צדיקים מגלים שאין טבע כלל, הכל נס

וכן אמרו במדרש בראשית רבה ריש פ' לך ש' שדוד המלך תיקן מטבע, ועליו היה חקוק מקל ותרמיל מכאן ומגדל דוד מכאן, בתחילה אמרו שהוא פסול לבא בקהל, מזור הייתי לאחי וכנרי לבני אמי, והיו מצפים בבית ישי על בשורה שנטרף דוד ע"י אריה או דב. כשאמר לאביו ישי שיביא את בנו לראות מי ראוי למלך, הביא את כולם מלבד דוד, שלא עלה על דעתו כלל שהוא ראוי כלל להיות בתוך המשפחה, דוד המלך אינו שוכח את זה, הוא חוקק מקל ותרמיל מצד אחד, ומצד שני מגדל דוד, מאשפות יריים אבינו. כי אין דרך הטבע כלל.

שמעתי מעשה אמת בן דורינו. אברך שלא זכה לזש"ק י' שנים מנשואיו, בתחילת הנהגת מרן האדמו"ר רבי ישראל מוויז'ניץ שליט"א נכנס אליו עם קוויטל שמו ושם אשתו ולא כתב שאין לו בנים, כי הרופאים יאשו אותם לגמרי. האדמו"ר שאל אותו, מדוע לא כתבת בקוויטל שאתה צריך ישועה? השיב האברך: 'אין זה בדרך הטבע כלל שיהיו לי בנים'. אמר לו רבי ישראל: 'וכי מה שאני יושב כאן על כסא האדמו"רות, זה הן בדרך הטבע???' ולשנה הבאה זכה להכניס את בנו בביתו של אברהם אבינו ע"ה... האדמו"ר מוויז'ניץ גם יכול להטביע מטבע כנ"ל. מצד אחד תמונה של י"ו השנים המתוקים... ומצד שני תמונה של היום. כי באמת אין שום הנהגת הטבע לבני ישראל.

גם ביעקב אבינו מצאנו שתיקן מטבע, אלא שלא גילו חז"ל מה היה חקוק על המטבע, בוודאי היה יכול לחקוק מצד אחד תמונה איך שאלפיו גונב לו הכל, רק נשאר המקל, וכך עבר את הירדן, ובנס מת איזה גוי ולקח את בגדו... ובצד שני היה יכול לחקוק תמונה של ששים רבוא כלבים שומרי צאנו. ודווקא חקוקו הצדיקים ענין האמונה הזאת על מטבע, כי תאוות ממון הוא כלולים בה כל העבודות זרות שבעולם, וכמ"ש בספר החיים אחי המהר"ל, ובאגרת הקודש להרה"ק רבי אלעזר בן מורינו רבי אלימלך זי"ע, וכדי שיזכור האמונה

הקב"ה ברא את הטבע תחת השמש, והצדיקים אומרים 'הכל הבל'

ומה שאמרו בגמ' על רבי מנחם בן סימאי שנקרא בנש"ק שאפילו בדרך אגב לא הסתכל על צורת דיוקן רשע שעל הזוו. כדי שלא יזנק מהקליפה השורה על צורתו. וכיון שידיעת ההפכים שוה, הרי לנו שאם יש תמונת הצדיק על המטבע, כתמונת אברהם אבינו, מרדכי הצדיק, דוד המלך, הרי זה משפיע קדושה גדולה על המסתכל בהם. בוודאי על מטבעות הללו היה רבי מנחם ברבי סימאי מסתכל בהם. וזה היה טעמו של אברהם אבינו שצייר צורת הצדיק על המטבע, שבזה קישר את כל העולם במחשבתם לצורות הקדושות, ואשרי מי שמצייר את דיוקנם במחשבתו.

כתוב בבאר מים חיים עה"פ 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', ואמרו בגמ' ב"ב דף טז שאברהם לא הסתכל מעולם על שרה. וכ' שדרך הצדיקים שיודעים שהם צריכים להכנס למקומות הנסיון, במקום שצריך שמירה גדולה, מה עושה הצדיק, הוא מתקשר למקום גבוה מאד באהבה ויראה כדי שלא יוכלו לנתק אותו ע"י שום ראייה או שמיעה אסורה, וכשרואה דבר מה, הוא תיכף מקשרו לשורש האלקי, כמו שלימד אותנו המגיד זי"ע להתבונן בשורש היופי ושורש האהבה, ולא הובא את השי"ת באהבה יתרה ע"י שכופה את יצרו ומתבונן שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו. והנה אברהם אבינו לפני שירד למצרים ערות הארץ נתדבק בדביקות עליון מאד כדי שלא יזנק מטומאת מצרים. ולכן עד הנה לא היה אברהם אבינו מורה היתר לעצמו להסתכל על שרה אשתו, שזהו מעין דמעות דמעות דלא תתורו, לע"פ שהוא מותר, היה מרחיק עצמו מאד מלהכשל. אך הפעם הריאשונה שהתיר את עצמו להסתכל בשרה היה כשהיה צריך ללדת למצרים, ולכן הוצרך להתקשר בקשר עליון ואדוק בשורש אלקותו יתברך שבכל תנועה בעולם, א"כ הכל רווח, יסתכל עתה על הצדקת הגדולה שרה, להמשיך על עצמו מקדושת צלם האלקים שבפני הצדקת שרה אמנו. ואז ידע שבאמת היה צריך להסתכל עליה תמיד גם לפני כן, כי 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' ואין בה שום קליפה והסתרה כלל.

ובזה מיושב פליאה נשגבה היתכן שאברהם אבינו שלח תמונת שרה לכל העולם חקוקה על המטבע, ולשיטת רש"י גם היה תמונת רבקה מצד השני של המטבע, הרי צריך מאד להזהר שלא להכשיל אחרים ב"לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. ולא עוד, אלא שהוא בעצמו אינו מסתכל מימיו על שרה אשתו, ואיך פתאום הוא שולח לכל העולם את התמונה שלה? אלא שלאחר שהיה דבוק בהשי"ת בדביקות עליונה מאד, וראה לפתע שהיא צדקת גדולה מאד בדרגת צדיק מופלג שמי שמתסתכל בו מקבל על נפשו הארת קדושת צלם האלקים שבפני הצדיק. לכן חקק צורתה במטבע שכל בני העולם יבואו ליראה את השם הנכבד בזכות צורתה הקדושה.

אמנם בימינו הלכה למעשה אסור לשלוח תמונות של נשים, ואין שום מקור בשולחן ערוך שהקילו ברבנית של האדמו"ר. אך אברהם ושרה שהם אב המון גויים והיא אמה של כל העולם. ואי' בספ"ק שבשעת נסיון יצייר צורת אביו ואמו. כלל הדברים שיש לנו כאן מקור ענין תמונות של צדיקים, יש דברים בגו להמשיך על עצמו קדושת צלם האלקים של הצדיק. והוסיף שם שמשה רבינו היה מסיר את המסוה כדי שכלל ישראל יסתכלו בצורתו הקדושה ויבואו ליראת שמים. בתחילה נתייראו להסתכל על פניו הקדושים עד שקרא להם והסתכלו בו. כי יש צדיקים שלא נתנו שיסתכלו על פניהם, מהר"ד מבעלזא זי"ע אמר שלא יסתכלו עליו בשעת ק"ש. ואמר לו 'ג' מקומות בתפילה שלא יסתכל עליו שם. כך היה במשה רבינו בתחילה כשקרא עור פניו ולא יכלו להסתכל בו, אך לאחר שברצונו הסיר את המסוה, היתה קדושה ושמירה מיוחדת שיוכלו לזכות להסתכל בפניו הקדושים. וכמו שלמדנו כאן שיש השראה מיוחדת בתמונה של צדיק קדוש, הרי זה לעומת זה עשה האלקים, צריכים לשמור מאד מלהסתכל על פני גויים ורשעים, אפילו דיוקן של טראמפ יכול להשפיע שלא כראוי. בימינו יש 'שער בלאט' שכל כולו מרוח בפרצוף טמא ומטומא מאנשי דור המבול, גוואלד. הרי אסור להסתכל בפני אדם רשע, לא רק בפניו ממש אלא גם בדיוקנו. וכמ"ש בגמ' מגילה שאמר רבי יהושע בן לוי במה הארכתי ימים 'שלא הסתכלתי בצלם דמות אדם רשע', צלם דמות דייקא, לא רק עליו לא הסתכל אלא גם על תמונתו לא הסתכל.

ונאמר בדרך הלצה שמי שנכשל והסתכל בתמונת טראמפ וחבריו, צריך תשובת המשקל ולעיון היטב בפנים הטהורות בפינת החי שב'כל העולם כולו', בתקוה שיש שם תמונה של צדיק.

(הגרמ"י רייזמן - ה' ע"ך פח)

בדרך הדושי

דאברהם הוא דקאמר לי' הכי, והיינו משום דאדם חשוב שאני. והשתא א"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך מוארצך וגוי אל הארץ וגו', והיינו כדי שיהא קונה בהילוך, וקשה הא אין הילוך קונה אלא בני רבים ואברהם שהיה יחיד אין בדין שיהא הילוך קונה, ע"ז בא המדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול וא"כ הוה אדם חשוב וכרבים דמי ודו"ק. ואפשר לומר נמי מה דאיתא עוד במדרש ואעשך לגוי גדול, אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, דר"ל לפי דעה זו דדוקא רבים קונים בהילוך אבל יחיד אינו קונה בהילוך אפילו אדם חשוב, א"כ הדרא קושיא לדוכתא האך קנה אברהם בהילוך והא אין יחיד קונה, לכך אמר אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, וא"כ הוה דינן כרבים מחמת מה שציאו ממך אומה גדולה ושלמה ודו"ק

בשעת משא ומתן, ולא ישקע בדרכי הטבע במנהגו של עולם, וזה הטבע של הגויים, אך בני ישראל יש לנו הנהגה אחרת לגמרי.
הקב"ה ברא את הטבע תחת השמש, והצדיקים אומרים 'הכל הבל'
 וזש"כ רש"י בספר קהלת עה"פ 'הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל' 'שלמה המלך קורא תיגר על מעשה בראשית', הקב"ה אומר על הטבע 'והנה טוב מאד' שלמה המלך אומר שהכל הבל, ז' הבלים כנגד ז' ימי בראשית. כי תחת השמש הכל הבל, אך למעלה מהשמש אינו הבל. כי יהודי שמגלה שאין טבע רק השגחה בלבד. רבי חנינא בן דוסא עומד לביתו וצוחק על בתו שדואגת על חשרון השמן, הבל הבלים הכל הבל, מי שאמר לשמן וידלוק אימר לחומץ וידלוק, הוא ושמה המלך עומדים וצוחקים על מעשה בראשית. כי לפי מעשה בראשית מוכרח שמן ופתילה כדי שידלוק. ולמעלה מן השמש החומץ דולק כמו השמן. והדברי חיים מצאנו שולח יהודי חולה ריאות שיריח את הנרות שבת בשעת כיבוים ויתרפא רפואה שלימה. ומהר"א מבעלזא זי"ע שומע שהרופא אמר שאין תקוה, וצועק שלא ידברו כך בחדרו, וחזרו ואמרו שהרופאים אמרו שיוכלים לקחת כבר את החולה הביתה... ושמש מהר"א ואמר גם אני אומר כך לקחת את החולה לביתו, ונתרפא החולה, ויחי יותר מתשעים שנה. ועוד כהנה וכהנה צדיקי אמת שמלגלים על מעשה בראשית. שהרי הרופא אינו מדבר סתם, יש לו הוכחות אמיתיות מתוך דברי מעשה בראשית. אלא שהם קוראים תיגר על מעשה בראשית.

מקור קדום לתליתית תמונות של צדיקים בבית

וכתב עוד שם ב'וצוה הכהן' שבדורות הקודמים היו חסידים ואנשי מעשה נזהרים מלתלות תמונות אנשים בביתם, ובליטא נהגו לתלות תמונת הצדיק רבי נחומ'קע הורודנער זצוק"ל, גם בבית החפץ חיים היתה תמונת רבו על הקיר, וצוה להסתכל על פניו הקדושים. וכן נהגו בימינו בבתי חסידים. כשנחפש מקור קדום לזה כמעט שאינו בנמצא, אך שם בספר 'וצוה הכהן' [ידי"נ של הרה"ק רבי פינחס קארצ'ער זי"ע] האריך מאד שיש לזה השפעה גדולה על בני הבית, להסתכל על פני הצדיק. דהא אמרו בגמ' שבת קמט שאסור בשבת להסתכל על הכתב שתחת הצורה, ודיוקן עצמו אף בחול אסור, שנאמר אל תפנו אל האילילים. וכתבו בתוס' שמדובר שם דווקא בתמונות שעשויים לעבודה זרה, אך תמונות לנוי מותר, והביא רביה מדברי הגמ' בע"ז שרבי מנחם ברבי סימאי נקרא בנן של קדושים דלא אסתכל בצורתא דזוזא, ואם היה איסור להסתכל על כל דיוקן, מה מעלה היא זאת, הרי איסור גמור הוא. והקשה ה'וצוה הכהן' [תלמיד המגיד, ואב"ד יאמפלא ועוד] והא תוס' שם במסכת ע"ז הקשו להיפך מדוע נקרא בנן של קדושים, מה חסידות היא זו והא בגמ' שבת אמרו שעל דיוקן עצמו אסור להסתכל? הרי שדברי הנוספות סותרים אז? ובמס' ע"ז אין תוספות מחלקים בין צורה לע"ז או לאו, אלא מחלק בין צורתא דזוזא שאין בה הפנאת הלב כיון שהזוז רגיל מאד, ליכא ביה משום 'אל תפנו', אך בצורת דיוקן אחר שכן מפנה הלב, אסור בו משום אל תפנו. וכ"כ הרי"ן בשם הערוך שיש איסור להסתכל על דיוקנאות משום שזה מושך הלב להסתכל בהם, ונאמר 'אל תפנו', אל תפנו א"ל מדעתכם. כך דעת התוס' בע"ז וכן הוא שיטת הערוך.

הסתכלות על דיוקן הצדיק ממשוך עליו קדושת צלם אלקים שבפני הצדיק

וצ"ע מדוע מותר להסתכל על השמש והירח, ועל אילנות ועשבים, ועל בניינים וכלי כסף וזהב, ואין עוברים משום 'אל תפנו', מה נשתנה דיוקן שהוא מפנה את הדעת מלחשוב מהשי"ת יותר משאר ההסתכלויות המתורות שבכל העולם? וביאר ע"פ מש"כ בכתבי האריז"ל שצורת האדם מכוון כנגד עולמות עליונים, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ואפילו על תמונת הצדיק נאצל צלם רוחני החופפת עליו. משא"כ צלם דיוקן של רשע איש בו צורת צלם רוחני דקליפה דרוחא דמסאבא, כי יש צלם אדם שקדושה ויש צלם אדם דקליפה. וכתב מהר"א במגילה דף כח, שלכן המסתכל ברשע עיניו כחות, היינו שנחסרים בעיניו קדושה וטהרה. כי ממשוך על עצמו רוחא דמסאבא (וצריך בזה חיזוק גדול, כי בעיתונים החרדיים שלפני שבעים שנה לא הביאו תמונות של גויים, אפילו לא תמונה של סטאלין ימ"ש, ואילו בימינו כל העיתונים ה'כשרים' מלאים בטרמפאים למיניהם) והנה כשמסתכל על צורת הצדיק, ואפילו אין צורת הצדיק לפניו אלא שמצייר במחשבתו צורת הצדיק, [כיוסף הצדיק שהיה לו שמירה כשנזכר דיוקן של יעקב אבינו, ואי' בירושלמי שכשלומדים מימרא מהצדיק שהוא מכירו ויודעו, יצייר לפניו צורת בעל השמועה כנגדו. והצדיקים הגדולים היו ממשוכים אפילו תמונת אביי ורבא כשלמדו דבריהם בגמ' כנודע מהרה"ק רבי שמעלקא זי"ע] ע"י נמשך עליו השפעה דקדושה מצלם אלקים שבדיוקן הצדיק.

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת לך לך תשפ"ד שנה י | גליון מס' 505

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מאה ברכות מתוך הודאת הלב

הזהר הקדוש בפרשתנו (עו א) כותב כי המלים "לך לך" הן בגימטריה מאה, וזושר כי הפסוק הראשון בפרשתנו מגלה שטרם ירדת הנשמה לעולם, מתנה עמה הקדוש ברוך הוא שתברך בכל יום מאה ברכות.

ואכן, לאורך כל היום פלו מקפים אנו בברכות; ברכות השחר, ברכות התפלה, ברכות הנהנין וברכות המצוות. מאה פעמים ואף יותר זוכים אנו להודות מדי יום למלך העולם.

הברכות, עקר מהותן הוא הודיה לקדוש ברוך הוא על הטוב והשפע שהוא מעניק לנו מידו המלאה והרחבה בכל עת ובכל שעה, ברוחניות ובגשמיות. משום כך חשוב שלא נאמרן מתוך הרגל וכמצות אנשים מלמדה, אלא תחלה נעצר ונתבונן על מה אנו באים להודות, ורק אז נברך.

ההודאה לה' היא מהות היהודי, והיא משמעות פנוי - 'הודי'. אם נדקדק לברך את מאה ברכותינו כראוי, בכונת הלב ובהתבוננות, נמצאנו מצהירים בכך עוד ועוד פעמים, בגאון ובבטחון: "אכן כן, יהודים אנחנו!"

ההתבוננות האמורה חשובה במיוחד באמירת 'ברכות השחר' - ברכות שבמקצתן מודים אנו על תפקודן התקין של כלל מערכות גופנו. ברכות אלו, שמלכתחלה נתקנו כברכות נפרדות, על כל הנאה בעתה, נאמרות בימינו כמקשה אחת, כמין תפלה אחת ארפה... דבר שעלול לגרם לנו בקלות להחמיץ את רגשות ההודאה העמקים שהיינו חשים אלו היינו אומרים כל ברכה בעתה.

חשבתי פעם על עצה נפלאה שיכולה להועיל לכך: יש סודרים שבהם לפני ברכת התורה הובאה תפלה מקדימה: "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה לברך על התורה..." אמנם ברכת התורה היא מצוה מן התורה, אולם מדוע שלא נעשה כך לפני אמירת כל ברכה? כך, לפני ברכת "הנותן לשכוי בינה", נאמר: "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות חכמים להודות על הדעה", לפני "שלא עשני גוי", נכון להודות על התורה והמצוות שרק אנו כיהודים זכינו בהם, וכך הלאה.

נראה שאף התביעה האמורה נרמזה בפסוק שבו פתחנו: כד' לברך "לך לך" ברכות כראוי, עליך להתנתק ולהתרום "מארצה" - מטבעך הארצי שמביאה לברך את הברכות כמצות אנשים מלמדה וללא כוונה ראויה.

ולסיום, בל נשפח כי בתוך חובת מאה הברכות כלולה גם החובה לברך בקול באזני מי שיענה אחריו אמן - שפידוע היא חלק מן הברכה, וברכה הנאמרת באזני אחרים, ממילא נאמרת בכונת הלב ובהתרומומות הנפש.

בקריאת "לך לך מארצה וממולדתך".

שבת שלום,

278 213 מכונס"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

'אלקי יעקב' ולא 'אלקי ישראל'

"ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (יב ב) תמיהה ידועה היא - מפני מה אנו מזכירים בפתח תפלת שמונה-עשרה "אלקי יעקב" ולא "אלקי ישראל", והלא הכתוב אומר (בראשית לה י): "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל?"

באר רבי שמשון מאוסטרופולי:

שמותיהם של שלשת האבות יחד מרכבים משלש-עשרה אותיות, בגימטריה של "אחד", וכך גם שמות ארבע האמהות, זאת לפי שהם אלו שפרסמו את יחודו של הקדוש ברוך הוא בעולם. נוסף על כך, מנגן האותיות בשמות האבות והאמהות יחד הוא עשרים ושת, בגימטריה של שם הוי"ה. לפיכך, כדי שלא להוסיף על מנגן האותיות האמור, מזכירים אנו את השם "יעקב" ולא את השם "ישראל" - שבהזכרתו תתוסף אות אחת למנגן שמות האבות.

לפי זה באר רבי שמשון את דרשת חכמים (פסחים קז ב, הובאה ברש"י כאן) על המלים "ואגדלה שמך" - "זהו שאומרים אלקי יעקב": אלו לא היה הקדוש ברוך הוא מגדיל את שמו של 'אברם' ל'אברהם', היתה נחסרת אות אחת ממנגן שלש-עשרה אותיות שמות האבות, וכדי להשלימה היה עלינו לומר "אלקי ישראל". אף כיון שהגדיל הקדוש ברוך הוא את שמו של אברהם, "זהו שאומרים אלקי יעקב" - שלא להוסיף על המנגן.

עגן זה אף נרמז בפסוק (ישעיה מ כז): "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה";

כביכול תמה הנביא: "למה תאמר אלקי יעקב" ולא "אלקי ישראל"? ומשיב: לפי שאם נאמר "אלקי ישראל" יגדל מנגן אותיות שמות האבות מהגימטריה של שם הוי"ה - עשרים ושת - ויהיה זאת בבחינת: "נסתרה דרכי מה" (ניצוצי שמשון).

על פי זאת הוסיף ודרש האוהב ישראל מאפטא את הפסוק (תהלים כז א): "לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל" - אלמלא היה נקבע מנגן אותיות שמות האבות והאמהות בגימטריה של שם הוי"ה, אזי: "יאמר נא ישראל" - יכולים היינו לומר "אלקי ישראל".

ד"ר דאורייתא ד"ר ע"א

מצות המילה - גזרת מלך

"ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני א-ל שדי התהלך לפני והיה תמים" (יז א) את הכתוב "והיה תמים" מפרש האבן עזרא כצווי: "שלא תשאל למה המילה". ואכן אמרו חכמי הפדרש (תנחומא לך לך כ) שמצות המילה נתנה כחוק בלי טעם, ועליה אמר הכתוב (תהלים קה י) "ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם".

האבודרהם (מילה וברכותיה) מפרש שמשום כך קבעו חכמים לומר בנסח הברכה שאחר המילה: "אשר קדש ידי מבתן וחק בשארו [=בבשרו] שם" - "אמר: חק" - שאין בו טעם ידוע לנו, אלא גזרת מלך".

הצדיק שהתגלה לצד ציונו

כל הספור, ואחר נחפו להגיע לתחנה כדי לשוב לביתו. אלא ששוב התעוררה הבעיה: כיצד ימצא את הדרך תחת מעטה הלבוש. הוא הביט סביבו, המרחב היה שומם והבריות היו ספונות בבתים המחממים. כמעט נפל לדאגה, אלמלא לשמחתו גלה לפתע את אותו יהודי שעמד קדם לצדו. הלה התנדב בשמחה ללוותו עד לתחנה, ומידענו צעד אחריו.

משהגיעו לתחנת האוטובוס בקש האברך להודות למלוהו, אולם למרבה הפלא, כפי שהופיע האיש כן נעלם; בפתע פתאום כמו נבלע בתוך השלג ואיננו.

בחסדי ה' לא נערם השלג לגבהים, שרות האוטובוסים התחדש והאברך שב לביתו. עם הגיעו שח לזוגתו את אשר קרהו, ובדבריו העלה השערה, שמה אותו יהודי שכה היטיב עמו היה לא אחר מאליהו הנביא ע"ה. בתגובה נדה זוגתו בראשה: היתכן שמחמת הקור שקע בעלה בהזיות?! - תמהה בינה לבין עצמה.

אלא שמידענו לא נרגע. הוא היה איש רציני, ומשהו בלבו גרם לו להאמין כי לא טעה. בהזדמנות הראשונה הוא שח את המעשה לפני רבו השבט הלוי, אשר בתגובה חזר אליו בנעימות והרגיעו כי חבל לו להתפס לדמיונות, ובדאי היה זה איש רגיל, אף זריז ומהיר להעלם...

יכול היה הספור להשתקע מן הלב, אלמלא למחרת בבקר נשמעו לפתע נקישות על דלת ביתו של האברך, מידענו. בפתח עמד שליח מיוחד מבית הרב ואזנר: "רבנו מבקש שתבוא אליו" - סתם ופנה לשוב לדרך. מפתע ונרגש מהר האברך בעקבותיו. עם הפנסו לבית הגדול קבלו הרב במאור פנים ובקש את סליחתו: "אני מתנצל שאתמול דחית את דברך", פתח רבנו, ומיד הוסיף: "אמנם לא היה זה אליהו הנביא, אף גם לא היה זה איש מבין החיים. היה זה רבי לייב בעל היסורים בכבודו ובעצמו. ואם תשאל מהיכן אני יודע זאת, אגלה לך כי בזילת הנה הוא נגלה אלי בהדרת מראהו ואמר לי: 'אני רבי לייב בעל היסורים, בעצמי שהיתי עם האברך בכל זמן אמירתו תהלים ליד קברי. לא רציתי להשאירו לבד ביום שלג, ולכן לוייתי עד לנסיעה. אבקשך למסר לו כי תפלתו התקבלה, ובחדש הקרוב עתידה בתו למצא את זיוגה הטוב...'".

למותר לצין כי כאשר נאמר לאברך, פן היה: כחדש לאחר מכן זכתה בתו להשתדך עם בן תורה מפקל, והיה לפלא.

לקראת שבת מלקתא, פרשת כי תצא

מעשור, באחרית ימיו של רבנו השבט הלוי, ספור שהיה לאחת מהפעמים הנדירות שבהן גלה רבנו את זרוע קדשו וחשף מקצת מעולמו הסמיך והנעלם:

הספור עוסק באחד ממקורביו של רבנו, אברך חשוב ונעלה אשר בתו בגרה ושדוכה התעכב, ולמען ישועתה קבל על עצמו לעלות לעיר הקדש צפת ולהשלים את אמירת כל ספר התהלים על ציונו של הצדיק הנודע רבי לייב 'בעל היסורים'. רבי לייב היה מגדולי תלמידי בעל התניא, ומקום מנוחתו בבית החיים העתיק בצפת נודע כמקום המסגל לקבלת התפלות.

היה זה יום חרפי וסוער, אולם האברך שהתאפשר לו לצאת לדרך באותו יום לצפת, החליט לא לדחות את ההזדמנות. הוא צא מבני ברק בשעה מקדמת כדי להספיק לומר את כל ספר התהלים כהבטחתו.

האוטובוס מבני ברק לצפת עשה כבר את רב הדרך, אלא שדוקא לקראת סופה החל להאט את נסיעתו. מידענו הביט מבעד לחלון ועד מהרה הבין את הסבה: פתיחי שלג צחורים מערבים בגשם החלו לרדת, מזג האוויר הלך ונעשה סוער ככל שהדרך התקדמה צפונה, השמועות אמרו כי שלג משמעותי כבר החל לרדת בצפת, והתעורר חשש רציני שהבאים לצפת יאלצו 'להתקע' במקום למשך זמן רב.

בהגיע האוטובוס למרגלות העיר צפת החליטו חלק מנוסעי האוטובוס לשוב על עקבותיהם לבני ברק, אולם מידענו האברך היה נחוש בדעתו לקיים את סבלתו ולהגיע לציון ויהי מה.

המשיר האברך בנסיעתו, וכשסוף סוף הגיע למרומי בית העלמין העתיק בצפת כבר פשה מעטה שלג את כל האזור. לרגע דאג האברך שמה לא יוכל למצא את המקום מחמת השלג, אולם מיד נרגע בראותו ממרחק דמות עטופה היטב העומדת לצד הציון הקדוש.

האברך צעד בזהירות לעבר המקום וזהה כי מדבר ביהודי שאף הוא אומר את התהלים ליד הציון. הוציא אפוא מידענו ספר תהלים מתיקו, ואחר שהתעטף בצעיפו החל אף הוא באמירת ספר התהלים, כשצעד לסיום הספר עומד היהודי לצדו ואף הוא מתפלל. חרף הקור הכבד התאמץ מידענו לסיים את

מרו בעל השבט הלוי זצ"ל ידוע בפי כל כגאון אדיר בתורה וכפוסק הלכה מבהק. ואולם לא הרבה יודעים על חלקו הרב בתורת הנסתר ובעולם הסוד הסמיך והנעלם. רק לעתים רחוקות היה רבנו מרים קמעה את אדרת גדלותו התורנית המפלאה, חושף

בחסדי ה' לא נערם השלג לגבהים, שרות האוטובוסים התחדש והאברך שב לביתו. עם הגיעו שח לזוגתו את אשר קרהו, ובדבריו העלה השערה, שמה אותו יהודי שכה היטיב עמו היה לא אחר מאליהו הנביא ע"ה. בתגובה נדה זוגתו בראשה: היתכן שמחמת הקור שקע בעלה בהזיות?! - תמהה בינה לבין עצמה.

טפח ומכסה טפחים מגדלותו הנסתרת, הטמירה. ברב קדשתו ומעלתו העצומה זכה רבנו אף לחזיונות שמיימיים; לא אחת היו נגלים לו בחלומותיו קדמונים ומצוקי ארץ ומוסרים לידיו סודות וגלויים ממרומים. למעלות רבות בתורה ובעבודת ה' זכה רבנו בעקבות חלומותיו אלו, ולרב הערכתו אליהם אף חבר חבור מיוחד שבו הביא מקצת מהגלויים שהתגלו לו בחזיון לילה. חבר זה לא הופץ בעקב ולא חלק בישראל, אמנם אחרים מתלמידיו הקרובים זכו לעין בו ולהתפעם מגדלותו העצומה של רבם ומאורם. לפנינו ספור מפלא שהתרחש לפני יותר

תשעים אמונים על ברכות

צריך האדם לענות בכל יום לכל הפחות תשעים אמונים על ברכות, מלבד האמונים שעונים על הקדישים, חכמים הביאו רמז למכסה זו יחד עם שאר מכסות דברים שבקדשה, בכתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", "צדי"ק" ר"ת: צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות. ואולם יש החולקים וסוברים שאף האמונים שעונים על קדיש מצטרפים למנין זה.

מקורות ובאורים:

ב'תקוני זהר' (תקנא תשכ"ו מ ב) מובא שמכסת אמירת דברים שבקדשה נרמזה במלה 'צדקה', שהיא ר"ת: צ' אמונים, ד' קדשות, ק' ברכות, ה' חמשה חמשי תורה. ואולם בספר חרדים (פרק סו אות קעז), ובשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי קט) הביאו גרסה בתקוני זהר שמכסות הדברים שבקדשה נרמזו במלה 'צדיק', ובמקום ה' חמשי תורה נמנו י' קדישים. על פי גרסה זו כתב הרמ"ע מפאנו (שם) שלמנין תשעים אמונים נתן לצורך דוקא אמונים שנענו על ברכות, שהרי לגרסה זו נמנים תשעים אמונים בפני עצמם ועשרה קדישים בפני עצמם.

ואולם ב'לקוט מעם לעז' (בראשית יח ל אות קעה) נקט שאף האמונים שעונים על קדיש מצטרפים למנין זה. ודבריו מוסדים על כך שהוא נקט כגרסת תקוני זהר שלפניו שמכסת הדברים שבקדשה נרמזה במלה 'צדק"ה'. מכך שלגרסה זו לא נמנו הקדישים בפני עצמם, עולה שאפשר לחשב במכסת תשעים האמונים גם אמונים שעונים על הקדישים. וכן כתב בספר 'שלחן הטהור' לבעל 'היכל הברכה' (רטו ד). אף ב'פרוש רש"י' ובית מדרשו' על פיזטים לד' פרושיות (צא לאור מכת"י, ניו יורק תשע"ד) כתב בפרוש שהאמונים על קדיש מצטרפים למנין תשעים, ואלו דבריו (יוצר לפרשת זכור, עמ' פט): "יש דורשים גוי צדיק' אלו צדי"ק אמונים שעונים ביום בין שמונה-עשרה, וקדישים שעונים ביום שחרית ומנחה. וראה שם שלדעתו אות י' בצדיק' אינה מרמזת לעשרה קדישים, כי אם לעשרה אנשים

אוצרות אמונים

עניית אמן בכונה

כמה צריך להזהר בכוננתה

המשנה במסכת ברכות (לד א) אומרת ששליח הצבור לא יענה אמן אחר ברכת כהנים, מחשש שמא יתבלבל מחמת כך בהקראת המשוד הברכה לכהנים.

רבי אליעזר בן ציון ברוק, ראש ישיבת גובהרדוק, דרש כי מכך שחששו חכמים לבלבול מחמת עניית אמן, למרות היותה מלה קצרה השגורה בפי כל, יש ללמד עד כמה גדולה החובה להתרכז ולענותה בכונה. והוסיף כי לכך כוון רש"י כשפרש (שם ד"ה מפני): "ובענותו אמן לא יוכל לכוון מהר ולהתחיל בברכה שלאחריו", כלומר, שהחשש הוא שמא אם יענה החזן אמן לא יוכל להספיק לכוון בה, ובד בבד להמשיך בהקראת הברכה (מתוך מכתב שהתפרסם בחתימתו בקונטרס 'שמר אמונים' עמ' 59).

הנצרכים לתפלת הצבור.

אמנם הרמ"ע מפאנו (שם) תמה שלגרסה זו עולה שיש ללמד כל יום את כל חמשת חמשי תורה, ושלא כמו שאר המכסות המנויות, ותמוה, שהרי למוד חמשת חמשי תורה אינו שונה לכל נפש כשאר הדברים שבקדשה שנמנו במכסה זו, והיאך יתכן שתבעו מכל אדם לעמוד בה מדי יום? מכך הסיק שהגרסה שהמכסות נרמזו ב'צדיק' היא העקר. ואולם ראה ב'ניצוצי זהר' (תיקוני"ו סוף ההקדמה טז ב) שבאר שכוננת הזהר במנותו חמשה חמשי תורה היא לשמיעת קריאת התורה ב'מים שתקנו חכמים לקרא בהם, ולא ל'חייב ללמד חמשה חמשי תורה מדי יום [אכן דבריו צ"ע, שעולה מהם שמכסת חמשה חמשי תורה אינה מכסה יומית כשאר המכסות, שהרי לא בכל יום קורים בתורה].

תשעים אמונים לפני התפלה

יש שכתבו שצריך לענות את כל תשעים האמונים עוד קדם תפלת העמידה של שחרית.

מקורות ובאורים:

כך כתב ב'הגהות בני אבא' על ספר 'פתורא דאבא' למהרח"ו (ענין ברכות השחר אות ו) בשם ה'עטרת צבי' מזיטשו"ב. וראה שם שמביא ראיה לדבריו מכך ש'בתקוני זהר חדש' (תיקנא א מא ב) מובא שמי שלא ענה תשעים אמונים, יכונן בחמש-עשרה ה'וים הנאמרות במלים הפותחות את תפלת "אמת ויציב ונכון", שיחד עם האות א' שבראש המלה הקודמת להם: "אמת", עולות לגימטריה צ"א כגימטריה של 'אמן' (ראה דרכי משה או"ח סא א), ואם לא היתה חובה להשלימם קדם תפלת העמידה של שחרית, מדוע יש לכוון לצאת ידי חובת אמירתם באמירת תפלת "אמת ויציב", הלא נתן להשלימם בשמיעת חזרת הש"ץ בשחרית ובמנחה, ובשמיעת שאר ברכות! וראה בספר 'תולדות אהרן' (פר' שופטים) שכתב שבעניית תשעים אמונים קדם התפלה נפתחים שערי תפלה.

'אמן אלמנה'

במסכת ברכות (מז א) הזהירו חכמים שלא לענות אמן מבלי לדעת על מה היא נענית, וכנו אמן הנענית כך בשם 'אמן יתומה', לפי שהיא מנתקת מהברכה כיתום שאין לו הורים.

הוסיף ואמר רבי אליעזר הורביץ מטרניגראד, כי על דרך זו יש לכנות אמן הנאמרת ללא כונה בשם 'אמן אלמנה'. שכן עניית אמן צריכה להתבצע על ידי הגוף והנשמה יחד, כלומר באמירה בפה, ובכוננת הלב השייכת לנשמה, ועליה כתוב (תהלים קנ ו): "כל הנשמה תהלל י-ה". נמצא שאמן הנענית מן השפה ולחוץ, בנתוק מהנשמה, היא כאלמנה שאין לה בעל.

על שני אמונים אלו הזהיר הפתוב (שמות כב כא): "כל אלמנה ויתום לא תענוו" - אל תענו 'אמן יתומה' ו'אמן אלמנה' (נעם מגדים' פרושת משפטים).

סימן משמים

מדבר כמוכן בחמור רעיל ומספן, והעולל המספן שתה ממנו בתמימות בקבוק שלם. רק לאחר שהחל להשתנק גלתה אמו את הטעות ומהרה לטוס עמו, אחוזת אימה ופחד, לעבר בית החולים, בתקוה שיוכלו להציל...

כותבת הבת הגדולה שהצטרפה לאמה והיתה עדה למעשה:

"טסנו מיד לבית החולים, כששפתינו מרחשות קבלות ותפלות. בדרך נקלע לפנינו במפתיע אוטובוס של 'בני אמונים', עליו היתה מדבקת פרסמת זוהרת על מעלת האמן. ראינו בכך סימן משמים, ומשכף מהרגו, אמי ואני, לקבל על עצמנו להתחזק בעניית אמן, ובפרט אחר ברכות השחר. כשהגענו לבית החולים בדק הרופא בחדרה את אחי, ועד מהרה פשט חייד על פניו. הבדיקה העלתה שבחסידי ה' החמור כבר החל לצאת מהגוף ולא חולל נזק. חזרנו הביתה בתוך זמן קצר, כשבפניו הלל והודיה לאלקי אמן... תודה לכם, 'בני אמונים'."

לפניכם ספור אותנטי המעבד על פי מכתב שנשלח למערכת 'בני אמונים' בידי בעלת המעשה, ויש בו כדי לחזק ולעורר על כחה הנודע של עניית אמן, להציל ולהושיע מכל צרה וצוקה ולפדות את שומריה מכל נגע ומחלה.

בבית משפחת ר' אימה ופחד. שרוליק הקטן, בן חדשים וחצי בלבד, החל לבכות ולהשתנק, והסבה המחרידה לכך התגלתה מיד: זמן מה קדם לכן, כמעשה שבשגרה, הכינה לו אמו את בקבוק המטרנה. היא מזגה בטבעיות לתוך הבקבוק מאה ושמונים מיליליטר מים חמימים מתוך הקמקום שעמד על השיש, הוסיפה לתוכם שלוש כפיות מטרנה, נערה והגישה לעולל המרעב שבדיה, וזה מהר הלגם ממנו בשקילה.

ולא ידעה האם המסורה, כי כמה דקות קדם לכן מאן דהו מבני הבית החליט לקחת זמנה ולנקות את הקמקום מהאבנית שהצטרבה בתוכו. הוא רוקן את הקמקום ממימיו, ותחתיהם שפך לתוכו כוס מלאה בחמור חמצתי המיעד להסרת אבנית.

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

רבי דב יפה
י"ט בחשוון תשע"ח

המשגיח רבי דב יפה נושא דברים בכנס 'בני אמונים'.

רבי דב יפה נולד בשנת תרפ"ח בעיר וילנא לאביו רבי צבי יחזקאל. בשנת תרצ"ה עלה עם משפחתו לארץ ישראל והם התיישבו בתל אביב. למד בישיבת הישוב החדש בתל אביב ובה התקרב לרבי יואל קלופס. משם המשיך לישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. בהמשך למד בישיבת חברון שבירושלים וכן בישיבות פוניבז' וסלבודקה שבבני ברק.

בהגיעו לפרקו לקחו רבי אהרן כהן, ראש ישיבת חברון, כחתן לאחייניתו היתומה שגדלה בביתו. לאחר נישואיו גר בשכונת גאלה בסמוך לישיבה. בשנת ה'תשט"ו התמנה לכהן כמשגיח בישיבת 'כנסת חזקיהו' שבכפר חסידים, תחת מורו ורבו המשגיח רבי אליהו לופיאן, תפקיד שבו המשיך עד אחרית ימיו. היה לדמות מופת ופלא לתלמידים הרבים שדבקו בו. שיחות המוסר שמסר התפרסמו בסדרת הספרים 'לעבדך באמת'.

נפטר לאחר תקופת מחלה, ב'י"ט בחשוון תשע"ח, ונטמן בבית הקברות ברקסים.

להלן מאמר שנשלח מבית המשגיח יצ"ל למערכת 'בני אמונים' בהדש אלול תשע"ה:

עניית אמן - תזכרת לחיות עם הבורא

בספר 'חובות הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) כתוב שהקדוש ברוך הוא ברא את עולמו באפן שהדבר הנצרך ביותר לחיי האדם, הוא גם הדבר הכי קל להשגה, וכגון חמצן ומים, שמפאת שהם יסוד הקיים של האדם, הכי קל למצוא אותם. הסבא מקלם למד שכדורך זו נהג הקדוש ברוך הוא גם בענינים שברוחניות, שהדבר הנצרך ביותר לחיי הרוחניות, והוא האמונה, הוא גם המצוי והקל ביותר להשגה. כי הגם שהנהגת הבורא עתה היא בבחינת 'הסתר פנים', מכל מקום הרי עצם סדור הבריאה מעיד שיש יוצר ובורא לעולם, וכמו שכתוב (ישעיה מ כו): "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה".

הגה"צ רבי שלמה ברענדא יצ"ל רגיל היה להזכיר את דברי חז"ל (מכות כג א): "בא חבוקוק והעמידן על אחת: 'יצדיק באמונתו יחיה', לשון 'חיה' מלמדת שלא מספיק שנאמין, אלא עלינו לחיות עם אמונה; לדעת מהו מרפז החיים שלנו - לחיות עם הבורא עולם!"

ובאמת מצינו שרבונו יונה ב'שערי תשובה' (ש"ג אות כז) למד שהפסוק: "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך" הוא אזהרה ולא, שלא נשכח בכל מעשינו את השם יתברך. וזהו משום שהאמונה מחיבת אותנו להתנהג על פיה, וכמו שכתב שם: "וחיב האדם להשתדל

לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחייבות מן הזכייה, כמו היראה והצניעות וקשיוט המחשבות וטכסים המדות, כי זרע הקדש ישיגו כל הנהגה נאנה המעטירה בעליה מזכירת ה' יתברך".

וזו הפונה כשתקנו במטבע הברכות: "ברוך אתה ה'", בלשון נוכח: "אתה", כי הלא אנו באמת רואים את הבורא על ידי כל סדור מעשיו המוכיחים על עושיהם.

חז"ל (סנהדרין קי ב) הביאו כמה דעות מהו הזמן שקטן זוכה לחיי העולם הבא, אחת מהן היא: "תנא משום רבי מאיר, משעה שיאמר אמן". והביאו עוד: "מאי אמן? אמר רבי חנינא 'אל מלך נאמן', כלומר שראשי התבות של אמן הוא "אל מלך אמן". אני רגיל להביא את דעת הגר"ח מוולוז'ין (כתר ראש אות נה) שעניית אמן פונתה "הלואי". אמנם במהרש"א (ח"א) שם כתב דברים נשגבים בבאור הדברים, שמלת אמן משמעותה קיום הדבר ואמתתו, וכמו שאיתא בגזיר (סו ב): "גדול העונה יותר מן המברך". ומשום כך זוכה הקטן שיפתחו לו שערי גן עדן מחמתה, כי באמרו זו המלה המורה על אמתת הבורא, זכה בעולמו.

לפי זה מבאר שם מהרש"א את פונת הגמרא, ששאלתה היתה היאך מנח במלה אמן קיום ואמות הבורא בעולם הזה ובעולם הבא, ותוצאה שזהו בכך שהיא ראשי התבות "אל" - בעולם הזה, "מלך" - לדון ולשפט כל באי עולם בעולם הבא, ו"נאמן" - לשלם שכר וענש לכל איש כדרכיו.

הנה לנו הזדמנות בכל עניית אמן לזכור את הקדוש ברוך הוא, לחיות עם תפקידנו בעולם שהוא לחיות עם הבורא עולם. ומה מתאימה לענייננו תחנתו של רבי יהודה הלוי: "אלקי אנה אמצאך - מקומך נעלה ונעלם, ואנה לא אמצאך - כבודך מלא עולם".

הדברים נמסרו ע"י תלמידו הרה"ג ידידיה יוסף שרץ ועברו את עינו המדקדק של המשגיח יצ"ל

{ אז נדברו }

פרשת לך לך תשפ"ד | גליון מספר: 623 | לסדר: " לזעך אתן את הארץ הזאת "

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ורחמים!

לילות החורף לפנינו!! מה בין ערב של יהודי לערב של ערבי??

בימים אלו אנו עוברים לשעון חורף. החורף מתחיל!!! הימים מתקצרים והלילות מתארכים... וכמובן... על פניו נכוננו לנו עוד הרבה ערבים של חורף כשברקע העולם הערבי מכל הכיוונים זומם להעריב שמשנו ח"ו... האומה הערבית נקראת כך גם מלשון מערב!! וגם מלשון ערב!!! ושניהם- גם רוח מערבית וגם הערבי שניהם קשורים איכשהו **לערב!!!** הערב הוא ממלכתו הבלעדית של הערבי!!! (אצל יהודי במתכונת המקורית הערב הוא דווקא אחיזת החיצונים... ומחצות לילה ואילך היהודי מתעורר לעבודת בוראו... אבל עזבו... אנחנו לא שם... לא נשנה סדרי עולם...) ולמה הערב שייך לערבי?? כי במשך היום אין לערבי מקום... הוא נודד... מטלטל ממקום למקום... ו... ובערב!!! בערב הוא מתמקם ואז הוא מתחיל להרעיש ולהטריד ולהוציא את כל העולם משלוותו... כל פעם שערבי מוזכר בתנ"ך תמיד יש שם איזשהו אוהל ברקע... כי הערבי במשך היום אין לו זהות... אין לו מקום... ואם אתה רוצה לעמוד על טיבו? תבא בערב!!!

והנה בימים אלו אנחנו מתחילים את ערבי החורף הארוכים בו בזמן שברקע נושפים לנו שכננו הערביים!! ולא נותר לנו אלא להגיש לה **ערבים** מסוג אחר!! להראות לאבינו שבשמים את ההבדל... מה בין ערב שלי לערב של בן דודי הערבי... למי שלא יודע איך נראה ערב אצל ערבי... אז ככה... ממש בקצרה... כשמתחיל הערב... דבר ראשון הוא מוציא שולחן החוצה... ואח"כ שתי כסאות... ואז מגיע הנרגילה... אחרי חצי שעה מופיעים עוד שנים... אח"כ עוד שלוש אופנועים עוצרים בצד ומצטרפים לחפלה... ואז מגיע השלב של היעל האש... ואז מגיעים עוד שלושה... ואז מגיע הרמקול הנייד ומתחילה מוזיקה... ולאט לאט הווליום עולה... (ולפעמים יש גם זיקוקים ויריות באויר) ובשלב מסוים- לא ברור מתי... מתחילה מריבה... ואז יש שם צעקות וריצות הלך וחזור... וזהו!!! עד כאן... בשלב הזה הלכתי לישון... אני כבר לא יודע להגיד לך לאן זה ממשיך... רק איך זה מתחיל... אבל האמת היא שאני לא צריך להגיד לך איך זה נגמר... כי כלונו יודעים איך זה נגמר... זה נגמר בעזה... זה נגמר בפשע במגור... זה נגמר בחוליות מחבלים ובניסיון לפיגועים...

ככה נראה ערב אצל הערבי!!! כל היצור ההפוך הזה שנקרא ערבי שאנחנו סובלים ממנו בכל הגזרות האפשריות... הכל איכשהו מתבשל בקבינט שנקרא: **ערב!!!** כל הערב!!!!!!

עכשו בינינו!!! שישאר בינינו... ואיך נראה אצלנו הערבי??? האם אצלנו הערב נראה יותר טוב?

בא נשאיר את זה פתוח... צריך לדעת חד משמעית!!! שערב זה משהו שצריך לתכנן ולתחם אותו... כי אחרת... ערב זה משהו שיוודע רק להתחיל... אבל להיגמר? אין לך מושג איזה זה נגמר... זה נגמר בעזאזל) ובינינו... בחור יקר... תסתכל לי בעיניים... אתה יודע טוב מאוד על מה אני מדבר... עזוב עזה... עזוב ערבים... בא נדבר על כל ערב שגרתיי!!! כשהערב הוא לא מתוחם... אז הוא מתחיל איכשהו... ולאט לאט הרמה יורדת וכל הנושאים נגמרים... ושם הדברים יוצאים מהקשרם והעסק יוצא מכלל שליטה... ואז אתה מוצא את עצמך בעזה...

בחור יקר: בשביל זה כעת מתחילים הערבים של החורף כשהערבים נושפים לנו בעורף... ובא נעשה יחד חשבון נפש מה אנחנו עושים עם הערב... שלושה דברים: א. איך אני ממלא את הערב בתוכן רוחני!!! ב. מתי אני מסיים את הערב!! ג. מתי אני קם בבוקר... אל תתן לערב להימרח... אל תהיה סמרטוט... אתה לא גר בעזה... אל תהיה שעיר לעזאזל...

תזכור כלל ברזל: ה' מכתיר את השמש והירח כמושלים בקרב תבל!!! למה?? כי הם קובעים את הסדר יום!!! הוא מכתיבים את השעון!! מי שמכתיב את השעון הוא מושל!! הוא גבר!! מי שכתוב על הגב נגמר... והוא שוכח ללכת לישון ואח"כ שוכח לקום... שלא יעזי להיכנס לשידוכים במצב הזה!!! אישה צריכה בעל מושל!! שולט!! שמוביל ולא מובל!! אם אתה לא יודע לדפוק על השלחן כמו גבר ולהגיד החלטתי ללכת לישון... אם אתה לא יודע לעשות את זה... אתה לא כשיר נישואין... אתה לא גבר!!! ברור או לא ברור???

המבחן של יהודי האם הוא גבר או סמרטוט... זה איך נראה הפרצוף של הערב שלו!! האם הערב שלו נראה מרוח כמו של הערבי... או שיש לו מחר... יש לו ערכים...

לא לחינם חז"ל מזהירים כבר בט"ו באב שאז הלילה מתחיל טיפ טיפה להתארך... ולא מוסיף יסף!! מי שלא מוסיף בעסק התורה בלילות החורף יאסף קודם זמנו... **צריך להיערך ללילות החורף!!!** לדעת שבחורף עיקר השטייגן בערב!!! אחרת הערב יקבל פרצוף של ערבי...

ובפרט בתקופה לא פשוטה זו... שאויבינו אורבים לערב!! (ועל פניו... עיקר הסכנות של החיילים בתקופה הקרובה זה בשעות הלילה הארוכות...) ומי ישמור על כלל ישראל בלילות החורף הלא פשוטים האלו? בשביל זה אנחנו צריכים להיערך בצורה רצינית למבצע פרטי אישי של כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב, שנא' 'ולא אמר איה אלוך הנותן זמירות בלילה, (אומר רש"י: בית שנותן זמירות בלילה, לא נצרך הבית להיחרב ולשאול איה עושי? הריני חרב.)

עכשיו: חוץ מזה... בל נשכח... שמיום ראשון הקרוב זמן ק"ש בבת אחת נהיה מוקדם בשעה!! וזה הכי מוקדם במשך השנה... ואל תעזי להפסיד זמן קריאת שמע!! בפרט לא בעידן ריתחא שכזו... כמו שאומר המשוח מלחמה: "שמע ישראל, אתם קריבים היום למלחמה על אויביכם", אומרת הגמ': אפילו אין בכם זכות אלא ק"ש בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם", כתוב כאן: שיש כח בקריאת שמע שחרית וערבית!!! שה' אלוקים ילך עמכם להושיע אתכם...

זכור: סוף זמן ק"ש מג"א- 7.52!!! (גר"א- 18.35)

דע מה שתשיב לאותו ישיבוחר שפתאום רוצה להתגייס לצבא

מטבע הדברים בימים אלו... היות ויש כעת גיוס המוני לצה"ל למלחמה... אז יש גם הצפת רגשות בקרב חלק מהציבור החרדי ש... שבצעם... באמת למה לא להתגייס... לשרת... לתרום מעצמנו לעם ישראל... ואחדות... ויחד נצא... ואז יש התעוררות פנים חרדית להתגייס לצבא... ומישהו התקשר אלי בלחץ... אוי אוי... מה קרה להשקפה הצרופה של בחורי ישיבות?? חייבים לצאת בהסברה דחופה לבחורים בהשקפה הנכונה שאנחנו משרתים מתוך בית המדרש... והוא מנדנד ל... זה לא פשוט... יש איזשהו סדק ובלבל בהשקפה...

נו... אז כעת!!! בשרות אלו אני אמור להתחיל להסביר לבחור ישיבה את ההשקפה למה אנחנו לא מתגייסים ולהביא לו מאמרי חז"ל וכו' וכו'... שהתיירה שומרת על העולם וכו'... אז זהו שלא!!! ממש לא!!! למרבה הגיון העגמומי זה בכלל בכלל לא הנושא... הלוואי והנושא פה היה עקרוני, אידיאולוגי... הסיפור פה הוא הרבה יותר שטחי ורדוד...

ואני אסביר את עצמי... ולפני כן אני רוצה לתת רקע: כשהייתי ילד כל שבוע רצייתי לעבור למשפחה אחרת!!! כל פעם שהיה לי חבר מהכיתה שהיה לו איזה אירוע מיוחד... זה הציף לי רגשות נשאבתי אחריו כמו מגנט ופתאום נורא רצייתי להיות אח שלו... (בקיפצור: תלותיות... אבל ברמה של ילד) זוכר כזה דבר?? גם לך היה את זה?? אז פעם אחת זה היה אבריימי השכן!!! שבדיוק נולד להם תינוק... והיה שולם זוכר וברית וקרישמעליינאנע וכל החגיגה הזו הציפה אותי... פתאום נורא רצייתי להיות במשפחה שלו... שגם לי נולד אח ויש שולם זוכר... (נעבאך... במשפחה שלי כבר ארבעה חודשים שלא נולד לנו ששטוס תינוק...) שבוע ימים התנתפתי אליו וכל הזמן חשבתי אליו וחפשתי את קרבתו ולהיות חלק מהמשפחה שלו... נו... ומה קרה בסוף?? האם בסוף באמת נהייתי אח שלו?? לא!!! אל תשאל... בסוף מה שקרה שזה שאחרי שבוע ימים פתאום הגיע התור של קובי... אח של קובי עשה בר מצוה... והיה קידוש בביהכ"ס עם קוגלים ואולם ותזמורת ושבתי חתן וסוכרות... אז זהו!! כעת עברתי משפחה... כבר סר טעמו של אבריימי... (אני כבר לא מחפש להיות אח שלו... בפרט שלתינוק שלהם כבר אין בית ולא שולם זוכר... הוא כמו כמו אחי התינוק בן השלושה חודשים) וכעת! כעת אני רוצה להיות אח של קובי... זה מהקידוש... ומה'מזל טוב' וה'ברוך תהיה'; ובסוף מה קרה?? האם נהייתי אח של קובי?? לא!!! בסוף שבת לאחמ"כ היה לי חבר מוטי... שיש לו בני דודים שגרים בב"ב והוא נוסע שבת לבני ברק... אוהההה... גם אני רוצה בני דודים בב"ב ואז אני גם אסע שבת לבני ברק... (בני ברקיים: לעולם לא תבינו מה זה... טוב שכך) אז זהו... עברתי לבני ברק יחד עם המשפחה של קובי... וככה כל הזמן... המשפחה הניידת!!! לפי התפתחויות האירועים...

אבל מאז הספקתי לגדול בכמה שנים!!!! אבל סוג הרגשות האלו לא לגמרי נעלמו... הם עדיין קיימות!!! גם היום אם הדרום פתאום בוער... טילים וכו'... פתאום אני נתקף בהצפת רגשות בייחוד לדרום... אני חושב על הדרום... רוצה להיות שם... אח"כ פתאום ר' חיים קנייבסקי נפטר... הופ... הרגשות עברו אוטומטית מהדרום לב"ב... מעכשיו אני כל היום חושב על בני ברק... מישהו מזדהה עם התיאור הזה? (אני לוקח בחשבון שלא כולם... אבל הרבה כן.)

ומעתה!!! הגיע הזמן שנבין שבימים אלו במיוחד יש הצפת רגשות חריגה... ואם כעת הגיוס והחיילים תופסים את הזירה... מטבע הדברים הצפת הרגשות מתפרצת לאפיק הזה... ופתאום אתה חושב הרבה על הצבא... ועל החיילים... ואז אתה פתאום רוצה להתגייס... ותחשוב שמישהו מתקשר אלי בבבלה... לא יודע מה קרה לבחורים... פתאום הם מדברים על הצבא ככזו הערצה ורגש... איך מסבירים להם את ההשקפה???

אמרת לי: הההל תירגע... זה לא קשור להשקפה!!! זה בסה"כ הצפת רגשות!!! הצפת רגשות זה כמו קצף של משקה מוגז... ברגע הראשון זה קופץ... גולש... מצויץ... משפריץ לכל עבר ותוך חצי דקה זה שוקט ונרגע... אז עכשיו השולם זוכר נמצא אצל החיילים... הם עכשיו נמצאים בכותרות ולא סתם אלא כל הצפת רגשות (של האסון הנורא) מתפרצת לכיוונם עכשיו התור שלהם לתפוס את הבמה... תדבר איתי בעוד שבועיים... תדבר איתי בעוד חודשיים שקמפיין הבחירות יצא מהבונקר ויגיע תורו לנסות מזלו להציף אותנו לכיוון שלו...

בקיפצור: מה אני בא לומר?? להתחיל להסביר כעת לבחור את ההשקפה שאנחנו בני תיירה ולמה אנחנו לא משרתים בצבא... זה... זה לא הנושא!!! ההלו... **תקרא לילד בשמו!** עוזב הסברים... אף אחד לא מעניין אותנו פה מההשקפה... הכל מתחיל ונגמר בהצפת רגשות... רגשות מסוג של 'ישראל חזקה' ו'יחד נצא', וזה בהחלט מצויץ רגשות ובצדק... ממילא אין פה מה להסביר!!! כל הסיפור זה לחכות לגל הבא של הרגשות... (זה בדיוק שאם לפני שבוע רצייתי להיות אח של אבריימי כי נולד לו אח... אין צורך לערב את הרווחה והעובדת סוציאלית... צריך בסה"כ לחכות שאח של יענקי יעשה בר מצוה... ואז אני ארצה להיות אח שלו.)

מה כן?? מה כן מאוד מאוד חשוב וקריטי ללחוש לעצמנו- בינינו ובין עצמנו??

ההלו... **קצת חוט שידרה לא יזיק!!!** לא יתכן שכל מי שיש לו איזה אירוע של בר מצוה... אתה כבר תרצה לעבור למשפחה שלו... לרמה של ילד זה מתאים!!! אבל ההלו... הגיע הזמן לגדול בשנה... גם אם בימים אלו החיילים מקבלים את כל הערכה והיחס... לכן מה?? לכן שכחת איפה אתה גר ושם המשפחה שלך?? מה... אתה עדיין לא קלטת איך שהרגשות שלנו מקפצים ומשחקים איתנו כמו איזה יו יו?? **הגיע הזמן לפתח חוט שידרה!** רוצה להיות ברסלבר?? תהיה!!! רוצה להיות ליטאי?? תהיה! רוצה להיות חסידי? תהיה... אבל לא יתכן שיגיעי ר"ה... פתאום צף לך תשלך בגן סופיה... פתאום הגיע בחירת...?? צף לך דגל התיירה... הגיע מלחמה בעזה? פתאום צף לך החייל... ואח"כ יצוף לך רינה של תורה בר' אבדימי... ההלו... חוט שידרה!!! הגיע הזמן שנבין שרגשות זו ברכה כמו שתינוק זו ברכה!! נכון שתינוק זה ברכה אבל ההלו... הוא תינוק...

ממילא!!! הגיע הזמן שנבין שהשאלה שמתעוררת בימים אלו למה בני הישיבות לא מתגייסים... זו הבעיה הכי קטנה... לא זו הבעיה!!! הבעיה היא איך תוך שניות אתה מחליף גברת... איך כל איזה פרסומת מרגשת מצליחה לסובב לך את כל הרגש... רגע אחד נשיר 'לולי לות' אתה עף לבית המדרש... אחרי רגע נעבור ליזכרני נא' ואתה נהיה לי נער גבעות... ההלו... חוט שידרה!!! אתה לא יו יו... קצת שליטה על הרגשות!! תעמוד בימים אלו מול החיילים... תראה שכולם מחבקים אותם ומציפים אותם ברגשות... ותתמודד עם זה! אל תנמס ל... תן להם את הכבוד שלהם... כעת תורם... תפרגן להם תוך כדי שאתה ממשיך להתבצר בעקרונות הערכיים והבלתי משתנים שלך!!! יש פה הרבה הרבה שיעורי בית...

מה עושים שהמשיח לא יפחיד אותי...??

בימים אלו שהמצב באזור מאוד נפיץ ורגיש... מישהו ניגש אלי ואמר לי בשקט: דווקא עם המלחמה אני מסתדר... אבל יש משהו אחר שמלחיץ אותי עוד יותר מהמלחמה... תנחש מה??? **המשיח!!!** המשיח מפחיד אותי... יש לי פחד ממנו... ויש לציין שהוא לא הראשון ולא השני... הפחד הזה מוכר... מישהו אפילו ביקש ממני השבוע... אנא... תנסה להשיכן שלום ביני לבין המשיח... הרמב"ם מחייב אותי לחכות לביאתו!!! (זה אחד מ"ג עיקרים... לא רק להאמין אלא גם לחכות...) ותכל'ס זה מרתיע אותי... איך אפשר לחכות למשהו שמפחיד אותי...

אז בא נעשה סדר... יש כמה סיבות למה המשיח מפחיד אותנו... אז קודם בא נטפל בקצרה בסיבות היותר פשוטות ואח"כ ניגש לסיבה המורכבת... הסיבות היותר מצויות זה הילדה שלי! הילדה שלי אמרה שהיא לא רוצה שהמשיח יבא כי היא מפחדת שהמשיח יפזר לה את המגירה!!! זו הגדרה קולעת!!! לכל אחד מאיתנו יש את המגירה שלו... שברגע שהמשיח מגיע... לך תדע... הוא יזעזע לי את הריבוע שלי... יגע לי באז נדברו שלי... כל אחד והמגירה שלו... (כמו שמצינו שבמכת בכורות... גם בכור השבי אשר אחר הירחיים פחד שישראל יצאו ממצרים... כי מה שבטוח בטוח... אני כעת ממוקם בשבי אחר הירחיים!! כמה שזה מסכן וקטן... אבל אל תזעזע לי את ה'ד' אמות המוכרים שלי) אז לחילופין יש משהו קצת יותר רציני... יש כאלו שמפחדים שהמשיח יעשה להם נוננו... סו"ס 'ברוח שפתיו ימית רשע'... סו"ס המשיח הולך לעשות סדר... הוא הולך לטפל בכל המחדלים הרוחניים שאנחנו הזנחנו... זה מפחיד... תחשוב שהמשיח הולך לאכוף את החסימה של הפלאפונים... ולסקול באבנים כל מי שיחלל שבת ולהלקות מכת מרדות לכל מי שיעבור איסור דרבנן... זה מפחיד!!! הדוסים אולי ישמחו... אבל אני קצת מודרני...

התשובה על כל השאלות מהסוג הזה היא מאוד פשוטה:

בשורה תחתונה ה' הוא בורא כל העולם... ואם הוא אמר שכשמישהו יגיע זה הולך להיות טוב... זה אומר שהולך להיות טטטטטטטט!!! הכי טוב ונעים וערב שאתה יכול לדמיין לעצמך... מי שמתבן עם זה ומתחיל לעשות כל מיני חשבונות... מה זה אומר?? שאתה חושב שבורה עולם הוא קצת פרועמע'ר והוא לא מספיק מבין בחיים טובים... אז זהו שלא!!! ה' מבין בפיות... בטיולים... באינטרנט... ה' גם מכיר היטב את מה שמפחיד אותך... והוא אומר לך שאחרי הכל זה יהיה מאוד מאוד נעים וערב ונחמד ומתוק!!! לא כמו היום שיש דברים טובים שהם גם כואבים... הולך להיות טוב מושלם... אז תסמוך עליו... תן בו אימון... **שתבין:** מילא ר' חיים קנייבסקי היה מביא לך איזה צלחת גפילטע פיש ואומר לך זה מאוד טעים... נו... עם כל הכבוד לר' חיים שמאוד מבין בלימוד... אבל בדגים ובבשרים ובטיולים ובמילוי סיפוקים אני מבין יותר ממנו...

אבל בורא עולם הוא ברא את כל ההנאות המותרות והאסורות... ברא את כל סוגי המלונות בארץ ובחו"ל... ברא את כל סוגי המאכלים ואת כל סוגי הרכבים והמוזיקות למיניהם והוא אומר לך שכשמישהו מגיע הולך להיות כף...

ולכן מי שלא מחכה למשיח זה גובל בכפירה!!! מה הכפירה?? שאתה חושב שהקב"ה לא לגמרי מבין בגישמאק!!! אתה חושב שהקב"ה שחך לחשבן שאתה קצת מרובע ואולי לך זה לא יהיה סימפטי... ההלו... קל דעות ה'... הוא מכיר את כל המשגיגאסען שלך ואת כל החרדתיות שלך הרבה יותר ממך... ואם אחרי כל מה שיהיה הוא אומר לך שזה יהיה טוב... תן אימון!! תאמין לי שזה כדאי... זה טוב... זו התשובה לאלו שסובלים מהבעיה הקטנה... תן אימון במי שאומר לך שהולך להיות טוב!!! תשחרר... תן לו את הסמכויות... אל תפחד שהוא שכח כמה פרטים... הוא יודע את כל החשבונות שלך והוא כבר סגר את כל הפינות... תן לו להפתיע אותך... תפסיק לתפוס חזק את העסק ולהכתיב לשך הגדול בעולם איזה תבלינים לשים... סמוך עליו... זה הולך להיות טעים... עד כאן לבעיות הקטנות... כעת ניגש לבעיה היותר מרכזית במאמר

(המשך) אבאלה.. אני רוצה להיות מוכן למשיח..

(המשך) כעת נגיש לאחת הסיבות העיקריות...
לרתיעה מהמשיח!!!

וכאן כבר מדובר באנשים מרוממים... זה יכול להיות אברך בן עליה ועובד ה'... ובכל זאת!!! יש לו רתיעה מהמשיח... והסיבה היא: בגלל שכולנו מבינים שברגע שהמשיח יגיע... המבצע יגמר!!! יהיה פה דלת שתסגור!! תהיה פה איזושהי החמצת הזדמנות!!! וממילא... לא יעזור כלום... מה שתגיד וכמה שתתפתל... דלת שנסגרת זה דבר מפחיד!! להחמצת הזדמנות יש טעם חמצמץ!!! ותחשוב: מילא בתפילת נעילה... השערים ננעלים עד 'פתח אליהו' של שנה הבאה... אבל כאן המשיח הולך להגיע לתתתמידי... וזהו... הפסדת את הרכבת... והרגע הזה מלחיץ... ואת מי זה הכי מלחיץ?? דווקא את היראים והשלימים!!! כי מילא כל אלו שנרדמו בשמירה... ועדיין לא החליטו האם לפרוש מאייפון או לא... כשאומרים להם שהמשיח בפתח... ועוד רגע הדלת נסגרת... זה דווקא מעורר אותם... זה מצמיד אותם לקיר ופתאום מתגלה הרצון הפנימי ולכן פה בגיליון אני מרבה להביא את המדרש שאברהם ודוד נאבקים... דוד הנהג רוצה לסגור את הדלת ולצאת לדרך ואברהם הוא זה ששם רגל כדי לאפשר לעוד יהודי להיכנס... ובסוף דוד ינצח והדלת תסגר... הוורט הזה מאוד מחזק את אלו שעומדים על הגדר וחולמים שם... אבל באותה מידה הוורט הזה די מלחיץ את מי שכבר נמצא בטרמינל וחושש להפסיד צאנס נוסף... אז מה עושים עם זה???

אז ככה: במלחמת המפרץ היו שתי אזעקות!! אזעקת **אמת!** ואזעקת **הרגעה...** אזעקת אמת עולה ויורדת קראה לאזרחים להיכנס למקלטים ואילו אזעקת הרגעה באה להגיד לאזרחים שאפשר לצאת מהמקלטים. **אז על אותו משקל כאן:** משיח מצד אחד הוא אזעקת אמת!!! אזעקה שמתריעה לכל אלו שנרדמו בשמירה... ההלו... תזדרזו לקחת את עצמכם לידיים כי יום אחד משיח יבא ואז זה יהיה מאוחר. ואת האזעקה הזו אי אפשר להשתיק... כי היא אזעקת אמת!!! היא אזעקה עולה ויורדת זה מפיחיד כי זה באמת מאוד גורלי... ויהיו כאלו שהולכים להחמיץ הזדמנות וזה יהיה כואב ועצוב... ועל זה אין לי מה להגיד!!!

ומעתה!!! אחרי שאזעקת אמת נשמעה וכולנו תפילה שמי שצריך לשמוע אותה - שומע אותה... **כעת הגיע השלב של אזעקת הרגעה!!!** אתה הבן עליה ששתול בבית ה' ואתה כבר מחכה בטרמינל... גם אתה נלחץ... סו"ס גם לך יש תמיד מה עוד להוסיף ולצבור... **אז זהו שלא!!!**

אני רוצה לעדכן אותך בכמה הסתייגויות נחוצות... המהר"ל אומר: שרק בעולם הבא **יסתיים** המבצע!!! המושג "ימים אשר אין בהם חפץ" נאמר רק על עוה"ב שאז אכן כל אחד נכוה

מחפוטו של חבירו ומי שהפסיד הפסיד... (או לחילופין מי שנפטר ונסתלק מן העולם... ולכן יש בחינה של מכה משותף בין יום המיתה לעולם הבא... גם אם הקב"ה שש ושמוח בבא אליו נפש נקי וצדיק וגם אם עין לא ראתה אלוקים זולתך... סו"ס הדלת נסגרה!! משהו מת!! הזדמנות שלא תחזור!!!) אבל בימות המשיח עדיין עולם כמנהגו נוהג עכ"פ לעניין שרצה הקב"ה להמשיך **לזכות** את ישראל לפיכך **הירבה** להם תורה ומצוות... המבצע עדיין נמשך... ניתן עדיין לצבור... הבנק פתוח... רק מה???

היות וסו"ס מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים... כך שזה כבר פחות קונץ... סו"ס וידע כל פעול כי אתה פעלתו ולשמור אז על העיניים זה יהיה הרבה פחות קשה... ולשבת מול גמ' פתוחה זה כבר לא יהיה כזה עבודת המידות... ואף ישיבחר לא ירגיש נחיתי כי הוא יהיה מוקף במאות חיילי דובדבני שיעמדו בתור ויתחננו לפניו שישביר להם את הרש"י (או יותר נכון את כתב רש"י) וכשכך נראה בית המדרש... נראה אותך הולך לישון באמצע הסדר... **נ... אז מה כן הולך להיות??**

אומר המהר"ל: שבימות המשיח ניתן יהיה **להמשיך לצבור זכויות!** אבל רק!!!! רק על בסיס מה שעשית עד עכשיו!!!! כלומר: לא יהיה אפשר ליצור משהו חדש... אבל כן יהיה אפשר להמשיך להתקדם ולצבור על בסיס מה שעשית כבר! על משקל קרן פנסיה!!! המונה ממשיך לדפוק... בתור משל: נניח שיש הקפאה בשוק הדירות!!! מהיום יוצא חוק שאי אפשר יותר לרכוש דירות **חדשות**... אז מי שכבר קנה דירה להשקעה והוא משכיר אותה... אז דמי השכירות ממשיכים לדפוק לו בחשבון כל חודש... אבל לקנות דירות חדשות?? ליזום פרויקטים חדשים?? לייצר היקף הכנסות חדשות?? זה כבר לא... הבנת???

כעת אתה עדיין יכול לייצר השקעות חדשות של קרבת ה'!!! לבנות פרויקטים חדשים ולייצר הכנסות חדשות של תורה ומעשים טובים... אבל ברגע שהמשיח יגיע יהיה הקפאת בניה!! לייצר דברים **חדשים** כבר אי אפשר... רק מה כן?? על בסיס מה שכבר קנית המונה ממשיך לדפוק...

הבנת מה אמרתי פה?? הבנת מה עזרתי לך פה??

לדוגמא: נניח התחלת דף היומי וכל יום למדת דף אחד... ועד כה הספקת את כל סדר זרעים מועד נשים, 1200 דפי הגמ'... ותאר לעצמך שביום! המשיח מגיע והופ נגמר המבצע... אז עד הרגע אולי חשבת שזהו... מה שהספקתי הספקתי, את סדר זרעים מועד נשים הספקתי לחטוף מהמדפים. אבל סדר זיקין קדשים טהרות... זהו... אזל... אחרתי...

אז זהו שלא!!! כאן בשורות אלו באתי לגלות לך שזה לא עובד ככה!!! אם למדת **כל יום דף** ובקצב הזה למדת את זרעים מועד נשים! ופתאום הגיע המשיח... אתה תוכל להמשיך ללמוד על אותו קצב **כל יום דף** וככה ללמוד את כל סדר זיקין קדשים טהרות... אבל להתחיל נניח לצבור תאוצה חדשה וְללמוד כל יום שני דפים?? (או לחילופין להתחיל לצבור תאוצה חדשה של יסודיות ועיון ולהתחיל ללמוד עמוד ולא דף שאתה מרגיש שזה חפץ מידי...) את זה כבר לא תוכל... כי זה כבר יצירה של בסיס חדש!! ממילא תנוח דעתך...

החשבון לא הולך להיסגר... החשבון ממשיך להיות פעיל... עוד יהיו שם תנועות ערות של הכנסות מכובדות... רק זה תמיד יהיה מותאם בייחס לבסיס ולקצב ולרמה שייצרת עד עכשיו...

הבנת?? **נ... עזרתי לך?? אתה כבר לא מפחד מהמשיח?? נ... נרגעת??**

בינינו... ממש ממש לא!!! ההסבר הזה שאמרתי עכשיו ממש לא מרגיע... אדרבה... בשורות אלו רק חיידתי יותר ויותר והעצמתי את עוצמת ההחמצה!!! כי... כי הרי מה אמרתי?? שברגע שהמשיח יגיע - אז אי אפשר כבר לייצר!! ליזום ולצבור תאוצה חדשה... נ... היא היא!!! אומר לי אותו אברך - על אלה!!! על אלה אני בוכיה!!!! זה!!! זה בדיוק מה שכ"כ מרתייע אותי... כי לב יודע מרת נפשו ואני יודע שאני יכול הרבה יותר... אני יודע שאני יכול לקחת את עצמי הרבה יותר ברצינות ולהתרומם הרבה יותר... אני לא מוטרד מהספק של דפי גמ'... אני מוטרד מעצם האישיות שלי... מהרצינות שלי... אני מוטרד מהשיעור קומה שיכולתי להשקיע ולהגיע הרבה יותר ואת זה אני עלול להחמיץ...

אז הנה!!! אם עד עכשיו דיברתי ברמה של ישיבה קטנה... דיברתי על צבירה של מספרי דפים וכמויות של זכויות... כעת בא נתקדם שלב אחד יותר ונסה להגיד את אותם דברים... אבל בגובה!!! ובכן:

כולנו מבינים שכשמדברים על עבודת ה'... זה לא מספרי דפים ולא מספרי שעות של סדרים... בקיצור: זה לא עובד, לא כמו גמולים של קרן ההשתלמות ולא כמו שעות מילגה בישיבת בין הזמנים...

אז מה כן?? זה אישיות!! זה נכונות!! זה אתה - הרעיה של ה'... כמה אתה מוכן להפגין בשבילו נאמנות... עד כמה אתה אחד איתו!!!

וכאן השפה היא אחרת לגמרי לגמרי... אם מקודם נקטתי בדוגמא של איש נדל"ן... דירה להשקעה או יזם וקבלן פרויקטים וכו'... אז זהו שכשמדברים על מערכת נישואין של יהודי עם ה'!!! פה בדרך כלל זה עובד עם נוסחה שנקראת **"דירה על הנייר"**!! כשבני זוג באים להקים בית... בראשית הדרך זה מתבטא בעיקר **בהבטע** נכונות... הבעל **מתחייב** לאשתו הההכלל... והיא **מתחייבת** לו הכל... רגע... וחוף מנכונות... מה עם כסף מזומן?? יש לך קצת שטרות מזומנים להניח על השלחן??

לא!! בשידוכים זה לא עובד עם מזומן... בשידוך זה תמיד שפראך של אמירה... התחייבות... נכונות... שטר כתובה!!! התחייבות על הנייר... אגב: למי שלא יודע... מה זה דירה על הנייר?? **העניין כך:** כשאתה רוצה לקנות דירה שהיא כבר קיימת... והדירה **כבר** שווה שני מיליון שקל... אתה חייב להניח קצת מזומנים על השלחן בשביל הסיפית'ת... לפחות עשר אחוז מהכסף בצ'ק מזומן כדי להתחיל בכלל... ככה זה בדירה קיימת... אבל כשמדובר בדירה על הנייר... (שלא התחילו לבנות אותה) כאן אתה יכול להשתלל... אתה יכול לקנות בניינים שלימים!! רחובות

להיות אחד עם ה'... להיות רעייתו... ברגע שחתמת התחייבות כזו על הנייר ויש לך את הנכונות ללכת אחריו כמו רעיה... אתה יכול להיות רגוע... המשיח יכול להגיע מתי שהוא רוצה ולא החמצת שששום הזדמנות!!! כי החוזה כבר נחתם ואתה כבר ביעד הסופי!!! נכון שמזומנים עדיין אין לך לתת... אבל אתה כבר במסלול...

בא נתרגם את זה למילים פשוטות: יהודי לא חייב להיות הרעיה של ה'!! זכותך המלאה 'להסתדר' עם ה'!!! לעשות איתו הסכמי עבודה ולעבוד איתו לפי שעות!!! המשכורת תדפוק לפי שעות... לפי דפים... לפי הישגים... ואם זה חוזה העבודה... כאן יש לך את כל הסיבות שבעולם לקוות שהמשיח יתעכב... כי אז אתה בבת אחת כולנו נכנס לפנסיה... יהיה צמצום משמעותי בכח אנוש משיקולי ביטול בחירה (חלקי...) אבל!!! באותה מידה אתה יכול לבחור במסלול אחר לגמרי... לא אבא שבשמים... אני איתך לא לפי שעות ולא לפי הסכמי עבודה... אנו רעייתך ואתה דודנו! אני איתך... איכפת לי ממך... אני שלך... ואמנם בשלב זה אני לא לגמרי אוחז בזה... אבל זה הכיוון שלי!! אני איתך בהליכי שידוכים!!! ואני רוצה לסגור איתך שידוך... תעשה אותי איש!!! אבא שבשמים: מהיום אני עושה שינוי בתפיסת החיים שלי... אני מפסיק להציב לך כל היום תנאים... מפסיק לחשוב כל היום איך אני עוקף אותך... איזה סגולה או קבר או ערביות ושטרות התחייבות אני שולף לך כדי להפעיל נגדך 'הוצאה לפועל' שתהיה (כאילו) מוכרח לעשות מה שאני רוצה ולא מה שאתה רוצה... אני עושה סוף לדרך העוקפת והמנוכרת הזו... מהיום אני מתחייב להתנהל מולך כמו רעיה שלא מבריחה ולא מעלימה ולא עוקפת את בעלה!!! אני אתנהל מולך... אבקש ממך... אבכה איתך... ואנסה להבין יחד איתך מה צריך לעשות... וכשתתן לי אודה רק לך ולא לשום אמצעי זר שתיווך בינינו... יש לנו תקשורת זוגית בין אישית!!! אבא שבשמים: מהיום אתה יכול לסמוך עליי!!! אני נותן בך אימון... גם אם לא תתן לי הכל באותו רגע... אני לא אעמוד עם יד על המותן ואימים עליך בספקות באמונה... לא!!! אני רעייתך... אני איתך... אני מוכן ללכת איתך כבדת דרך... אני רוצה להתנהל מולך ולהשיל ממני את כל אלו שמנסים לחדור ולהסיח את דעתי מלעמוד מולך... להבין את זה ולחיות ככה זה אורך זמן!!! זה שטייגן!! זה תהליך ארוך... אבל לקלוט את התמונה ולקבל החלטה שאני הולך על זה... זה רגע אחד של הבנה!! זה לדעת באיזה טרמינל לעמוד בהמתנה למשיח... אם הבנת את זה... זה בסדר... המשיח יכול להגיע... אתה כבר נמצא במזרח של הש"י עולמות...

האם זה מובן? אני בטוח שכן... האם אנחנו מוכנים לכך?? בזה צריך להזדרז להתבשל... רגע לפני שדרך החדר יחוד תסגר בעדנו!!!

בשורה הראשונה... נו... מה עושה בעל תשובה טרי... עני ממעש... עם אפס חסכונות רוחניים מהעבר... והוא מתעקש לקנות ש"י עולמות לא פחות מהרב שטיינג... מאיפה בדיוק?? אין לך את הרקע... אין לך את המיליון דולר הראשונים של עמל התורה שלרב שטיינגם היה ב'עובר ושב' כבר בגיל 13... אז איך אתה רוצה לבצע עקיפה ולהגיע לשורה הראשונה בגן עדן??

עונה הרב אורי זוהר...

לא הבנתם!!! קוראים לי אורי זוהר... אני לא הולך לעבוד אצל ה' כמו איזה סדרן מדפים שמקבל לפי שעה... אני הולך על ליגה אחרת לגמרי... אני רוצה לעשות איתו שידוך!!! אני רוצה אותו... חפץ בו... אני הולך להפגין מולו נאמנות... אני אוכיח לו שאני נאמן אליו בכל מצב... ואני יודע שהוא הולך לבדוק אותי!!! גם אחרי שחזרתי בתשובה ומה לא עשיתי בשבילו... הוא לא תמיד יחייך אלי... אני אקבל פה ושם מקלות בגלגלים והוא יוכיח לי שרק הפסדתי מהמהלך שעשיתי בשבילו... והוא יבדוק וימשש את הדופק האם אני מאיים בשביתת עבודה!!! על זה שהוא לא עומד בתנאי העסקה... (סליחה בורא עולם... חזרתי בתשובה... בחרתי בך בקלפי... אז למה אתה לא עומד בהבטחת הבחירות? הבטחת שאין מחסור ליראי... דורשי ה' לא יחסרו כל טוב... אה... מה קורה פה??) הוא יבדוק אותי האם אני ממשיך להיות נאמן אליו... וככה ה' ינהל איתי עשר פגישות של שידוכים!!! כל פעם הוא יבדוק את הנאמנות שלי!!! ואז!! אומר הרב אורי זוהר... ואז הוא ימצא את לבבי נאמן לפניו... ואז הוא יסגור איתי שידוך ויקדש אותי ויכניס אותי לחדר יחוד... וזהו!! מכאן ואילך אני אשת איש גמורה של ה'!!! אין הבדל ביני לבין אברהם יצחק ויעקב... אין הבדל ביני לבין הרב שטיינג... כל אחד מאיתנו אשת איש גמורה של ה'!!! אין שתי כלות בחדר יחוד אחד!! ככה הרב אורי זוהר ביצע עקיפה בפס לבן וחייב את עצמו- מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב... תבין: אם הרב אורי זוהר היה צריך לצבור כמויות של שעות שטיינג ודפי גמ' וסיגופים ותעניות בשביל להגיע למדרגה של הרב שטיינג... הוא היה מבוסס אי שם מאחור... מנסה בכל הכח להדביק פערים ללא הצלחה... וכמובן שהעונש הכי גדול בשבילו היה שהמשיח פתאום יבא... והופ!! המירוץ הסתיים באיבו... ואני עדיין מדשדש אי שם ברבע מההישגים הרוחניים של חופתו של חבירו... אז זהו שלא!!! מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי זה "דירה על הנייר"!!! רבש"ע: אני בוחר במסלול אחר לגמרי!!! אני רוצה להיות רעייתך... להיות שלך... איכפת לי ממך... אני אחד איתך... אנא... תביא אותי בברית הנישואין!!! אני רוצה להיות אשת איש שלך!!! וברגע שזו הגישה... זה כאן לא עניין של צבירה... זה לא עניין של זמן... של הספקים... זה לא מזומנים... כאן זה כבר עניין של הבעת נכונות!!! את העולם הבא הזה אפשר לקנות על הנייר!!! מה פירוש?? אני כעת לא אברהם יצחק ויעקב... אני אפילו רחוק מהם כרחוק מזרח ומערב... אבל אני כן מעמיד את עצמי בטרמינל הזה!! זה היעד שלי... אני רוצה

שלימים!!! כאן הנושא הוא בעיקר מעוף ורצינות... ויש לך בלע"ר הרבה מעוף והרבה נכונות ואתה באמת נשמע רציני ויש לך אימון בפרוייקט הזה ואתה מעוניין להשקיע... אז קדימה... תחתום שאתה קונה את כל הפרוייקט הזה ו... ויצאנו לדרך... הפרוייקט יוצא לדרך יחד איתך... כסף נזיל אמנם אין לך כעת להציע... אבל נכונות יש לך בעעעעע!!! וזה מספיק... (כמובן שעם התפתחות והאצת הבניה אתה תצטרך לשלם עוד ועוד... אבל כעת בשלב זה מספיק הנכונות!!!)

אז זהו!!! שבחיי נישואין תמיד השפה היא 'על הנייר...' כשעם ישראל יוצאים ממצרים... עם איזה צ'ק הם 'קונים' את ה' לאהבת כלולים??

על הבעת נכונות!!! נכונות של- לכתך אחרי במדבר בארץ לא זדועה! אני מוכן ללכת אחרי ה' בכל מצב... עם כל הלב... ועד הסוף...

וזה!!! זה מה שנדרש מאיתנו כעת! את הנכונות להיות רעיה של ה'!!! ולהיות נאמן אליו עד הסוף!!! זה מה שצריך בשביל משיח...

בא נגיד את זה בשפה תורנית... אתה יודע אין הדירה על הנייר הזו נקראת בחז"ל?? **חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב!!!** כתוב "חייב"!! מה פירוש חייב? מה... אני באמת באמת חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי?? איפה... איפה כתוב בתורה שאני חייב?? אני תמיד ידעתי שאני חייב להניח תפילין... לשמור שבת... אבל לומר מתי יגיעו מעשי... בתור מה אני חייב?? רגע ואם אני לא רוצה... מישוהו יכול לחייב אותי?? (רגע) ואם עד עכשיו לא אמרתי מתי יגיעו מעשי מה העונש שלי? מה מחייבים אותי על זה? בינינו... תראה לי מישוהו אחד שאתה מכיר שאמר מתי יגיעו מעשי וכו'... וכי מישוהו חייב אותו... אפשר לאכוף את זה... בקיצור: מה זה 'חייב' הזה לומר מתי יגיעו מעשי וכו'?? **והעניין הוא כך:**

יש שני סוגים של חייב!!! יש חייב מיתה... חייב מלקות... חייב שבועה... זה סוג אחד של חייב!!! אבל כשחז"ל אומרים כאן: חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי... זה סוג אחר לגמרי של- חייב!!! הכוונה היא: שיש פה עיסקה שמיועדת לצנינים בלבד... מי שרק מעוניין ורוצה יכול--- **לחייב את עצמו** ולהגיד מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב!!!

מה הכוונה?? מי שהוא פרפקציוניסט בענייני נצחיות... ולא מוכן להסתפק במועט בעוה"ב... הוא מתעקש להגיע בעוה"ב עד הטופ שבטופ... אבל דא עקא... מה אפשר לעשות... בשביל לקנות עוה"ב כזה גדול צריך אמצעים... צריך בשביל זה איל הון רוחני... ותכל'ס לא כולם מליארדרים כמו אברהם יצחק ויעקב... אבל יש פתרון!! נכון שאין לך מזומנים כמו אברהם יצחק ויעקב... נכון שאין לך מה להציע ב'נזיל' אבל!!! אתה יכול לקנות 'על הנייר'!! ולחייב את עצמך 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי וכו'... זו בחירה שלך!!! בא ניקח לדוגמא את הרב אורי זוהר... בתור חילוני הוא היה בטופ בטופ... והנה יום אחד הוא חזר בתשובה ועל היום הראשון הוא הודיע חד משמעית... אם אני חוזר בתשובה זה לא בשביל לקבל עוה"ב חצי קלאצ'... אני רוצה ללכת עד הסוף!!! כמו שכשהייתי חילוני ישבתי בשורה הראשונה... אני רוצה גם בעולם הבא לשבת

נושא בעול עם חבריו!!!!

כן... צריך לשאת בעול ולהשתתף בצערם של ישראל בימים אלו... אבל נא לשים לב: מרוב שהעניינים של כולם נשואות לחכימה בעוה... נוצר מצב שכל הפרו'קטורים ומקודים לחיילים שנשדדו הקרב... אבל לצערנו הרב... אם אנהו עוסקים ב'נושא בעול עם חבריו' המפה היא הרבה יותר רחבה ובאובכה!!! ולכן לפניך סקירה חלקית... ולו בשביל נושא בעול...

אז כן... יש 300.000 מצלי חיים שנמצאים בחזית מול קיר נטוי וגדר הדחיה והם צריכים הכי הרבה שמירה!! שיהווה בשלום הביינה... תקדיש להם מידי יום כמה דקות של לימוד אבל בעיון!!!! כן... הם צריכים רחמי שמים בעיון... כאן לא מספיק בקיאות... השמירה שלהם צריכה להיות יסודית ומקיפה... או אנא... תקדיש להם כל יום שטיקל אחד כבד של תוס', קצות, ש"ך, מוג'... מעטפת משמעותית!!!!

אבל רגע... אל תשכח של-300.000 חיילים האלו יש הורים... חלקם נשואים עם אישה וילדים... מדובר פה בעוה!!!! עוד חצי מיליון יהודים נוספים ששוריים בצער הרבה יותר גדול מהחיילים... (כל תקרית בצפון או בדרום מקפיעה לחץ דם של חצי מיליון לבנות)... אנא... כשאתה גומר את הסדר ובא לסגור את הגמ'... תקדיש להם עוד ארבע דקות נוספות... לכ"כ הרבה יהודים ששוריים בדאגה... הושענא נפש מבחלה הושענא...

הלאה... 220 החטופים ובני משפחותיהם... זה כבר לא כ"כ עניין של מספר כמות!!!! זה שבי שקשה מכולם... שרר"ל לדמיין מה עובר עליהם... תקדיש עליהם תפילה אישית בשומע תפילה... תבקש מה' שהם ישוחררו... (תשמע עצה שלי: גם אם אתה נתון רעיונות לרשע"ע אך לחלץ אותם... בסוף תגיד לה: רבש"ע: אם יש רעיון עוד יותר טוב אך לחלץ אותם בלי פגע... או לא איפת לי... אני מבטל את דעתי... כלומר: זה נורמלי שחלק מהשיחה עם ה... אתה נתון לו שלל רעיונות אך בדיוק לעשות את זה... רבש"ע שהמאס יודע ויבין שלא כדאי לו וישחרר אותם ללא תנאים... או שהשב"כ יאתר את המחבא... או שעיסקת חילופי השבויים תצא לדרך... זה נורמלי ואידיאלי לפתח שיחה דינמית עם אבא שבושמים ולא לסיים את זה בחצי משפט ובשינון פסוקים... אבל בסופו של דבר לאפשר לרשע"ע להפיע עם ביצועים עוד יותר יצירתיים שלא תלמנת עליהם)

הלאה... 4800 פצועים בדרגות פציעה שונות!! מיישהו זוכר אותם בימים אלו?? ואתה מבין לבד שאצל רובם זה לא מסתכם רק בצער ריפוי שבת בושתי... יש שם גם נוק בלתי הפיך... והם שרויים בצער גדול בימים אלו... להיות נושא בעול... לא לשכוח להתפלל גם עליהם... לא להפקיר אותם בבית החולים... גם להם תוסיף כמה דקות בסדר ג... אם לא בכסף הלימוד אז אולי חמש דקות לפני תחילת הלימוד...

ככה... יש לנו עוד חצי מיליון יהודים לפחות שעוזבו בימים אלו את הבית שלהם לזמן בלתי מוגבל... "אנשי גבול יסובכו מעיר לעיר..." (בנפשו האחרון כבר נתקיים "ולא יחזינו") וזה קשה!! קשה מאוד!! כמו ששבתי קשה מכל המיתות... ככה גלות היא הצער הקשה ביותר... האם נשכח אותם?? האם לא נישא בעול איתם?? נקדיש להם עוד שתי ברכות הנהיגן בכוונה ביום...

ומה עם מיליון יהודים לכה"פ שחיים בחרדה מתמדת תחת אזעקות וימוימות בדרגות חרדה שונות... האם מיישהו בכלל חם עליהם?? יתכן שאצלך זה כלום... זה עובר לך ליד האוזן... אבל האם אתה יודע שלאחר כל מלחמה יש כאלו שסוחבים איתם צלקות לשנים? (אל תשכח שיש כאלו שכתוצאה מאזעקה אחת בודדת ביום... הרי כל רחש וכל ציוץ מקפיץ להם את הלב ולא מוסף להם בריאות?) מי מדבר על אלו שפגשו מחוזות זוויע מול העיניים שלהם... שצריכים רחמי שמים לחזור לשיפוט... ובכללם אלו שבכירתם נחשפו לסרטוני זוויע שלא הטיבו עם הנפש הבלאו הכי לא יציבה שלהם... בקיצור: אם מולנו רואים עד עצם היום הזה אנשים שמהלכים עם מסיכה 3 שנים אחרי הקורונה!!! לך תדע כמה אנשים הולכים לסחוב צלקות מהזוויע הנוכחית עוד רבות בשנים?? גם אתם אסור לשכוח ולהניח... נקדיש גם להם כמה דקות ביום של חיוק באמונה...

נעצור כאן באמצע הרשימה... כדי לשאת בעול!!!! ואגב: גם כאן אל תשכח את עצמך... גם כשצריך לישא בעול אין הכוונה לישא את העול!!! סוף אתה גם בן אדם... וגם לך מותר לאכול ארוחת ערב ולפטרפט קצת... מותר גם להתבדח קצת (ולאו דווקא בחבור שחור...) תהיה נושא בעול אבל אל תכנס לבור!!!! תשאר מחוץ לבור... צריך אותך בריא ומיישב מבחון... צף מעל המים...

איך מתייחסים לאיבריהם הגוי שבאלפית האחוז הוא אולי יהודי...

איבריהם שלנו!!! איבריהם המיתולוגי של הכפר שלנו... אין אחד שלא מכיר אותו... הוא הגוי של שבת של כולם... כל פעם שיש צורך בלקרא לגוי... כולם יודעים שהוא הכתובה... הוא כמובן הגוי המיוחס שר' ישבעם הלוי מוכר לו את החמץ בערב פסח... מידי יום הוא הולך לבית המטבחים והשוטח של הכפר מוכר לו הנבלות והטרפות במחיר אפסי... כן... לגר אשר בשערך תנתנה ואכלה או מכור לנכרי... הוא חי כמו גוי... אך אחד לא יודע מה ההיסטוריה שלו... מה הוא בכלל עושה בכפר שלנו... מי הביא אותו לגור פה בכלל... **עד שהגיע אותו ליל שבת!!!!** היה זה באמצע תפילת מעריב של שבת... ולפתע נשמעו צעקות... מישהו הגיע בריצה לבית הכנסת... איבריהם התמוטטת בפתאומיות... אוי אוי... מה עושים עכשיו???

האם לחלל עליו שבת?? מילא יהודי... חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה... אבל איבריהם הוא גוי?? אין היתר לחלל עליו שבת... אוי אוי... מי האמין שיום אחד גם זה יקרה... (תמיד כשהיו קורים כאלו מקרים מסובכים... שהיה צריך שירותי הצלה בשביל גוי... בשביל זה יש לנו את איבריהם... אבל כעת איבריהם בעצמו... אין לנו תקדימים כאלו בעבר...)

מיד רצו לר' ישבעם הלוי וסיפרו לו... ר' ישבעם מיד זינק ממקומו והתחיל לרוץ!!!! הוא הורה בתקיפות... מיד לקרא להצלה... לחלל שבת... ר' ישבעם בעצמו הפסיק את התפילה והשתתף בפעולות ההיחייאה תוך כדי חילול שבת... והורה בתקיפות שאינה משתמעת לשני פנים לעשות ההכלל! כל מה שצריך... אח"כ פינו אותו להמשך בבית החולים ור' ישבעם בכבודו ובעצמו התלווה אליו מחוץ לתחום לבית הרפואה... כולם בהלם!!! כל העיר כמרוקחה!!! כל השבת דיברו על זה בבית המדרש... אנשי כוחות הצלה היו נסערים... נקיפות מצפון... מה קרה לר' ישבעם?? איזה מין הוראת היתר הייתה לו להורות לכולנו לחלל שבת בשביל גוי?? עם כל הכבוד לאיבריהם שהוא מאוד מסור ואדיב... אבל לחלל בשביל שבת?? אבל לעת עתה אין אפילו את מי לשאול... כי גם ר' ישבעם בכבודו וביצמו חילל שבת ויצא מחוץ לעיר... ור' אבימי היה בכלל בהלם... בדיוק לפני חודש ניהשתי ביו"ט שני של ר"ה ושאלתי את ר' ישבעם שאיבריהם רוצה לבא אצלי לסעודת 'צהרים' (ביו"ט שני) ור' ישבעם הורה לי חד משמעי שאסור!!! אסור לי לזמן אותו (כי היתר של אוכל נפש זה רק הוא לבדו יעשה לכם, ולא לנכרים... וגזירה שמא ירבה בשבילו) וכולנו יודעים שהרב נזהר משיורי כוסו של איבריהם ושלא יגע בייך... אז מה קרה עכשיו שהוא מחלל עליו שבת... תעלומה!!!

ואכן במוצאי שבת ר' ישבעם הלוי חזר עם בשורות טובות... ב"ה מצבו של איבריהם התייצב... הוא מתאושש מהתקף לב פתאום והוא בדרך צנתור... ו... ואז כצפוי!!! כולם הקיפו את ר' ישבעם ו... ודרשו הסברים... מה... מה קרה פתאום?? ממתי מחללים שבת על נכרי (באופן שאין לחוש משום דרכי שלום)?? ר' ישבעם חיך... הוא חיכה לשאלה הזו... ר' ישבעם לפתע נהיה רציני וביקש: תקראו לר' זיידל ולר' זלמן התלמידי חכמים הקשישים והישישים של הכפר... תקראו להם לכאן... זה ארך יותר משעה... ור' זיידל ור' זלמן הופיעו בכסא גלגלים... ור' ישבעם התחיל לגלגל איתם בשיחת נוסטלגיה... על בית הפרס שהייתה פה ממש בלב הכפר עד שהגיעו כמה בחורים והחלילו לדוש אותה גרגיר גרגיר עד שטיהרו אותה מעצם כשעורה ועל השטח הזה הוקם בית הכנסת... הם התחילו לעלות נוסטלגיות על משפחה ברוכת ילדים מוכרת שהיו גרים פה פעם... הם היו חלק בלתי נפרד מההווה... עד שביום בהיר התגלה היחס שלהם ותוך שלושה ימים הם פשוט התקפלו באישון לילה ונעלמו ולא נודע עקבותם... (הכל התחיל מזה שהבנת שלהם הגיעה לפרקה!!! וכבר התחילו לדבר בה נכבדות... ואז ביום בהיר הגיעו לכאן שני אנשים נושאי פנים בפנים חתומות... הם נכנסו לסנהדרי קטנה והוציאו כתב יד של ב"ד של שמואל שמעיד שהאבא מגיע מעיר שכולה מחזרים... והאבא היא גורת מצרית כך שהם בעצמם אמנם נישאו בהיתר אבל בנינם מחזרים ממורים!!! הם כמובן ניסו להסתיר עד כמה שיקלו את היחס העגום שלהם... אבל רב ושמואל עוקבים בעיונות אחר אותה משפחה... כל זמן שהם לא חיתנו ילדים אין עניין לעורר את הנושא אבל... כעת שמישהו ניהש לרב בספונטניות אצל רב על הבת שלהם... כאן רב ושמואל נעקו ושולחו התרעה שהאבא ממזר ואסור לסנהדרי קטנה המקומית לתת לבנים והבנות שלו להיטמע בקהל... אוי... סיים ר' זיידל... זה היה כ"כ לא נעים... השמועה עברה בכפר כאש בשדה קוצים... אי אפשר היה להסתכל להם בתוך העיניים... ולא חלפו שלושה ימים... ובאופן ליל ללא הודעה מוקדמת הם פשוט התקפלו ועזבו את הכפר כל המשפחה... לאיפה לא יודע... כן... יש גם סיפורים כאלו... סיפורים מהחיים...)

וככה ר' זיידל ור' זלמן עוברים מנושא לנושא... סיפורים מרתקים... כמה 'עלהו לא יבול' אפשר להוציא רק משיחת חולין של תלמידי חכמים אלו... ואיך מושג ניהש לנושא ופנה לר' זלמן... תגיד לי: מה הסיפור של איבריהם?? מה הוא עושה בכפר שלנו?? ר' זלמן ור' זיידל הסתכלו אחד על השני וחייכו... כן... איבריהם זה סיפור מאוד מרתק... לפני ששים שנה... הייתה תקופה של מלחמה... ויום אחד ללא הודעה מוקדמת הופיע כאן חייל במרוצה עם תינוק פצפון ביד... הניח אותו בבית הכנסת... ומיד ברח!!! רצנו אחריו ולא הצלחנו להשיג אותו... צעקנו לו מרחוק: אל תדאג... לא נעשה לך כלום... רק תגיד לנו מה זה התינוק הזה?? הוא ענה לנו בריצה תוך כדי שהוא מתנשף... את התינוק הזה מצאתי בעזה!! קחו אותנו!!!! אין לי מה לעשות איתו... תעשו איתו מה שאתם רוצים!!!! לא קשור אליי!!!! ותכלס... הגענו לרב כשידידים שלנו תינוק בן ארבעה חודשים מעזה!!! נו... מה... מה עושים איתו?? מה דינו??

והתשובה הייתה מאוד מפתיעה... עזה זה עיר שרובה ככולה נכרים... ממילא התינוק הזה הוא בחזקת ערבי פלסטיני!! ואם רוב העזתים הם חמאסניקים... אז... אז הוא גם בחזקת חמאסניק קטן... אה... הוא חמאסניק... אז... אז... אז כל טוב... כונסים אותו לכיפה... טוב שבנחשים וכו'... אשרי שיאחז וניפץ וכו'... אבל רגע!!! הרב עצר אותם והיסה אותם... כאן מגיע האבל הגדול!! היות ובמים אלו ישנו מידע מהימן!! שישנו תינוק יהודי אחד ויחיד!!!!!!! שגם הוא בן ארבעה חודשים... ולא יודעים מה עלה בגורלו... ואין לנו שום שום שום דרך להוכיח ולשלוט שהילד הזה שנמצא בידיים שלהם הוא מאה אחוז לא הילד היהודי... אם ככה... יש כלל שבפיקוח נפש לא הולכים אחר הרוב!!! ולכן בייחס להלכות פיקוח נפש אנו חייבים להציל אותו ולהחיות אותו ולזון אותו למרות שסטטיסטית הסיכוי שהוא יהודי הוא אפס אפס נקודה אפס אחד... אבל גם באחוז כזה רחוק... בייחס לחיים של יהודי צריך לחשוש גם לאחוז הכי רחוק ולהחיות את התינוק הזה ולדאוג למחסורו הגשמי... אבל שימו לב!!!!!! הוא יהודי רק!!!!!! רק לעניין הצלת נפשות... רק לעניין חיים!!! חוץ מזה!!!! לגבי כל הדברים האחרים הוא גוי גמור מדאורייתא ומדרבנן!!!! וכשהוא יגדל אני אמכור אצלו חמץ ונשתמש בו כגוי של שבת לכתחילה שבלכתחילה... ומאותו יום דמות חדשה וספוגנית נכנסה לישובנו... קראנו לו איבריהם בכוונה כי הוא גוי גמור ושלא יטעו בו!! לא מלנו אותו כי הוא גוי... הוא כמובן לא למד בחידר... אבל דאגנו לו לכל מחסורו ובריאותו כמו שדואגים ליהודי... זו ההיסטוריה של איבריהם... כך שכולכם אמנם מכירים אותו כמו גוי... אבל לגבי הצלת חיים ורק לגבי זה... הרי דינו כיהודי!!!!!!

את ההלכה הזו אנו צריכים לזכור בימים אלו ולהבין מה המשמעות של חיים של יהודי!!! כשעומד לפניך תינוק שאלפית אחוז הוא יהודי אתה מחויב לחלל שבת... מה נאמר ומה נדבר בימים אלו שיותר מסאתים יהודים גמורים!!! בניו של ה'!!! נמצאים בשביה ועוד אלפים רבים פצועים בבתי חולים... חוץ מ-1350 שמות של יהודים שנהרגו במיתות משונות... ארץ אל תכסי דמם... איבריהם שמתנהגו כמו גוי גמור זיכיר לנו מה זה חיים של אלפית אחוז יהודי ללא ריח של תורה... אין מסתכלים על זה בהשפת התורה... מבהיל.

היכוננו: נכנסים קרקעית ברוח קרבית לסדר נזיקין!!!

טיירע יידן: פיקוד העורף הודיע להיערך למקלטים... לשהות בקרבת מרחב מוגן... אז הנה!!!!
המקלט בה"א הידיעה ערוך ומוכן מתמיד!!!
בשבוע הבא כלל ישראל הולך להגיש לפני ה' את סדר נשים שזכינו לעמוד בו בשנתיים האחרונות... ולפני שנשמח ביומא טבא לרבנן וננסה לשחזר מה היה לנו איתנו... לפני כן!!!!
קודם נתמקד עם הפנים קדימה!!! לאן פנינו מועדות... **ובכן: בשבוע הבא כולנו** נכנסים קרקעית וברוח קרבית מתוך הנגמ"ש המשורוין ביותר שנקרא **סדר נזיקין!!!** הסדר הגזעי ביותר בש"ס... העסיסי ביותר... שנשתברו עליו הכי הרבה קולמוסים ועמלו עליו הכי הרבה עמלי תורה לאורך כל 1500 שנות גלות... סדר נזיקין זכה לבלות ולקבור תחתיו המון אבות נזיקין משלל סוגים וצרים שעמדו עלינו לכלותנו במשך הדורות וממזמן אבד שמם וזכרם מן העולם... ואילו סדר נזיקין נשאר בידינו והגדיל והאדיר עם מאות אלפי ספרי חידושים שהתעבו ונתחברו על סדר זה... סדר נזיקין ראה הרבה מלחמות... מסכת בבא קמא פגשה את סטאלין ואת ניקולאי ברוסיה... סדר נזיקין גם ביקר במחנות אושוץ וטרבלינקה... לא רק יענקלה הכינס למד בבא קמא באושוץ... היו עוד כמה ששינוו שם גם את מרובה וכיצד הרגלו... סדר נזיקין זוכר היטב את פרעות ת"ח ת"ט... בטח... הוא ליווה בנאמנות את רבינו הש"ך בכל ס"ק שהוא כתב אי שם ביערות בהשבעת קולמוס תוך כדי חיפוש אחר בתו האובדת... סדר נזיקין גם פגש פנים מול פנים את מסעות הצלב... רבותינו הראשונים נעקדו על קידה"ש בעיצומם של חידושי תוס' בב"ק... בקיצור: מסכת ב"ק הכירה מקרוב וממרחק אפס את כל סוגי אבות הנזיקין... היא בילתה את כולם... שלחה את כולם לארכיון ההיסטוריה... ואילו סדר נזיקין קמה וניצבה!!! חייה ונושמת!!! תוססת ומלאת חיים!!! ואנחנו נכנסים אליה עם כל המרץ... מלטפים את הדפים ברגש... ומבינים עד כמה אשרי העם שככה לו... חיי עולם נטע בתוכנו!!!

תחשוב מה זה לעמוד מול השור הנגחן והחמור שנפל לבור שברגע הראשון זה אולי נראה לך מושגים פרמיטיביים ששייכים לדורות עברו... אבל הלו!! תקלות שהצבא המשוכלל עם הציוד הכי חדשני שלנו לא הצליח לעמוד מפני החמאס... ואילו השור שנגח את הפרה של ב"ק צלח אלפיים שנות גלות והותיר אבק מאחוריו מעצמות שנעלמו... והשור הזה ממשיך לנגוח ולנגוף ולבעוט ולהתיז צרורות והוא הולך בעזה"ש להכניס אותנו לכזה שטייגן ועקשען בתקופה הקרובה... חכה חכה...

עכשיו שלא יהיו טעויות... מסכת בבא קמא לא מבטיחה לך כלום!!!! לשם שינוי... בבא קמא היא לא מפלגה שמבטיחה הבטחות למי שיואל בטובו לבחור בה... היא לא מבטיחה שום דבר לאורך כהונתה (בארבע חודשים הקרובים) אבל אנחנו נבחר בה!! כי ה' בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו... ואנחנו בוחרים בתורתו!!! זה ענין אצילי שלנו!!! ולכן מה שיהיה ומה שיהיה... אנחנו נערכים לכל סיטואציה להגיע מצויידיים עם מסכת בבא קמא!!! אנחנו נושאה מלחמת עם הקרנים של השור שבהם עמים יגנחו!!! אנחנו נטמון מוקשים לאויב עם בור ותקלה ברה"ר להבלו ולחבטו... ותשמע לי: הפעם אני מציע לך באופן חד פעמי!!! תקנה מראש **שתי** מסכתות בבא קמא!!! מסכת אחת גדולה שמתאימה לבית מדרש... ומסכת אחת **קטנה** מהדורת כיס... למה?? ככה... לך תדע... ס"ס מלחמה... אולי נצטרך ללמוד במרחב מוגן... כמוכן שהלוואי ולא... אבל מה שבטוח אנחנו נערכים להכלל!!! כי אני החלטתי שאני לוקח את בבא קמא לעצמות... בבא קמא הולכת להיות 'עובדה' מוגמרת שהולכת להתלית איתי לכל מקום!!! ולכן הבבא קמא שלי צריכה להיות ערוכה לכל תרחיש!!! כי תסכים איתי... שאנחנו לא הולכים לבייש את אבותינו... הם שמסרו נפש ולמדו בבא קמא בתנאים הכי בלתי נתפסים! אלו שמסרו נפש בשביל להעתיק את השמועה וכשגזרו על שריפת התלמוד הם למדו בבא קמא במילה בשביל שיהיה לנו בבא קמא אותנטית הישר מפיהם של רבינא ורב אשי שקיבלו ישירות מפיו של משה רבינו שפה אל פה אדבר בו עד הר סיני!!! אז אם אבותינו העבירו לנו את סדר נזיקין וצלחו את כל המהמורות עד אלינו... אנחנו לא נבייש אותם!! תסכים איתי... אנחנו נפעיל אגרופים קמוצים ונהיה נחושים להיות חלק מחולית שושלת הזהב להעביר את מסכת בבא קמא לדור הבא בכל דרך ובכל מחיר...

ואם ובעזה"ש בכך התורה ובזכות עמל התורה ישוב חרון אפו מעמו ומנחלתו... הלוואי... מי יתן... עוד תפלה על זה... עוד יהיה לנו זכות לפעול רחמים בכך התורה... אבל כעת!!! כעת אנחנו קודם צריכים לגשת באגרופים קמוצים ובנחישות בלתי מתפשרת!!! בבא קמא ואני... אני ובבא קמא... זה כמו הרמטכ"ל וראשי הצבא שמאוד מאחלים שהצבא ינצח בנימינו זמן ובאפס אבידות!!! אבל הם כל הזמן משננים ללא הרף שאנחנו ערוכים לאתגרים קשים ולמחירים כבדים... ולמה?? כי רק ככה אפשר לנהל קרב נחוץ ומנצח!! אם אתה מגיע לקרב כמו איזה אתרוג ש... שאתה מדמיין משהו... והכל צריך ללכת לפי התכניות ורק ככה אני שורד... עדיף שתשאר במיטה... תמשיך לגרד את הרגלים... אז זה!!! שאנחנו מתחילים בבא קמא בכל מחיר!!! אנחנו מתחילים בבא קמא בנחישות ובעוצמה... מתוך נקודת הנחה שמה שיהיה ומה שלא יהיה... אני הוא יענקלה שנקרא ישראל- כי שרית!!! כי נלחמת!!! נאבקת!!! ולמדת מסכת בבא קמא בכל מצב...

כולנו מכירים את השיי המרגש... עמדתי מול הכותל וראיתי שם את הדמעות של אבא... את הדמעות של אלטער אלטער זיידע...

בינינו... התיאור הזה הוא לא כ"כ נכון... ס"ס הכותל בתור מקום תפילה זה יחסית די מודרני!!! זה סיפור של כמה מאות שנים... מי מתרגש מול הכותל?! אותו חייל חילוני מנותק שורשים שמעולם לא זכה לממש בידיים מסמך יודאיקה עתיק... הוא התרגש מול הכותל... אבל אני?? הכותל קטן עלי... יש לי מסמך הרבה יותר עתיק ורווי... אני פותח את מסכת בבא קמא... ושם!!! שם אני באמת פוגש את הדמעות של אבא... את הלילות הרעבים של סבא... את דם הנפש של אלטער זיידה... שם אני נשאב לזכות להיות חוליה נוספת במעתיקי השמועה של ניל"י המקוריים!!!

הגיע הזמן שנבין את המשמעות של המסמך שפתוח לנו על הסטנדר...

ואני מכין אותך מראש: יש קסם יחודי ופלאי במסכתות הש"ס... קסם **נוסטלגיון!!!** מה אני מתכוין?? ניקח לדוגמא את הרב שך זצוק"ל שידוע עליו שהוא חזר על מסכת ב"ק 900 פעמים במשך חייו... אתה יודע מה המשמעות?? שכל פעם שהוא הגיע לרש"י הארוך בדף ה'... אתה יודע מה קפץ לזו?? קפץ לו מלחמת עולם ראשונה... כן... למדתי את זה שם בפנינת בית כנסת החשוך כשערדתי מקור והייתי רעב נורא... וגם בקלצק למדתי את זה... רגע... וגם כשנשארתי לבילה בתחנת רכבת עם הגויים שגנבו לי את הה... רגע... וגם בתחילת מלחמת עולם השניה בפחד אימים... וגם בבית חולים... וגם בהיכל ישיבת פוניבז'... והאמת היא שלא צריך להגיע לרב שך... כל אחד מחובשי בית המדרש שצבר כמה שנים בחצרות בית ה' יכול להעיד שהגמ"י הא מטען נוסטלגי רויי!!! כל דף גמ"י שלמדתי אי פעם... הוא גוש נוסטלגיה... אני ריק פותח את הדף הראשון של ב"ב... אני מיד מריח את הצבע סיד הדכאוני של תחילת שנה בישיבה... אח"כ בדף ד' קופץ לי הפיצוץ האדיר של הפיגוע באינתיפאדה הראשונה... ודף ו' מציף לי את היום שסילקו אותי עשר שנים לפני כן מהישיבה קטנה... אבל בדף הזה גם התארסתי... בקיצור: הדף הזה חיי... מה שבטוח: **הבטחה שלי!!!** אם תלמד בימים אלו מסכת בבא קמא... אני מבטיח לך בעזה"ש שעוד רבות בשנים... כשאתה שוב תחזור למסכת ב"ק... הסיטואציה שאנחנו נמצאים בה כעת תקפץ לך!!! אתה תזכר במלחמה הנוכחית לפרטי פרטים כאילו זה קורה הרגע... (עכשיו: האם אתה תצחק ותגיד לעצמך אוי אוי פחדתי והתברר שלא היה על מה... או ההיפך... אתה תצחק ותגיד: עשיתי בשכל שלא פחדתי כי הנה אני לומד שוב מסכת ב"ק בפעם השישית מאז... זה כבר בחירה שלך... **איזה** סוג נוסטלגיה הולכת להיות לך?? זה כבר תלוי בך!! אבל מה שבטוח: מי שלומד בעיצומה של מלחמה הוא לא זקוק למצלמה ולתיעוד או ליומן מלחמה... כל עמוד גמ"י יחזיר אותך לסיטואציה עד הפרטים הכי קטנים)

מיותר לציין שבחור ישיבה שקורא שורות אלו מבין לבד שזה לא דין במסכת ב"ב... זה נכון בייחס לכל מסכת שנלמדת כעת בישיבה... אבל ללמוד אותה!!! (כי אם בימים אלו אתה תהיה עסוק בלשמוע קווי נייעס... אז הגמ"י לא תוכל לשמש לך כנוסטלגיה... ואילו קווי נייעס כ"ש של אלו... כי קווי הנייעס מתחלפים כמו חמאס וכמו גרביים... לא כן מסכת בבא קמא שהייתה פה **לפני כן** ותהיה פה גם **אחרי כן**)
אי"ה בשבוע הבא אנסה לשרטט ממעוף הציפור את תכני המסכת ואת החלוקות שלו... כמנהגנו בחדס ה' לאורך שאר מסכתות האחרונות...

קעת כמה מילים אודות סדר נשים שאנחנו זוכים לסיים אותנו!!!

אם אתם זוכרים לפני שנתיים בערך... התחלנו את סדר נשים עם מסכת יבמות ושם על המסכת הראשונה של סדר נשים היו לנו שלושה פרקים שהשם שלהם זה האשה!!! אז הפרק הראשונה נקרא בשם האשה!! הפרק השני נקרא בשם האשה רבה!! ואילו הפרק השלישי נקרא בשם האשה שלום!!!! אין כאן המקום להאריך... אבל מסכת יבמות כידוע היא מסכת שכולה טרגדיות בשכבות... כולם שם מתים מכל הכיוונים... זה מתחיל מאדם שמת בלי בניו ואשתו זקוקה ליבום... ואז גם היבום מת ואז היא מתה... אל תשאל... ואז מגיע פרק האשה רבה שמגלה לנו שיש צרות עוד יותר גדולות מלהיות עגונה... (הלא היא מי שנשאת ע"פ עד אחד שהעיד שבעלה מת ואח"כ הגיע בעלה ח"י... ליידער) ואז בתוך סיום של הטרגדיות הגיע לנו פרק **האשה שלום!!!** שהוא כידוע הפרק המחריד ביותר שלצערנו הרב אקטואלי בימים אלו... פרק שמדבר על זיהוי גופות מתוך אנדרלמוסיה של הצרות וטביעות וגייסות ושבי... ואשה שמופיעה ומעידה מת בעלי... וזה תלוי אם יש שלום בעולם או לא... עכ"פ כך התחלנו את סדר נשים!!! ואני זוכר שכבר התעוררה השאלה: אולי זה מפחיד ללמוד את המסכת הזו?? ס"ס כידוע שהלימוד מעורר השפעות בשמים (ולכן שיש כאלו שחוששים מללמוד מ"ק שעוסק באבלות) ואילו מסכת יבמות שכולה דם חלל ושביה... כולה אפופת צרות ויסורים... האם להימנע מללמוד מסכת זו?? והבאתי שם שהתשובה היא ההיפך הגמור:

על תורה נאמר: **אם יש דין למטה אין דין למעלה!!!** ותשלך אמת ארצה! מסכת יבמות היא מסכת שכל כולה המתקת הדינים... לוקחים את ככלל הטרגדיות האפשריות ומכניסים אותם לכור היתוך של התורה והופכים אותם למסכת נגעים... אהלוות... יבמות... עושים מזה חדוותא דשמעתא וזה נשאר שם... בתורתך שעשועי... כל המחזות נוראים נשארים ב-האשה שלום... (דיוקא המחזות הקשים שאנחנו פוגשים בימים אלו בזיהוי חללים של פרק האשה שלום... זה קרה דיוקא כשאנחנו עוסקים במסכת הכי אידיאלית בסדר נשים... מסכת קידושיין)

כלפי מה הדברים אמורים???
שואם כעת אנחנו מסיימים את סדר נשים... חכו חכו... אוטוטו מתחילים סדר נזיקין!!! יבא מי שיבא ויגיד... אוי אוי... בדיוק עכשיו נזיקין?? בימים אלו שכל ארץ ישראל מלאה בחורבן ונזק... שהדי פיצועים נשמעים מכל כיוון... בדיוק עכשיו להתחיל סדר נזיקין?? התשובה היא: כן!!!

אם יש דין למטה אין דין למעלה!!! אנחנו נפשיל שרולים ונכנס לתוך הנגמ"ש של סדר נזיקין... וננסה לשמור על השור הנגחן והנשכן... נבא חשבון עם אדם המזיק... נסקל את המוקשים של בור ותקלה ברה"ר... וניירט את אבנו סכיני ומשאו שנפלו מראש הגג... ו... והנזקים ישארו בסדר נזיקין!!! כל החובל והמזיק והרוצח והחמסן כל אלו יהיו מתחמים בשטח הצבאי הסגור של מסכת בבא קמא ועל ישראל שלום...

אף אחד מאיתנו לא יודע מה טומנים בחובים החודשים הקרובים... דבר אחד כן בידי!!! אני אחליט האם מסכת בבא קמא תהיה בידיים שלי... האם אשפיע בכך עסק התורה שפע של שמירה על העולם א... או לא...

נא להיערך לכניסה קרקעית לסדר נזיקין!!! פרטים עוד יבואו...

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בבעלי אסופות - תעניות בה"ב

אצלו שאם יצום רבים ידעו מכך האם יצא שכרו בהפסדו, והשיב רבינו זצ"ל, דבר שהוא מעיקר הדין אין להתחשב בפרסום הדבר, ותענית בה"ב הרי בעיקרו זה דין רק אנו לא נוהגים היום כן, ולכן אין להתחשב בפרסום, אבל דבר שהוא מדינא כתוב שאם ידעו מזה לא יצום (כל משאלותיו פ' וישב עמוד קס"ג).

בענין קבלת תענית בלא נדר

ק"ל (סי' תקס"ב ס"ה) דכל תענית יחיד שלא קבלו מבעו"י אינו תענית, ומובא בכמה סדורים קדמונים (סדור דה"ח סדור השל"ה ומקור חיים) אחר תפילת מנחה, יחיד שרוצה לקבל עליו תענית יאמר במנחה קודם התענית קודם יהיו לרצון רבון העולמים הרי אני לפניך בתענית נדבה למחר בלי נדר ובלוי שבועה, וכן היה דעת רבינו זצ"ל למעשה, דמהני קבלה בלא נדר, וכ"כ במכתב בעת פרוץ נגיף הקורונה שיקבלו בער"ח תענית בלא נדר. [כ"כ במכתבו בענין התענית בער"ח ניסן תש"פ ובמכתבו בער"ח אלול תשפ"א להלכה למעשה, דמהניא קבלת תענית בלא נדר]. ועי' בחיי אדם (כלל קנ"ה סמ"א) כתב אחר הנס שנעשה לו ולמשפחתו, למען ספר נפלאות ה', כדכתיב (תהילים קיא, ד) זכר עשה לנפלאותיו, קבלתי עלי ועל זרעי בלי נדר יום תענית ע"ש.

ש"ת מרבינו עם חמיו בענין זה

ובמכתב רבינו זצ"ל לחמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל (נדפס באגרות וכתבים דרך אמונה אגרות הגר"ש אגרת מ"ד וכן בקובץ תשובות ח"א סימן כ"ז) מובא מכתב רבינו לחמיו וז"ל, בעזה"ל כ"ג ניסן התשנ"ג, לכבוד מו"ח הגאון הגדול המפורסם מופת הזור והדרו שליט"א, רציתי לשאול על איזה דברים ששמעתי בשם מו"ח שליט"א ורצוני לדעת אם הם נכונים כי הרבה דברים ששמעתי משמו נבדבר אח"כ שאינו נכון, (שאלה ב) בענין קבלת תענית נשאלתי אם אפשר לקבל תענית בלי נדר ואמרתי שאפשר וראוי ממש"כ המש"ב (סי' תצ"ב סק"ג וסי' תקס"ב סק"ט) בשם האחרונים שאם ענה אמן אחר מי שברך שעשו בשבת לפני ה' ה"ב הוי קבלה ומ"מ אין חייב להתענות אלמא דמהני קבלה גם בלי חיוב אמנם אח"כ אמרו לי בשם מו"ח שהורה דלא מהני. ורצוני לידע אם באמת הורה כן מו"ח שליט"א. דו"ש חיים קניבסקי. ובמכתב התשובה כתב לו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, בס"ד מוצש"ק תז"מ תשנ"ג, לחתני היקר הגאון הגר"ח שליט"א, ברכה ושלו' רב, (אות ב) קי"ל כל תענית שלא קבלו עליו מבעו"י אינו תענית, ורק בתעניות שגוזרים על הציבור אין כל יחיד צריך לקבל, מ"מ בתעניות בה"ב סגי בעניית אמן אחרי השי"ע במי שברך, הואיל ויש בהם כעין ציבור כמ"ש האחרונים ובכן מי שעונה אמן ובמחשבתו להתענות, ומתחיל בתענית בודאי א"א עוד לסגת וחייב להשלים את הצום ולכן סגי בעניית אמן, משא"כ באומר הריני מקבל עלי להתענות בלי נדר הרי בידו להתחרט בכל עת ואין זה בגדר קבלת תענית. והנני דו"ש ושלו' כל המשפחות שיחי, יוסף שלו' אלישיב.

בזמן אחד המלחמות בארץ הגיעה אלי אמא עם בתה בת השש מהדרום וסיפרה שהבת שלה נכנסת לחדה איומה כל אימת שנשמעות אזעקות. היא מתחבאת מאחורי הכורסא ולא יוצאת משם, האמא ביקשה לתת לה תרופת הרגעה. אך אני הצעתי שאשאל את פי הרב. הרב אמר: "תגידי לילדה שלכל ילד יש השגחה פרטית ואין לה מה לפחד. ה' שומר עליה" - והילדה נרגעה!
(ייש"כ גדול לידידנו הרב ד"ר משולם הרט שליט"א על מסירת הדברים)

מזכור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסרג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אונגל זצ"ל תנצב"ה

בטעם תענית בב' וה'

בלבוש (סימן תצ"ב ס"א) כתב ויש אומרים הטעם של אלו התעניות של בה"ב, הם על העתיד, משום שהאוויר משתנה באלו זמנים ויש לחוש לסכנת שינוי האוויר שיזיק ח"ו לבריות, לכן מתעניין שלא יזיק להם שינוי האוויר. וע"ע במטה משה (סימן תשס"ז) לפי שאחר פסח וסוכות האוויר משתנה וגופו של אדם נחלש, שלא הורגל לאותו אויר, ולכן מתענים ומתפללים שיחזק ד' את גופנו.

והיה פעם שרבנו זצ"ל לא חש בטוב באלו הימים, ואמר אני יודע ממה זה, דאיתא בתלמוד ירושלמי ישמח יבמות (פרק טו הלכה ב) אמר רבי יוסי בי רבי בון (תהילים קמ ח) סכותה לראשי ביום נשק. ביום שהקיץ נושק את החורף. הרי שבעת חילוף העונות גורם כאב ראש, ומצינו בחז"ל (כתובות ק"ב ב' נדרים ל"ב ב' סנהדרין ק"א א') אמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעים. [ראה בס' מנחת תודה עמוד ל"ט שאמר זה על כאב הראש שהיה לו בסוף החורף], וכעת בימי המלחמה צריך רחמים ג"כ שיהיה סכות לראשי בימי נשק שיש בימי מלחמה.

אמירת סליחות בה"ב לפני התפילה

נשאל רבינו זצ"ל, מדוע בתעניות בה"ב ושאר צומות נוהגים לומר סליחות אחרי שמונה עשרה, ואילו לפני ראש השנה ובעשרת ימי תשובה אומרים לפני התפילה או בלילה ולא לאחר שמ"ע של שחרית, והשיב, דשם מפני שזה הרבה סליחות נהגו להקדים הסליחות לתפילה, (ש"ת עזרת אליעזר תפילה ח"ב עמוד פ"ז), ולענין מקום שרוצים לומר סליחות בה"ב לפני התפילה, כתב לי רבינו זצ"ל במכתב, דבכה"ג יש להם לומר תחילה אשרי וצדיק קדיש, ואח"כ תחנון וקדיש בתקבל, וכמו בסליחות חדש אלול, וכמבואר בלבוש (סי' תקפ"א ס"א) דהסליחות והי"ג מידות במקום תפילה הם, ולכן י"ל פסוקים קודם כמו תקנת פסוד"ז, ותחנון וקדיש בתקבל לאחריהם, (וכ"כ בש"ת עזרת אליעזר תפילה ח"ב עמוד פ"ז והביא שכן נהגו אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל), ובמנין שמקדימים תפילת יו"כ קטן למנחה כ' רבינו זצ"ל שלא נוהגים לומר אח"כ בתקבל כי בתקבל דמנחה קאי גם על זה, ושאינו סליחות קודם שחרית שמפסיקים הפסקה גדולה בהנחת טלית ותפילין ברכות וקרבתנות, (פתחת לסדר יו"כ קטן עם ביאורי רבינו עמוד ז').

סליחות כשיש חתן או בעל ברית

דעת רבינו זצ"ל, דגם כשיש חתן או בעל ברית וא"א תחנון אומרים כל הסליחות וגם אבינו מלכינו, ורק בסליחות של עיוה"כ מקצרים, ואמר דאף החתן עצמו והבעל ברית המנהג שאומרים, ואם מקדימין הסליחות לעלוה"ש אומרים גם תחנון בבעל ברית דאינו יום המילה, [עי' מנהגי בית הכנסת חזו"א פ"ב והערה כ"ב]. וכ' רבינו במכתב, על דברי הלוח א"י (חדש חשוון) בענין תענית בה"ב קמא שכשיש חתן אומרים עד הרחמים והסליחות וע"ש שיש המקצרים יותר, וז"ל: זה טעות ואין מקצרים מהסליחות וכ"ש שאומרים אבינו מלכנו רק תחנון אין אומרים וזה כוונת המש"ב (סי' קל"א סק"ח) עכ"ל, (אשי

ישראל פנ"ה הערה ק"ג).

מקום קבוע או סליחות בה"ב

נשאל רבינו זצ"ל, מי שיש לו מקום קבוע לתפלתו לתפלת שחרית במנין קבוע ושם לא אומרים סליחות של בה"ב האם להתפלל במנין הקבוע ויאמר סליחות ביחיד, או יש ללכת לבית כנסת אחר שאומרים שם סליחות, והשיב רבינו זצ"ל די שם לו להתפלל במקום אחר שאומרים סליחות, (ש"ת עזרת אליעזר תפילה ח"ב עמוד פ"ז).

אם להתענות תענית בה"ב

רבינו זצ"ל לא נהג להתענות תעניות בה"ב (אלא ד"א של הלכה פמ"ח ס"ה), וכן אביו הקה"ל לא היה מתענה (ארחות רבינו ח"ב עמוד ק"ס אות ב), ונשאל רבינו זצ"ל, בענין אברך שרוצה לצום תענית בה"ב אבל המציאות

אחרי מיטתו של המחנך הוותיק

הרה"ג רבי סנדר פרייזלר זצ"ל שהיה כבנו של רבינו זצ"ל

גלב"ע ג' מר חשון תשפ"ד

הבכי והתאוששות

הרופא הרוסי צעד במהירות בקומת הפנימית-אונקולוגית בבית החולים 'שיבא' שבתל השומר, ונבלע בתוך החדר האחרון שבקומה.

"פרייזלר"? שאל הרופא.

"כן". השיב ר' סנדר פרייזלר, בנינוחות. למרות קשיי הנשימה הקשים הנוראים שחש בהם.

הרופא לא הותיר אותו סקרן, ומיד אמר: בוקר טוב, ברצוני להודיע לך הודעה חשובה: ובכן, לאור כל הבדיקות ומצבך הרפואי, צר לי להודיע לך, איננו יכולים לסייע לך מבחינה רפואית. לפי ספרי הרפואה מצבך סופני, נותרו לך ימים ספורים לחיות. - -

הרופא לא חיכה לשמוע את תגובת החולה, ומיד שקע במכשיר הטלפון שלו, תוך שהוא ממלמל שהאחות הרפואית תבוא להשלים לו עוד מידע.

רבי סנדר, היה די מופתע. שלושה וחצי חודשים הוא התמודד עם המחלה הנוראה שקיננה בגופו, ואף הספיק לעבור ניתוח מורכב שהצליח, אולם הוא חשב שעוד יאריך ימים. כאשר שמע את הבשורה זלגו דמעות חמות מעיניו, אך עד מהרה התיישב עם עצמו וחשב מה רצון ה' יתברך בימים אלו.

ואז קבע כי תפקידו הוא להיפרד מבני המשפחה, ולתת הוראות מדויקות בחפציו השונים ולסדר הכנות אחרונות. הוא התיישב בגבורת נפש עצומה, וכתב מתוך שלוות נפש מכתבי פרידה לכל אחד ואחד מילדיו שיחיו, כשהוא רושם להם מילים טובות ודברי עידוד, לאחר מכן קרא לילדיו באופן אישי והסביר לכל אחד מהם את הצפוי להם, ועל כך ש"הגיע זמנו לרדת בתחנה הקרובה" כלשונו, כמו כן קרא לכמה מידידיו ונפרד מהם, ואחר כשבוע וחצי עזב את העולם.

פרסום ראשון ובלעדו: רבי סנדר (מימין) מלווה את רבינו בשנותיו הצעירות

ישוב הדעת

לכשתמצי לומר על רגל אחת: זהו הלימוד הגדול ביותר שלמד רבי סנדר מרבינו זצ"ל, ששימש לו כאב לכל דבר. **ישוב הדעת בלי לאבד את העשתונות!** המסתופפים בצילו של רבינו ידעו כי בכלל מעלותיו הרבות שהיו לו, בלט רבינו במעלה חשובה מאין כמותה: רוגע וישוב הדעת. בעתות מתח, זמני מצוקה, שעות קשות ומבולבלות, הוא לא איבד את השפיות אלא נהג בישוב הדעת וברוגע, לעשות מה שצריך.

ומעלה זו זכה רבי סנדר לקבל בירושה מרבינו, וכפי שהראה דוגמא אישית בימי האחרונים, בעיתות שרובם של האנשים מתבלבלים מרוב מתח ופחד, ישב רבי סנדר ברוגע ובשלוה, ופקד על משמרתו - משמרת ביתו.

כאילו ילדו

ילד בן 4 בלבד היה אלכסנדר סנדר הלוי פרייזלר להוריו בגבעתיים. בפתע פתאום נבל"ע אביו רבי אברהם יעקב ז"ל לבית עולמו, ואמו שתח" לאוי"ט, בגבורת נפש עצומה חינכה את ארבעת ילדיה לתורה ומצוות. כאשר בגר רבי סנדר חיפש דמות רוחנית גבוהה שניתן יהיה להתייעץ איתה על כל נבכי החיים, הוא הגיע לבני ברק ובמשך תקופה ארוכה הסתופף בצילו של מרן רה"י הגרא"מ שך, שבשלב מסוים אמר לו, מחמת עול הציבור שמוטל עלי איני פנוי מספיק, טובתך היא שתלך אל רבי חיים ורעייתו הרבנית ע"ה, תשאל אותו כל מה שאתה צריך, והרבנית תסייע לך.

רבי סנדר לא המתין, הוא מיד הלך לרחוב רשב"ם, וסיפר להרבנית את הדברים, ולאחר מכן לרבינו, וכל השאר כבר הסטוריה: רבינו קירבו באופן מופלא, עמד לימינו לכל שאלה והדרכה, החדיר בו ראת שמים ודקדוק ההלכה, חיבוב המצוות וזריות בעשייתם, והרבנית ע"ה אירחה אותו כאם מסורה ועד ליומה האחרון היתה לו לכתובת לכל דבר וענין.

גם הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל שימש כרבו הרוחני של רבי סנדר, והיה מדרוך אותו ומייעץ לו בכל צעד ושעל בחינוך התלמידים, ובמשך עשרות שנים היה רבי סנדר קובע איתו בצוותא כל יום שישי ללבן יחדיו את שאלות שהשעה צריכה להם.

הבן "הלוי"

כאמור, רבינו קירב את רבי סנדר בכל מאודו, כשהגיע עונת 'האיש מקדש' סייע בעדו למצוא שידוך, ושמחת הקידושא רבה שבת האפורוף נערכה בבית רבינו, ובדרכו לחופה שימש רבינו כשושבין במקום אביו ז"ל.

במשך הזמן אף הורה לבנו הצעיר רבי שאול שליט"א לקבוע חברותא יומית עם רבי סנדר. חברותא זו נמשכה עד לתקופה האחרונה, כשבמהלכה זכו לסיים את הש"ס, ורבינו הגיע להשתתף בשמחת הסיום.

לאחר נישואיו של רבי סנדר, נטל רבינו דף ועט וכתב לו המלצה אישית להיות מחנך, ובזכות זה הוא התקבל מיד לשמש כמחנך בתלמוד תורה אור מרדכי בשכונת רמת אהרן שבבני ברק, ולאחר מכן בתתי"ם נוספים, ומאז כל חייו הפך התואר "המלמד" או "המחנך" לשם נרדף לר' סנדר פרייזלר.

את מקום תפילתו בבית הכנסת 'לדרמן' קבע רבי סנדר צמוד לרבינו, כבנו ממש, ומתפללי בית הכנסת שהחלו להתרגל לכך שבו-בית חדש נוסף למשפחת קניבסקי, היו אומרים בצחות כי "לרבי חיים יש בן שהוא לוי"...

חייל נאמן

"סנדר עושה כל מה שאומרים לו" התבטא פעם רבינו. ואכן רבי סנדר היה צייתן במלוא מובן המילה לכל הגה היוצא מפייהם של גדולי הדור. הוא האמין באמונה תמימה ושלמה שכל דבריהם כגחלי אש, והיה זהיר בכבודם עד מאוד.

רבינו גם נתן בו אמון לשליחויות שונות. ונוסף על זה, במשך מספר שנים זכה רבי סנדר לשמש לעיתים קרובות כנהג של רבינו לאירועים ושמחות שנערכו בשעות הערב. הסכמה גדולה מזו לאורח חייו של רבי סנדר - אין צורך!

רבי סנדר עם אחד מתלמידיו במחיצת רבינו

"אחותי הרבנית שטיינמן"

כמו שנהג רבי סנדר ברבינו והרבנית ע"ה כאב ואם, כך גם הרגיש אח אמייתי לכל בניו ובנותיו של רבינו. במשך שנים ארוכות נהג לבוא בכל יום שישי בצהריים אל "אחותו הגדולה" הרבנית שטיינמן ע"ה ולטעום ממאכלי השבת. הוא היה פותח את דלת הבית באופן טבעי, תוך שהוא מכריז בשמחה על בואו, ושואל בקול רם "היכן אחותי הגדולה!?"...

לאחר מכן היה נכנס לחדר השני להתייעץ עם "גיסו הגדול" רבי שרגא שטיינמן, והיה משתף אותם בכל מה שעובר עליו.

לא לחינם, חמשה ימים לפני הסתלקותו כשביקר בחדר בבית החולים "הגיס רבי שרגא", התרגש מאוד רבי סנדר ואמר לו: הנה השנה לא רק שלא זכיתי לקיים את מצות סוכה, אלא אפילו לראות סוכה בעיני לא ראיתי, כי איני יכול לצאת מהחדר, ולכל הפחות אני רואה אתכם".

אבל יחיד

מערכת הגליון 'דברי שיח' עושה לעצמה אבל יחיד. רבי סנדר היה החלוץ הראשון לפני למעלה מעשרים שנה, שהיה מחלק לתלמידיו כמעט מידי שבוע עלון שבועי בכתב ידו עם חידוש או סיפור על פרשת השבוע, מהספר טעמא דקרא של רבינו, או מה ששמע בעל פה. וכשהחל לצאת הגליון 'דברי שיח' שמח רבי סנדר מאוד, והיה מעודד אותנו על היוזמה, ולעיתים אף היה משתמש בזה לשיעוריו המאלפים שהיו מוקלטים במערכת 'קול הלשון'.

ת.נ.צ.ב.ה.